

Postump
17/5 43.

Efterretninger

om

den danske og norske Søemagt, *500.*

udgivne af

790

H. G. Garde,
Capitain i Søe-Staten.

Chr. Kløpper

Første Bind.

Kjøbenhavn, 1832.

Paa Udgiverens Forlag,
trykt hos J. D. Lovst, i det Christensenske Officin,
Østergade Nr. 53.

Til disse Efterretninger ere med høie Bedkommendes Tilladelse benyttede authentiske Documenter i de kongelige Archiver, og imellem disse har den nøiagtigste Sammenligning over een og samme Gjenstand fundet Sted. Navnene ere bogstaverede aldeles saaledes, som de findes, og, hvor disse have været forskjellige, hvilket ved de ældre Tiders uortographiske Skrivemaade hyppigt er Tilfældet endog i samme Document, er, hvor egenhændig Underskrift har været at finde, denne, men ellers den meest officielle taget til Rettesnor.

For at have en Oversigt over Sømagten fra de ældste Tider af, indtil Kanonerne brug til Søes blev almindelig, er her udarbejdet en sammentrængt Fremstilling deraf, hvormed Indledningen er begyndt. Hertil er især benyttet Holbergs „Danmarks Riges Historie,“ samme Forfatter „om Danmark og Norges Søehistories første Periode,“ Suhms „Danmarks Historie“ og Sammes „Forsøg til en Afhandling om den danske og norske Handel og Seilads i den hedenske Tid,“ Lorens Bynchs „Forsøg til Noget om de store Skibe hos de Gamle,“ og G. L. Bændens „Udkast til den danske Flaades Historie.“

Da Archiverne indtil henimod det attende Aarhundrede ere temmelig ufuldstændige over den her behandlede Gjenstand, vilde den Indledning, som det er troet hensigtsmæssigt at lade gaae foran de egentlige detaillerede Efterretninger, hvilke først begynde med Aaret 1700, og som alene ere af Archiv=Documenter, hvis den blot skulde sammensættes heraf, blive usammenhængende og ufuldstændig. For at raade Bod herpaa, er indflettet en historisk Oversigt over dette Emne, hvilket imidlertid ingenlunde maa betragtes som en Søe=Krigshistorie. Denne Oversigt er uddraget af Archiverne og de bedste Forfatteres Skrifter, hvoraf det rimeligst og rigtigst forekommende Resultat er anført.

Det, som er taget af Archiv=Documenterne, tør angives som officielt; derimod hviler det, der er uddraget af andre Skrifter, paa disse Forfatteres Autoritet, hvortil der i selve Texten er henviist. Det er anseet for bedre der, hvor ingen bestemte eller nogenlunde sikre Data ere fundne, enten aldeles at udelade eller tvivlsomt at fremsætte det, end at anføre Noget, hvorom der ikke haves sikre Efterretninger.

Kjøbenhavn, i Mai 1832.

Forfatteren.

Indledning.

Saa langt tilbage i Tiden, som Saga rækker, fortæller den os, at Nordens Beboere færdedes paa Havet i deres ufuldkomne Fartøier, som i de ældste Tider skulde have bestaaet af ubhulede Træer eller Hvalroskuder. I disse skrøbelige Baade vovede Nordmændene Sørejser paa nogle hundrede Mile, og man faaer et Begreb om Skibenes Størrelse ved Fortællingen om, at de allerstørste Skibe kunde kastes omkuld med Strikker, og at 80 Mand kunde rummes paa eller fylde 30 Skibe.

Men ligesom vore Forfædres personlige Mod og Driftighed paa Havet heraf er fremlysende, saaledes synes det ogsaa historisk, at det kunstigere Skibsbyggerie, ligesom andre Videnskaber, langt sildigere end i de sydligere Egne af vor Verdensdeel er bleven indført i Norden.

Saxo tillægger de Danske, fra de tidligste Tider af, et dobbelt Herredømme: over Landet og over Havet, lader den ældste danske Regjering sørge ligesaa meget for det over de danske Bunde, som over de danske Lande; og

han anfører, at den danske Flaades Overbefaling stedse fortes af en kongelig Prinds. Kong Frode veed saaledes Ingen bedre at betroc sin Flaade til end sin Brodersøn Ddve, og Kong Harald Hyldebrand giver denne høie Post til sin Søstersøn Prinds Olaf.

Det første Skib, som omtales hos os, er Skibbladner, der skal have tilhørt Ddin, som ved sin Religion dannede et krigerigt, modigt Folk, der spærmede om paa Havet som Sørovere paa dets ufuldkomne Sneker, hvorom Torfæus anfører, at een af de anseligste havde 15 Karer paa hver Side. Ifølge danske Sange i det ældste Lidsrum give de gamle Skjalde dem Tilnavn af Rubænke Heste, Eirefers Skier, Ugis Ufcer, rasker Hest med Kjol, Havets Trolde o. s. v.

Paa de Tider blev Søroveriet anseet for hæderligt og var Veien til Rigdom og Magt. At det var derved, at de ædlere Metaller kom her til Norden, sporedes tydeligt af Mangelen derpaa efter Aftagelsen af denne Næringsvei, som dreves af de første og anseligste Mænd og blev ved Udbredelsen af Christendommens mildere Lære vel indskrænket, men ingenlunde aldeles ophævet, da vi endnu i det femtende Aarhundrede see en Konge, efterat have haaret de trende nordiske Kroner, fra Gulland at sætte hele Dstersøen i Skræk, og under Kong Hans en flereaarig Krig mellem danske og norske, engelske og franske Fribyttere finde Sted.

De store Udvandringes, som til forskjellig Tid skede herfra Norden, og som udbredte sig saavidt i Europa, antager Danmarks berømte Historieforfatter Holberg, paa Cimbrernes og Gothernes nær, at have fundet Sted til Søes. Anglerne gjorde under Brødrene Hengst og Horse deres Tog til Brittannien i Aaret 449 med de da her i Norden først bekjendte Stor- eller Langskibe (Ciulæ). Longobarberne, som efter store Bedrifter stiftede et Rige i Italien, samlede i Skaane, seilede derpaa under Anførsel af Ebbe og Aage til Gulland og derfra over Østersøen til Lybskland. Efter flere Sætoget til forskjellige Lande i Europa, især til Frankrig, hvor de stridbare Normanner i Aaret 886 paa deres store Skibe, som da kaldtes Bargas eller Barkas, besøgte Seinefloden, erobrede disse under Vikingen Rollo ellet Rolf Ganger 911 Normandiet og lagde Grunden til Normanner-Staten, som udbredte sig derfra til England og Italien og vandt en stor Anseelse i Europa.

Harald Hylbetand, som var Konge i Danmark i det syvende Aarhundrede, siges at have havt en Flaade, som ei var mindre end den svenske Kong Hagen Rings, der bestod af 2500 Skibe, hvoriblandt Bynch*) nævner Levirs og Tirikals ligesom Kong Haralds Kongeskib som mærkelige. Den danske Kong Gottrik eller Gotfred skal have havt en Flaade, som bestod af 200 Skibe.

*) Fris og Hebe, April 1802, p. 142.

Ligesom Holberg fremsætter den Mening, at ingen Nation allerede paa de Liden kunde maale sig med de nordiske Folk i Sømandskab, og at Sømandslivet var saa almindeligt, at det er uvist, om der vare flere Danske paa Landet end paa Søen, saaledes give Middelalderens Skribentere vort lille Land Prædicatet "navalis."

Kong Regner Lodbrok, som formodentligt regjerede i Danmark i Slutningen af det ottende og Begyndelsen af det niende Aarhundrede, skildres som en stor Søemand, der fik sit Tilnavn af sine begejrede Beenklæder. Han gjorde store Fribytter-Tog til England, hvor han efter Holberg overbandt Kong Hame, Helle*) Fader, og undertvang Storbrittanien og Orken-Verne. Dgsaa til Middelhavet førte hans Bytte-Lyst ham, og selv Myk-legaard, som nu kaldes Constantinopel, blev gjæstet af ham. Efterat denne Helt var fangen paa et tidligere Tog til England af Kong Helle og af denne grusomt myrdet, kom hans Sønner Sigurd og Bjørn med en Flaade af 400 Skibe til England, og hævnebe, i Forening med deres Broder Ivar, Faderens Drab.

Under Christendommens Indførelse i Danmark, Kong Harald Blaatand, om hvem Holberg fortæller, at han sendte Hagen Jarl med 700 Skibe til Norge, stiftedes i Aaret 948 den berømte Fribytter-Republik Tomsborg af Helten Palnatoke, som var i saa stor

*) Dgsaa kaldet Ella.

Unseelse, at Danmarks Kronarving Svend blev opdraget af ham.

Ogsaa Norges Konger dreve i disse Tider Viskings-Haandværket; saaledes hjemsogetes paa flige Tog selv Grækenland af Christendommens Fremmer i sit Rige, sin Tids største Søehelt Oluf Tryggvesøn og Harald Sigurdson og Sigurd Forsalafar bragte paa denne Maade meget Guld og Sølv til Norge.

Disse betydelige Reiser, som vore Forfædre foretog uden Kompas, og hvor de neppe stedse kunde følge Rysterne, give Anledning til den Formodning, at de ikke maae have været ganske ukyndige i Astronomien, men kjendt og benyttet Himmellegerernes Stilling og Gang. Skibene, hvormed disse Togter foretoges, bleve herved fuldkomnere. Allerede i det femte Aarhundrede tales om en Kong Halfdan af Danmark, hvis Søner Ro og Helge deelte Regjeringen saaledes mellem hinanden, at den Første fik denne paa Landet og den Sidste paa Vandet. Halfdan skal have havt et stort og prægtigt Skib, for hvis Besiddelses Skyld Sorl, en oplandsk Prinds og Søehelt, dræbte ham og hans Søn. Saxo fortæller i Kong Omunds Historie, som skal have levet imellem Aarene 645 og 695, om et Skib af mærkelig Størrelse, fra hvilket der ligesom fra en Fæstning kunde skydes ned paa Fienden. Forkild Adelfar, der kom hjem som Christen fra den Reise, paa hvilken han blev udsendt af Kong Gorm den Gamle,

skal have gjort denne med 3 Skibe, hvilke hver havde 100 Mand's Besætning. Han skal ogsaa paa denne Rejse have besøgt de Gamles Utgaard og Geruthsland. *) Det Skib, som den norske Kong Harald forærede den engelske Kong Aetelstan, findes ogsaa i Historien bemærket som ualmindeligt.

Efterat Kong Harald Haarfager i Slutningen af det niende Aarhundrede ved Slaget i Hafursfjord havde samlet Norge under een Krone, og Gorm den Gamle omtrent paa samme Tid var bleven Enehersker i Danmark, havens Biskop om store Skibe her i Norden, og Snorro Sturlesøn beretter, at Kong Harald Haarfager havde et Skib Dragen, som var stort, velbygget og godt udrustet.

Under Kong Hagen Udelsteen udstædtes for Norge midt i det tiende Aarhundrede Ledings-Loven eller Balken, hvorved alle Bygder og Gaarde bleve deelte i Skibsreder, saa at hvert Lehn vidste, hvormeget det havde at udrede, og hvori bestemtes, at Enhver skulde stille den syvende Mand af sin Familie. Var dette ei tilstrækkeligt, da skulde de Bønder, som havde Folk til at arbejde for sig, selv gaae med, og, behøvedes endnu flere, da skulde een fra de Steder, hvor der vare 3 til Arbejde, og i Nødsfald 2 følge, saa at der kun blev een hjemme;

*) Formodentligt de nordlige Egne af Rusland og Sverrig.

Vigen	flulde udrede 60 Skibe, hver paa 20 Sæder.		
Agdesiden	16	—	25 —
Rogaland	24	—	25 —
Hordeland	24	—	25 —
Sogn	16	—	25 —
Fjordene	20	—	25 —
Romsdalen	10	—	20 —
Nordmør eller maaffee begge			
Mørerne flulde udrede 20	—	20	—
Trondhjem	80	—	20 —
Nummedalen	9	—	20 —
Helgeland	12	—	20 —
og samme	1	—	30 —
hvilket i Alt udgjorde	292	— med 6,350	—

og følgelig, naar man regner 2 Mand til hvert Sæde, med 12,700 Mand. I Krigen med Hagen Udelsteen, anfører Suhm, at Kong Harald Blaatand af Danmark drog til Norge med 600 Skibe og 30,000 Mand.

Stor- eller Langskibene bleve efter disse Tider almindelige saavel i Danmark som i Norge, og beskrives at have havt een Råd Arer og en Besætning fra 30 til 120 Mand. Kong Oluf Tryggvesøn lod Torberg Skafflaugsen, tætt uden for Trondhjem, bygge det bekjendte Skib Drmin lengri eller Drmen hiin Lange, hvis Kjel skal have været 74 Alen lang,*)

*) hver Alen beregnet efter en Mands Alue.

var stærkt af Lommer og det kosteligste og bedste Skib, som paa den Tid var bygget i Norge. Det havde Skikkelse af en Drage, men var ei, som ellers Drageskibene, lavt paa Siberne, derimod bredt og meget høit. Stevnerne („Drage-Hovedet og Halen“) vare forgyldte, og det skal have havt 52 Aarer paa hver Side, været inddeelt i 34 Rum og besat med 544 Mand. Foruden dette Nordens da mærkeligste og største Skib havde denne Konge endnu 12 andre Skibe, hvoriblandt Drmen scamma eller den lille Drm og Tranin især nævnes som betydelige. I Slaget under Svolder, som holdtes i Aaret 1000 og kostede Oluf Tryggvesøn Livet, omtales ogsaa Erik Karls Stor-Skib, Jærnbarden, hvilket var beslaet med Jernsprænger fra Vandgangen op efter, og som ovenpaa havde en Jernkam rundt omkring.

Suhm anfører, at en Mand ved Navn Roder fra Helgeland byggede under denne Konges Regjering et Skib, som havde Drage-Skikkelse, hvis Stevne vare forgyldte, og at Brødrene Leif og Thorvad gjorde lange Sørejser, paa hvilke de kom til Grønland og Vinland, hvorhen ogsaa flere Andre senere seilede. Denne berømte Historieffriver mener, at Vinland har været det nuværende Pensylvanien, Maryland eller Carolina i Nord-Amerika.

Oluf Tryggvesøns Dvervinder, den af Holberg som Soehelt omtalte Norges og Englands

Erbrer Svend Tveskjægs Skibe beskrives som udmærkede og meget glimrende. Hans mægtige Søn, Knud den Store, førte sine fleste Krige til Søs; den Flaade, hvormed han overførte sin Datter Kunigunda fra England til Tydskland, hvor hun blev formælet med den senere som romersk Keiser bekjendte Hendrik den 3die, er besjunget af Poeter for dens Herlighed. Denne Konge havde en betydelig Søemagt, hvoraf de saakaldte Udliggere, om hvilke Saxo siger, at de vare bestemte til at beskytte Rigerne om Sommeren, skildres som temmelig store og førte 100 Mand. Hans Skib Dragen angives som det største paa de Læder her i Norden, og at have været 60 Rum langt.

Kong Knud den Hellige i Danmark forbød sine Undersaatter at drive det hidtil saa vigtige Søerøveri; men derfor forsømte han ei sit Lands Flaade, og tugtede dermed Skurlænderne, Semlerne, Estlænderne og de øvrige vendiske Søerøvere; han samlede ogsaa 1000 Skibe, for at fornøye de danske Kongers Fordringer paa England. Kong Erik Tiegod gjorde feierrige Sæetog mod Venberne, tog streng Hævn over disse Søerøvere og tvang dem til at holde sig fra dansk Grund; men i den efterfølgende Periode forfaldt den danske Søemagt saaledes, at disse overfaldt Erik Lam og fratog ham eet Skib; ja under Kong Niels skulde de maastee have undertvunget Danmark, dersom ikke den fortjente danske Prinds Knud stedsø havde be-

fiæmpet dem. Efter denne Helts Mord havde Venderne saa mange Skibe, at, omendkjøndt 1500 forliste i en Storm under Halland, de dog vare saa frygtelige for Danmark, at Noeskilbes Kjøbmænd maatte deeltage i et Kaperselskab, som under Bethemand udrustede 20 Skibe, for at beskytte Skibsfarten i de danske Farvande.

Kong Oluf den Hellige i Norge straffede Søerøveriet paa Liv og Lemmer og havde i Slaget ved Granmar i Aaret 1019 et Skib, som kaldtes Karls-Hoved, og som blandt andet Mandskab havde 100 udvalgte Krigsmænd ombord. Denne Konge skal have havt 350 Skibe, som kaldtes Knarrer, Holke eller østerlandske Skibe, hvilke ogsaa brugtes til Handel, og som omtales i Aaret 1160 i Slaget ved Konghelle mellem Hagen Sigurdson eller Herdebred og Kong Ingi som meget store; de vare saaledes indrettede, at ingen Fjende kunde komme op i dem, og at man fra dem kunde nedslynge store Stene paa Fjenden. Disse Skibe vare saa frygtelige, at Kong Ingis Krigshovding Gregorius ei vilde have Kongen med i Striden, omendkjøndt denne var ombord i det største Skib i hans Flaade, som kaldtes Brekkesuden. I Aaret 1042 drog Kong Magnus af Norge med 70 Skibe til Danmark, hvor han, efterat Knud den Stores Afkom var uddød, blev hyllet som Konge paa Viborg-Landthing. I Nisaae-

Striden nævnes Kong Harald Haardraades Skib, hvilket havde samme Form som Ormen hiin Lange, og at denne Konge i Slaget ved Helgenæs i Aaret 1062 har havt 200 Skibe mod Kong Svend Estridsens 300, af hvilke sidste 70 bleve erobrede og den største Deel af de øvrige ødelagte.

Kong Sverrir skal i Aaret 1182 have ladet bygge det største Skib, som efter Ormen hiin Lange havde været i Norge, og som kaldtes Mariesuben. Birkebener og Bagler have ogsaa i de Tider bygget store Skibe, og Snorro Sturlesøn omtaler, at 3 af disse, som Erling Steenreg, Reider Sendeman og Philip af Wegene lode bygge i Tønsberg, vare af ualmindelig Størrelse paa 2 Aars-Rader med 18 Rum for den øverste og 24 for den nederste Rader. Kong Ingi Baardsens Kongeskib hed Guldbringen, og desuden nævnes i hans Flaade Daareboden, Giesteskielven, Lyrtynnden og Dgenbranden som udmærkede Skibe.

Danmarks første Valdemar, som anlagde Søefæstningerne Kallundborg, Vordingborg, Sprogø, Ravnborg og det især vigtige Kjøbenhavn, fandt ved sin Regjerings Tiltrædelse den danske Flaade i saa slet Forfatning, at han ei havde et passende Skib for sig selv; men under ham og Knud den 6te gjenskabtes Søemagten atter, hvortil Udzer Rygh's berømte Tvillinger, den store Absalon, som

undertiden tilbragte de 9 Maaneder af Aaret paa Søen, og den, om ikke saa berømte, saa dog i Historien hæderligt bekjendte **Esbern Snare**, hidroge meget, og gjorde det danske Navn frygtet af de da saa farlige **Bender**, fra hvilke den vigtige **De Rügen** erobrede.

Rigets **Sø-Krigs**ubstyr bestod i Aaret 1196 ved Korstoget imod det da erobrede **Estland** af 860 Skibe, som vare stillede saaledes: **Slesvig** 130 Skibe, **Ribe Stift** 120, **Aalborg Stift** 50, **Viborg Stift** 100, **Narhuus** 90, **Fyen** 100, **Sjælland** 120, og **Skaane, Halland og Blekingen** 150.

Den som Krieger og Lovgiver navnkundige **Konge Waldemar den Anden** havde en Flaade, der bestod af 500 Langskibe, hver besatte med 120 Mand, og 900 Jagter med 14 Mand hver; han foretog sig i Aaret 1204 et Tog til Norge med 300 Skibe, og 1219 det berømte seierlige Tog mod **Nesland** med en Flaade, hvis Lige neppe forhen var bragt i Søen af dette Rige, og som bestod af:

500 Langskibe med 120 Mand, hvilket	
udgjorde	60,000 Md.
og 500 Jagter, hvorpaa der var 12 Md.	
foruden 1 med Kyras bevæbnet og	
1 Bueskytte, hvilket udgjorde . .	7,000 Md.

Altsaa i Alt 1000 Skibe med 67,000 Md.

Langskibene vare udrustede af Kongen, Biskopperne, de fornemste og mægtigste Adelsmænd og Kjøbstæderne, men de smaa Skibe af den mindre formuende Adels og Bønderne. Paa dette Tog kom Dannebrogssfanen i Brug, hvorfra Rigets Flag har sin Oprindelse.

Denne Konge udstædte i Aaret 1240 den jydsk Lov, som bestemte, hvorledes Sæmagten i Krigstid skulde sammensættes, og anslog Land=Tiendommene efter deres Værdie til Mark Guld og Mark Sølv Jorder; af de sidste regnedes 8 paa een af de første. 2 Mark Sølv Jord maatte udrede 1 Mand, 8 Mark tredie Deelen af en Jagt paa 12 Aarer, hvilken 24 Mark Sølv eller 3 Mark Guld Jord skulde stille. Kjøbstæderne maatte ogsaa bidrage til Lebing, og det findes anført, at Nestved og Slagelse stillede 1 Langskib, og Roskilde og Rjøge ogsaa 1. Herremændene vare fritagne for dette Krigs-Udstyr, hvorimod de skulde følge Kongen med fuld Rustning; samme Forpligtelse var ogsaa paalagt Præsterne i deres Embeder. Enhver maatte føre et vist Quantum Proviand med til Forsamlingspladsen, og Inngen erholdt Sold. Riget var inddeelt i Havnelage og Styrisshavne. Det var paalagt de første, som hver bestode af flere Havne, at holde deres Krigsskibe med Tilbehør stedsse færdige til at gaae i Søen. Styrismanden skulde i Lebing holde sig selv med Hest, Brynie og „fuld Mand's Vaaben“ tilligemed en Bue („Armbørst“), 3 Dylter Pile og en Mand, som kunde skjde dermed, hvis

han ikke selv forstod det; i de Aar, der var Lebing, skulde han have 9 Skjæpper Rug af hver Havn. Styrismandens Gaard gik kun i Arv paa Sværbfiden, fordi han skulde være Hovedsmand for sine Havnebrodre, som vare bevæbnede med Sværd, Spyd, Ternhat og 3 Tylster Pile og forsynede med 3 Maaneders Proviant; desuden skulde han forestaae Skibets Bygning og Udrustning og anføre det. Kongen selv leverede et vist Antal Skibe paa egen Bekostning, til hvis Bygning han holdt en Ober-Skibs-Bygmester. Saavel Biskopperne som Adelen stillede ogsaa Skibe.

Under Kong Hagen Hagensen i Norge nævnes det forgyldte Skib Dragen, Dlafsfuden med 31 Rum, Mariefuden, Dgnarbranden, Korsfuden, Langfredag, Havfrøen, Guldbringen og Rygerbranden, hvilke tilligemed flere andre kjempede imod den danske Kong Christopher den 1stes 315 Skibe.

Ved Fredens Slutning i Kjobenhavn i Aaret 1257 forærede den norske Konge sit største Skib Mariefuden til Kong Christopher. De norske Skibe beskrives paa de Tider at have været større end de danske, hvilket i saa Tilfælde rimeligviis hidrorte fra disse Landes naturlige Beliggenhed og Bessaffenhed, da saavel dybere Vand som større Forraad af Skibs-Tommer fandtes i Norge; derimod synes det, at Danmark har havt det større Antal Skibe.

Erik Menved var den første Konge, som holdt en Flaade i Kjøbenhavn, hvilken under ham 2 Gange var udrustet; sidste Gang, da dette Flede mod Rosstock, var Flaaden 80 Skibe stærk. Efter de af Langebek opbevarede esromske Klosters Annaler for Aaret 1304 udstædte denne Konge Befaling til en almindelig Udrustning af Roggers (et Slags gamle Skibe, som efter Thres Forklaring vare lange, aabne og seilførende Fartøier), for med dem at bekjempe de norske Søerøvere, som i Forening med Kong Erik Glippings Mordere fra Hjelm og Sprogø hærjede Danmark's Kyster, og opbrændte saa mange af vore Kjøbstæder.

Med Urolighederne i Sverrig under Kong Byrge nævnes Skibe, som kaldtes Kroger, Snikker og Rogger.

Kong Valdemar den 3die seirede i Aaret 1361 i Drefundet over Hansestædernes Flaade og adspredte det imod Danmark, af disse da saa mægtige Handelsmænd sluttede, stærke Forbund. I dette Slag skal Krudtet først være bleven brugt til Søes her i Norden, og Kongens Søn Hertug Christopher, som anførte Flaaden, blev saa farligt saaret af en Steen, som var udfødt med Krudt, at han 2 Aar derefter døde af Følgerne *).

*) I det Kjøbenhavnske Videnskabs-Selskabs Skrifters 1ste Bind Pag. 254 findes en Afskrift af et Document, som beviser, at Krudtet har været bekjendt i Danmark i Aaret 1372.

Denne Danmarks Atterdag holdt en Flaade i Bor-
 dingborg, som stedse laae færdig til Orlogss-Brug, og
 tilføiede Hansestæderne et føleligt Tab ved Erobringen af
 Gulland og det vigtige Wisbys Odelæggelse. Paa
 disse Tider findes først Benævnelsen af Kræffueler
 for Krigsskibe.

Da Hærmesteren af Preussen vilde bemægtige sig
 Gulland efter at have odelagt de saakaldte Victualie-
 Brøders Søerover-Reber der, udsendte Dronning
 Margrethe Aaret efter den berømte Calmar-Forening
 en Flaade under Commando af Algud Mogensen og
 Abraham Brodersen, for at tilbageerobre denne af
 Kong Valdemar fra Sverrig erhvervede De.

Kong Erik af Pommern havde god Nytte af sin
 Flaade i Krigen imod Greverne af Holskern; saaledes blev
 Gottorp indefluttet dermed i Aaret 1416, Heiligenhafen
 og Femmern erobrede 1419, og en »temmelig« Flaade blev
 1421 sendt i Søen for at brandstætte og plyndre Den
 Als. Da Kjøbenhavn i Aaret 1428 blev beleiret af de
 vendiske Stæders Flaade, lod den høihjertede Dronning
 Philippa, som saa modigt forsvarede den af Kong Erik
 forladte Bye, udlægge Flydebatterier, som vare besatte
 med Skjts, til Byens Forsvar fra Søe-Siden, hvilke
 ei alene forhindrede Fjenden fra at komme ind i Havnen,
 men tilføiede hans Skibe stor Skade. Aaret derefter
 gjorde Dronningen et mislykket Forsøg paa at hævne

dette Overfald paa Kjøbenhavn, ved at sende 75 smaae Skibe, besatte med 1400 Mand, imod Stralsund.

I Aaret 1452 sendte Kong Christian den 1ste, hvis Flaade angives at have bestaaet af 70 Krigs-Skibe, under Dlaf Axelsson og Magnus Green 46 Skibe til Stokholm for at forebygge Carl Knudsons videre Fremgang i Skaane. Denne Konge sluttede et Forbund med Frankrig, hvori han forbandt sig til at hjælpe dette Rige med 40 eller 50 Skibe og 6 à 7,000 Mand.

I Krigen med Sverrig i Aaret 1497 var Kong Hans med Flaaden for Stokholm, hvor Freden blev sluttet, og han anerkjendt for Konge. Da Steen Sture, efter det ulykkelige ditmarsker Nederlag, atter begyndte Krigen i Aaret 1502, var Kongen selv med en Flaade i Sverrig, for at undsætte Dronning Christina, som blev beleiret paa Stokholms-Slot, hvilket dog maatte overgive sig, førend han kom til Hjælp; derpaa var Flaaden i Østersøen.

1509 blev den saavel for sin Tapperhed som Trofast mod den ulykkelige Kong Christian den 2den senere berømte Søehelt Søren Norby tilligemed Lille Gisler og Dtte Stifsen med deres Skibe sendt til Finland, for at gjøre Landgang der; siden gjorde Norby, hvem Holberg kalder Gustav Wasas farligste Fiende i Aaret 1522, med 30 Skibe et

mislykket Forsøg paa at forsænke Indlobet af Trave-Floden.

I Aaret 1511, da den ulykkelige Krig med Sverrig og Hansestæderne endnu vedvarede, udrustede Kongen en Flaade, der var forstorret med adskillige nye, skjonne Skibe, hvoriblandt Engelen og Maria, hvert paa 400 Ræster, skulle have været de største, som da havde været i Østersøen. Desuden anholdtes i Drefundet efter en fra gammel Tid vedtagen Skik adskillige engelske, flotske og franske Skibe, som maatte løse deres Varer, og efterat de vare bevæbnede og soiede til den kongelige Flaade, som desuden var meget mægtig, lade sig bruge med deres Søefolk imod Kongens Fjender. I Søeslaget under Bornholm, som forefaldt mellem denne Flaade og de vendiske Stæders, kom Admiral-Skibet Engelen, som førtes af Jens Holgersen, til Skade, hvilket bragte den danske Flaade i Forvirring, hvorved Fjenden fik Leilighed til at undløbe med nogle erobrede hollandske Skibe.

Til den Flaade, som var tilsagt at samles i Kjøbenhavn ved Midfaste Tid 1532 og under Knud Gyldestiern af Kong Frederich den 1ste blev sendt imod Christian den 2den til Norge, maatte hver Biskop udruste et velbemandet og forsvarligt Skib. Flaadens øvrige Skibe vare stillede saaledes:

Kjøbenhavn	1	Skib med 80 Mb.
Ribe	1	— — 80 —
Odense	1	— — 80 —
Malmøe	1	— — 80 —
Rjøge	} tilfammen	. 1 — — 60 —
Koestilbe		
Nestved	} — .	. 1 — — 60 —
Slagelse		
Landskronø	} — .	. 1 — — 80 —
Bæ		
Varberg	} — .	. 1 — — 80 —
Halmstad		
Svendborg	} — .	. 1 — — 80 —
Åsenø		
Aarhus	} — .	. 1 — — 80 —
Nanders		
Stege	} — .	. 1 — — 60 —
Nakskov		

foruden Matroser, 1 Borgermester og 1 Raadmand paa hvert Skib. De andre smaae Stæder i Jylland, Fyen, Langeland, Slaane og Falster skaffede alene Folk og Levnetsmidler, hvoraf hvert Skib skulde have for 6 Maaneber.

Disse Flaader kunne vel have været talrige; men, da Skjtsset endnu ikke var almindeligt paa dem, lignede de ligesom endnu langt hen i Tiden mere Handels- end Krigs-Skibe. Ddtidens Skibe vare sandsynligviis mere

Roer, end Seil-Fartøier og tilbeels kun smaae. Mangelen af Pomper blev ogsaa meget følelig, da de ved den langsomme Dsning havde Noie med at holde Skibene læns (faae Vandet ud). Deres forskjellige Størrelse gav Anledning til flere Bencævnelser, hvoraf foruden de allerede anførte endnu findes Knorrer, Dromunder, Nareffuder, Afke o. s. v.

Omendstjondt saavel Fribytter=Logene, som Reiserne paa Island, Grønland og Winland maae være foretagne med Fartøier, som kunde gaae til Søes, saa kan det dog nok antages, at Skibene, hvilke hidtil rimeligviis meest havde været Kyst-Fartøier, først i Slutningen af det femtende Aarhundrede efter Compasets Brug til Søes og Americas Opdagelse bleve udrustede til at trodse Storm og Uveir i aaben Søe, og som en Folge heraf ophørte de i Sægang ubrugelige Karer at være Hovedmidlet til at bevæge Skibene med, og Seilene som det Eneeste, hvorpaa man maatte forlade sig, bleve saavel som Takkelagen fuldkomnere.

Krigsmændene tjente i hine Tider saavel til Lands som til Vands, eftersom det gjordes fornødent, og først, da Videnskabetnes Udvikling anvendtes paa de forskjellige Vaabenarters Fuldstændiggjørelse, adskiltes de tvende Krieger=Afdelinger til Lands og til Søes.

Vaabene vare i Begyndelsen af haardt Træe og Steen, senere af Kobber og Jern, tilbeels indlagt med de ædlere Metaller, og bestode, foruden tvæeggede Sværd,

Strids-Dreer, Strids-Røller, Strids-Hammere, Landser eller Spyd, Harnisk, Hjelme og Skjolde, af Slynger, spidsse Væle, Kastespyd, Buer, Pile og Steenkaste-Baaben. Skibene, som ofte vare overtrukne med Drehuber, havde deres Hovedstyrke i den høie Forstavn, som løb spids til og var stærk beslaaet med Tern; Masterne vare meget høie, og iblandt Skibsfolkene var Stavnboeren eller Stavnjæmmeren som Styrmand den Fornemste; de Dvrige kaldtes Baadsmænd og vare ved Aarerne; Kampen afgjordes næsten altid ved Entring.

Efter saaledes her at have en kort Oversigt over Skibenes, Besætningernes og Baabnernes Beskaffenhed tiligemed Søemagtens Størrelse til de forskjellige Tider, og hvorledes denne dannedes, førend Krudtets Brug gjorde Forandring i Skibenes Bygning og Indretning, ffrides til det Tidspunkt, hvor Kanonerens Indførelse til Søes gjør en ny Epoke i Søe-Krigs-Historien.

Vel synes det, at den første Brug af Kanoner, lange Bøsser eller Muskedonnere paa Skibene her i Norden har fundet Sted under Kong Hans; men Peder Skram, som commanderede den forenede danske, svenske og preussiske Flaade i den, ved Kong Christian den 3dies Thronbestigelse opkomne, saakaldte Grevens Feide i Aaret 1535, kan regnes for den første danske Admiral, der førte en med Kanoner udrustet Flaade. Denne bestod af 11 danske Skibe, som vare stillede af Rigets Hofmester Mogens Gøe og af Bisopperne.

Hertil kom siden: eet Skib, som Henrik Nielson¹ Rosenkrantz til Børnholm udrustede paa Gulland; een Jagt, som Claus Bilde leverede af Bahus Lehn; eet Skib, som var fragtet af Peder Svab i Skotland, og hidførtes af en Skotlænder, ved Navn Carl Morri; eet Skib, som Kongen havde ladet udruste, og ved Aalborg var erobret fra Lybekkerne; eet nyt Skib, som blev bygget af Rentemesteren Christiern Huid i Aarhus; og to Skibe, som bleve sendte fra Sønderborg.

Cheferne, som da kaldtes »Hoffuigsmennbt«²) paa disse Skibe vare: Michel Brockenhuus, Marquor Tydemand, Erich Ugerup, Peder Hansøn, Jep Dordson, Jens Spliid, Tørgen Steensøn, Hartvig Thommison, Joseph Falster, Christopher Huitfeld, Arved Jensen Ulfstand, Niels Marqvordson og Niels Petersøn Halfweg.

Den svenske Flaade bestod af 10 Krigs- og 4 Proviantskibe, og den preussiske af 10 »Orlog-Skibe«. Paa de danske og preussiske Skibe vare 2768 Mand »Knechte,

¹ Hofmanns Efterretning. om d. Adelsmænd.

²) Benævnelserne Hoffuigsmennbt, Bodsmennbt og Bødsfuttthere, som ofte forekomme, ere bogstaverede meget forskjælligt. Her ere fulgte tre forskjællige Tidens efter de meest officielle.

»Bøseflutthere» og »Bodsmændt» og paa den svenske Flaade 3,000 Mand foruden »Bøseflutthere og Baadsfolket.»

Hele Flaaden bestod af 37 bevæbnede Skibe og 1 Jagt foruden »Sydenskib» og Proviantsskibene, samt 4 hollandske Skibe, som Admiralen imellem Gulland og Bornholm tog i Tjeneste, og besatte med Skjts, Folt og Proviant ifølge den gamle vedtagne Ret, som Danmark da havde, for at holde Nord- og Østersøen frie for Kapere, i Krigs Tid at kunne tage fremmede Skibe, som løb igjennem Sundet, og lade dem tjene for billig Betaling.

Med denne Flaade var Admiral Skram i Østersøen, hvor han under Bornholm seirede over Grevens Flaade, som var temmelig betydelig, da denne ved Kjøbenhavns Overgivelse havde faaet de fleste af Rigets Krigs-Skibe i sin Magt. Siden var han i Store Belt, erobrede og ødelagde 10 lybske Skibe i Svendborg Sund, og, efterat han selv var traadt over paa det erobrede, lybske Admiral-Skib *Løven*, var han ved Kjøbenhavns Beleiring i Dresundet, hvor en, efter Tid og Omstændigheder vel udrustet, Flaade fra Norge, under Anførsel af Christopher Haack og Eric Gyldestiern, forenede sig med de kongelige Skibe.

Da Skram blev saaret, havde først den preussiske Admiral Johan Preen Commandoen, og, da han var uheldig, overgav Kongen den til Mickel Brocken-

huus, som forte den bryggiske Kraffuel. Da Kongen reiste til Holsteen, blev Erik Gyldenstiern beskikket til Admiral. Skram var ved Tule Tider atter helbredet, og overtog da Commandoen igjen. Ved Vinterens Komme lagde Flaaden op i Landskrone, undtagen Skibene Peder von Alkmar, Tørgen van der Bisk, Carl Skotte og Flyboypert, hvilke bleve ude som Recognoscer-Fartøier, da kaldede „Udliggere“¹.

Et Document, som vel er uden Datum og Aars-tal, men efter Skriften dog synes at være fra de Tider, og hvorpaa flere af de hos Huitfeldt omtalte Skibe findes, anføres her, da det er at formode, at de derpaa nævne have hørt til den Flaade, som i Grevens Feide var i Landskrone²:

Samson	170	„Bodsmennet“
Michell	170	— —
Bremer Samson	200	— —
Jacop Stracks Kraffuel	100	— —
Eselenn	80	— —
Enhusser Kraffuel	80	— —
Solffuer Dach	50	— —
En Biiß Kraffuel	40	— —
Griben	24	— —
En raa Boiert fra Horn	20	— —
Ten dansker Holch	120	— —

¹ Arrild Huitfeldt og Krag. ² Det kong. Geh. Arch.

Then formaled Holch . . .	100	»Bodsmennbt.»
Swann van Dam	120	— —
Nye hollænder Holch . .	120	— —
Enchusser Holch	100	— —
Then hornstke Holch . . .	80	— —
Dansker Holch	80	— —
Grib van Sunden	80	— —
Bjorn	20	— —
Merse Bøiert	16	— —
Fald van Aarhus	24	— —
Karl Skottes Bøiert . . .	16	— —
Then gullandske Segelskib	16	— —

Følgende laae ved Landskrone:

Amiralen	200	— —
Then bryggiske Kraffuel .	100	— —
Grønningiske Kraffuel i Dyf=		
fuitt	100	— —
Then engelske Amiral Kraff=		
fuel	80	— —
Førgen v. der Biskes Bøiert	20	— —

I Alt: 14 Kraffueller

og 13 Holche med . . . 2236 »Bodsmennbt.»

Efterfølgende Skibe øbelagde («rosterede») Greven:

En Biik Kraffuel,
 Then dansker Holch,
 Then nye hollænder Holch,
 Enchusser Holch,

Den hornske Holch,

Nok en dansker Holch.

1536 var samme Flaade igjen i Østersøen og i Sundet ved Kjøbenhavns Beleiring og Erobring ¹.

1537 sendtes 14 Orlogsskibe til Norge under Anførsel af Joseph Falster, hvilke overførte Tropper, der commanderedes af Truid Ulfstand og Christopher Huitfeld, imod Erkebiskoppen af Trondhjem, som havde viist sig fiendtligt indet mod Kongen ².

1538 rustede den tydske Keiser Carl den 5te sig i Nederlandene; men ham fattedes de behørigte Midler til at bekriige Danmark, som havde en stærk Flaade. Samme Aar udsendtes Krigs-Skibe for at beskytte Handelen mod Kapere.

1531 var Flaaden udrustet for i Forbindelse med den preussiske at spærre Sundet og være bered til at modstaae fiendtligt Anfald af den tydske Keiser ³.

1541 blev Lehnsmanden i Trondhjem Christopher Huitfeld sendt til Island med 2 Orlogsskibe, for at fængsle Biskop Dgmund, og føre ham til Danmark ⁴.

1542 var Sti Bagge udsendt med en Pinke for at holde Die med, hvorledes det gik de Francke ved de-

¹ Arrib Huitfeldts Danmarks Krønike samt Krag og Stephanis Christian den 3dies Historie. ² Holberg Danmarks Historie og Krag. ³ Krag. ⁴ Danske Magazin, 35 Hefte.

res Indfald i Nederlanbene. Han blev fangen ved Zeeland og henrettet som Spion ¹.

Samme Aar blev en Flaade af 26 Skibe udsendt i Nordsøen ².

1543 var en Flaade, bestaaende af 40 Skibe, hvorpaa der vare 10,000 Mand, under Commando af Magnus Gullenstern sendt til Nordsøen imod Nederlænderne ³.

1545 var Flaaden i Østersøen under Christopher Trundsøns Anførsel for at optage nogle Skibe, som Hertugen af Mecklenborg havde udsendt, og forekomme fjendtligt Angreb af denne ⁴.

1548 befalede Kong Christian den 3die i en Skrivelse til Lehnsmanden paa Kjøbenhavns Slot Eske Bilde til Svanholm, dateret Kollinghuus Fredagen næstefter Himmelfartsdag, at enten Skibet den hamborger Gallionn eller den lubske Dmmeral, hvilket der af disse to var i bedst Stand, tilligemed Skibene Gabriel, Engellenn, David, then lange Griib og eet "Segell Skib" skulde gøres istand til at føre Kongen og hans Søn Hertug Friderich til Norge ⁵). Af senere Breve erfares, at Kongen ikke kom til Norge ⁵; men det synes, at Prinds Friderich

¹ Krag; efter Huitfeld og Holberg skee dette 1541.

² Huitfeld. ³ Holberg Dan. R. Hist. og Krag.

⁴ Krag. ⁵ Det kongelige Geheime-Archiv.

med disse Skibe har foretaget denne Rejse, hvilken saavel Holberg som Krag omtaler at have fundet Sted samme Aar i Anledning af hans Hylbing.

1551 var i Anledning af Reformations-Urolighederne Christopher Trundson og Axel Juell sendt til det nordlige Island med 2 Orlogskibe, samt Otto Stisen paa Skibet David tilligemed et Kjøbenhavns Skib til det sydlige Island ¹.

For at oplyse, hvorledes Sømagten bandedes paa de Lister, anføres her Extract af de saa Documenter, som have været at erholde, over et Emne, hvorom kun gives ufuldstændige Efterretninger:

1551 befalede Kongen i et Brev til Lehnsmanden i Tønsberg, Bændt Bilde, dateret Drottningborg, Søndagen efter St. Cathrinedag, at levere saa mange »verafsigte Karle med Baaben og Bærge,» som han var ansat til, med de Skibe, hvilke Christopher Huitfeldt, Jesper Friis og Christopher Galle (hver eet) vare forpligtede til at stille, og som skulde udsendes for at beskytte Handelen i den mellem den tydske Keiser og Kongen af Frankrig opstaaede Feide ².

1555 befaledes der, at Kjøbstæderne i Nørre-Sjælland skulde udruste til Philippi- eller Jacobi-Dag med

¹ Christian den 3dies Søbreve i Tillægget til Krag og Stephanis Christian den 3dies Historie. ² D. Kongel. Geh. Archiv.

„Skidt, Krudt, Løb og gode veraftige Karle“ samt deres
 Vaaben, Bærge og Proviand for 4 Maaned, under
 Commando af Een af Raadet eller en Raadmand som
 „Hoffuiskmændt“ og en „Lutthinat af Menigheden,“ føl-
 gende Krigsskibe ¹:

		Læster,	Mand	Karer.
Rolding	en Jagt	paa 30	30	og 24
Veile	— —	— 30	24	. .
Horsens	— —	— 40	40	og 30
Aarhus	„Bøiert“	— 60	60	. .
Randers	— Jagt	— 30	30	og 24
Grenaae	— Roe-Jagt	— 10	10	. .
Ebeltoft	— —	— 9	9	. .
Aalborg	et Orlogskib	— 80	80	. .
Skagen	10 Læster			
Hjørring	7 —	} en Roe-Jagt	— 24	24 . .
Sæby	7 —			
Hobroe	— —	— 10	10	. .
Viborg	en Jagt	— 30	30	og 24
Nykjøbing	14 Læster			
Thisted	14 —	} — —	— 32	32 — 26
Skive	4 —			
Lemvig	12 —	} — —	— 30	30 — 24
Ringkjøbing	10 —			
Holstebro	8 —			

¹ Det kongel. Geh. Archiv.

Efter, Mand.

Ribe . . .	87½ Læst.	} en "Bøiert"	100	100
Varde . . .	12½ —			
3 Alt	14 Skibe med		509	Mand

En Befigtelse, dateret den 25 August 1555, over de leverede Skibe og nogle, derved liggende, Documenter vise, at disse stillebes saaledes af Kjøbstreberne ¹:

i Sjælland:

Kjøbenhavn	et Skib med	100	Mand	
Kjøge	— —	30	—	
Helsingør	} tilfammen	— —	30	—
Roeskilde				
Slangerup				
Præstøe .	} — — —	30	—	—
Vordingborg				
Store Høbinge				
Ringsted .				
Skjelskør .	} — — —	40	—	—
Stagelse .				
Korsør .				
Kallundborg	} — — —	30	—	—
Holbet .				
Nykjøbing				
Nestved	— —	30	—	
Stegge	en Jagt	20	—	

¹ Det kongel. Geh. Archiv.

i Skaane og Blekingen:

Malmøe . . .	et Skib paa 100 Læst. og 60 Mb.	hvertill	
Lund endnu leverede		16 —	
Landskrona . . .	et Skib — 80 —	30 —	—
Helsingborg endnu leverede		16 —	
Ystad . . .	et Skib — 80 —	100 —	
Trelleborg 15 Mb.			
Embris-	} en Jagt eller	27 —
hamn 6 —			
Falsterbo og			
Skandø 6 —			
Åhus . 12 —	} et Skib paa 50 —	30 —	—
Bæe . 12 —			
Solvitsborg 6 —			
Arasfår	} tilsammen.	12 —	
Lyså			
Rotneby . . .	et Skib paa 100 —	30 —	

„forbj ther er raad till skib“

i Halland:

Warberg 15 Mb.)	} et Skib paa 50 —	40 —	—
Halmstad 15 —			
Falkenberg 5 —			
Laholm 5 —			

i Nørre-Jylland:

Horsens . . .	et —	40 —	40 —	
Aarhus . . .	en „Boiert“	60 —	60 —	
Beile	et Skib	. —	30 —	24 A.

Viborg	32 Mb.	} en Jagt med . .	40 Mb.
Skive	8 —		
Rolbing . . .	— — — . .		30 — og 24 U.
Nalborg . . .	et Skib paa 100 Lst.		100 —
Skagen	} tilf.	— — — . —	24 —
Sæby .			
Hjørring			
Nykjøbing	} — — — . —		24 —
Lhisted			
Randers	40 Mb.	} en Jagt 50	50 —
Hobroe	10 —		
Ebeltoft	} . . — — . —		24 —
Grenaae			
Ringkjøbing	} . — — . —		30 —
Lemvig .			
Holstebroe			
Ribe . .	} . et Skib . —		100 —
Varde .			

i Fyen:

Svendborg . . .	— — . —	40 —
Afens . . .	— — . —	30 —
Odense .	} tilf. — — . —	40 —
Nyborg .		
Faaborg .	} — — — . —	24 —
Rudkjøbing		

Kjerteminde 12Mb.)	} tilfammen et Skib med 34 Mand,
Bogense . 12 —	
Middelfart 10 —	

paa Holland:

Maklev .	} . . — — — — 31 —
Maribo .	
Sarkjøbing	
Nysted .	

paa Falster:

Stubbekjøbing	} . . — en Jagt — 20 —
Nykjøbing .	

i Alt 34 Skibe og Jagter med 1442 Mb.

Authentiske Uffkrifter af et Brev fra Magistraten i Dpslo til Kongen, dateret den 7de November 1555, viser, at denne Bye da har leveret 16 "Karle" med Harnisk, godt Bærge og Proviant for 4 Maaneder til det Drlogskib, som Jesper Friis Skulde udruste, samt at der endnu var forlangt 100 Matroser ("Boymend") af Byen, hvoraf kun 70 kunde forskaffes.

I samme Brev ansøges videre om at fritages for at stille et Drlogskib med "Skot, Lod, Krudt, Proviant og andet Tilbehør, hvortil Lehnsmanden Skulde hjælpe med 50 "Karle" og deres Proviant¹.

¹ Det Kongel. Geh. Archiv.

Samme Aar nævnes følgende kongelige Skibe 1:

Hamburge Galle- onn, armeret med .	{ <ul style="list-style-type: none"> (*) halve "Slinger" (*) dobb. Falkonetter } af Metal { <ul style="list-style-type: none"> 17 halve "Slinger" 3 quart "Slinger" } af Jern { <ul style="list-style-type: none"> 20 "Hager" }
Strudg — — .	{ <ul style="list-style-type: none"> (*) halve "Slinger" (*) quart "Slinger" } af Jern
Lybske Dimerall, armeret med . . .	{ <ul style="list-style-type: none"> (*) Falkonetter (*) quart "Slinger" } af Jern { <ul style="list-style-type: none"> (*) Hager }
Fortuna, armeret med	{ <ul style="list-style-type: none"> 2 halve "Karthoger," 2 trequart "Slinger," 2 halve "Slinger" af*) 1 Falkonet med Kammer, 1 Jern-"Slinge," 7 "Skierbrecker" af Jern, 28 halve "Slinger" af*), 6 quart "Slinger," 17 Hager. }
Mercurius — —	{ <ul style="list-style-type: none"> 1 trequart "Slinge," 2 Falkonetter af Metal, 30 halve "Slinger." }
David . . — —	{ <ul style="list-style-type: none"> 2 Falkonetter af Metal, 2 halve "Slinger" af*), }

¹ Det kongel. Geh. Archiv.

*) Uthdeligt og beskadiget i Manuscriptet.

Davib,	armeret med	{	6 quart "Slinger" af*) og
		{	1 Falkonet af Jern.
Engelenn,	— —	{	3 Falkonetter af Metal,
		{	9 halve "Slinger" } af Jern
		{	5 quart "Slinger" } af Jern
		{	4 Falkonetter
		{	2 "Bæsker" og
		{	12 "Hager."
Gabriel,	— —	{	2 Falkonetter af Metal,
		{	1 halv "Slinge" } af Jern
		{	16 quart "Slinger" } af Jern
		{	2 Falkonetter
		{	2 "Bæsker" og
		{	2 "Hager."
Koenn,	— —	{	*) Falkonetter af Metal,
		{	*) "Bæsker" og
		{	*) "Hager."
Langriib,	— —	{	1 halv "Slinge" } af Metal
		{	3 Falkonetter } af Metal
		{	1 halv "Slinge" } af Jern,
		{	7 quart "Slinger" } af Jern,
		{	6 Falkonetter . } af Jern,
		{	1 Jern-Falkonet paa *).
Agnethe	— —	{	1 Falkonet } af Metal,
		{	3 "Kerpethynner" } af Metal,
		{	2 — — af Jern og
		{	2 "Bæsker."

*) Utydeligt og bestådiget i Manuscriptet.

Thenn blaae Du, armeret med	}	4 Falkonetter af Metal	} af Fern.
		3 Falkonetter	
		4 smaae "Basser"	
		1 "Skerpethyner"	

Af Concepten til et Brev, dateret Nykjøbing den 24de August 1557, sees, at Kongen har befalet Kjøbstæderne, Nykjøbing, Stubbeljøbing, Sarkjøbing, Nysted, Nakflov, Rødbye og Mariboe i Forening at udruste eet Drlogskib, hvis Størrelse og Besætning ei er angiven ¹.

Authentiske Afskrifter af Breve fra Laugmændene i Nedernæs-Lehn, dateret den 18de Juli 1558 og Laugmændene i Brunlaug-Lehn i Norge, dateret den 12te Juli samme Aar, vise, at disse Lehn vare ansatte til at levere hvert eet Drlogskib, hvorimod de gjorde Forestilling, og erklærede, at de ei kunde forskaffe det, men tilhyde at ville bygge eet efter deres Kræfter. Dette bevilgede Kongen i en Skrivelse til Lehnsmanden Christen Munk ¹.

Copien af en Skrivelse fra Kong Friberich den 2den, dateret den 10de Martz, viser, at Byerne Tønsberg og Sarpsborg i Norge skulde levere et "Drlogskib" med "Skjot, Løb," Krudt og anden Krigs-Ammunition, hvorfor de paa Grund af Uformuenhed bleve fritagne, imod saasnart som muligt at sende det Skib til Kjøbenhavn, som Lehnsmanden paa Aggerhuus-Slot havde ud-

¹ Det Kongel. Geh. Archiv.

søgt, og som Kongen vilde forsyne med det Nødvendige til Orlogsbrug ¹. Dette Document er uden Karstal; men, da Kong Friderich den 2den kom til Regjeringen 1559, og Sarpøborg blev ødelagt 1567 ¹, maa det have været i Tidrummet mellem disse to Aar.

Af et Brev fra Borgermester og Raad i Christiania, dateret 22de Februar 1562, erfares, at Kongen havde befaleet udfkrevet alle Skippere, Styrmand og Matroser, som da farde derfra, hvorfor Magistraten bad Byen forskaanet, da de ikke kunde undværes, og tilfoiede, at de allerede havde sendt 100 Skippere, Styrmand og Matroser („Bogmenndt“) ¹.

Documenter fra Aarene 1563, 1570, 1573, 1590, 1591, 1592, 1653 og 1663 vise, at Proviant, saasom: Drex, Al, Brød og Gryn, da blev udfkrevet af Kjøbstæderne og Lehnene ¹.

For at oplyse de Tidens Orlogs-Disciplin, anføres her Extract af en „Ordenantz“*), udstædt af Kong Christian den 3die for Admiral- og „Aarlauffuisflibe,“ dateret Roeskilde St. Egebie-Dag 1536 ¹.

Paa „Hoffuisflib, Kraffuell og Haalch,“ hvorpaa der ere 120 Mand, skulle være 4 Quarteermestere, men paa smaae Skibe to, hvoraf „Aalcket tage halluffdelell aff Quartere-Mestere fore thennom och halluffdelell fore oss;“ disse Quarteermestere skulle have godt Tilsyn

¹ Det Kongel. Geh. Archiv.

*) Findes ogsaa aftrykt i Danske Magazin 49 Hf. Pag. 12.

med Kongens Proviant, at Intet deraf spildes eller opspises til Unytte.

Alle Krigs- og Skibsfolk skulde være forpligtede til, at lade dem nøie med 1 Tonde M til 25 Mand i Etmaalet.

Hver Mandag skal der, om det behøves, holdes Ret paa Krigsskibene, hvori Admiralen, Skibs-Cheferne („Hoffuiskmennbt“), Skipperne, Quartermesterne, Constablerne („Bøsseskutthere“) tilligemed Andre af Mandskabet skulde domme dem, som opføre sig utilbørligt. Den kongelige Slots-Lov skal gjælde paa Flaaden. Enhver skal være maadeholden („themelig“) i Mad og Drikke, og ikke paa nogen Maade spilde eller foragte Kongens Proviant.

Ingen maae sammenrotte sig og gjøre Dplob. Ingen maae overfalde dem, som befale. Ingen maae forbriste sig til paa nogen Maade at overfalde Skarpretteren.

Der som Storm eller Nobvind fordriver Skibet eller Flaaden fra de kongelige Stater, og Chefen ikke kan udrede Lønnen, eller Provianten ikke kan strække saa rundelig til, da maa Ingen ved Raab og Skrig fordre denne af de Foresatte, førend de komme til de af Kongens Riger og Lande, hvorfra de ere udløbne, eller hvorhen de ere bestemte. Ligeledes skal Enhver være forpligtet til at blive ved Skibet, indtil det er kommet i den Havn, det er udløbet fra, og da ei forlade det uden de Foresattes Vidende og Billie. Ei heller maa Nogen forbriste sig til at tage nogen Baad fra Skibet hverken Dag eller Nat uden Befaling og Tilladelse.

Ingen maa afflyde nogen Kanon eller Skydegevær uden Befaling. Intet Krigsskib, som hører til Flaaden, maa gaae under Seil uden Admiralsens Vidende og Villie.

Naar Bytte gjøres, skal det deles saaledes: ingen Prise skal regnes som Bytte, førend Admiralen eller Skibsflaaden er kommen ud af Havnen; Byttet skal ikke deles, førend det tilligemed Admiralen og Flaaden kommer tilbage til Kjøbenhavn, uden særdeles Befaling dertil af Kongen. Af alle de Priser, der gjøres, skal Kongen have det halve Skib, alt Skjts, Krudt, det bedste Anker og Loug og al Proviant, undtagen naar Skibet er ladet dermed; thi da skal Kongen have Halvdelen, og Mandskabet den anden Halvdeel af denne. Admiralen skal have 7 Mandes Bytte, 2 for sig selv, 2 af Kongens, 2 af Mandskabets og 1 for sin Tjener („hannss Dreng“), og desuden 1 for hvert af Kongens Orlogsskibe, som ere besatte og bemandede. Kongens andre Skibs-Chefer skulle have 2 Dele af Kongens og 2 Dele af Mandskabets og 1 for deres Tjenere. Skipperen skal have dobbelt Bytte for sig selv og 1 Deel af Kongens Bytte; Styrmændene dobbelt Bytte for sig selv og 1 Deel af Mandskabets. Præsten („Capellanen“), Skriveren, Quartiermesterne, Constablerne, Høibaandsmændene, Chirurgen („Bardtsker“), Piberen, Lambouren og „Meersmanden“ skulle hver have dobbelt Bytte. Hver Charge skal tilhøre sin Liges erobrede Klæder, Kostbarheder, Harniss, Vaaben og det, som findes i deres

Kister og Kabytter. Constablerne skulde desuden have alt det Krudt, som findes i de Tønder, der ere opslagne, hvilket dog kun maa sælges til Kongen. Hvo, som opslaaer nogen Kiste, Tønde eller andet Gods, som er lukket eller forvaret, uden de Foresattes Vidende og Billie, han skal have forbrudt sit Bytte. Hvo, som stjæler af fornævnte Bytte, han skal straffes paa Livet efter Slots-Loven („Gaards=Retten“).

Findes der nogle Punkter i fornævnte Slots= eller Skibs-Lov, som kunne gavne Kongen, og ikke ere indbefattede i disse Artikler, saa vil Kongen have dem heri gjældende.

Forseer Nogen sig imod disse Artikler, da skal han fængsles, indtil Skibet kommer til Land, hvor Misbæderen kan faae sin fortjente Straf. Alle Sager, store og smaae, som finde Sted til Skibs, afgjøres der, og ingen Klage over den fældede Dom maa skee under Ærens og Livets Fortabelse. („Item skee thet saa, at nogen nforjaae sig imodt forn Artickelle, Tha schulle woer nAmmeraell, Hoffuigmennndt, Skippere, Quartheremest- ntere, som tha tiillstede ere effther som for screffuit nstaar, hollde forn Messdaader vdi Fængsall, saalænge nat huor the Landt furst naaendes worde eller och andder- nstedhs som thiillfelledig er at lade forn Messdaader stande ntherisf Meth effther therisf Berninger, som thee ther paa gjordt nhaffue. Item allde the sagher, store och smaae, som skee tiill nskibs, schulle vdreethes, fordrages och forordeles tiill skibs,

„och ingenn offuer forne ordell eller reth klage eller kere, hade eller nyde vdi nogen maade under Creneß, hanß hallßes og Liiffuis Fortabellße).“

Sluttelig byder Kongen, at Alle punktligt skulle holde sig disse foreskrevne Artikler efterrettelige.

Endvidere anføres her Extract af de Artikler¹, som Kong Christian den 3die i Aaret 1555 udstædede for Krigs-Skibene, og som befale:

1) Ingen maa inden Skibborde kaste Brag paa Kongens Proviant, spilde eller kaste det overbord. Hvo, som gjør dette, skal uden Naade straffes paa Livet.

2) Matroserne („Bodsmennndt“) skulle efter gammel Sædvane have deres Frokost, førend deres Arbeide begynder.

3) Tredive Landsknegte og Krigsmænd skulle, ligesom fire og tyve Matroser, lade sig nøie med en Lønne *Skilling* i Etmaalet. Dersom Nogle ville have varmt *Skilling* om Morgenens, da maae de overgive Koffen det af deres egen Rangon, og erholde Fless eller en Spegesild dertil.

4) Ingen maae sønderlaae eller kaste Noget af Kongens Fadeværk eller Drickekar overbord. Hvo, som findes at gjøre dette, skal straffes efter Loven („epfter Retten“).

5) Ingen maa, naar Maaltiderne holdes, tage mere Mad frem, end han strax kan fortære. Findes

¹ Det Kongel. Geh. Archiv.

Nogen at spille saa meget *Di*, som man kan skjule med et „*Rinnabe Fadt*,” da skal han straffes efter Loven af „*Mestermanden*.”

6) Ingen maae sammenrotte sig eller gjøre *Dprør*. Findes Nogen at gjøre dette, da skal han uden Naade straffes paa Livet.

7) Ingen maa bruge *Skjældsord*. Ingen maa sværge, bande eller begaae nogen *Gudsbespottelse*. Hvo, som findes at gjøre dette, skal sluttes i *Jern* til næste *Rets-Dag*, og da skee sin *Ret* („*straffes med Retten*”).

8) Ingen maa drage sit *Bærg* eller sin *Kniv* imod nogen *Anden* med *vred Hu*. Gjør Nogen dette, da skal hans *Haand* nagles til *Maften*. Gjør Nogen *betydelig Skade*, eller saarer en *Anden* med *Swærd* eller *Kniv*, da lide han, hvad *Ret* er: *Liv for Liv*, *Die for Die*, *Haand for Haand*.

9) Enhver skal selv, naar han ei er *syg*, holde sin *Bagt*. Hvo, som *forsømmer* eller „*forsover*” denne, skal uden Naade straffes paa Livet.

10) Hvo, som *stjæler* saa *Meget* som af 4 *Sk.* *Bærdie*, skal hænges fra *Bougsprydet*.

11) Ingen *Krigsmand* eller *Landsknegt* maa komme paa *Kobryggen* eller *Skandsen* („*Kompanien*”), naar *Skibet* er under *Seil*, uden de *Foresattes Befaling*. Hvo, som gjør dette, skal næste *Retsdag* straffes med at *hjelshales*.

12) Naar Skibet er under Seil, maae Ingen nævne Djævelen eller paa kalde noget Ondt. Hvo, som gjør dette, skal uden Naade straffes af „Mestermanden.“

13) Naar Bagten er opsat, skal Enhver gaae til sin Sove-Plads („Kossemenntt“), blive der, og ikke gjøre Allarm. Hvo, som gjør dette, skal uden Naade straffes.

14) Naar Skibet er under Seil, da maae Ingen gjøre Allarm; men høre efter („give Liud“) Skipperen, Styrmandene og Baadsmændene. Hvo, som ikke gjør dette, skal uden Naade straffes; thi derved kommer det an paa Liv, Skib og Gods.

15) Naar der skal fægtes imod Fjenden, da skal Enhver blive paa sin Post, indtil han bliver afløst. Hvo, som handler herimod, skal uden Naade straffes.

16) Naar Skibet ligger til Ankers, maae Ingen randsage eller udspeide det. Hvo, som gjør dette skal uden Naade straffes af „Mestermanden.“

17) Paa hvert Krigs-Skib skal, naar det ligger til Ankers, hver Mandag holbes Ret efter den gamle Søe-Lov. Har da Nogen over en Anden at klage, da skal ham vederfares Lov og Ret.

18. Ingen maae hverken paa Skibet eller Landet overfalde „Mestermanden eller hans Knechte“, fordi de straffe og haandhæve Retten; men hver Mand skal yde „Mestermanden“ Hjælp og Bistand til at styrke den. Hvo, som handler herimod, skal straffes som en Skjelm og Forræder.

19) Naar Reisen er endt, maae Ingen anke («arge eller anche») paa det, som er skeet inden Skibsborde. Hvo, som gjør dette, skal straffes som en Skjelm og Forræder.

20) Ingen maae sammærvotte sig mod de Foresatte eller mod «Mestermanden» og hans «Knekte.» Hvo, som gjør dette, han skal uden Naade kastes overbord.

21) Ingen maae tale eller handle med Fjenden hverken mundtligt eller skriftligt uden de Foresattes Tilladelse. Hvo, som gjør dette, skal uden Naade straffes paa Livet.

22) Ingen maa gaae i Kabysfen uden «Kjældersvendene» og Quartermesterne. Ei heller maae Nogen overfalde hverken Kokken, Quartermesterne eller «Kjældersvendene» i Ord eller Gjerning. Hvo, som handler herimod, skal uden Naade kjothales.

23) Ingen maa gjøre uhovist urent i Gallionen eller paa Galleriet. Hvo, som har flemme Saar eller nogen smitsom Sygdom, skal holde sig aldeles derfra, for at Ingen skal smittes af ham. Findes Nogen at handle herimod, da skal han straffes af «Mestermanden» efter Loven.

24) Ingen maa fare fra Skibet uden Tilladelse. Hvo, som handler herimod, skal straffes af «Mestermanden» efter Loven.

25) Ingen maa ligge i Land, efterat Skibet er udlagt paa Strømmen, eller er paa noget Togt. Hvo,

som fordrifter sig til at handle herimod, skal uden Naade miste sin Hals.

26) Ingen maa gjøre Dpløb eller strige, lives eller raabe om Noget, efterat »Mestermanden haffuer afrobt» under sin Vres og Eds Fortabelse.

27) Hvo, som fordrifter sig til at tappe Bl, efterat »Mestermanden haffuer afrobt,» skal ogsaa straffes med sin Vres og Eds Fortabelse.

De af Kong Christian den 3die egenhændigt underskrevne og med det kongelige Segl forsynede, paa Tydsk ubfærdigede Artikler, daterede Kjøbenhavn den 5te Juni »55», hvorefter Mandskabet paa Skibene under Admiral Magnus Gullenstern skalde rette sig, indeholde foruden de Bestemmelser, som da vare almindelige for alle Kongens Krigsskibe, og som evenfor ere anførte, endnu følgende ¹:

1) Besætningen skal gjøre Ed paa at ville holde og efterkomme disse Artikler, og i Almindelighed opføre sig som troe og ærlige Krigsmænd efter den Ed, som de forhen have aflagt Kongen.

2) Det paaligger Admiralen, Cheferne, Skipperne og Quarteermesterne, at have Opsyn med at, hvergang Maaltiderne ere holdte, saavel Kjøkken som Kjelder lukkes og at Levningerne samles og forvares —*).

¹ Det kongel. Geh. Arch.

*) Ved Bestemmelsen om, at de, som ønske varmt Bl om Morgen, skalde tage det af deres egen Rançon, om-

3) Naar Bytte gjøres, da skulle Skib, Anker, Takkellage, Skjts, Krudt, Skarp og Proviant, hvilket behøves til Kongens Krigsskibe, først tilhøre denne. Af Godset, som er i Skibet, skal Halvdelen tilfalde Kongen, og den anden halve Deel Krigs- og Skibsfolkene.

4) Admiralen skal have tiende Delen saavel af Kongens som Mandskabets Bytte, det være erobret til Lands eller Vand.

5) Hver Skibs-Chef og „Knectenes Hoffuigmænd“ skulle have to Parter af Kongens Deel, om det er erobret til Lands eller Søes*); men Quarteermesterne, Skipperen, Kongens Secretair, den „øverste principal oc general Skriver“, Styrsmændene, Præsten, Constablerne, Trompeterne, Piberen, Tambouren og Chirurgerne skulle have dobbelt Part, den ene af Kongens, den anden af Mandskabets Deel. De Priser, som tages af nogen Skibs-Chef, forend Admiralen er løben ud med Hoved-

tales her ikke, som i de foregaaende Artikler § 3, at dem dertil skulle gives Flest eller Silb.

*) I den i det kongelige Geh. Arch. værende Concept til disse Artikler paa Dansk er ligesom i et Aftryk af den danske Original, som findes Pag. 356 i Bilagene til Krags og Stephanis Christian den 3dies Historie, anført: „at disse Chefer, foruden 2 Parter af Kongens Deel, ogsaa skulle have to af Mandskabets,“ hvilket sidste ei findes i den her ekstraherede tyske Original, og saaledes ved en Skrivfeil maa være udeladt.

Skibene, skal den menige Mand intet Bytte have af. Med de Priser, som gjøres af erobrede og besatte Skibe, skal forholdes ligesom med de, som tages, førend Admiralen udløber. Det, som tages i Sigte eller udenfor Sigte, skal komme menig Mand tilgode, eftersom ovenfor er anført. („Huad vdi Sigtett, eller vden sicttett bliffuer wundett, ihett skall komme till menig mandz bytte, epther som for er vørt“*).

6) Af det Bytte, som erobres i Land, skal Halvdelen tilhøre Kongen, og den anden Halvdeel Mandskabet, ligesom her er foreskrevet for det, som erobres til Søes.

7) Al Brandskat til Lands og til Vands skal tilhøre Kongen alene, og Admiralen aflægge Regnskab derfor.

8) Blicher nogen af Mandskabet saaret af Fienden, skal han helbredes, og dette betales af Mandskabets Bytte, for at Ingen skal blive forsømt.

9) Ingen, det være, hvo det vil, maa søge at gjøre Bytte uden Admiralens og de Foresattes Vidende og Billie. Hvo, som gjør dette, skal uden Naade straffes paa Livet. —

Kong Christian den 3 die anlagde, da han var kommen i rolig Besiddelse af Thronen, et Skibsværft til

*) Efter den danske Concept, da den tydske Original ordret stemmer overeens hermed.

Flaaden, for at den, alene bestemt til Krig, altid kunde være færdig, og han lod dertil duelige Skibbyggere komme fra Bremen, efter hvilke det nuværende Gammelholm kaldtes Bremerholm¹.

Den 13de Juni 1554 sendtes Magnus Gullenstern i Søen med en »stærk bemanded» Flaade, hvortil det paalagdes Rjsbmændene at tilveiebringe Skibe, da den var bestemt til at beskytte Skibsfarten, som blev foruroliget af franske og skotske Fribyttere².

Et kongeligt Patent, dateret den 6te Juni 1555, udnævner Admiral Magnus Gullenstern til at commandere en Flaade, som skulde udsendes for at krydse under Norge til Handelens Beskyttelse³.

1559, da Kong Friderich den 2den besteg Thronen, bestod Flaaden »af mange og anseelige Skibe,» iblandt hvilke de fornemste vare: Fortuna, Mercurius, Venus, Solenn, Hector, Achilles, Hercules, Loffuen, Koenn, Engellenn, David, Gabriel, Michael, then sorte Hund, then lubske Dmmeral, then hamborger Gallionn og mange andre, som vare meget vel forsynede med Folk, Kanoner og Ammunition⁴.

¹ Schlegels Anmærkninger til Slanges Christ. den 4des Historie. ² Holbergs D. N. Hist. og Stephani. ³ Det kongel. Geh. Arch. ⁴ Resens Kong Friderich den 2dens Krønike.

Af et egenhændigt underfretvet Brev fra Kong Fri-
derich den 2den til Ridder Magnus Gullenstern,
dateret Bygholm-Slot den 17de Marts 1560, erfares,
at Vincens Juell, da blev beskikket «til Admiral»
over fire Krigsskibe, som strax skulde udrustes til at løbe
i Søen¹.

Den 27de April 1562 affendtes, som Gesandter
til Rusland, Hofmester Cyler Hardenberg, Ja-
cob Brockenhuus, Jens Truidson Ulfstand
og Doctor Ufelinum med Drlogsskibene Wildmanden
og Falken Nord om Norge².

1563 udrustedes en temmelig stor Flaade, for at de
Svenske og andre Naboer ei skulde gjøre Skade i de
danske Farvande. Der vare 8 Drlogsskibe i Østersøen,
hvoraf de 3, nemlig: Hercules, commanderet af Ad-
miralen Jørgen Brockenhuus, Hector, af Mal-
the Jenssen, og Hiorten, af Albrecht Beck,
bleve angrebne og erobrede af en svensk Flaade, som be-
stod af 22 Skibe. Dette fiendtlige Angreb gav nærmest
Anledning til Udbruddet af Syvaars-Krigen mellem Dan-
mark og Sverrig².

Samme Aar førte Peder Skram, som Resen
da kalder Rigs-Admiral, en Flaade, hvilken Holberg
nævner som «een af de anseeligste, dette Rige nogen Tid

¹ Det Kong. Geh. Arch. ² Resens Kong Friderich den 2dens
Krønike.

har bragt til Veie,“ og som bestod af 27 Orlog= foruden Smaa=Skibe; paa denne Flaade vare »de fornemste Ofverster, Capitainer, Lieutenanter oc Befalingsmænd:“ Jens Juul, Frank Wille, Peder Lykke, Albrecht Skeel, Hartvig Skram, Erik Ugerup, Peder Daa, Eskild Dre, Christen Juell, Jacob Skeel, Hendrick Hoeg, Christopher Rosenkrantz, Oluff Daa, Erik Hansson, Frank Dyre, Christopher Basse, Peder Huitfeld, Otte Galslyt, Mourig v. Berlin, Enevold Kruse, Iffuer Juell, Tørgen Prip, Hans Norby, Torbjørn Daa, Tørgen Jensen, Claus Skeel, Christopher Trundson, Frank Iffversson, Jacob Syde, Jacob von Meckelburg og flere Andre; den havde en Besætning af 4,600 Mand, og var forenet med en løbfl Flaade af 6 Orlogsskibe. Under Deland forefaldt den 15de September et Sø= Slag imellem denne og den svenske Flaade¹.

1564 var Admiral Herloff Trolle i Østersøen med følgende Skibe²:

¹ Holberg og Resen. ² Det Kongel. Geh. Archiv, Resenog danste Magazin, 31 Hefte Pag. 213.

Fortuna,	comb. af Herloff Trolle,
Mercurius,	— — Per Huitfeld,
Svenske Sömfrue,	— — Erik Rub,
Krabatt,	— — Poul von Sara,
Danske Christoph.,	— — Nils Trolle,
Lubke Christoph.,	— — Hans Laurigøn,
Byens Løffue,	— — Otte Rub,
Elefanten,	— — Vincentius Juell,
Arden,	— — Tørgen Brade,
Solenn,	— — Fr. Brockenhuus,
David,	— — Arrild Ugerup,
Kyndgott,	— — Jacob Skeel,
Papegøye,	— — E. Rosenkrank,
Falk von Olleborg,	— — Tørgen Jensen,
Tegeren,	— — Erik Lykke,
Høgen,	— — Nils Magonb,
Morian,	— — Enevold Kruse,
Grif af Kongsberg,	— — Christian Juell,
Bjørnen,	— — Iffuer Juell,
Sonass,	— — Tyge Kruse,
Engelske Kryge,	— — Claus Skeel,
St. Tørgens Bøiert,	— — Tørgen Grøn,
Gjestenn,	— — Otte Galsthytt,
Normand,	— — Blof van Münster,
Skotthe Pinken,	— — Asmus Storm,
Hertugsluffs Pinke,	— — Math. Damferrt,

Gjogen, comb. af Jac. Meydingborg,
 Englyſke Somfru, — — Arwid Olfen,
 Meyertaff Danſken, — — Oluff Trundſen.

Med denne Flaade, der ligesom det foregaaende Aar var forenet med nogle lybſke Skibe, og var indeelt i ordre de Batalie, forefaldt det store Søeflag under Meland paa Pindſedagene den 29de og 30de Mai. Senere anføres, at de Svenske erobrede Byens Løffue, ſom da blev commanderet af Peder Daa, og Morian, under Commando af Torbjørn Daa tilligemed Skibet David under Arrild Ugerup¹.

Den 23de Mai ſamme Aar vare 3 Krigſkibe, nemlig: Duen under Commando af Admiral Erik Munk, Svanen under Anders Perſonn og Engellenn under Joachim Koek, i Trondhjem og understøttede Tilbageerobringen af Stenvigholm, ſom tilligemed en Deel af Trondhjem og Romsbalen var erobret af de Svenske².

Skibenes Benævnelſer, ſom i Aaret 1536 endnu findes at være „Hoffuiſkib, Kraffuell og Haalch eller Holk,“ bleve efter Kanonerne Indførelſe „Delougſkibe, Boierter, Skib med et, to eller tre Mers, Jagter, Pinker og Pinakſer.“ Omendſkjøndt diſſe Skibe langt fra vare ſaa ſvært og regelmæssigt armerede ſom de senere Krigſkibe, ſaa havde de dog et stort Antal ſmaa Skjts

¹ Reſen og danſke Magazin, 32 Hefte Pag. 255. ² Det Kongel. Geh. Archiv.

ombord, hvoraſ det da her i Norden ſom ſtørſt bekjendte, ſvenſke *Makeløs* eller *Mars Jutehader*, hvilket ſamme *Kar* blev erobret af *Herloff Trolle*, førte 173 Stykker, ſom beſtode af:

Hele Kartouffuer	2 Stk.	Ende Falkenether	24 Stk.
Try Quortyr Kartouffuer	4 —	Falkuner	60 —
Halve Kartouffuer	8 —	Skierbrecker af Jern	4 —
Robt Slanger	3 —	i dette Skib var:	
Feldt Slanger	16 —	„Slange-Krudt“	150 Skpd.
Try Quortyr Sla.	14 —	„Kjørne-Krudt“	8 ſtokh. Lbr.
Halff Slanger	20 —	„Kjørne-Krudt“ til	
Dobbelte Falkenether	18 —	„Hoffuigmennndt“	6 Dl. Fjerd.

Foruden diſſe Bencævnelſer paa Kanonerne, eller ſom de da kaldtes, „Støckerne“ findes paa ſamme Lieder nævne *Barſer*. Skytſet blev forfærdiget af *Steen*, *Metal* og *Jern*¹.

I Aaret 1565 vare Admiral *Peder Huitfeld* med Drlogſkibet *Arcken*, *Claus Skeel* paa Drlogſkibet *Nactergalen*, *Lawe Westmand* paa Drlogſkibet *Bjørnen* og *Peder Stigge* paa Drlogſkibet *hamborger Jegeren* i *Øſtersøen*, og bleve af en overlegen *Fjende* jagede paa Land paa den pommerſke *Kyſt*, hvor

¹ Det Kongel. Geh. Archiv og danſke Magazin, 31 Hefte Pag. 217.

der blev stuktet Ild paa Skibene, for at de ei skulde falde i Fjendens Hænder¹.

Samme Aar i Begyndelsen af Juni var Rigs-Admiral² Herloff Trolle paa Skibet Jegermesther i Østersøen med en Flaade, som bestod af 28 Krigsskibe, hvoraf følgende Skibe nævnes: Mercurius, ført af Vice-Admiral eller, som det da kaldtes »Admiralens Lieutenant» Sorgen Brahe, tyske Christopher, ført af Hans Laurikøn, svenske Somfru, af Erik Rud, Achilles, af Peder Munk, Arabatt, af Otte Rud. Endvidere findes Nils Trolle og Sylvester Franck nævnedes som Skibs-Chefer. Denne Flaade, som igjen var forenet med nogle lybske Skibe, havde en Fægtning med den svenske Flaade under den pommerste Kyst, hvori Admiral Trolle blev saaret, hvorfor han blev nødt til at forlade Flaaden, som Otte Rud paa den svenske Somfru blev Admiral over; men i Søslaget under Bornholm blev denne fanget af de Svenske og døde i Fangenskabet. Herloff Trolle døde kort efter at han var kommen i Land, af sine Saar¹.

Samme Aar den 12 Juli blev Erik Rud til Fulsberg beflettet til Admiral³.

I Aaret 1566 var Admiral Hans Laurikøn i Østersøen med en forenet dansk og lybsk Flaade, som bestod af¹:

¹ Resen. ² Danmarks Riges Hist. af G. L. Baden. ³ D. Kongel. Geh. Arch.

Samson med 1100 Mb.	Admiral Hans Lauritz- zøn, Christen Steel, S. Munk og M. von Duike,
Mercurius - 700 —	Evert Wille, Gabriel Schindel,
Gabriel —	Michel Sesteb, Laur. Norby,
Høgen	Jørgen Brahe,
Koenn	
Høyenhal - 200 —	Laurig Grøn,
Flores —	Knud Steensøn, J. Nilson,
Svalen . - 250 —	Johan Freyberg, N. Madhøn,
Engellenn - 300 —	Rubert Pors, Jesp. Kruse, L. Hansen,
Griffen . - 200 —	Jacob Høg, Hems- ming Jacobson,
Svenfte Tomfru . .	Jørgen Tybe,
Rinte Gaades . . .	Oluf Daa,
Hannibal - 943 —	Vice-Admiral Jens Christensøn, J. Truid- søn Ulfstand, And. Friis, G. Brykke, P. Mikkelsen og J. Firen,
Papegøyen - 200 —	Knud Reventlau, N. Munk,

Achilles	Christoffer Mogensén,
Tosva . med 600 Mb.	Jonas Camferbeck (el- ler Lamferbeck), Lybfe Vice=Admiral,
Jonas	Christen Halborg,
Lybfe	
Lybfe	
Borgemesteren . . .	Peder Huitfeld, N. Michelson,
Morianen - 1000 —	Bartholemæus Thim- appel, Lybfe Admiral,
Havfruen - 300 —	Lybfe,
Somfruen -	Peder Munk, Christo- pher Laurikøn,
Krabatt	Henbr. Gylbenstiern, Palle Gris,
Lybfe	
Lybfe	
Lybfe	
Elefanten - 400 —	Christen Juell, Erich Kaas,
Falken	Frank Ivarsen,
Svanen	Otte Galffyt, Niels Stygge,
Nerven	Peder Lytke,
Venus	
Geisten	Thomas Bagge,

Solenn	Ludvig Munk,
Engelske Rege	
Den hamborger Gallionn	
Den engelske Fortuna	
En Pink	
En anden Pink	

Under Deland foresaldt et Sæslag med de Svenske, og derpaa ankrede den danske og lybske Flaade under Gul-
land, hvor den 28de Juli i en Storm forliste følgende
danske Skibe ¹:

Samson,	Flores,	Griffen,
Hannibal,	Solenn*),	Den engelske For-
Mercurius	Risgehø-	tuna,
	gen**),	Hertug Olufs Pinde.
Engellenn,	Papegøyen,	

Samme Skibe havde de lybske Skibe: Moria-
nen, Fosva, Havfruen og flere ².

1568 var Flaaden i Østersøen under Peder Munk,
som dette Aar blev Rigs-Admiral ².

1569 var Flaaden ligeledes i Østersøen under Rigs-
Admiral Peder Munk ².

¹ Det kongel. Geh. Archiv. ² Resen.

*) Efter Resen skal Svalen og ikke Solenn være forlist; det her anførte Document nævner, at J. Freiberg og Niis Madson ere omkomne med Solenn.

**) Hos Resen Høyenthal, hvilket synes at have været samme Skib, da Lauris Grøn er nævnet som Befalingsmand paa Risgehøgen.

Den 30te Marts 1570 blev Sylwester Franck
udnævnt til „Admiral“ over følgende Skibe ¹

Løffuen	Sylwester Franck „Admiral“,
Bjørnen	Bertel von Bremen, Pe- der Wall,
Renholt	Johan Marikarck,
Strudt	Tørgen Buff,
Mariflor	David Gyntelberg,
Magen	Jochim Misundt,
Danske Jomfru .	Christoffer Firkjen,
Bullen	Peter Adrian,
Svalen	Kast Klithen,
Droslen	P. Spank,
Galeien i Vestersøen	Johan de la roue,
Bollenn	Laurig Norby,
Furen	Peter Adrian,
Isak	Stj Pork.

Med Kong Friderich den 2dens Formæling i
Aaret 1572 var en „ofvermaade herlig og velbygget Skibs-
Flaade“ paa Kjøbenhavns Rhed, som bestod af: Admi-
ral-Skibet Fortuna, Tegeren, Morian, den
svenske Jomfru, Krabatt, Leoparden, Løf-
fuen, Hercules, tvende Achilles, Jonathan,
Bjørnen, Gabriel, den flyende Geist,
engelske Gabriel, Elefanten, Griben, Pe-
licanen, lange Hercules, den danske Hane,
Jason, Renholt, Nactergalen, Strudt-

¹ Det kongel. Geh. Archiv.

zen, Svalen, den danske Svale, Røstocher David, den store Hjort, den forgyldte Maage, Meermand, Sancte Peder, Tsaek, den vilde Mand, Fyerblasen, Bullen, den forlorne Søn, Rosen, danske Tomfru, Meer-Fruen, Flasken, foruben Galeier, Coffardieskibe, Jagter, Pinker og mange Fartøier. Flere andre Skibe vare dengang udsendte paa forskjellige Expeditioner, hvoriblandt et Drlogsskib i Østersøen efter Fribyttere¹.

Den 22de Februar 1576 befalede Kong Friderich den 2den, at Hugo Bedan skulde bygge 3 Galeier i Norge². Først i disse Aar findes Benævnelsen af denne Slags Skibe, hvorfor man kan antage, at den da er indført her i Norden.

Under denne Konges Regjering byggedes ogsaa andre Skibe i Norge: saaledes omtales, at Peder Huitfeld i Aaret 1554 lod bygge et stort Skib i Mandal og 1570, 71 og 72 det skjønne Skib St. Oluf, som var 70 Alen langt i Kjolen³.

Ifølge en kongelig Ordre til Christopher Walchendorff, dateret den 23de Juli 1576, skulde Drlogsskibet Løffuen udrustes, for at overføre Kongens Hoffolk med deres Følge og Heste til Desel⁴.

I Aaret 1578 var Capitain Alexander Durham i Østersøen med nogle Krigsskibe og Galeier. Og

¹ Resen. ² Det Kongel. Geh. Archiv. ³ J. Ramus's Norrøigs Beskrivelse. ⁴ Nye danske Magazin, 1 Bind.

disse Skibe bleve befalede at gaae hjert midt i Sommeren, beordredes eet Skib at lægge op paa Gulland, og 2 Galeier at forblive i Østersøen for at krydse mod en Fribytter ¹.

1581 nævnes en Skibsbyggermester Bertell, som byggede en Galei i Bahus ¹.

1585 blev en Pinke sendt til England ¹.

Ifølge en Skrivelse fra Kongen til Walchendorff, dateret den 14de December 1586, skulde to Galeier og een Pinke (enten den lille Fortun eller en anden velseilende, hvilken der var bedst fikket dertil) under Commando af Hans Reskie udrustes til Foraaaret, for at krydse under Flekkerøe imod Fribyttere i Vesterhavet ¹.

1587 var en Eskadre af 8 Orlog= og 5 lette Skibe og Pinke, under Commando af Admiral Lauris Kruse og Under= Admiral Christen Munk*), udsendt for at forhindre den engelske Handel paa det nordlige Rusland og forbyde Fremmede at fiske og handle paa Finmarken, Nordlandene, Island og Færøerne ².

Med en Skrivelse af den 25 Februar 1588 befalede Kongen Christopher Walchendorff at sende „Wore Liff=Skibe“: Raphael, Michael og Ga=

¹ Nye danske Magazin, 1 Bind ² Slanges Christ. den 4des Hist.

*) Resen angiver, at Capitain Alexander Durham havde Commandoen, og nævner ei Eskadrens Størrelse.

briell, vel udrustede til Beltet; ligeledes skal de øvrige "Liff" og Drlogskibe udrustes og udlægges paa Strømmen saaledes, som Kongen forhen havde befalet ¹.

For at oplyse Holmens Disciplin under Kong Frederich den 2den anføres her Extract af en af denne Konge udstædt, egenhændigt underfreven og med det kongelige Segl forsynet Forordning, dateret Haderstefhuus den 20de November 1587 ²:

En af "Skibs-Høfiskmændene" skal være forpligtet til "paa 6 Ugers Tid" eengang om Aaret, naar han tilfises, at begive sig til Kjøbenhavn og om Natten være ombord i de Drlogskibe, som ligge i Havnen. Han bør føre godt Tilsyn med, at Vagten holbes forsvarligt, saa at intet Forræderie eller Skade kan ske ved Skibene, sørge for, at Ild og Lys slukkes til rette Tid, og at Alt iagttages og Vagten besættes, som det sig bør. Denne, "Skibs-Høfiskmand" skal hver Dag, førend det bliver mørkt, om Aftenen, saavel Vinter som Sommer, drage ud paa Skibene for at holde Vagt. Om Morgenen, naar Nattevagten ophører, og Dagvagten atter begynder, er det ham tilladt at drage i Land indtil om Aftenen; men da skal han atter være tilstøde paa Holmen og følge ud med Vagten.

¹ Nye danske Magazin, 1 Bind Pag. 168. ² Det kongl. Sk. Archiv.

Fire Skipperere af dem, som ere tilstæde og ei ere ansatte ved Holmen, skulle være paa Skibene i 8 Nætter ad Gangen og otte af Hoibaadsmændene skifteviis i 8 Dage. Een Skipper og 2 Hoibaadsmænd skulle vaage hver Nat. Af de Stormænd, som ere hjemme, maae 4 ad Gangen være paa Skibene om Natten hos „Skibs = Høfshmanden“ og Skipperen, og 2 af dem vaage.

Hver Nat skulle der være 30 Matroser paa Skibene, og 10 holde Vagt; med disse bør „Høfshmanden“ og Skipperen føre godt Tilsyn, at de ei forsomme eller forsove den. De 10 Matroser, som have havt Vagt om Natten, maae blive forskaaede for Arbeide næste Dag indtil Middag; men de Andre, som ingen Vagt have havt, komme i Land om Morgen for at være til Arbeide ved Skibene paa Holmen. Fire Constabler skulle hver Nat ligge paa Skibene, være „Høfshmanden“ lydige og tage vare paa Skibet og Kanonerne.

Denne Vagt paa Skibene skal om Morgen og Aftenen op = og afføres ved lys Dag med Piber og Trommer. „Skibs = Høfshmanden“ skal hver Aften modtage Parolen („Løsenet“) af Befalingsmanden paa Holmen, som skal være der tilstæde, naar Nattevagten opføres.

Efterat Nattevagten er opsat, maa det ikke tillades Nogen at seile eller roe omkring de kongelige Skibe; men, dersom

der kommer Nogen og vil omkring Flaaden, efterat den er besat med Nattevagten, da skulde »Skibs-Høfthmanden» og Skipperen befale Constablerne at styde et Skud efter dem. Kan dette ikke hjælpe, og »de ikke give sig tilkjende», da skulde Constablerne efter »Høfthmandens» Befaling styde dem, som vise sig gjenstridige, i Søen, hvo de endog ere.

Førend Nattevagten afføres, skal Dagvagten opføres om Morgenen, efterat det er bleven Dag; den skal bestaae af 1 Skipper, 2 Høibaadsmænd, 2 Styrmænd og 2 Constabler, hvilke om Dagen skulde føre godt Tilsyn med alle Ting.

Ei heller skal det tilståedes nogen Fisserbaad, som ikke er af Kongens egne Baade, at komme til Flaaden for at have Samqvem eller tale med Nogen af dem, som ere paa Skibene. Hvo, som handler herimod, skal have sin Baad forbrudt og straffes for Udydighed.

To Skippere skulde 8 Dage ad Gangen have deres Natteleie paa Holmen tilligemed 4 Høibaadsmænd og 24 Matroser, for at kunne understøtte Vagten med Raad og Daad, dersom Storm eller Uveir gjør det fornødent; desuden skulde hver Nat 10 Matroser vaage paa Holmen ved de dertil anviste Steder, og de Skippere og Høibaadsmænd, som ere der, have Tilsyn med dem; ligeledes skal der ved alle tre Porte og Laager paa Holmen staae en god stærk Matros

til Dagvagt, som hver ottende Dag maa ombyttes med en anden. Disse Porte eller Laager skulde om Sommeren lukkes, naar Vagten opføres og om Vinteren Kl. 6 om Aftenen. Efterat de om Aftenen ere blevne tilslukkede, skulde de ei oplukkes igjen førend om Morgen, naar Mandskabet skal paa Arbeide, dersom ikke vigtige Grunde gjøre dette fornødent. Saa snart Vagten opføres, skal Broen mellem Holmen og Slottet ophales og laases, og den skal ikke igjen nedlades, førend Portene om Morgen oplukkes.

Den, hvem Vagten tilfalder, det være sig »Skibshøfshand«, Skipper, Styrmand, Hoibaaidsmand, Constabler eller Matroser, maa under Livsstraf ei komme drukken paa Vagt, hvormed ikke maa sees gjennem Fingrene.

Dersom Nogen af Gjenstridighed eller Letfindighed forsømmer eller forsøver sin Vagt, naar det tilkommer ham at vaage, da skal han derfor straffes »paa det Høieste«.

Enhver paa Skibene skal være stille, efterat Vagten er opsat, og ikke holde Spil, Drik, Musik, Skrig og Allarm. Hvo, som gjør dette, skal straffes derfor.

Ei heller maa Nogen, der boer paa Holmen, efterat Vagten er opsat, holde Utapperie eller Drik, hvoraf der kan opstaae Riv og Trætte. Hvo, som gjør dette, skal straffes derfor og bortjages af Husene.

Dersom Noget skulde hænde paa Skibene om Natten, enten foraarsaget af Storm, Uveir eller Forrederie, saa at Vagten behøvede Hjælp, da skulde »Høfihmanden» og Skipperen lade sig høre eet, to eller tre Skud, eftersom det gjøres fornødent, og, naar dette skeer, skulde de Skipperere, som have deres Mattelleie paa Holmen, strax være færdige med det Mandskab, de have hos sig, at begive sig ud paa Skibene, og der hjælpe med det, saa gjøres Behov til Kongens Tjeneste. Er Skipperen eller Nogen af dem, som ligger paa Holmen, forsømmelig heri, da skal han straffes »paa det Høieste».

Dagvagten skal have Tilsyn med, at ingen Koffardie-Skibe lade deres Anker falde nærmere ved Kongens Krigsskibe end de Pæle strække sig, hvorpaa der ere satte Lønder. Dersom nogen Koffardie-Skipper handler herimod om Dagen, da skal Vagten sende Skipperen Bud og lade ham sige, at han strax enten skal løbe ind mod Byen forbi Kongens Flaade, eller ogsaa lægge tilbage med sit Skib udenfor Pælene. Er Skipperen paa Koffardie-Skibet uvillig dertil, da maa Vagten, dersom den har nogen Mistanke, sig høre paa ham; men, dersom Skipperen svarer, at han strax vil lægge ind eller ud med Skibet maa dertil gives ham Tid, naar han kun strax begynder dermed.

Dersom nogen Koffardie-Skipper, som ligger paa Rheden med sit Skib, understaar sig, efterat Vagten er opsat, at sig høre fra deres Skib om Aftenen eller om

Natten, da skulle de have forbrudt den Deel af Skibet og Godsset, de fare med, som tilhører dem, og desuden straffes »paa det Høieste».

For at Holmen ikke skal være blottet for Folk paa Søn- og Helligdagene, men stedsse være forsynet med en god Vagt, skulle der paa alle sagdanne Dage 40 Mand af de Skibsfolk, som høre til Holmen, Matroser, Sommermænd, Kofke, »Kjeldersuenne» eller Andre, stifteviis være der hos de to Skippere, for i paakomne Tilfælde at kunne være tilstæde. Hvo, som findes forsømmelig eller gjenstridig heri, straffes derfor. Og paa det at de dog samme Dag kunne høre Guds Ord, skal een af Skibspræsterne hver Søn- og Helligdag prædike paa Holmen.

Hvo, som paa nogen Maade forbrøder eller forseer sig paa Vagten, han skal, det være, hvo det vil, derfor dømmes paa Holmen af »Skibs-Hofsigmanden», Skipper og Styrmænd, som da ere tilstæde.

Dog skulle ingen Skippere eller Styrmænd derfor forsømme Kongens Reise eller opholdes, og herefter skulle ei heller Sager foretages i Retten paa Holmen, uden naar begge Parter ere i Kongens Tjeneste. Naar Noget af disse, som ikke ere bosiddende i Kjøbenhavn, tiltales af en Anden, som ei er i Kongens Tjeneste, skal dette ogsaa skee for denne Ret; men, dersom Noget, der er bosiddende her i Byen, og tjener Kongen, tiltales af Een udenfor Tjenesten, saa hører Sagen for Borgermester og Byfoged.

Befalingsmanden over Holmen skal have flittigt Tilsyn med, at Kongens Skippere og Styrmande ikke opholdes med fremmede Sager, hvorover Kongens Tjeneste forsvømmes. Han skal ei heller befatte sig med at lægge Beslag eller Arrest hverken paa inden- eller udenlandske Koffardie-Skibe, som ligge ved Byen; men, dersom en Kjøbmand eller Skipper, som ligger med sit Skib og Gods her, har Noget at klage over en Anden, da skal dette skee for Borgermester og Raad, for at Kongens Folk ikke skulle bebyrdes, og hans Arbeide forsvømmes ved saadanne fremmede Sager.

Det paalægges Befalingsmanden paa Holmen ogsaa at have godt Tilsyn med Kjøkken og Kjælber, samt paasee at Koffen og "Kjælbersuennene" omgaaes tilbørligt og ærligt med Mad og Drikke og det, som de have under Hænde. Handles herimod, skulle de straffes, "som det sig bør".

Klages der af Mandskabet over Mad og Drikke, enten at de ikke faae nok, eller at de ei faae, hvad de skulle have, da skal Befalingsmanden undersøge dette, og, findes nogen Feil hos Koffen eller "Kjælbersuennene", da skulle de straffes derfor.

Findes der nogen Feil ved Provianten, skal Befalingsmanden tilkjendegive Kongens Rentemester og Raad Christopher Walchendorff og Axel Gyldenstiern dette, og disse skulle da befale "Skriveren" at raade Bod derpaa og lade Mandskabet faae det, som til-

kommer dem; men, dersom det findes, at Mandflabets Klage er ugrundet, og at de have klaget af »Mobvillighed«, da skal Befalingsmanden lade Hovedmændene slutte i Tjern, og lade dem tiltale efter Søs-Loven. Den Straf de dømmes til, skulle de lide, da Kongen ingenlunde vil have slyg »Mobvillighed« ustraffet.

Har Nogen af Skibsfolket paa Holmen Noget at klage over Mad og Drikke, skulle de med Sagtmodighed og Beskedenhed foredrage deres Klage for Befalingsmanden ved 3 eller 4 af deres Midte, og da gives der dem Svar derpaa; men, dersom de have sammenrottet sig, da skulle de straffes derfor efter Søs-Loven.

Slutteligen befales, at denne Anordning om Vagten og Holmens Organisation nøie skal efterleves, og det paalægges alvorligt Befalingsmanden paa Holmen, »Skibshøfvidmændene«, Skipperne, Styrmandene, Constablerne, Matroserne og Andre, at de rette sig derefter, dersom de ikke ville straffes »paa det Høieste« uden Naade.

Til Skibsfartens Beskyttelse krydsede i Aaret 1588 Admiral Byrge Trolle med en Eskadre af lette Draggfibe under de jydse og norske Kyster, og Capitain Simon Salingen med 2 andre Krigsfibe under Nordlandene for at anholde de Skibe, som uden Tilladelse handlede paa Kysterne ¹.

¹ Slange.

Den 1ste September 1589 affeilede en Esfadre, bestaaende af 14 store Krigs- foruden mange andre lette Skibe, fra Kronborg under Commando af Rigs- Admiral Peder Munk. Dmbord paa denne Esfadre var Kongens Søster Dronning Anna, formølet med Kong Jacob af Skotland; den maatte formedelst Storm og Modvind søge Havn i Norge, hvorthen Kong Jacob kom med sine egne Skibe, og derfra reiste han over Land til Danmark¹.

Den 21de April 1590 affeilede en ligesaa stærk Esfadre, som i forrige Aar var bestemt til at overføre Dronningen, under Rigs- Admiral Peder Munks Commando med Kong Jacob og hans Gemalinde til Skotland¹:

En Esfadre, bestaaende af Josaphat, Raphael, Gabriell, Falk von Bergen, Rosen, Galeierne David, Jacob og Salomon samt Jagten Duen, under Commando af Rigs- Admiral Peder Munk førte i Mai- Maaned 1591 Kongen til Christiania i Norge, for der at hylbes.²

Admiral Byrge Trolle blev i Aaret 1595 sendt til Nordsoen med 5 Drlogskibe og nogle Fregatter for at beskytte Skibsfarten mod nederlandske Kapere („flamske Fribytere“) og forhindre, at Fremmede uden Pas eller Tilladelse seilede Nord om Norge til Rusland¹.

¹ Stange. ² Stange og Schlegeln.

1596 vare 3 Krigsskibe udsendte for at krydse i Østersøen til Skibsfartens Beskyttelse, 2 Fregatter til Warnemünde, for at fore Nogle af de til Kongens Kroning indbudne Fyrster og Gesandter til Kjøbenhavn, og 4 Krigsskibe i Nordsoen, hvilke det foruden at holde »Rigets Strømme rene» ogsaa var paalagt at krydse efter de Skibe, som uden kongeligt Pas seilede Nord om Norge og fiske der ¹.

Den 20de April blev udstædt en Ordre til Capitain Jørgen Jensen, at han med Skibet Papegoien, og Hans Simonsen med Skibet Barken Skulde seile til Vesterhavet, for at holde det fri for Søerovere og Fribyttere ². Det synes rimeligt, at disse to Skibe have været iblandt de ovenanførte 4, som i dette Aar vare i Nordsoen; men, da den Tid, paa hvilken de bleve udsendte, ikke findes noie angiven hos Slange, saa kan ingen bestemt Mening havees herom.

Kort før Herredagens Aabning, som var sammenkaldt til Kongens Kroning, blev Rigs-Admiral Peder Munk udnævnt til Rigs-Marsk ¹.

Ved Kong Christian den 4des Kroning den 29de August 1596 bestod Flaaden af følgende Skibe ³:

¹ Slange. ² Det kongel. Ges. Archiv. ³ Beskrivelse om Christian den 4des kongelige Kroning af Augustum Erich.

Fortuna	paa 80 Kanoner.	
Prindsse-Barken	— 64	—
Samson	— 62	—
Sosaphat	— 52	—
Sosva	— 48	—
Dragen	— 42	—
Hercules	— 42	—
Gedion	— 30	—
Raphael	— 22	—
Barken	— 18	—
Duen	— 18	—
Løven	— 16	—
Hector	— 14	—
Gabriell	— 12	—
Michel	— 12	—
Jonas	— 8	—
Den gothlandske Griff	— 6	—
Den røde Løve	— 6	—
Christopher	— 6	—
Galeien David	} tilsammen . — 30 —	
— Salomon		
— Jacob		

Disse Skibes Kanoner bestode af hele og halve „Kartoffuere“, hele og halve „Slanger, Steen = Mørser, Skiebretter, Falkuner og Basser“.

Som Bidrag til Oplysning om, hvorledes Kjøb-
stæderne vare ansatte til at levere Matroser („Bogmendt“

eller „Boozmændt“) og Constabler („Byfeschytter“) i det firtende Aarhundrede, anføres her Extracter af Documenter herover¹:

En Skrivelse fra Magnus Gullenstern til Kongen, dateret den 9de Marts 1560, med vedfølgende Navne-Liste viser, at der af Christiern Munk var sendt til kongelig Søe-Tjeneste fra Christiania („Dlo“): 11 Styrmand og 90 Matroser, fra Tønsberg: 10 Styrmand og 124 Matroser, fra Sarpsborg: 3 Styrmand og 40 Matroser, fra Skeen: 15 Matroser, fra Folden („Follov“): 15 Matroser, fra Brunlaglehn: 26 Matroser, fra Bragness-Lehn: 11 Matroser, fra Hr. Mogenns-Lehn: 12 Matroser, fra Tørgen Willes Lehn: 11 Matroser, fra Duff Calliib Lehn: 9 Matroser og fra Peder Rosenfranges Lehn: 3 Matroser; dette Mandskabet var forstrakt: Styrmandene 1 Daler og Matroserne 3 Mark hver. Med samme Brev fulgte en Optegnelse, som viser, at der i een Maaned brugtes til 400 Matrosers Underholdning: 10 Tønder Smør, 20 Tdr. Siid, 2 Læster salt Fisk, 10 Tdr. Bryn, 10 Tdr. Erter, 13 Læst. og 4 Tdr. Brød, 43 Læst. og 4 Tdr. Dl., og i Penge 1000 Mark.

I Aaret 1566 leverede Aalborg 9, Hjørring 10, Sæby 10, Randers 20, Aarhus 20, Horsens 20, Beile 10, Viborg 30 og Kolding 20 Constabler.

¹ Det kongel. Sch. Archiv.

Udkastet til en Skrivelse fra Kongen, dateret Frederiksborg den 22de Marts 1567, befaler, at der til at udvælge de Matroser og Constabler, som skulde udskrives paa Folland og Falsler, i hver Sogn skulde udtages 4 à 6 Mand. Af Udkastet til en Skrivelse fra Kongen, dateret Roeskilde den 28de October 1568, erfares, at de Borgere, som det blev befalet at tage Constabler, som vare udfrevne til kongelig Tjeneste, i Quarteer, men ikke kunde give dem Mad og Drikke, derfor skulde betale dem 6 Sk. i Etmaalet.

1599 leverede Aarhus 15, Ebeltoft 8, Grenaae 9, Halsborg 40, Nykjøbing paa Mors 12, Hobroe 7, Skagen 3, Holstebro 7, Hjørring 8, Ringkjøbing 10, Lemvig 7, Skive 5, Viborg 14, Randers 18, Sæby 6, Veile 6, Horsens 10, Thisted 12, Rolding 12 og Ribe 40 Constabler og Matroser.

I Aaret 1597 besøgte Kongen til Søes Gulland, Bornholm og Vsel¹.

Den 17de April 1599 affeilede Kongen fra Kjøbenhavn med en Eskadre, som bestod af 12 Krigsskibe foruden Proviant: og Smaae-Skibe, hvormed han, som Capitain Christian Friderichsøn² paa Skibet Victor, foretog en Reise til Norge, og hvorpaa Byrge Trolle var Admiral og Alexander Durham Under-Admiral. Da Eskadren kom til Nordlandene, udvalgte

¹ Baden. ² Nyerups Christian den 4de.

Kongen fem gode Seilere, hvorover Erik Urne paa Skibet Lilien, som forliste paa denne Reise, blev udnævnt til Admiral og Ulhret Skeel til Under-Admiral, og befalede dem at anholde alle de Skibe, som uden kongeligt Pas drev Handel paa Kysterne og foruroligede Skibsfarten. Med de øvrige Skibe af Eskadren seilede Kongen forbi Nordcap til Kola, og undersøgte hver Havn og Indløb paa Kysten¹. Den 20de Juli kom Kongen tilbage til Kjøbenhavn².

Som Bidrag til at slutte, hvad Soemagtens Underholdning har kostet i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede, anføres, at der aarligt anskaffedes³:

Jern .	{ 100 Skpd. fra Danzig } . . .	400 Skpd.
	{ 300 — — Sverrig } . . .	
Seilbug	{ 150 Stk. danziger . } . . .	350 Stk.
	{ 200 — lybeder . } . . .	
Lærred	{ 400 — Paklærred fra Lybed } . . .	800 —
	{ 400 — vlißfinger Lærred } . . .	
Haarbug		100 —
Hamp		500 Skpd.
Tjære*)		60 Læster
Beg		20 —

¹ Slange og Schlegeln. ² Nyerups Christian den 4de.

³ Schlegeln og Schlegelns Samlingen zur dänischen Geschichte.

*) Dette leveredes som Afgift fra Gulland.

Harpir	20 Læster
Blye	400 Skpd.
Tin	6 —
Stagl (3 Skpd. fra Danzig) i Alt	30 —
Femtonime-Som	50,000 Stk.
Middelsom og Lappesom	100,000 —
I Helsingborg-Lehn forfærdigedes aarligt	
smaa og store Som	200,000 —
Pompeleæder	4 Degger
Lanterner med to Piber	100 Stk.
Træfæde	1000 —
og af Proviant-Sorter:	
Fleff	200 Skp.
»Nøddeskjød»	600 Kroppe
Smør	20 Læster
Sild	40 —
Bergens Fiske	1000 Bog.
Gryn	20 Læster
Brod	250 —
Rug	18 —
Ol	600 —
Malt	69 Lf. 1½ P.
Grovt Salt	2 Lf.
Talg til Lys	20 Skpd.
Lam	600 Stk.
Gjæs	500 —

Reglementet, hvorefter Mandſkabet blev beſpift, var:

8	Mand	ſik	i	1	Uge	Fleſk	1	Æpd.
12	—	—	—	—	—	Kjød	1	Fjerding
32	—	—	—	—	—	Smør	1	Otting
64	—	—	—	—	—	Sild	1	Tonde
80	—	—	—	—	—	Gryn	1	—
11	—	—	—	—	—	Brød	1	—
4	—	—	—	—	—	Ol	1	—
1	—	—	—	—	—	Fiff	1	Skaalpund.

Efter et Overſlag over Rigernes Indtægt og Udgift. udbraget den 24de December 1602, koſtede¹:

Skibs-Capitainer, Skibspræſter, Chirurger (Wardſkere), Mandſkabet paa Bremerholm, ſom vare Skipvere, Styrmand, Arkeliemeſtere, „Bøſſeſchytter, Bogmendt“, Poikere, Kofke, „Kjeldersuenne“, Blokkedreiere, Hjulmagere, Bødkere „og andet ſligt Folk“ aarligt 19,913 Rdt.

Koſten, ſom brugtes paa Bremerholm og Koffardieſibene . . . 23,000 —

Hamp, Kabbelgarn, Seildug, „Pakkelin“, Pompelæder, Fern, Harpir, Blye, Tin, Haardug, Spiger, Søm og andre ſlige Vare til Skibenes Behov efter daværende Priſer . 17,640 —

Til „Genand“ af Proviantskriveren til adſkillige Perſoner aarligt . . . 2,455 — 1 Drt.

¹ Schlegelns Samlinger.

Smedien paa Bremerholm	2,800 Rdl.
Under-Chirurgerne („Wardtffersuenne“)	
til Kongens Skibe, naar de ere til Søes,	
samt til Skrædderen, for at sye „Bogmend-	
tenes“ Klæder, omtrent aarligt	300 —
Farve, Dlie, Fernis og Andet til Skibs-	
Behov, omtrent aarligt	250 —
Salpeter	4,400 —
Steenkul	800 —
Kongens „Cantorie“ aarligt foruden	
Kostpenge og aarlig Løn	174 —
For Brændeved til Slottet, Holmen	
og Skibene omtrent aarligt	2,000 —
For at have Forraad til Kongens Tjeneste, dersom	
noget betydeligt Arbeide paaKOM, bestiltes aarligt:	
Spansegrønt 100 Pbd.	Pariserrodt 20 Pbd.
Berggrønt 100 —	gulldffker („Geel
„Blyegeel“ 100 —	Uarkier“) 50 —
Blad-Guld („Scheit-	bruundffker („Brun
goll“) 20 —	Uarkier“) 50 —
Menge 100 —	Rinrøg 5 Fade
Smalzblaae 60 —	Fernis 1 Dreh.
	Linolie 2 Ahmer.

Haandværksfolkene i Byen, som arbeide for Kongen, erholdt derfor i Løn:

- Bagerne for hver Tonde Brod 4 Sk.;
- Bryggerne for hver 4 Tonder Malt, de bryggede Vi af,
1 Skjæppe og Masten;
- Rebflagerne for hvert Skpd. Hamp at spinde til Kab-
belgarn paa deres egen Kost 1 Daler $\frac{1}{2}$ Drt;
- Rebflagerne, som vare i Kongens Tjeneste og Kost, for
hvert Skpd, Kabbelgarn $1\frac{1}{2}$ Drt;
- desuden erholdt disse Tidste hver Maaned „lybsk Graat
til at bruge paa Banen“*) 10 Alen;
- Grovsmedene for hvert Lpd. Jern paa deres egen Kost
20, 22 eller 24 Sk.;
- Kobbersmedene for hvert Lpd. Kobber i Arbeidslon 5 Mk.;
- Metalskoberne for hvert Skpd. Metal at støbe 6 Daler;
og desuden afregnes paa hvert Skpd. som forbrændt
 $2\frac{1}{2}$ Lpd.;
- Randestøberne for hvert Lpd. Tin 3 Mk.;
- Blytækkerne for hver Skpd. Blye $\frac{1}{2}$ Daler;
og for hvert Skpd. at støbe i Tavler og paalægge dem
1 Daler;
- Skæbberne for en Matros = Klædning og Traad dertil
3 Mk. 4 Sk.;
- for at sye et Flag 1 Daler,
for en Floi 6 Sk.
og for et Merskelæde 1 Daler;

*) Formodentligt til Klæder.

Malersvendene om Dagen paa egen Koft $\frac{1}{2}$ Daler,
28 Sk. eller $1\frac{1}{2}$ Mk.;

Salpetersyderne for hvert Skpb. 40 Daler;

Lømmere, Daglønnere, Saugfjærere efter Duellig-
hed fra Kyndelmisse til Mortens-Dag daglig
8, 7, 6, 5 eller 4 Sk.;

fra Mortens-Dag til Kyndelmisse 5 Sk. 1 Alb.,
4 Sk. 1 Alb., 4 Sk., 3 Sk. 1 Alb. eller 8 Alb.;

et Par Saugfjærere paa Kongens Koft for 4 Alen Løm-
mer eller Planker at fjære 1 Sk.

I Aaret 1601 var Admiral Herluf Daa sendt
til Nordlandene med 4 Orlogsskibe og 2 Fregatter for at
anholde de Skibe, som uden Pas handlede paa de nord-
lige Kyster af Norge og fiske der¹.

1602 seilede Kongen tidligt om Foraaret med 3
Fregatter til Norge. I September foretog han atter
med Dronningen en anden Reise til dette Rige¹. I
August samme Aar affeilede Prinds Johan med en
Eskadre, bestaaende af 8 Krigsskibe, som commandere-
des af Admiral Herluf Daa, til Rusland².

1605 bleve 2 store Skibe og 1 Jagt, under Com-
mando af Admiral Gudske Lindenov, John Røn-
ningham og John Knighth, udsendte for at opsoge
Østerboigden af Grønland³.

¹ Slange. ² Baden. ³ Slange og Holbergs Dan. Rig.
historie.

1606 var denne Admiral med 5 Skibe atter sendt til Grønland i samme Hensigt som forrige Aar ¹. Den 10de Juni dette Aar seilede Kongen med 7 Drlogskibe, som bleve commanderede af Rigs-Marsk og Admiral Peder Munk, til England, hvor de danske Skibe, især Admiralskibet, formedelst deres Skjonhed bleve meget beundrede ².

1607 blev et tredie, ogsaa mislykket Forsøg til det østlige Grønlands Opdagelse foretaget med 2 store Krigskibe under Commando af Capitain Karsten Richarson ¹. Samme Aar krydsede 3 Krigskibe i Nordsoen til Handelens Beskyttelse ³.

Efter en Affkrift af en Instruction, dateret den 18de Juli 1608, bleve Admiral Godske Lindenov og »Skibshovmand» Carsten Manduffuel med Drlogskibene Victor og Penitens befalede at affeile til Østersøen og krydse under Bornholm, for at møde og iagttage den mecklenborgske Flaade ⁴.

Samme Aar sendtes 6 Drlogskibe til Østersøen for at tvinge den saakaldte mecklenborgske Flaade, hvis den ikke godvilligt ville det, til at stryge dens Vimpler, og for at ledsage den 6 à 8 Mile forbi de blekingiske Ry-

¹ Holberg Dan. Rig. Historie. ² Slange og Schlegeln.

³ Slange og Holbergs Dan. Rig. Historie. ⁴ Det kongelige Geh. Archiv.

ster, indtil de vare ude af det Farvand i Østersøen, hvor "Kongens Høihed" strakte sig; ligeledes var Holmens Chef ("Holmens Admiral") Godske Lindenov udsendt med 5 Skibe, for at convoyere danske Skibe igjennem Canalen, og Math Sagge med 4 Krigsskibe under Bardøehuus for at anholde Fremmede, som uden Pas handlede paa Kysterne og fiskede der¹.

2 Skibe vare paa Elben, hvilke bortjagede hamburgske Skibe, som laae ved Neuwark, hvor de fordrede uretmæssig Lold¹.

Kongen var selv i dette Aar med en Fregat paa Bornholm¹.

I Norge blev i de Lidet ingen ordentlige Krigsskibe underholdte; men den gamle Indretning vedligeholdtes ifølge hvilken de ved Søen beliggende Provindsers selv maatte anskaffe sig Fartoiere til deres Forsvar. Disse kaldtes "Skjærbaade" eller "Skjotningsbaade"; de havde 20 Aarer, Dæk, Kabys og en Mast til at lægge ned i en Tern-Gaffel. Ved en Forordning, som Kongen udstædte den 3die Januar 1608², befalede, at Lapperne og Finnerne skulde anskaffe sig Skjærbaade og holde dem i Beredskab. Der blev sendt dem en Model til at bygge efter fra Bergen til Bardøehuus³.

Udkastet til en Instruction⁴, dateret den 23de April 1609, udnævner "Dts Gfkl. Mogens Ulfeld til

¹ Slange. ² Paus norske Love. ³ Schlegeln. ⁴ Det Kongelige Geh. Archiv.

„Selsøe, wor Mand, tiener oc Befalingsmand paa Vort
 „Slot Sølvborg, at skulle vere høfzmand paa Vort
 „Skib Gedion oc Søe-Admiral offuer efterst. woris
 „Skibsskude Gedion, S. Anna, Victor, Ra=
 „phael, Markatten, den røde Løffue, Trost,
 „Angeli Brandt, Makrelen oc Kerken“, og befal=
 ler denne at affeile til Østersøen, for at beskytte Søefar=
 ten. Da Ulfeld i dette Document ikke nævnes hverken
 som Rigs-Raad eller Rigs-Admiral, saa maa han altsaa
 dengang ei have været dette. Hos Slange Pag. 253
 anføres, at han blev udnævnt til Rigs-Admiral, førend
 han blev udsendt paa dette Togt, som angives at være
 foretaget strax efterat Kongen var kommen tilbage fra
 en Mynstring, som først i Mai, Maaned havde fundet
 Sted ved Viborg.

1609 nedlagde Rigs-Marsk og Admiral Peder
 Munk sine Embeder formedelst sin høie Alderdom og
 levede paa sit Gods i Jylland til 1623, da han døde
 89 Aar gammel ¹.

Den 7de Juni 1610 affeilede 8 Drlogskibe og flere
 mindre Krigsskibe fra Sundet med Kongen og Prinds
 Christian til Norge, hvor den Sidste blev hylbet som
 Thronfølger ¹. Samme Aar var Rigs-Admiral Mo=
 gens Ulfeld i Østersøen, for at sikke Skibsfarten,
 med efterfølgende Krigs-Skibe ²:

¹ Slange. ² Schlegeln og danske Magazin, 1 Bind. Pag.
 114.

Gedion	Adm. M. Ulfeld	St. Petersen,
S. Anna	Vice-Adm. H. Daa	— Ped. Hundredmark,
Iustitia	Chr. Mandiue ¹	— H. Wibe,
Victor	Erich Urne . .	— E. Høg,
Raphael	Tørgen Daa .	— G. Willemsen,
Crocobil	Morik Galde .	— N. Waller,
Jonas	Mads Bagge .	— E. Hansen,
Ledpard	Hans Koning	— E. Matheson,
Markatten . . .	H. Simonson	— G. Kruse,
Genhjørningen	Hans Bruun .	— J. Clausen,
Penitens	M. Godske . .	sen,
Jupiter	Peder Kieldson	— E. Kruse,
Trost	Peter Holst,	
Røde Løffue . .	Svarte Urnt,	
Forlaaren Søn	E. Richardson,	
Kiedsken	„Adm. mindsteLøber“,	
Markatten . . .	Peder Jacobsen.	

Med disse Skibe forenedes den 3die August under Bornholm¹:

Argo	Admiral Godske Lindenov,
Argoroes	Under-Admiral Jacob Beck,
Norske Drage . .	Siuart Gabrielson,

¹ Danste Magazin, Ulfelds Log i Østersøen.

Stjernen . . . Thomas Koll,
 Lybskemand . . . Bartholemæus Smalfeldt,
 Heiringnes . . . Niels Malmoe,
 Lindormen . . . Claus de Wals Søn,
 Byssen Oluf Jensen.
 Lurtelduen . . .
 Fransk Skib . . .
 Spurren
 Grønlandfke Kat.

I Foraaret 1611 udbrod den saakaldte Galmar-
 Krig med Sverrig. De Danske Skibres paa denne Tid
 som overordentligt duelige til Søes, og Flaaden angives
 til 50 à 60 store og velforspnedede Skibe¹, hvorom Pelæus
 i hans histoire de la derniere guerre de Suede,
 Pag. 274, efter de franske Officiers Vidnesbyrd, som
 tjente i denne Krig, siger: "le mois de May suivant,
 "le Roy de Dannemarch se mit en campagne,
 "avec deux armées de terre & vne autre de mer
 "portée par vne flotte de beaux & grands Navi-
 "res, que l'on pouuoit appeller les merueilles de
 "l'Océan: car ce n'estoient pas tant des Nauires,
 "que des Chasteaux & puissantes fortresses flot-
 "tantes sur la mer, en aucune desquelles estoient
 "des quatre vingts pieces de metail, belles par
 "excellence. L'equipage estoit somptueux &

¹ Relationi del Cardinale Bentivoglio, Venetia 1636.

"magnifique, & si l'Ocean eust eu des yeux, il
 "l'eut admiré avec estonnement, aussi estoit il
 "digne d'vn tel Prince. Ces Nauires estoient
 "renplies de belles troupes, ces troupes de
 "vaillans soldats, ces soldats de toutes sortes
 "d'armes, ces armes de beauté, de puissance &
 "de force: Au reste point de luxe en cette
 "armée, mais vne merueilleuse abondance de
 "toutes choses necessaires".

Førind Krigen var erklæret, udsendtes 2 Krigsskibe
 for at convoyere og krydse i Østersøen; men, da dette
 var sket, fulgte Erik Urne med 5 andre, og derpaa
 Rigs-Admiral Mogens Ulfeld med en Flaade af 24
 Orlog= foruden mindre Krigs=Skibe. Ligeledes blev Ad-
 miral Søren Daa udsendt med en Eskadre, som be-
 stod af 7 Orlog= og mindre Krigs=Skibe, og hvorpaa
 Gabriel Kruse var Under-Admiral, for at blokere
 Gothenborg. Admiral Lindenov blev senere med 2
 Orlogsskibe sendt ham til Forstærkning. Denne Eskadre
 erobrede de svenske Orlogsskibe Hector, Krabben,
 blaa Ormen, Jonas, Lamprecten og endnu 2
 andre ved at entre dem om Natten i Havnen¹.

Samme Aar udstødte Kongen nye Sø=Krigs=Ar-
 tikler, som findes anførte i Graahs Udkast til Dan-
 marks Sø=Krigs=Historie Pag. 95.

¹ Slange.

1612, da Flaaden bestod af »overmaade hertige store Skibe, hvis Lige neppe var seet udj Norden tilforn»¹, udsendtes, saasnart Søen blev aaben, nogle Krigsskibe i Vesterhavet for at forhindre Fjenden fra at faae Tilførsel fra Holland. Med disse Skibe forenede Vice-Admiral Tørgen Daa sig og blokerede atter Gothenborg. Iblandt Skibs-Cheferne nævnes den samme Capitain Jens Munk, som siden i Aaret 1619 commanderede de Skibe, som forsøgte paa at finde en nordlig Wei til Ostindien². Midt i April-Maaned samme Aar affeilede Rigs-Admiral Mogens Ulfeld med Hovedflaaden, hvorpaa Godske Lindenov var Under-Admiral, og som bestod af 21 Drlogsskibe, til Østersøen, men kom, efterat smitsom Sygdom havde bortrevet over Halvdelen af Mandsskabet, tilbage til Kjøbenhavn den 30te Juli. Kongen overtog da selv Commandoen og affeilede den 11te August*) til Østersøen. Under Bornholm stødte Kongens Broder Hertug Ulrich paa Drlogsskibet den svenske Malkepige, (som Aaret tilforn var erobret) tilligemed nogle andre Skibe til Flaaden. Da Kongen mærkede, at den svenske Flaade ikke vilde lade sig see i Søen,

¹ Holbergs D. N. Historie. ² Stange og Schlegeln.

*) Efter nye danske Magazin 2det Bind Pag. 53 affeilede Kongen henimod den 19de eller 20de August.

overlod han Commandoen til Ulfeld og seilede med en Fregat tilbage til Danmark¹.

Efter at Freden til Knæred var sluttet den 26de Januar 1613, vare der aarligt, saavel i Nord- som Østersøen, Krigsskibe til Søefartens Beskyttelse.

I Aaret 1614 vare foruden Krydserne i Vesterhavet 2 Krigsskibe under Nordlandene for at affholde Fremmede uden Tilladelse fra at fiske og handle der¹. Den 3die Juli gik Kongen i Kjøbenhavn ombord, affeilede den 4de med 6 Krigsskibe til England, og landede den 10de August paa Tilbagereisen i Warberg².

1615 blev Admiral Gabriel Kruse med 2 Drølogskibe og 2 Pincker sendt til Grønland for at fordrø Told af alle fremmede Skibe, som fiskede i Landets Havne og Fjorde¹. Samme Aar beløb Antallet af de kongelige Krydsere alene i Nordsøen sig til 15 Drølogskibe¹.

Holmens Organisation blev ogsaa forbedret, hvortil især maa regnes, at der blev udskrevet 1500 Matroser fra Kjøbstæderne, hvilke dagligen skulde være til Arbejde paa Holmen og Skibene. For disse bleve Waaninger byggede, og de bleve lønede saavel i Freds- som i

¹ Stange. ² Christian den 4des Skriv-Taender i Suhms nye Samlinger til Danmarks Historie 2det Bind.

Krigstid. Flaaden fik dette Aar atter nye Krigs = Artikler ¹.

For at oplyse, hvorledes Mandskabets Tjeneste = Tid var bestemt dengang, anføres her Extract af en, under den 4de Juli 1616 besangaaende udstædt, trykt kongelig Forordning ²:

Alle Matroser („Baadsmænd“) og Constabler („Busefhytter“), som herefter blive tagne i Tjeneste saavel af Kjøbstæderne som Landet i Danmark og Norge skulle kun tjene i 5 Aar og da „forloffuis hjem til sit igen“ oc siden der at bruge deris Nering det bedste, de kand“, med mindre de selv maatte ønske at blive i Tjenesten; dog maae de ikke begive sig ud af Rigerne, for at bosætte sig andetsteds eller tjene nogen anden Herre. Men, naar Krig udbryder, da skulle de atter være forpligtede til at tjene, som andre Undersaatter. I den Tid, de ere hjemme, „oc de icke bruger nogen stor Kiobmandskab, men alene „nerer dennem aff Seglaxen eller oc aff Fiskeri, maa oc „skal de vere fri og forskaanet for den seduanlig oc aarlig „Skat, saa oc for Vagt at holde vdi de Kiobsteder, de „i boer“.

For de Dvæstede og Lemtæstede, som ikke selv kunne ernære sig, forordnes 3 Hospitaller: i Roskilde, Helsingør og Slagelse, hvor ingen „Husarme skulle indtages“, men kun Matroser og Constabler.

¹ Slange. ² Det kongel. Geh. Archiv.

Den 16de Juli 1616 affeilede Kongen med 4 Dr-logskibe, 1 Galei og 2 Pincker til Norge, hvorfra han den 8de August kom tilbage til Kronborg¹. Den 1ste December samme Aar, blev Albert Skeel udnævnt til Rigs-Admiral efter Mogens Ulfeld, som døde dette Aar².

Den 7de Mai 1617 affeilede Kongen fra Kronborg til Norge med 6 Dr-logskibe, commanderede af Admiral Jørgen Daa, og landede igjen den 14de samme Maaned i Warberg efter at have opholdt sig i 2 Dage i Flekerøe. I Norge fordeelte han Skibene til at krydse i Nordfæen især under Island og Nordcap, for at forhindre Fremmede uden Pas fra at fiske eller handle der³. Holmens Kirke bleve dette Aar færdig og bestemt til Sæe-Statens Brug².

Den 22de April 1618 beordredes Capitain Niels Rosenkrantz at seile til Island og der landsætte 2 kongelige Commissairer. Han blev befalet paa Reisen at forene sig med Capitain Hendrik Wind og med ham krydse efter Fribyttere, samt seile til Wardøehuus og der sørge for, at ingen Fremmede uden kongelig Tilladelse drev Handel eller Fiskerie. I August skulde han igjen afhente de kongelige Commissairer fra Island, og Wind imidlertid krydse under Vespensøe og Færøerne³.

¹ Christian den 4des Skriv-Calendar i Suhms nye Samlinger til Danm. Hist. ² Slange. ³ Schlegeln.

Den 29de Novbr. samme Aar affeilede Dffue Gedde med 4 Skibe fra Drefundet til Ceilon, af hvilke Elephanten og David vare kongelige Krigsskibe og de 2 andre Christian og Kjøbenhavn tilhørte det, den 17de Marts 1616 oprettede¹, ostindiske Compagnie. Jagten Drefund var allerede den 18de August afgaaet derhen med Over-Kjøbmanden Roland Crappe. Den 4de Marts 1622 kom Drlogskibet Elephanten tilbage til Kjøbenhavn; Dffue Gedde, som gik fra det i Norge, reiste over Land; David kom i April til Kjøbenhavn under Niels Rosenkrantz's Commando².

1619 den 16de Mai affeilede Capitain Jens Munk med Skibet Genhjørningen og Jagten Lampretten til Nordkysten af Amerika, for at søge en nordvestlig Wei til China. Han kom den 23de Septbr. 1620 tilbage til Bergen med Jagten, efter at have overvintret i Grønland og mistet sit Mandskab paa 3 Mand nær, hvorfor han maatte efterlade det større Skib der³.

Da der i Aaret 1620 arbejdedes paa Anlægget af Glückstadt, bleve til Beskyttelse heraf saa tidligt paa Aaret, som muligt, udlagte 3 Drlogskibe paa Elben, hvortil siden kom flere under Admiral Gabriel Kruses Commando; iblandt disse Skibe nævnes Drlogskibene

¹ Holbergs Dan. Rijs. Hist. ² Schlegeln. ³ Slange og Schlegeln.

Raphael og Neldebladet. 12 Drlogskibe under Commando af Rigs-Admiral Albert Skeel bleve udsendte i Vesterhavet, for, som det hed, at sikke Skibsfarten der, men egentligt for at være ved Haanden, dersom Hollænderne i Forbindelse med Hansfestæderne vilde foretage sig Noget for at forhindre Arbeidet ved Glückstadt¹. Samme Aar krydsede nogle Krigsskibe under Nordlandene, for at forhindre, at Uvedkommende fikke eller handlede der¹.

1621 blev et Antal Drlogskibe sendt til Nordfæen for at beskytte Søefarten, som foruroligedes af Kapere og Søerøvere².

1622 var en Eskadre af 8 Krigsskibe i Nordfæen under Admiral Hendrik Winds Commando; desuden vare 2 Krigsskibe under Nordlandene og i Farvandene ved Island og Færøerne, og 3 andre i Østersfæen for at sikke Skibsfarten og convoyere. Ogsaa bleve der udlagte 2 Krigsskibe i Drefund for at iagttage, at intet Skib gik igjennem med Krigsfolk for Kongen af Polen². Midt i Juli samme Aar seilede Kongen og Prinds Christian med 5 Drlogskibe fra Drefund til Bergen for at holde Herredag der².

1623 nedlagde Albert Skeel Rigs-Admirals-Værdigheden³.

¹ Slange og Schlegeln. ² Slange. ³ Holbergs D. R. Hist., Slange og Schlegeln.

Samme Aar vare igjen udsendte Krigsskibe i Nord-
søen for at sikke Skibsfarten og convoyere. Under
Nordlandene krydsede ogsaa nogle Krigsskibe, for at In-
gen uden Tilladelse skulde fiske eller handle der, og 2
Drlogsskibe paa 48 og 46 Kanoner tilligemed 2 Galeier
under Jørgen Winds Commando vare paa Vese-
ren for at beskytte Greven af Oldenborg imod fjendtligt
Angreb. Det kongelige Krigsskib Perlen seilede den
27de Marts samme Aar til Ostindien under Commando
Hendrik Hoss¹.

1624 vare atter Krigsskibe udsendte til Skibsfartens
Beskyttelse; iblandt disse anføres 3 Krigsskibe under
Commando af Capitain Jens Munk i Nordøen og
Vesterhavet, hvem det var paalagt at iagttage, at Ingen
uden Pas handlede paa Nordlandene og fiskede der, og 3
andre Krigsskibe, commanderede af Capitainerne Stal-
ler Raas, Wogn Wognson og Jens Wogn-
son, under Norge².

Kongen var samme Aar paa Gulland og Bornholm
og to Gange til Søes i Norge; i Frederiksværn var der
udrustet 38 Galeier, hvilke Kongen mynstrede³. Ga-
briel Kruse nævnes at have været i Kongens Følge
paa Gulland som Admiral.

¹ Stange og Schlegeln. ² Stange. ³ Baden.

1625 bleve 24 Orlogskibe og 6 Fregatter udrustede. Admiral Jørgen Ulfeld var paa Elben med Skibene Hector, ført af Under-Admiral Ernst Pricker, Gabriel, af Jacob Tissebranden, Markatten, af Christopher Mott, Postillionen, af Jørgen Orning, og Gribben, af Thyge Christensen¹; Jens Munk var ligeledes med Havhesten, ført af Under-Admiral Mouris Pring, Hommeren, af Capitain Grabow, Trost, af Børge Juell, Nassou, af Peder Kjeldsen og Lamprenen¹ paa Weseren, for at affjære de Keiserlige Tilførslen paa disse Strømme².

Til Dplysning om de Tidens Orlogs-Disciplin anføres her Extract af Kong Christian den 4des, egenhændigt underskrevne Krigs-Artikler, daterede den 8de Mai 1625³:

Om Gudstjenestens Forsømmelse.

1) Enhver skal vise Gudsfrøgt, møde til Prædiken, Morgen- og Aften-Bøn („Corum“) og bede til Gud om Naade for Flaaden, Skibet og Mandskabet. Den, som forsømmer Søndags- eller Dnsdags-Prædikenen eller Bønnen, naar han er frisk, skal straffes første Gang ved at miste et Maaltid, andengang desuden „til Masten“ og tredje Gang „til Masten“ og i Tern paa Band og Brød*) Dag

¹ Sjæl. Register Pag. 1152. ² Slange. ³ Det kongel. Geh. Archiv.

*) Utydeligt og bestadiget i Manuscriptet.

eller flere. Er der ingen Præst paa Skibet, da skal Skriveren hver Søndag eller, hvis Storm forhindrer det, den næste Dag læse Evangeliet og om Dnsdagen Epistelen eller Børnelærdommens Forklaring.

2) Ingen maa bringe Religions-Dispytter paa Bane, misbruge Guds Navn, bande eller sværge. Hvo, som gjør dette, skal straffes enten „til Masten“, i Sjern paa Vand og Brød eller haardere, dersom hans Forseelse findes derefter. De „høige Officierer“ skulle for hver Gang, de forsomme at høre Guds Ords Dplæsning eller Bønnen, saavel som naar de sværge eller bande, give en „Drtt“, halv eller heel Rigsdaler i Bøssen, eller Mere, efter som de have forsynet sig og beklæde høie Embeder. Disse tilligemed andre Bøder og Gaver, som gives af Mandskabet, skulle uddeles til fattige Søefolk saaledes, som det er bestemt ved Holmens Artikler.

3) Gudsbespottelse forbydes under Livets og Wrens Fortabelse.

Om Trofskab og Lydighed.

4) Enhver skal aflægge Kongen og Danmarks Rige Trofskabs-Ed.

5) Enhver skal ved samme Ed være forpligtet til at rette sig efter Holmens og Arsenalets Artikler og under den i disse fastsatte Straf udføre de særdeles Befalinger og Instructioner, som gives dem.

6) Enhver skal under haard Straf eller Wrens og Livets Fortabelse, efter Forseelsens Størrelse, være Admi-

ralen eller den, som commanderer i hans Sted, Skibscheferne, desuden Vice- og Under-Admiralen og Mandskabet deres Chefer og Officierer hørig og lydlig, hvorfor Bolt og Jern skulle hænge paa Masten.

7) Skipper, Styrmand og Underofficierer have ogsaa Commando over Mandskabet i Kongens Tjeneste, og skulle under Livs Straf vises Hørighed og Lydighed.

8) Ere Skipper og Styrmand af forskjellig Mening om Bestikket, da skulle de fleste Stemmer med Capitainens Samtykke gjælde. Ingen maa uden Befaling af de Commanderende rette eller forandre Kursen. Den Styrmand, som ikke er bekjendt paa det Sted, han har givet sig ud for at være det, skal staae til Ansvar efter Søeloven.

9) Skibschefen skal efter gammel Skik og Admirals Befaling udnævne gode Qvarttermestere „paa vor och den Menige Mandz Vegne“ efter Skibets Størrelse.

10) Ingen maae tale om, hvorledes det er hos andre Nationer med Bespisningen og Skibsarbeidet eller andet Saadant; men Enhver skal rette sig efter og gjøre saaledes, som det er befalet ham.

11) Mandskabet skal, saasnart det kommer ombord, deles i Styrbords og Bagbords Qvarteer, og disse i Roder; i hver af dem skulle der være 5, 6 à 8 Mand, og saaledes at der i alle Roder blive saavel nogle befarne som ubefarne Matroser. Ligeledes skulle der ansættes „Rodmestere“ og deres Mather. Disse Roder

skulle mynstres den næste Dag af Officiererne, for at Mandskabet kan være i Orden, naar der skal seiles.

12) Hver befaren Matros skal tildeles 1 eller 2 ubefarne af samme Rode, som skulle følge ham ved alt Arbeide og af ham undervises uden Sværgen og Banden. Chefen, Lieutenanten og Høibaadsmændene skulle have Tilsyn med, at dette skeer, som det sig bør.

13) Naar de usøevante Matroser forsee sig i Arbeidet, fordi de ei forstaae det, da skulle Capitainen, Lieutenanten, Skipperen og alle Officiererne med Sægtmodighed undervise dem uden Sværgen og Banden og heller bruge anden Straf, naar Naamindelser ikke hjælpe, end „saadan Stormen“, hvilken meest bruges af dem, som ingen bedre Midler kjende for at forskaffe sig Anseelse. Holmens Chef skal, naar Reisen er endt, undersøge hvorledes „Rode-Mesterne“ have forholdet sig heri.

14) Enhver af Skibets Besætning skal, under deres Tid, være villige til, forenede at forrette Skibs-Arbeide, og Solbater og Constabler skulle gjøre samme Arbeide som Matroserne. Hvo, som handler herimod, skal første Gang have forbrudt sin Kost og *) „Daglønningen“ til de Fattige, anden Gang dobbelte Bøder og tredie Gang en halv Maanedes Løn til Holmens Fattiges Underholdning. Ligeledes maa Ingen efter endt Reise gaae fra Skibet, førend det er løstet, dersom det ikke udtrykkeligt befales.

*) Utydeligt og bestadiget i Manuscriptet.

15) Matroser, Constabler og Soldater skulde være villige til at opkaste Batterier til Flaadens Forsvar og anden Kongens Tjeneste, under Tab af deres Løn og videte forskyldt Straf; dog skal dem derfor „foræris“ en billig Belønning. Hvo, som beordres til at forsvare disse Batterier, skulde være forpligtede dertil, som det sig hør og bør; dog er det ikke raadeligt, at de „fornemste“ Officierer commanderes hertil fra Flaaden eller Skibene.

16) Commanderes Nogen til Vagt i Fartøjerne, skal han under den Straf, som Chefen paalægger ham*), være villig dertil.

17) Admiralen i Flaaden og Cheferne paa Skibene skulde føre Tilsyn med, at Mandskabet holder god Enighed, og Enhver paa Kongens Flaade skal under Ærens og Livets Fortabelse være forpligtet til at komme den Anden til Hjælp, som ærlige Krigs- og Sømænd, med Liv og Blod i al Nød saavel mod Rigets Fjender, som i Søefare.

Om Retspleien.

18) Alle Officierer skulde vaage over Retspleien. Hver Mandag skal, naar Veiret tillader det, efter gammel Skibsbrug holdes Ret, hvor Enhver, som har Noget at klage, skal vederfares Retsfærdighed. Er det fornødent, kan ogsaa paa andre Dage holdes Ret, hvorved steds,

*) Utydeligt og beskadiget i Manuscriptet.

naar vigtige Sager skulle forhandles, Artiklerne og Eden først oplæses.

19) Hvo, som sammenrotte sig imod Kongen, Tjenesten, Nogen af de Foresatte eller „Profossen“ og hans „Suende“, eller den, som stifter Mytterie eller Oprør imellem Mandskabet, skal uden Naade straffes paa Livet og kastes over Bord.

20) Hvo, som sætter sig imod „Profossen“ eller „Mestermannden“, skal underkastes Livsstraf. Hvo, som forhindrer „Profossen“ i at udføre nogen Straf, han skal staa i Deliquentens Sted og foruden dennes Straf miste Livet. Overfalder Nogen „Profossen“ eller „Mestermannden“ og deres „Suende“, naar Reisen er endt, fordi de have straffet dem, som de have fortjent det, da skulle de lide den Straf, som de, der have brudt Artiklerne, ere underkastede.

21) Enhver skal under Krens og Livets Fortabelse være forpligtet til at „styrke Retten“ og komme alle de Commanderende og „Profossen“ til Hjælp, hvis Nogen skulde være gjenstridig eller stifte Uenighed*) og Mytterie; ligeledes*) skulle Alle yde „Profossen, Mestermannden“ og deres „Suende“ Bistand imod den, som sætter sig imod dem*).

22) Livs-Sager skulle ved „Profossen“ angives, og derpaa skal Straffen*) finde Sted i det Mandskabs

*) Ulybeligt og beskadiget i Manuscriptet.

Dørværelse, hvortil den Skyldige hører. „Profossen“ skal have den tiende Penning af alle Pengebøder, som foresalde ved de Sager, han indklager eller angiver. Sættes Nogen i Jern, da skal der gives ham for Lænkerne 1 eller 2 Skilling eller flere efter Chefens Bestemmelse og efter den Anklagedes Formues Tilstand, og da skal Chefen være ham behjælpelig med at erholde det, som tilkommer ham.

23) Hvo, som sættes i Jern eller suspenderes fra sin Tjeneste, han skal ikke have nogen Løn uden særdeles kongelig Befaling. Hvo, som give dem, som sidde i Jern, Mad uden at være befalede dertil, skulle selv lide denne Straf paa Band og Brød i 3 Etmaal eller længere efter Chefens Lykke. Hvo, som kommer i Jern for Banden, Utroskab, „Modvillighed“, Opsætsighed eller Feighed imod Fjenden, skal betale „Profossen“ dobbelt for Lænkerne.

24) Ingen Chef maa affledige eller permittere Nogen, som staaer under hans Commando. Er Nogen meget syg, da kan han sende ham i Land, hvor der lægges an, for at denne, naar han kommer sig, igjen kan indfinde sig til Tjeneste; dog maa iagttages, at Skibene i Rødstilfælde ei blottes for Søefolk. Bortrømmer Nogen, førend Logtet er endt, og førend han har faaet sin lovlige Affled, da skal han være Livsstraf underkastet. Paa samme Maade skal den straffes, som udebliver enten efter at have modtaget Haandpenge og

lovet Tjeneste, eller efter at han er udfkreven, saavel som de, der modtage Haandpenge af 2 Herrer, om endog under forskjellige Navne. Løber han bort og undkommer, da skal der tegnes en Galge ved hans Navn i Rullen, og han agtes for æreløs i hvad Land, han end findes. Hvo, som er Medvider med en saadan Misbæder, han betragtes ligesom denne i Kongens Riger og Lande.

25) Paa lange Reiser maa Ingen uden Chefens eller Admiralens Vidende og Billie bortsende Breve*).

26) Ingen maa tale eller handle mundtligt eller ved Budskab med Fjenden uden Admiralens Vidende og Billie*). Hvo, som gjør dette, skal uden Naade*) straffes paa Livet. Er der end intet Forræderie under, har han dog forbrudt sin Ære, som en troløs Meeneder. Det er aldeles forbudt at tale fremmede Sprog eller gjøre Ild eller noget andet Signal, uden det skeer med den Commanderendes Tilladelse. Ingen skal under Livsstraf lyde nogen Officier i noget forræderisk Foretagende.

27) Efterat Forseelser, der ikke ere æreløse, ere afgjorte, maa Ingen lade den Straffede dem høre, ei heller sigte Andre for Noget, som han ikke lovligt kan bevise; thi den, som gjør dette, skal selv være, hvad han beskylder Andre for.

28) Ingen maa vise sig fortrebelig eller spodske mod nogen Anden; men Enhver skal vebligereholde god Ænighed

*) Utydeligt og beskædiget i Manuscriptet.

indbyrdes. Hvo, som lader haant om nogen Nation, begynder Dpløb eller Dprør („Perlemente“) eller overfalder Andre med Uqvems=Ord, han skal straffes „til Masten“ eller i Jern paa Band og Brød eller endnu strengere efter Sagens Omstændigheder.

29) Udfordrer Nogen en Anden, da skal han straffes i Jern paa Band og Brød. Slaaes de i Land, da caeseres den, som saares, og den Anden straffes efter Skibs=Officierernes Dom.

30) Hvo, som overfalder en Anden med Drefigen eller Næveslag ombord, han skal straffes med at kjel=hales 3 Gange.

31) Drager Nogen Sværd eller Kniv imod en Anden inden Skibsborde i den Hensigt at gjøre Skade, da skal hans Haand nagles til Masten og han selv rive den løs. Slaaes Nogen, efterat de ere forligte, eller saarer Nogen en Anden med Forsæt ombord, da skal han miste sin Haand. Slaaer Nogen en Anden ihjel paa Skibet, skal han bindes til Liget og tilligemed dette kastes overbord.

32) Ingen maa bringe Kort eller Terningspil ombord, under Bøder af een Maanedes Løn eller ogsaa at straffes *) paa Band og Brød. Ei heller maa Nogen spille dermed uden Chefens Tilladelse under den Straf, som Skibets Officierer tilkjende ham.

*) Utydeligt og beskadiget i Manuscriptet.

33) Hvo, som stjæler saa Meget som af 4 Skillings Bærdie, skal tilbagegive det fiirdobbelt; men stjæler Nogen for større Bærdie, da skal han straffes efter Dom og Sagens Omstændigheder.

34) Hvo, som randsager eller udspejder Noget i Skibet, skal derfor staae „dobbelt til Masten.“ Hvo, som raner fra Nogen inden Skibsborde, skal kjothales. Fordærver eller bortkaster Nogen sit eget eller Andres Redskab især det, som tilhører Styrmanden, Kanoneren eller Lømmemanden, „staae han til Masten“, kjothales eller straffes strengere efter Omstændighederne, da Skibet og Flaaden derved kunde komme i Fare og Ulykke.

35) Ingen maa, under Straf af at hænges, tage nogen Slags Ammunition og føre det i Land. Ei heller maa Nogen for sin egen eller Andres Fordeels Skyld føre eller lade føre noget Proviant eller Andet i Land, af hvad Navn det end er.

36) Ingen Forseelse, om den end begaaes af Officierer, maa forties og Straffen estergives; men enten skal den Skyldige straffes, eller det skal meldes til Kongen eller hans Statholder ved Skibets Hjemkomst.

37) De Forbrydelse, for hvilke der ikke er sat Straf i disse Artikler, skulle Admiralen, Skibs=Chefen og de fornemste Officierer dømme og straffe efter „Laug=Ret“, Skibsbrug og Sagens Omstændigheder.

Om Landgang.

38) Ingen, som er ansat ombord, maa, efterat Skibet eller Flaaden er udlagt af Havnen, fare i Land eller ligge fra Borde om Natten*). Ligeledes maa Ingen under Livsstraf drage nogetsteds i Land til Gæstebud, ei heller gaae ombord i fremmede Skibe, hvor de kunne komme i Nogens Bold; men Enhver skal ifølge sin Ed blive paa Skibet og passe Tjenesten. Officiererne skulle ei uden skjellig Grund tilstede nogen fremmede Nationers Baade eller Mandskab Udgang til Borde.

39) Chefen og Lieutenanten maae under Livsstraf ikke paa een Gang være fra Skibet.

40) Ingen maa uden Chefens Vidende og Villie sende noget Fartoi fra Borde.

41) Ingen maa fare fra Borde til et andet Skib eller i Land uden Chefens Tilladelse eller udeblive over den ham tilladte Tid under Straf „til Masten“, og desuden at miste det første Maaltid eller sættes i Jern paa Vand og Brød.

42) Naar Trommen røres, for at Mandskabet skal begive sig ombord, skal Enhver under Livsstraf være forpligtet til at rette sig derefter og ei blive i Land, naar Skibet seiler.

43) Hvo, som affondrer sig fra Flaaden uden Admiralens Tilladelse, naar ikke Storm eller Uveir

*) Uthydeligt og bestabiget i Manuscriptet.

tvinger ham dertil, han skal uden Naade miste sin Hals.

44) Dersom Flaaden af en eller anden Aarsag skulde blive skilt ad, da skulle Chefen og Officiererne søge det befalede Samlingssted. Naar Nogen har forseglede Ordre, som skulle aabnes paa bestemte Steder, skal dette skee saaledes, som det er befaleet.

45) Under „høig Straff“ maa ingen Skibs-Chef eller Skipper søge nogen Havn, han ei er befaleet at løbe ind i, uden at han bliver nødt dertil.

46) Træffes nogen Skibs-Chef, Skipper eller Styrmand i en Havn, som de ei have Befaling at søge, og driver der nogen Næring eller Haandtering, kjøber mere Fisk, Kjød, Brænde eller andet Saadant, end der behøves til Skibet, og lader fiske eller selv fiske der, da skulle de straffes ligesom for anden Utroskab. Samme Straf ere de underkastede, som forsømme god Vind og Kongens Tjeneste og blive liggende for egen Fordeels Skyld i en Havn.

47) Hvo, som tager Noget fra Kongens Under-saatter imod deres Vidende og Villie, det være sig, hvad det vil, skal uden Naade straffes paa Livet eller efter Sagens Omstændigheder.

48) Ingen maa under Livsstraf vise noget Fiendtligt uden imod Fienden; ei heller maa Nogen fratage hverken fremmede eller indenlandske Skibe Noget, uden det er til Skibets høieste Fornødenhed, hvilke da maae

gives rigtigt Beviis derfor, at det kan blive dem godt-gjort.

49) Ingen maa indtage Noget i Skibet, som kan beskadige Kongens Gods eller forhindre Skibs-Manoeuvren. De, som gjøre dette, skulle straffes derfor, som for anden Utroskab.

50) Naar et af Kongens Krigs- eller Koffardie-Skibe kommer i en Havn, hvor det agter at ligge 3 Dage eller længere, da skal Skipperen strax sørge for, saasnart Skibet er fortoiet, at alle Seilene slaes fra og holdes tørre, indtil Skibet igjen skal seile. Admiralen, Skibs-Chefen og Lieutenanten bør tilholde Skipperen at besørge dette. Dog skal i Krigs-Tid eller, naar nogen Fjende eller Raper kunde ventes, Seilene ikke slaes fra, men blive under Ræerne, og Alt holdes i den Orden, Omstændighederne udkræve.

Om Bagten.

51) Hver Skibs-Chef skal have flittigt Tilsyn med Bagten og saavel som sin Lieutenant visiterer den især til de Tider, Admiralen har befalet, for at Enhver tager vare paa sin Bagt.

52) Ingen maa, naar han er syg, lade en Anden tage sin Bagt („vaage for sig“) uden sine Officierers Til-ladelse. Forsømmer Nogen sin Bagt, sover eller kommer drukken paa den, da skal han efter Dom straffes med „høig“ eller Livs-Straf.

53) Hvo, som ikke iagttager sin Post godt, han skal straffes derfor paa Kroppen.

54) Skipper, Styrmand, Qvartermestere og Andre skulle med deres Qvarteers Mandskab være paa Dæktet og holde deres Vagt godt, naar den tilkommer dem. De Andre skulle, naar Vagten er opsat, begive sig til Kvies.

55) Hvo, som forsover eller forsømmer Plbe-Signalerne („Siofloiten“), han skal første Gang straffes „til Masten“, anden Gang i Jern paa Vand og Brød, tredje og fjerde Gang med at springe fra Raanen og kjøles eller „høigere“.

56) Hvo, som gjør Allarm eller skriger inden Skibsborde, (med mindre det er for at advare om Fjenden) naar Vagten er opsat, eller som forhindrer, at de Commanderende kunne høres, naar Skibet er under Seil, han skal straffes*) paa Livet.

Om Signaler.

57) De Signaler, den Commanderende gjør, skal Enhver rette sig efter. Er Nogen i Ulempe og der er Fare paa Færde, da skal den, der behøver Hjælp, ydes denne. Naar Admiralen gjør Signal til at søge Fjenden, skal Enhver følge ham og staae hverandre bi som ærlige Krigs- og Søefolk.

*) Utydeligt og beffabiget i Manuscriptet.

Om Fægtning mod Fienden.

58) Det, som bliver overlagt og besluttet angaaende at søge Fienden, for at befordre Seiladsen eller til Ordenens Fremme, naar man er i Søen, det skal Skibs-Chefen til rette Tid meddele Skipperen, Styrmanden og Andre, som bør vide det, for at kunne rette sig derefter og have Alt i Orden, saa at Alt kan skee som det sig bør. Naar Fienden ventes, skal Skibs-Chefen strax (og om muligt, førend Fienden mødes,) fordele hver Mand til sin Post og underrette dem om, hvad de have at gjøre og lade.

59) Ingen uden Admiralen maa føre Flag paa Stor-Toppen („Stor-Masten“) og Vice-Admiralen paa For-Toppen („Fokke-Masten“,) men, naar Fienden søges, maa Enhver opsætte saa mange Flaage, som han vil, og da er det tilladt at føre sit Flag ligesom Admiralen.

60) Naar Fienden forfølges, maa under Livsstraf Ingen bjerge Seil eller paa nogen anden Maade forhindre Farten, førend han er kommen Fienden paa Siden, med mindre det gjøres nødvendigt eller hans Skib seiler bedre, end de Andre, saa at de ei ellers kunne følge ham. Ingen Skipper eller Styrmand maa under Livsstraf befale noget Seil bjerget, naar Fienden søges, uden Chefens Befaling, med mindre det var om Matten, Chefen ei var paa Dækket, og der paakom et saadant Uveir, at der ikke var Tid til at indhente hans Tilladelse, dog skal, naar Saadant skeer, det strax meldes til Chefen.

61) Naar Trompeten eller Trommen høres, da skulle Alle under legemlig, Livs- eller Dødsstraf, efter Sagens Omstændigheder, stille sig i god Orden, bærede til at fægte paa deres Post.

62) Ingen maa under Livsstraf forlade sin Post, førend han bliver afløst.

63) Naar Fienden entres, da skal Enhver inden Skibsborde under Livsstraf være villig til at angribe det fiendtlige Skib. Hvo, som ei vil gjøre dette, naar han befales dertil, skal nedlægges og holdes for Kongens Fiende.

64) Fanges Noget, da vil Kongen inden Nar og Dag lade dem udverle; men den, som har overgivet et Skib, skal underkastes Undersøgelse, om der har været Hællig Narfag dertil.

65) Hvo, som bliver udbygtig til at fortjene sit Brød ved de Saar, han faaer af Fienden, han skal forføres af Kongen efter Omstændighederne, saa at hans troe Tjeneste belønnes. Den, der faares saaledes eller i Kongens Arbeide, skal underholdes og læges frit ombord og nyde sin fulde Løn; men for andre Saar og Skader skal hver selv betale. Noget til Medicinskisten skal forvares i Kahytten; behøver Chirurgen Noget, da skal det Nødvendige udleveres ham med Chefens Vidende.

66) Hvo, som i Kongens Tjeneste vover sig („evuentyrer“) paa det Yderste, skal tilligemed sin efterladte Hustru og Børn belønnes.

Om Amunition.

67) Skibs-Chefen skal tilholde Kanoneren og Constablerne, hvis Reisen varer noget, at vende Krudt-Lønderne og sætte dem paa den anden Bund; ogsaa skal Chefen have tilbørligt Opsyn med Arkeliet, være sparsom med Amunitionen og vel iagttage, hvad der imodtages og bruges, at der ved Skydning og Afblæsning ei forbruges mere, end Artillerie-Reglementet tillader, men, om det kan være, mindre. Han skal ogsaa saavel selv som ved Skrивeren lade hvert Skud og Afblæsning under Dag og Dato optegne tilligemed Uarsagen, hvorfor dette skeer, holde Bog med Kanoneren og ved sin Hjemkomst, under sin egen Underkrift lade den levere til det kongelige Arsenal, for at deraf kan erfares, om der har været tilbørligt Tilsyn med Amunitionen. Slige af Skibs-Cheferne underskrevne Fortegnelser med deres Regnskaber skulle indgives til det kongelige Rentekammer.

68) Desuden skal Chefen, for at Kongen kan vide, at Krudt og Skarp ei unyttigt bruges, tilholde Canoneren, at optegne Tid og Uarsag, hvorfor alle Skud skee, samt med hvilken Kanon der skydes, og hvormeget Krudt der forbruges, saavel som om der er brugt Skarp eller ei. Efter et Slag skal Chefen eftersee Alt og indføre, hvad der er medgaaet. Naar noget Skud skeer til Unytte og imod disse Artikler, da skal Chefen betale det, og siden søge Erstatning hos den Skyldige, dersom det er skeet uden hans Befaling. Chefen skal overalt have Til-

udeblive over den bestemte Tid, straffes alvorligt; thi, om de end ei kunne udrette det Befalede, skulde de dog komme tilbage til rette Tid.

76) Chefen maa ikke føre Krudt hjem med sig fra Skibet, men alene bruge saa Meget deraf, medens han er ombord, som Tjenesten udfordrer, og aflevere det Øvrige. Ogsaa skal, naar Mandskabets Patron = Taster ere fyldte med Krudt, det, som ikke bruges, igjen afleveres til Ober-Kanonieren („Arkelimesteren“) tilligemed Lunter og anden Amunition; thi saavel Chefen, som Mandskabet ere ifølge deres Ed forpligtede til at være paa Kongens Bedste, og der kan ligesaa godt vises Utroskab ved Amunitionen, som ved andre Dele.

77) Ingen maa sælge eller pantsætte sit Waaben under Straf første Gang „til Masten“ og at sættes i Jern paa Band og Brød, anden Gang at forvises fra Skibet uden Pas og Afbetaling eller at springe fra Raanen. Hvo, som tilhandler sig eller laaner paa Kongens Waaben, skal første Gang springe fra Raanen; ligeledes skal den, som kjøber Amunition, straffes derfor, som for anden Utroskab. Enhver skal holde sit Waaben reent og i god Stand under Straf første Gang „til Masten“, anden Gang og fremdeles at miste en halv Maanedes Gage. Alle Waaben skulde een Gang hver Maaned besigtiges, og dette tilligemed, i hvilken Tilstand de befindes, indføres i Skibs-Journalen.

Om Bytte.

78) Naar Priser tages, da skulle alle Skibe tillige med Skytset og Ammunitionen være Kongens; ligeledes skal den Proviant, som findes i Krigsskibene tilhøre denne; men den Proviant, som findes i andre Skibe, saavelsom alt erobret Gods skal deles halvt mellem Kongen og Besætningen. Det Skib, som først ligger paa Siden af noget Orlog: Skib i en fjendtlig Flaade, skal have denne Kongens Part af dette Skib, og det Mandskab, som først entrer og erobrer noget Krigsskib i samme Flaade, skal have 2 Trediedele, og Kongen blot 1 Trediedeel af Byttet. Fangerne skulle, da Kongen vil udløse („ranzionere“) dem, som fanges efter at have forsvaret sig til det Yderste, alene tilhøre ham, hvorfor Ingen under Livsstraf maa forstikke eller fortie nogen Fange. Alle Brevskaber og Papiere, som findes i et erobret Skib, skulle uaabnede og ubeskadigede opbevares, overleveres til den Commanderende, af denne aabnes og registreres og det, der er af Bigtighed, meldes til Kongen.

79) Uden Befaling maa Ingen plyndre et erobret Skib, hvilket Bagten skal afværge; ei heller maa denne selv løbe omkring i Skibet for at bese og randsage det. Hvo, som gjør dette, skal efter Forseelsen straffes „for Masten,“ sættes i Jern paa Band og Brød eller springe fra Raanen. De Pakker, Kister og Tønder, som ere lukkede, skal Enhver være forpligtet til at lade blive uaabnede og opbevare dem, indtil de kunne føres til den

Commanderende eller den, som af ham befales til at aabne, eftersee og registrere dem. Handler Nogen herimod, da skal han straffes ligesom for anden Utroskab.

80) Alt Bytte skal uforsvanket føres til Kjøbenhavn, hvor Uddelingen skal skee. Der skulle udnævnes fire „Byttmestere“, een for Kongen, een for Admiralen, een for Chefen og een for Mandskabet. Chefene og Matroserne eller de 4 ældste Høibaadsmænd paa Matrosernes Begne skulle, førend de affeile, udnævne de tre „Byttmestere“. Alt Bytte skal opskrives og sendes til disse, som tilligemed Kongens „Byttmester“, om denne vil udnævne en Saadan, skulle gjøre Regnskab derfor, saa at Enhver erholder den Deel, som tilkommer ham. „Byttmesternerne“ skulle forestaae Delingen efter de her bestemte Regler, hvilken saa meget, som muligt, skal skee i nogle Capitainers Dverværelse. Naar Admiralen eller den, som commanderer i hans Sted, tilfiger Borgermesterten her i Kjøbenhavn, da skulle de møde og tilholde „Byttmesternerne“ at paaaflynde Delingen. Har Nogen af de dertil Udnævnte lovligt Forfald, da skal en Anden bestikkes i hans Sted.

81) Admiralen skal have Tiendedelen af al det Bytte, som gjøres af Nogen under hans Commando. Vice-Admiralen skal foruden sin Deel som Chef paa det Skib han commanderer, have 2 Parter for hvert Skib i Flaaden. Hver Skibs-Chef skal have 12 Parter; Capitainen over Soldaterne 11; Søe-Lieutenanten 9; Land-

Lieutenanten 8 eller, dersom han er Capitain-Lieutenant og ikke under en Capitains Commando, 10; Skipper, Fændrik, Sergeant og Underskipper hver 7; Styrmand, Ober-Kanoneer og Høi-Baadsmænd hver 6; Skriver, Skibmand og Qvartermester hver 5; „Kob-Mesteren, Adelsburs“, Corporal, Constabler, Profos, Kof og „Kielderdreng“ og de ældste og befarne Matroser, over hvilke Chefen maa lade forfatte en Liste, hver 4; de andre Matroser og Soldaterne, hver 3; Dreng og „Pøtke“, hver 2 eller $1\frac{1}{2}$; dog skal Enhver have sit Bytte tilfammen med sine Lige, og de igjen dele det mellem sig ved Lodkastning. Af det, som erobres ved Landgang, skalle de Officierer og det Mandskab, som foretage denne, have dobbelt eller firedobbelt Part mod dem, som blive i Skibet. Den commanderende Officier skal have dobbelt saa Meget, som hans Deel ellers var; de Folk, som ere i Fartøjerne, skalle have samme Part, som de, der gaae i Land, med mindre de ved Seendrægtighed, flet Roening, Styrring eller anden Feighed have forsinket Landgangen; thi da have de foruden anden Straf forbrudt hele deres Andeel i Byttet.

Om Spisningen.

82) Admiralen, Skibs-Chefen, Skipperen og Qvartermesteren skalle paa hvert Skib have godt Tilsyn med Kof og „Kieldersuend“, at det i alle Maader gaaer til, som det skal, at der holdes rigtigt Regnskab saavel over

Udspisningen, som over de Syge og Døde, samt at der bespares, hvad der kan. Dersom Nogen i en Bakke *) („hos it Fod“) bliver syg, da skal der strax sættes en Træk i hans Sted; de Syge, til hvilke der alene maa udgives varmt M., skulle spise for sig selv.

83) Præsten, Skipperen, Styrmanden, Chirurgen, Skriverne og de, som spise med dem („som ere udi Fod med dennem“) skulle „holde Bord oppe“ og lade sig nøie med samme Mad, som Mandskabet erholder; den skal behandles reenligt, tillaves godt og være af den bedste Slags Skibskost, som have ombord. Qvarteermesterne skulle have Tilsyn med, at Mandskabet holder god Bordstik og ikke spilder Noget.

84) 3 Gange om Dagen skulle der holdes Maaltider, Frokosten iberegnet. Enhver skal spise paa det Sted og ved den Bakke, ham befales, og lade sig nøie med den Skibskost, der gives ham. Ingen maa tage mere Mad for sig, end han kan opspise, ei heller under Straf „til Masten“ føre hverken Mad eller Drikke fra Skibet. Alle Maaltider skulle holdes paa bestemte Tider og begyndes med Bøn og endes med Sang og Bøn. Hvo, som forsømmer dette, skal straffes „til Masten“. Den, som med Tilladelse er gaaen i Land, men ikke kommer ombord til rette Tid, skal hverken have Mad eller Drikke. Den, som er commanderet fra Borde og ikke

*) En til Skibs brugelig Afdeling.

kan komme til Spise-Tid igjen, gives Mad, naar Chefen befaler det; thi ellers maa der udenfor den rette Spise-Tid ikke anrettes for Nogen. Mad og Drikke skal hentes af de dertil ansatte Folk.

85) Hver 30 Mand skulle have een Tønde Ol om Dagen; men, haves kun ringe Forraad, da skulle 40, 50 eller flere, eftersom Beholdninger gjør det fornødent, lade sig nøie med een Tønde. Dpholdes de kongelige Skibe af Storm eller Uveir enten i Søen eller i fremmede Lande, og der ikke haves saa meget Proviant, at der kan uddeles saa rundeligt som tilforn, da skal hver Skibs-Chef med sin Skipper og Quarttermester have Fuldmagt til at bestemme, hvorledes det skal spises og drikkes, hvormed Enhver da skal være tilfreds.

86) Hvo, som spilder Mad eller Drikke, han straffes „til Masten“. Raster Nogen Proviant overbord, da straffes han med at fjøshales; men, mener Nogen, at det gaaer utilbørligt til, da skal han, uden at gjøre Andre deelagtige deri, melde det til Admiralen eller Skibs-Chefen, som da skulle raade Bod derpaa.

87) Rokken, „Kieldersuenden“, Skibsmanden, Quarttermesteren og Alle, som have nogen Commando i Kjeldereren, Kabysen eller Lasten, maae ikke bortskjænke Noget, ei heller tillade nogen Uvedkommende at gaae i Lasten eller Kabysen uden Chefens Billie og Befaling. Handler Nogen herimod, da skal den, som har Commandoen, straffes dobbelt, og den Anden efter Skibs-Loven.

88) Efter Maaltiderne skulle Kjøkkenet og Kjelderen lukkes, og Intet „tappis“ uden Chefens Vidende og Befaling. Skrивeren skal strax, efterat Maaltidet er holdt, indlægge Nøglen til Kjelderen i Kabytten i det dertil bestemte Skab og tage Nøglen til sig. Naar Nøglen til Kjelderen igjen bruges, skal han udtage den, og, efterat den er brugt, lægge den paa samme Sted, hvorfra den, under Straf af en Maanedes Gages Mulkt og 3 Dage i Jern paa Band og Brød, ei maa udtages uden Chefens Vidende.

89) Hvo, som overfalder Kokken eller „Kjeldersuend“ med Uqvems = Død, han skal straffes med at fjelhales. Lægger Nogen Haand paa dem med vred Hu, da skal han straffes paa Livet.

90) Profossen skal med sine „Suenne“ under Livs = straf hver Dag, saasnart Maaltiderne ere forbi, og Lovsangen er sunget, tilligemed Kokken have god Opsigt med at Liden slukkes i Kabyssen, og at der feies og holdes reent over hele Skibet, samt tilholde Qvartermesteren, at de saavel om Morgen som efter Spisningen lade opsvabre og gjøre reent overalt i deres Qvarter, især naar det regner, for at ikke Sygdom skal opstaae af Ureenlighed eller Stank.

91) Ingen maa fordriste sig til at have Brændevin eller nogen anden Slags Drikkevarer inden Skibsborde uden Admiralens og Skibs = Chefens Tilladelse og langt mindre at sælge deraf til Andre. Hvo, som gjør

dette, skal fratages flige Drikke og desuden straffes, som „ved bór“. Behøver Nogen paa Reiser til Grønland, Norblandene og flige kolde Lande eller paa meget lange Reiser Wiin, skal han melde det til Chesen, som tillader ham at tage det ombord. At óruge Tobak skal for stedse være forbudet og affasset. Findes det hos Nogen, skal det kastes overbord, og han desuden kræves til Ansvar, som „ved bór“.

Om Qvarkeer og Snge.

92) Ingen maa selv indtage Nøie: eller Sove-Pladser, ei heller føre Høe eller Haln inden Borde, men enhver skal under Straf „til Masten“ lade sig nøie med den Plads, som ham anvises af Chesen. Ei heller maa Nogen under „høig“ Straf tage noget Fruentimmer, Dreng eller andre Folk ombord paa de Kongelige Skibe. Ingen maa føre flere Kister eller Lønder til Skibs, end det er ham tilladt og han behøver.

93) Naar Klæderne blive vaade, er Enhver forpligtet til at tørre dem, saasnart Beiret tillader det. Hvo, som forsømmer dette, „staae derfor til Masten“.

94) Ingen maa under Straf „til Masten“ lade sit Vand i Skibet, ei heller gjøre noget Skibs-Redskab eller Skjts ureent. Hvo, som gjør dette, skal kólhales. Enhver skal gjøre sine Fornødenheder i Gallionen eller paa Ankeret. De Snge forholde sig hérmed efter Chesens Befaling.

95) Ingen, som har ondt Saar, maa komme paa de sædvanlige „Hemmeligheder“ under tilbørlig Straf; men de skulle forsøge sig did, hvor Chefen befaler det. Hvo, som har ondt Saar eller Bylder, skal være forpligtet til at melde det.

96) Bliver Nogen syg, skal det Qvarteers Mandskab, hvortil han hører, være forpligtet til at staae ham bi paa alle mulige Maader. Der skulle udtages Nogle for strax at antage sig den Syge, og disse skulle afløses, naar de i nogen Tid har gjort dette.

97) Dersom der døer Nogen paa Reisen, da skal Skriveren i Skipperens og Høibaadsmandens Dverbørelse registrere det Gods, den Døde efterlader sig, og hjemføre det til hans Arvinger eller, dersom Reisen er lang, sælge det med Chefens Vidende til den Høistbydende. Naar Nogen, som ikke har trængende Hustru og Børn, giver Noget til de Fattige, da skal dette uhindret udleveres disse.

98) Efter endt Reise maa Chefen ikke forlade Skibet, førend det er indlagt i Havnen, og hans Officerer, Skipper, Oberkanoneer, Skriver, Kok og „Kjelder-suende“ have leveret deres Regnskaber til „Holmens-Admiral“ og gjort tilbørligt Rede for Alt efter Holmens og Arsenalets Artikler.

99) Artiklerne skulle oplæses for Mandskabet den første Søgne-Mandag i hver eller hver anden Maaned, efter som det gjøres fornødent; og Skriveren skal holde

Bog over, hvorofte de blive oplæste, der holdes Ret, og hvilke Sager der foresalde. Desuden skal, paa det at disse Artikler og det, som ellers har været foreskrevet for Kongens Flaade, desto bedre maa efterkommes, Artiklerne oplæses paa hver Reise, saasnart Skibet er vel under Sæil; og da skal hele Besætningen være forpligtet til at aflægge Ed; ligesom de, der oppebære Haandpenge og give sig i Kongens Tjeneste eller udskrives dertil, ansees, som om de have aflagt Ed, saaledes skulle de, som enten ere fraværende, forstikke sig eller tie stille, naar Eden oplæses, alligevel ansees eller regnes som den eller de, der vare tilstede og have aflagt Eden.

100) Kongen forbeholder sig, dersom det skulde gjøres nødvendigt, at forandre disse Artikler, efter, som Omstændighederne udkræve det, og han befaler, at de i Eet og Alt skulle holdes fast og udebrødeligt under den derved fastsatte Straf.

Skibs-Ed:

„By loffue och swerge Allesammen, att By ville
 „were Boris Allernaadigste herre och konning, Konning
 „Christian den fierde, Dannemarchis och Norgis Kon-
 „ningh, hans Kongl. Mayst. sampt hans Mayst. Riger
 „och lande huld og Tro Wdj alle maader, de samme aff
 „yderste formuffue med Liff och Blod tilhjelppe att Schytte
 „och bescherme och ald Schade och epterdeel Berge och
 „Styre; Wdj lige Maande skulle By were hans Kongl.

„Mayst. Admiral, Captein, Schippere och alle andre,
 „som offuer Ds bestillet er att befale och vdi Artichels
 „Bress befalet ere, Tro, hørsomme och lydige vdi alt,
 „hvis de paa høig bef. Kongl. Mayst. Begne befalendis
 „Worder, saa och imod Rigens Fiender, Ds lifff och Blod
 „vspart, lade befinde med Dfficiererne holde tilhaabe, mod
 „alt Mottulge och oprør och det hielpe att Straffe, Och
 „epter disse opleste Artichler Ds aldelis hoffue att Nette,
 „och vdi alle maader Forholde som goede Tro Diener och
 „erlig Krigs och Schibsfolch eignet och bør; Saa sant
 „hjelpe Ds Gud och hans hellige Ord.“

I Aaret 1626 var Admiral Jørgen Ulfeld med
 8 Drlogsskibe og nogle Galeier sendt til Nordsoen og Ad-
 miral Hendrik Wind med 5 Drlogsskibe paa Elben ¹.
 Rigs-Admiral Claus Daa var tilligemed Rigs-Kants-
 ler Christian Friis og Christian Thommesen
 Sehested beskicket Kronprindsen til Medhjælper i Re-
 gjeringen under Kongens Fráværelse ved Trediveaarskrigen
 i Tydskland ².

1627 var Admiral Hendrik Wind og Capitain
 Jens Munk paa Weseren og i Vøstehavet med 6 Dr-
 logsskibe. Capitain Pvinces krydsede med 5 Krigsskibe
 i Nordsoen for at opbringe nogle algierste Søerøvere,
 som havde foruvoliget Skibsfarten og plyndret paa Is-
 land og Færøerne. Admiral Gabriel Kruse havde

¹ Slang. ² Solberg.

Commandoen over 6 Drlogsffibe og nogle Fregatter, som først vare paa Elben, Eiberen og ved Warnemunde, siden i Dstersøen¹. Samme Aar kjøbte Kongen 2 Krigsffibe, som han befalede at opholde sig ved Bergen, for at forsvare og convoyere Byens Skibsfart paa Nordlandene og Finmarken imod spanske og Dunkerker-Kapere¹.

I Aaret 1628, da de keiserlige Tropper havde Dvermagten i Lydsland, og General Wallenstein, Hertug af Friedland, stræbte efter Herredømmet i Dstersøen, over hvilken han var udnævnt til keiserlig Admiral, blev midt i Marts², fadsnart Søen var aaben, hele Flaaden udrustet og fordeelt omkring i Nord- og især i Dstersøen, for at forhindre Fjenden, som havde samlet mange Skibe i de mecklenborgske og pommerke Havne fra at gjøre Landgang paa de danske Der; i denne Hensigt krydsede ogsaa Capitain Hartvig Saxe med 4 lette Drlogsffibe og 2 Fregatter i Lille-Belt. Med 12 à 14 Drlogsffibe foretog Kongen selv ombord i Drlogsffibet Hommeren et Tog imod den i Fjendens Hænder faldne De Femmern og tilbageerobrede den. Admiral Pross-Mundt havde Commandoen ved den pommerke Kyst; Admiral Gabriel Kruse var med 8 Drlogsffibe og 2 Fregatter i Nordsoen¹, og Admiral Hendrik Wind paa Elben, hvor han væsentlig bidrog til Glückstadts Redning³. En dansk Flaade paa 150 Seilere, der lod sig see i

¹ Slange. ² Nyrup. ³ Schlegel.

Dstersøen, forarsagede, at de Keiserlige maatte trække sig bort fra Stralsund med uforrettet Sag¹. Ved det mislykkede Forsøg paa at undsætte Stade, som samme Aar blev erobret af den keiserlige General Tilly, mener saavel Holberg som Slange, at Kongen selv commandede de Skibe, som bleve brugte hertil; men Schlegel, som grunder sin Mening paa, at Kongen ei var saa længe, som dertil behøvedes, fraværende fra Flaaden i Dstersøen eller fra Kjøbenhavn, antager, at dette skede under Admiral Hendrick Winds Commando. Den 3die Juni dette Aar døde den bekjendte Capitain Jens Munck².

1629 var Flaaden igjen udrustet. Med 150 store og smaae Skibe landede Kongen selv med en Armeé i Angeln. En Eskadre blev sendt til Nordøen og foruden de Skibe, der vare paa Elben og ved Kysterne af Sjælland og Hertugdømmerne, var Admiral Hendrick Wind med 9 Drlogsskibe og 3 Galeier i Dstersøen for Wismar³.

Den 6te August 1630 affeilede en Flaade, bestaaende af 21 Drlogsskibe, 5 Galeier, 4 Brandere samt 7 Bøierter og Jagter fra Kjøbenhavn under Kongens egen Commando til Elben, hvor der allerede tidligere vare udlagte nogle faa Drlogsskibe og Pinasser ved Gluckstadt, for med Magt at kræve Told af de forbiseilende hamborgske

¹ Holberg. ² Schlegel. ³ Slange.

Skibe ¹. Med denne Flaade, som, da den blev samlet, bestod af 42 Krigsskibe, slog Kongen Hamburgerne, som, efter et betydeligt Tab maatte bede om Fred. Rigs-Admiral Claus Daa førte Commandoen under Kongen, som gik fra Kjøbenhavn med Drlogskibet Sophia; men, da dette led Havarie, overtraadte han paa Drlogskibet Hommeren ²*). Efterat Krigen med Hamburgerne var endt, gik Flaaden hjem, for at oplægges, paa 3 Drlogskibe og nogle Pinasser nær, hvilke forbleve Vinteren over i Glückstadt. 8 Skibe bleve oplagte i Havnene i Lolland under en Admirals Commando, for at være ved Haanden, om de skulde blive nødvendige i Østersøen. De øvrige Skibe oplagdes i Kjøbenhavn ². Af det Svar, som Kongen i Glückstadt gav de hollandske Gesandter, som beklagede sig over, at Skibsfarten var usikker i Rigerne's Farvande, erfares, at hans Bestemmelse var, aarligt at ville, saasnart Søen om Foraaret blev aaben, og til 14 Dage efter Michaelis holde saa mange Krigsskibe i Søen under Rysterne, som kunde være nok til at afværge saadan Overlast ².

Den allerede i Aaret 1611 som kongelig Skibsbygmester ³ omtalte Skotlænder David Balfoure blev under den 29de November 1628 befalet at bygge 2 Dr-

¹ Nyerup. ² Slænge. ³ Admir. Arch.

*) Efter Holberg var Kongen ombord i Drlogskibet Spes paa Elben.

logskibe omtrent efter samme Model som Hommeren; disses Risle skulde være 42 Alen lange og deres Brede 11 til 13 Alen. Kongen leverde selv Ternet, Masterne, Snekker- og Bilbhugger-Arbeidet; om Skibsbyggeren skulde besørge Tommeret og Plankerne, er ikke angivet. Det var ham tilladt at bruge Værktøi fra Holmen; men han maatte svare for alt og erholdt for begge Skibene 14,000 Specier, som bleve ham udbetalte i forskjellige Terminer ¹. Han skal have bygget følgende Krigsskibe: Tre Kroner, Recompens, Argo, Justitia, St. Anna, Poenitentz, Makarel, Jupiter, St. Peter, Trost, Den lange Galei, Hommeren, Postillionen, Sælhunden, Flyvende Fisk, Haren, Munden, Oldenburg og Drammen Skeltudg ¹. Foruden D. Balfoure omtales paa samme Tid en anden Skotlænder ved Navn Sinclair som Skibsbygger, og imod Slutningen af Christian den 4des Regjering endnu en Englænder Jonas Rubbenius, som foruden 60 Rdl. til Huuskie havde en aarlig Gage af 900 Rdl. ², hvilket paa den Tid var meget betydeligt.

Danmarks Inddeling i Havnelage og Styriehavne synes ligesom den norste i Skibsreder og Leding at have vedligeholdt sig med de nødvendige Forandringer indtil denne Tid; men, da Kongen havde gjort den Erfaring, at de smaae Krigsskibe, Galeier og Pinker, som Indbyg-

¹ Schlegel. ² Danske Magazins 5te Bind.

gerne i adskillige Havne i Norge underholdt, naar de kom til Danmark og skulde bruges, vare ganske brøstfældige, saa befalede han Statholderen i Norge Christoffer Urne, saavel som de andre derværende Befalingsmænd og de anseeligste og rigeste Kjøbmænd, at de skulde bygge eller tilkjøbe sig store Koffardie = Skibe, som i Krigstid kunde besættes med Kanoner til at forsvare sig mod Kapere og Fribyttere, hvorfor Kongen vilde forunde dem visse Friheder og Privilegier i Tolden. Dette gav Anledning til de saakaldte Defensions = Skibe, hvortil Grunden allerede var lagt ved Forordninger af den 10de December 1621, den 16de og 26de August 1622 og den 1ste Februar 1623 ¹. Sømagten bestod derefter alene af den kongelige Flaade og Defensions = Skibene, hvilke sidste til Bederlag for deres Forpligtelse, at bygges efter visse Bestemmelser, hvorved de bleve brugelige som Krigs = Skibe, naar det behøvedes, beholdt flere for Kjøbmænds vigtige Privilegier, der findes anførte i en Afkrift af en Forordning², som Kongen udstædte paa Frederiksborg = Slot den 22de December 1630, og som bestemmer, at de Skibe i Norge, som bygges og underholdes til Kongens og Rigets Tjeneste, og hvis Last var 120 Læster stor, skulde nyde følgende Fordele:

1) Kun at betale det halve Told af Trælast og $\frac{2}{3}$ Told af alle Fødevarer, som udførtes dermed;

¹ Schlegel. ² Det kongel. Geh. Arch.

2) ogsaa kun at betale $\frac{2}{3}$ af den sædvanlige Told af den Viin fra Spanien og Frankrig og det Klæde fra England, som hjemfortes med disse Skibe;

3) Skulle det tillægges deres Næbhede Halvparten af de Penge og Varer, som confiskeredes, fordi de befandtes at tilhøre Fremmede og brugtes for disses Regning under norske Indbyggeres Navne;

4) blev det forbudt Fremmede at indføre Andet end rene Penge til at kjøbe deres Last for, undtagen Korn, Meel, Malt, Salt, Humle, Flek, Gryn og Brød;

5) vilde Kongen aarligt forsyne disse Skibe med sit Sæpas, da han saaledes „participerer“ i dem.

Den kongelige Forordning af den 18de Februar 1636 over denne Gjenstand i Danmark, ved hvilken de 1621 givne Privilegier betydeligt udvidedes, bestemmer, at de Skibe, som Undersaatterne i dette Rige anskaffede for dermed at fare paa Frankrig, Spanien og andre fjerne Lande, og som vare brugelige til Krig og forte 6, 8, 12 eller flere Kanoner, skulde, under Forpligtelse af tjene Kongen i Krigs-Tid mod en billig Godtgjørelse, være fritagne saavel for Salt- som for den til Nyeboders Opbygning paalagte Skat, hvilken andre Skibe maatte svare. De skulde være inddeelte i Admiralskaber, fire eller sex sammen, og maatte ei føre Krigs-Contrabande. Mandskabet fritoges for at udskrives til Kongens Tjeneste og maatte ved hver Reise aflægge Ed paa, at de ikke vilde overgive Skibet til nogen Tyrk eller Fribytter saa

længe, de kunde værge sig. Constablerne, Matroserne og Tømmermændene, som føre med disse Skibe, skulde for deres Huse og Personer være frie for alle saavel kongelige som Bye = Skatter og Byrder; men, dersom de handlede, da skulde de derfor skatte efter Billighed. Tømmermændene, som brugtes til at bygge disse Skibe, bleve ogsaa fritagne for Udskrivning til kongelig Tjeneste. Dersom Udførsel af nogen Artikel var forbudet, skulde denne dog være tilladt med disse Skibe, naar det ei udtrykkeligt anførtes. Var Nogen borttrømt, af hvad Grund det end var, kun ei for Mord og slige betydelige Forseelser, da lovedes dem sikkert Leide, og at de skulde nyde de for disse Skibes Mandskab forundte Privilegier. Ingen fremmede Skibe maatte fragtes i nogen Havn i Riget, saalænge der vare dertil bequemme, indenlandske, som vilde fare for billig Fragt. Ved Tvistigheder desangaaende skulde Magistraten eller Over = Kjøbmanden, hvor en Saa-dan var, og een eller to erfarne Mænd dømme ¹. — Denne Forordning blev igjen ophævet efter Freden til Brømsbroe, fordi Defensions-Skibene ei havde fyldstgjort deres Forpligtelse i Krigen ¹.

Den 24de Mai 1671 udgik igjen en Forordning om at bygge saadanne Handelskibe, som kunde føre fra 12 til 34 Kanoner. Intet saadant Skib maatte sælges til Fremmede, førend det havde faret i 2 Aar for dansk

¹ Holbergs Dan. Rig. Hist.

Regning, og det fremmede Korn, som indførtes med disse Defensions-Skibe, betalte mindre Told, end de andre. Niegels anfører i sin femte Christians Historie, Pag. 493 og 494, at Kongen formedelst en hemmelig Convention med Hollænderne 1688 maatte opgive sin Indretning med 100 privilegerede Defensions- og Expeditionsskibe, da de sagde, at disse vare til Skade for deres Handel; dog ophørte de ei aldeles dengang; men de omtales endnu i det attende Aarhundrede, i hvilket de bleve affkaffede.

I Aaret 1632 fra Mai-Maaned af krydsede Admiral Hendrik Wind med en Eskadre, bestaaende af 14 Orlogskibe og Galeier i Nordsøen for at sikke Skibsfarten der. De 6 største Skibe bleve hjemkaldte efter 2 Maaneders Forløb; men den øvrige Deel af Eskadren blev ude til henimod Winteren. Jagten Markatten blev i Mai samme Aar udsendt til Spisbergen, (som Kongen ønskede skulde kaldes Christiansberg), for at conveyere de derhen seilende Kjøbenhavnske Grønlandsfarere og haandthæve Danmarks Ret til dette Land¹. Kongen bestemte dette Aar, at der stedse skulde være et anseeligt Antal Søe-Folk med deres Officierer i Kjøbenhavn, for altid at være beredte til Søe-Tjenesten. (Tilforn havde der ei været nær saa stort et Antal tilstede; men saavel disse som Officiererne maatte hver Gang, de behøve-

¹ Slange.

des, hentes fra Norge, Sjælland og de andre Provinde; ser; naar Togtet var til Ende, bleve de igjen hjem-
 permitterede). Derfor blev Bremerholms eller Hol-
 mens Kirke, som var bestemt til Søe-Statens Brug
 forstørret, og en Skole for Mandffabets Børn anlagt.
 Dgsaa blev der da gjort Begyndelse med de saakaldte
 Skipperboder saavelsom Nyeboder, som siden Aar
 for Aar bleve færdige¹.

I Aaret 1633 var Vesterhavet saa usikkert, at Kon-
 gen maatte udsende Krigs-Skibe for at convoyere og be-
 skytte Skibsfarten. Nordsoen blev rensed for Fribyttere
 af de norske Defensions-Skibe, hvoraf Bergen havde ud-
 rustet 2, Trondhjem, Christiania, Tønsberg, Skeen og
 Marstrand hver 1 Skib, Frederikshald og Stavanger
 hver 1 Pinasse. Disse Skibe vare deelte i 2 Admiral-
 flaab, og convoyerede deres egne Skibe til Spanien,
 Frankrig og andre Steder, hvorhen de, paa denne Maade
 beskyttede, seilede med den største Sikkerhed¹. I Juli
 Maaned seilede Kongen med 8 Drlogskibe og 2 Fregatter
 til Kiel, hvor Skibene forbleve indtil efter Michaelis, da
 han igjen seilede tilbage til Kjøbenhavn. Under Kongens
 Ophold i Glückstadt, blev Capitain Axel Møvat be-
 ordret til at affeile fra Kjøbenhavn med 6 Drlogskibe og
 4 Fregatter til Elben, hvor han skulde underlægge sig
 Admiral Pros-Mundt's Commando, som havde lagt

¹ Slange.

Vinteren over ber. Dette Aar dode Admiral Hendrik Wind¹.

1634 ved Prinds Christians Formæling vare følgende Krigsskibe tilstede i Kjøbenhavn, hvilke bleve beundrede af alle Fremmede: Sophia, Patientia, Svanen, Lindormen, Lammet, Den nordiske Løve, Trost, Raphael, Delmenhorst, Samsen Galei, Tre Kroner, Recompens, Tre Løver, Galeien Rosen, Argo, Foerde eller Hiorte-Jagt, Oldenburg, Spes og Markatten. Sophia nævnes som Admiralsskib og skal have ført 50 Kanoner, hvoraf 20 vare paa øverste og de øvrige paa underste Batterie. Efter en anden Beskrivelse skal dette Skib have ført 62 Kanoner².

1635 vare 14 af de bedste Drlogsskibe udrustede hele Sommeren; men kom ikke ud af Sundet. Capitaint Axel Movat blev udsendt i Nordsøen med 6 mindre Krigsskibe, for at holde Søekysterne rene og forsikke de Handelende Sikkerhed. Den 22de Mai seilede Kongen fra Kronborg til Norge, hvorfra han kom tilbage til Kjøbenhavn den 7de Juli. I Slutningen af Aaret udsendes 9 Krigsskibe i Nordsøen, som overvintrede i norske Havne, for at være tidligt paa Færde næste Aar til at beskytte Handelen¹.

¹ Slange. ² Schlegel.

1636 udsendtes foruden ovenanførte 9 Krigs-Skibe endnu 2 Fregatter, for at krydse mellem Færøerne og Island, hindre, at der øvedes nogen Vold mod „Kongens Høihed“, og sørge for de danske Islandsfareres Sikkerhed. Til Skibsfartens Beskyttelse vare endvidere 2 Krigs-Skibe i Østersøen¹.

1637 bleve 6 Drlogskibe, commanderede af Under-Admiral Erik Ottesøn, sendte til Nordsøen og 2 Drlogskibe til Island og Færøerne, for at forhindre, at Fremmede uden Tilladelse fiskede under Kysterne. 2 Krigs-skibe, som i Flaget førte det romerske Riges Vrn og et Meldeblad, vare udrustede ved Glückstadt for at haandhæve de kongelige Rettigheder paa Elben. Den 29de Juni seilede Kongen fra Glückstadt til Norge paa en kort Tid. I November blev Vice-Admiral Stensel von Jasmond sendt til Østersøen med 4 Drlogskibe imod nogle polske Skibe, som forstyrrede Handelen, og med 2 Drlogskibe blev Kongens Broder Hertug Hans's Lig hentet fra Narva¹.

I disse Aar omtales 3 kongelige Skibe, som vare udsendte under Capitain Corfik Ulfeld, for at beskytte det kongelige Compagnies Skibe, som vare privilegerede til Hvalfiskefangsten under Spitzbergen, og ei tillade Fremmede at fiske under de Brede-Grader, som vare bevilgede Compagniet¹. Baden anfører i sin Danmarks Riges

¹ Slange.

Historie 4de Deel, Pag. 120, at Kongen fra 1632 til 1637 aarligt havde Skibe i Nordsoen, der skulde convoyere de danske Gronlandsfarere og optage alle Seilere, som ikke kunde forevise Kongens Pas.

1638 var Admiral Sigvard Gabrielson Akeleye i Ostersoen med 4 Drlogsskibe, for at beskytte Skibsfarten, der blev foruroliget af de Svenske, som forbrede Lold ved Warnemünde¹.

Uf Rigs-Raadets Betænkning, angaaende det, der var fornodent til Rigernes Sikkerhed i Aaret 1639, da Sverrig syntes uvillig til at ende Tredivaarskrigen, og for at Kongen kunde optræde kraftigt som Mægler, erfares, at det ansaaes nødvendigt, at Flaaden blev besat med bedre Officierer end forhen, da dertil foruden andre gode Egenskaber behøvedes Kyndighed og Erfarenhed i Søvæsenet, og at saadanne maatte „forskrives andensteds fra“¹. Samme Aar vare 2 Krigsskibe paa Weseren, for at convoyere og understøtte Kongens Søn (senere Kong Friderich den 3die), som da var Erkebiskop af Bremen ved Stridighederne med Staden¹.

I Aaret 1639 eller 1640 holdtes følgende 18 Krigsskibe udrustede: Raphael, Delmenhorst, To Løver, Den kronede Stokfisk, Lammet, Nallebladet, Swanen, Fides, den sorte Rytter, Den store Lykke-Potte, Gabriel, Hafhesten, Mar-

¹ Slange.

Ratten, Trost, Postillionen, Griffen, Den flyvende Fisk og Christians Arken¹.

1640 var Flaaden udrustet i Sundet, for at modtage Hollændetne, hvilke gjorde Mine til at angribe Danmark med en Flaade og slaae sig igjennem Sundet uden at betale Told. Til Flaadens Udrustning bleve der hvervede Folk i Flensborg, Hamborg og „andensteds“. Alle danske og norske Søefolk hjemkaldtes fra hollandsk Tjeneste, og 2 Krigsskibe under Erik Ottesøns Commando bleve sendte til Gulland, for at tage Erkebronninngen af Sverrig ombord og føre hende til Preussen².

Den 17de Juni 1641 seilede Kongen til Bergen med 3 Krigsskibe og 2 Galeier og kom den 14de Juli samme Aar tilbage til Kronborg igjen. Den 30te Marts døde Rigs-Admiral Claus Daa². Af det hos Nyerup anførte Brev fra Kongen, dateret Kronborg den 13de Juli 1641, erfares, at Erik Ottesøn da allerede i længere Tid havde været Admiral paa Bremerholm.

1642 var en Flaade, som bestod af 15 Orlogsskibe og 12 norske Defensions-Skibe, udrustet. Fra denne Flaade bleve de 4 Skibe: Do Løver, Rytteren, Delmenhorst og Nallebladet, under Commando af Commandeur Røn Fochum Grabow brugte til at convoyere danske Handels-Skibe til og fra Spanien³.

¹ Schlegel. ² Stange. ³ Holbergs Dan. Rig. Hist. og Graah's Udkaft til Danmarks Søe-Krigs-Historic.

1643 sendtes 8 Orlogskibe og endeel mindre Krigskibe til Elben, hvortil senere kom flere, saa at en Flaade paa 30 Krigskibe saavel udenfor som paa denne Flod var samlet mod Hamborgerne¹.

1644, da den svenske General Torstenson saa uventet var falden ind i Holsteen og Jylland, blev en Deel af Flaaden udrustet, og, saasnart Skibene vare færdige, udsendtes de til Landets Forsvar. I Glückstadt laae under Commando af en indfødt Engländer Capitain Marcus Whittle, som var ombord i Den Kongelige Galei, et Par Fregatter samt nogle Galeier og Pramme. Han blev befalet at forsvare Derne i Besterhavet med 8 Galeier og 2 Pramme; men han overgav sig tilkigemed Skibene uden Nødvendighed til Fjenden, hos hvem han strax tog Tjeneste. I Marts-Maaned blev han igjen fanget, da Galeierne tilbageerobredes af nogle kongelige Krigskibe, og efter Kongens Befaling hængt ved Elben. I Lille-Belt krydsede 1 Fregat og nogle mindre Krigsfartøier og forhindrede Fjenden fra at komme til Fyen¹.

Kongen var selv i Begyndelsen af April-Maaned² ombord i det nye Orlogskib Trefoldighed og med en Eskadre af 9 Linieskibe, 1 Fregat og 1 Galei for Gothenborg, hvorfra han ankom til Binger i Norge den 1ste Mai. Derfra seilede han til Derne i Besterhavet, ankom den 11te Mai om Aftenen ved Föhr og havde den 16de

¹ Slange. ² Myrup.

samme Maaned en heftig Fægtning i Listerdyb med den hollandske, i svensk Gold staaende Flaade. Den 18de Mai gik Kongen tilbage til Kjøbenhavn, hvor de Skibe, som vare befalede at udrustes, fandtes færdige. Efter faa Dages Ophold gik Kongen igjen til Søes, for at opsøge Fienden, der endnu laae i Listerdyb, og som blev nødt til at vende tilbage til Holland, efter at have mistet 1 Skib, 3 Brandere og mange Folk, samt lidt betydelig Skade paa de øvrige Skibes Takellage og Skraag. Den 30te Juni affeilede Kongen fra Kjøbenhavn til Østersøen med en Flaade, bestaaende af 39 Krigsskibe og inddeelt i 3 Eskadrer, hvoraf Rigs-Admiral Jørgen Wind paa *Patientia* commanderede Avant-Garden eller den første, som bestod af 14 Skibe, Admiral Peder Galt paa *Trey Løver* den anden, 13 Skibe stærk, og Kongen selv paa *Trefoldighed*, og under ham Vice-Admiral Proffs-Mundt den tredje, som bestod af 12 Skibe. Med denne Flaade seirede den kongelige Helt efter 10 Timers haard Kamp den 1ste Juli under Femmern over den overlegne svenske Flaade og mistede i denne sit høire Die. Dagen efter Slaget affeilede den saarede Rigs-Admiral Jørgen Wind med sit meget forskubte Skib og alle de Saarede til Kjøbenhavn, hvor han døde den 17de Juli. Admiral Galt blokerede derefter den svenske Flaade i Kiel; men den undkom derfra, hvorfor Galt maatte døde med Livet.

Admiral Erik Ottesøn blev den 9de August udsendt med en Eskadre, hvormed han skulde seile til Østersøen, for at søge den af Lovis de Geers udrustede svensk-hollandske Flaade under Admiral Martin Theysens Commando, som for sine beviste Tjenester var bleven optaget i den svenske Adelsstand under Navn af Ankerhjelms. Efter Ottesøn fik Admiral Pross-Mundt Commandoen i Østersøen¹ over en Eskadre, bestaaende af²:

Kanoner. Mand.

Driffl. Patientia, 40, 360,	Adm. Pross-Mundt,
— Trefløver, 46, 200,	Vice-Adm. Stensel v.
	Jasmund,
— Oldenburg, 42, 200,	Admir. Grabow,
Fregat. Lindormen, 38, 200,	Capt. Hendr. Mont,
— Pelicanen, 36, .	— Bernt Dring,
— Stormarn, 32, .	— Schouthynacht G.
	Ulfeld,
— Fides, 28, .	— Claus Kaas,
— Delmenhorst, 28, .	— Hans Knutsen,
— Neptunus, 28, .	— M. Mortensen,
— Nallebladet, 24, .	— Robert,
— To Løver, 22, .	— M. Bruun,
— Kronfisken, 20, .	— Holst,

¹ Slange. ² Graah.

	Kan. Md.	
Fregat. Markatten,	16, .	Capt. Joh. Suppe,
— Lammet,	16, .	— F. Nilson,
— Søe-Hesten,	14, .	— L. Bertelsen,
Galeien Høienhal,	8, .	— St. Haugers,
— En anden Galei,	2, .	— Richert.

Denne Eskadre blev den 13de October paa Pelikanen, Lammet, Markatten, Høienhal og Galeien nær efter et tappert Forsvar, deels erobret, deels ødelagt under Lolland og Falster¹ af den forenede svenske og hollandske Flaade, som var den betydeligt overlegen². Admiral Dffue Gedde blokerede samme Aar Gothenborg med 8 Krigsskibe³.

I Aaret 1645 lod Kongen med største Omhyggelighed arbejde paa Flaaden, og paaskyndede, at den kunde komme i Søen, saasnart som muligt. Ved Aarets Begyndelse vare 4 nye Drlogsskibe byggede færdigt, de andre forbedrede, og nogle faa „andensteds fra hidkomne“, som bleve indrettede til Drlogsbrug. Admiral Dffue Gedde blev Medlem af Rigs-Raadet og Rigs-Admiral; under hans Commando bleve 16 Linieskibe og 10 Fregatter udsendte imod Gothenborg og under Norge, paa hvilket Togt Drlogsskibet Sophia forliste paa Skjærene ved Gothenborg². Efter Freden til Brømsbroe, som blev sluttet den 13de August, bestod Flaaden af 24 Dr-

¹ Båben. ² Glange. ³ Holbergs Dan. Rig. Hist.

Isogffibe, hvoraf nogle vare meget gamle. Grunden til at Flaaden saaledes var formindsket, maa søges i den uheldige Krig og i de mange Udgifter, Landet havde havt i Trediveaarskrigen, som ei tillode Kongen at tænke saa meget paa Flaadens Vedligeholdelse og Forøgelse, som i de første Aar af sin Regjering.

Den 30te Juni 1646 seilede Kongen til Norge med 4 Krigsskibe, som commanderedes af Rigs-Admiralen Dffue Gedde, og kom efter 7 Ugers Forløb igjen tiltilbage til Danmark¹.

Det synes, at der i Aaret 1647 blev oprettet en Navigations-Skole².

Den 28de Februar 1648 døde Kong Christian den 4de, og, da denne Ulykke traf Landet saa snart efter den uheldige Krig, kunde denne Helt ei efterlade Flaaden i den Tilstand, man skulde vente af en i Søevæsenet saa kyndig Konge, som i sin lange og udmærkede Regjering alene selv gjorde over 50 Sø-Reiser til Norge³, paa hvilke han i Almindelighed havde et betydeligt Antal Krigsskibe med sig², som lod saa mange Skibe bygge og gjorde saa væsentlige og vigtige Forbedringer ved Søemagtens Indretninger, og om hvem Holberg i sin Danmarks Riges Historie 3die Deel Pag. 19 siger: „Kriigs-Magten var udi stor Anseelse under de 3de Konger Christian den 3die, Frederik den 2den

¹ Slange. ² Schlegel. ³ Holbergs Dan. Rig. Hist.

„og Christian den 4de, saa at man i lang Tid ikke
 „havde hørt tale uden om hærlige Sejrvindinger og re-
 „puteerlige Frede. Men mod Enden af Christiani 4
 „Regjering begyndte de danske Vaaben at tabe noget af
 „deres Reputation, hvilket er besmeere at forindre, efterdi
 „Dannemark aldrig havde haft en meere Martialske Konge.
 „Men det samme Land tilskrives Sverrigs overmaade
 „store Tilvæxt; thi man seer, at det herudi gif Danne-
 „mark ikke værre end alle andre Sverrigs Naboer; Saa
 „at den ulykkelige Krig, som de Danske førte, og de For-
 „liser, Riget lidebe under denne Konge, reise sig ikke
 „deraf, at Nationen var mindre stridbar end tilforn;
 „men fordi intet paa de Tider kunde imodstaae den
 „Svenske Krigs-Magt, der som en Flood oversvømmede
 „alting og var bleven en Skræk for hele Europa. Dog
 „var Søe-Magten stedse ubi stor Anseelse, og var der
 „ingensteds mægtigere Flode end ubi Dannemark under
 „Christiano 4, hvis Hoved-Studium var Søe-Mand-
 „skab. Foruden den kongelige Flode, som var baade stor
 „og tallrig, var der ogsaa mange monterede Riøbmænds-
 „Skibe, som ubi Freds-Tider havde særdeles Privilegier,
 „og derfor maatte gjøre Tjeneste i Krigs-Tider. Det er
 „ogsaa troeligt, at disse Riger aldrig have haft større
 „Forraad paa experimenterede Søe-Folk, end under denne
 „Konge og det formedelst Handelen, som da var ogsaa i
 „stor Anseelse“.

Kong Friderich den Tredie var i Aaret 1648 i Norge for at hylbes med Drlogskibene: Trefoldighed, Hannibal, Victoria, og Spes samt 2 Fregatter¹.

Den danske Flaade bestod paa denne Tid af²:

1. Friderich^{*)}, bygget i Neustadt, 94 Porte, 86 Kanoner og 434 Mand;

¹ Holbergs D. R. S. ² Den svenske Minister ved det danske Hof Magnus Durells Relation i Samlinger til den danske Historie 2 Binde 3 Hefte Pag. 78. Den er uden Datum; men, da den er skrevet efter at Corfig Ulfeld havde forladt sit Fædreland, hvilket skede den 24 Juli 1651, og stilet til Dronning Christine, som frasagde sig Regeringen d. 16de Juni 1654, maa dette være skeet mellem disse tvende Tidspunkter.

*) Dette Drlogskib blev kjøbt i Holland 1649 for 120,000 Rdl., det var over Stevnene 74 Alen langt, i Laften 7 $\frac{3}{4}$ Al. høit, imellem Dækkene 3 $\frac{1}{2}$ Al. og 20 Al. bredt; det havde paa underste Batterie 32 Porte, paa øverste Batterie 30, paa Bakken („Forkastellet“) 12, paa Skandsen („Agterkastellet“) 12, i Galleriet 4 og i den øverste „Agter-Fordeel“ 4; det førte paa underste Batterie 8 Stykker Tre-Duart-Cartover, 20 Halv-Cartover og 2 Bomflanger, paa øverste Batterie 28 Stkr. tolvpundige, paa Skandse og Bak 20 Stk. firepundige og i Galleriet og paa Pytten 8 Stk. firepundige Kanoner. Bemandingen bestod af 250 Officierer og Matroser, 84 Constabler og 100 Soldater. S Søegang kunde det underste Batterie ei bruges og Skibet ei heller vende; det var saaledes kun godt til at bruge mod Volde og som Blokskib.

2. Sophia Amalie, bygget i Norge 1650, 110 Porte, 86 Kanoner og 430 Mand;
3. Prinds Christian, bygget i Norge, 91 Porte, 78 Kanoner og 330 Mand;
4. Trefoldighed, 10 Aar gammel, 48 Porte, 48 Kanoner og 300 Mand;
5. Hannibal, bygget i Norge 1649, 60 Porte, 44 Kanoner og 280 Mand;
6. Victoria, bygget i Neustadt 1650, 48 Porte, 44 Kanoner og 280 Mand;
7. Tred Kroner, gammelt Skib, 50 Porte, 42 Kanoner og 230 Mand;
8. Justitia, gammelt, 40 Porte, 36 Kanoner og 226 Mand;
9. Norske Løve, gammelt, 52 Porte, 44 Kanoner og 230 Mand;
10. Spes, repareret, 54 Porte, 30 Kanoner og 226 Mb.
11. Sorte Rytter, gammelt Skib, 52 Porte, 40 Kanoner og 195 Mand;
12. Graae Ulf, bygget i Neustadt, 8 Aar gammelt, 36 Porte, 30 Kanoner og 150 Mand;
13. Pelicanen, bygget i Neustadt 1643, 44 Porte, 44 Kanoner og 150 Mand;
14. Phoenix, et nyt Skib, 34 Porte, 32 Kanoner og 150 Mand;
15. Delmenhorst, gammelt, 44 Porte, 34 Kanoner og 66 Mand;

16. Hvide Bjørn, 12 Aar gammelt, 42 Porte, 34 Kanoner og 92 Mand;			
17. Sorte Bjørn, en gammel Fløite, 36 Porte, 38 Kanoner og 92 Mand;			
18. Forgyldte Bjørn, 38 Porte, 30 Kan. og 94 Md.;			
19. Snaren=Svend, 36 — 30 — 80 —			
20. Lykke = Potten, et Koffardieskib . . . 36 — 32 — 84 —			
21. Svanen, et Koffardsk. . . — 40 — . —			
22. Gak med — . — 26 —			
23. Markatten — . — 28 —			
24. Hollandsk Fregat . . . — . — 26 —			
Mindre Skibe og Galeier:			
25. Trost, gammelt og fordærvet . . . 16 Kanoner			
26. Forlaarne Søn, gl. og forb. . . 12 —			
27. Arken, repareret 12 —			
28. Postillationen, gammelt 12 —			
29. Blaae Due 10 —			
30. Hjorten 12 —			
31. Griffen 8 —			
32. Snaren=Svend 10 —			
33. Glyden de Pii 6 —			
34. Høienhal 6 —			
35. Dyben dal 6 —			
36. Linden 6 —			
37. Jomfru svend 4 —			
38. Dreem 12 —			

39. Søebladet 12 Kanoner
 40. Prindsens Jagt 10 —

desuden af følgende norske og kjøbenhavnske Skibe (for-
 modentligt Defensions-Skibe):

1. St. Mikkel,
2. St. Anne,
3. Prinds Christian,
4. Fosva,
5. Norske Løve,
6. St. Cathrine,
7. St. Peder af Nyborg,
8. Røde Gaas,
9. Norske Fregat,
10. St. Marie,
11. St. Jacob,
12. Unge Ulv,

samt 6 af det islandske Compagnies Skibe. Saaledes bestod hele Søemagten af 58 armerede Skibe. Offue Gedde var dengang Rigs-Admiral og Christoffer Lindenov „Holmens Admiral“. I Fredstid holdtes 2 Capitainer hver med 500 Rdl. Gage og 10 med 400 Rdl., 12 Lieutenanter og 400 Matroser eller omtrent saa mange, som kunde besætte Bagten ved Skibene. Efter Fredens Slutning bleve mange saavel Officierer og Matroser, som Haandværkere og Andre affædige. I Krigstid, naar hele Flaaden skulde udrustes, hvervedes Folk af indfødte Danske, som næsten alle vare vel „søerfarne“.

Concepter til Debrer fra Kongen, daterede Kjøbenhavn den 20de Februar 1654¹, befale, at der af
 Aalborg = Bye og Erich Juels Lehn skulde udskrives 50
 Matroser

Sæby	skulde udskrives . . .	3 —
Hjørring . . .	— — . . .	3 —
Skagen . . .	— — . . .	3 —
Randers . . .	— — . . .	10 —
Eolding = Lehn .	— — . . .	15 —
Beile	— — . . .	4 —
Galle = Lehn . .	— — . . .	40 —
Narhuus-Lehn og By	— — . . .	20 —
Horsens	— — . . .	5 —
Varde	— — . . .	5 —
Nykjøbing paa Møts	— — . . .	3 —
Hobroe	— — . . .	2 —
Lhisted	— — . . .	5 —
Lemvig	— — . . .	5 —
Ringkjøbing . .	— — . . .	5 —
Skive	— — . . .	2 —
Lesøe	— — . . .	12 —
Samsøe	— — . . .	20 —
Nyborg-Lehn og Bye	— — . . .	20 —
Kjerteminde . .	— — . . .	5 —
Faaborg	— — . . .	4 —

¹ Det kongel. Geh. Arch.

Svendborg . . .	skulde udskrives . . .	5 Matr.
Bogense	— — . . .	4 —
Middelfart . . .	— — . . .	5 —
Åsens	— — . . .	6 —
Rudkjøbing . . .	— — . . .	20 —
Nestved	— — . . .	6 —
Vordingborg . . .	— — . . .	4 —
Skjelsfjor	— — . . .	5 —
Kørsøer	— — . . .	4 —
Moen	— — . . .	15 —
Kallundborg . . .	— — . . .	6 —
Holbet	— — . . .	5 —
Rjøge	— — . . .	4 —
Helsingøer	— — . . .	10 —
Helsingborg-Lehn og Bye	— — . . .	20 —
Malmøe-Lehn og Bye	— — . . .	20 —
Østeb	— — . . .	10 —
Blekking	— — . . .	40 —
Stubbekjøbing . . .	— — . . .	10 —
Nykjøbing-Lehn og Bye		
paa Falster . . .	— — . . .	20 —
Nysted	— — . . .	10 —
Sarkjøbing	— — . . .	5 —
Rødbye	— — . . .	5 —
Nakskov	— — . . .	20 —
Maribo	— — . . .	5 —
og Bornholm . . .	— — . . .	24 —

hvilke midt i April skulde sendes til Kjøbenhavn og der afleveres til Admiralen paa Bremerholm Christoffer Lindenov til Lindesvold. Ligeledes skulde Hr. Mogens Sehested, ifølge Udkastet af en Ordre til ham, hverve 300 duelige Matroser i sit Lehn, lade dem indquartere hos Borgerne i Ribe, som for den dem tilstaaede „Benaadning“ frivilligt havde lovet at ville underholde dem, og, hvis han ingen anden Ordre erholdt, da midt i April sende dem til Kjøbenhavn.

For ved officielle Documenter at oplyse, hvormange faste Officierer og hvor stort et Mandskab Søe-Staten paa de Læber bestod af, samt deres Lønning, anføres her Extract af Bremerholms Mandtal den 15de October 1655¹:

1	Admiral		
1	Vice-Admiral	aarligt	650 Rdt.
8	Capitainer	— à	400 —
2	—	— à	350 —
6	—	— à	300 —
2	—	— à	250 —
4	—	— à	200 —
13	Lieutenanter	— à	200 —
1	—	—	100 —
1	—	—	40 —
1	Ober-Skipper („Ober-Schipper“)	aarligt	350 —
1	Mynster-Skriver	aarligt	248 —

¹ Det kongel. Geh. Arch.

7	Skippere	. .	aarligt	à	100 Rdl.
5	—	. .	—	à	90 —
7	—	. .	—	à	75 —
4	—	. .	—	à	60 —
16	Under-Skipper	—	—	à	40 —
1	Styrmand	. .	—	90 —
2	Styrmænd	. .	—	à	70 —
2	—	. .	—	à	60 —
2	—	. .	—	à	50 —
14	Hoibaadsmænd	—	—	à	38 —
1	—	—	—	36 —
11	—	—	—	à	34 —
2	—	—	—	à	24 —
14	Hoibaadsm. Mather	—	—	à	25 —
8	—	—	—	à	24 —
15	Skibmænd	. .	—	à	34 —
8	—	—	—	à	30 —
12	—	—	—	à	24 —
8	—	—	—	à	22 —
48	Qvartermestere	—	—	à	33 —
36	—	—	—	à	29 —
1	Skibs-Trompeter („Schibs-Thrometere“)	—	aarl.	46 —
1	—	—	aarligt	40 —
1	—	—	—	34 —
1	—	—	—	30 —
1	—	—	—	24 —
1	Holmens Profos	—	—	60 —

1	Skriver-Dreng hos Admiralen aarligt	.	24	Rdl.
1	Skolemester i Nyeboder	.	38	—
2	Fangefogder	.	24	—
1	„Kjeldersvend“ paa Holmen	.	38	—
1	Kof paa Holmen	.	38	—
1	Forstander i Sygehuset	.	113 $\frac{1}{2}$	—
1	„Docher“ hos Vice-Admiralen	—	24	—
1	Veier paa Holmen	.	202	—
1	Under-Veier	.	—	—
1	Mestersvend for Lommermændene	—	95 $\frac{1}{2}$	—
3	— — — — —	—	85 $\frac{1}{2}$	—
3	Portnere ved Holmen	.	18	—
1	Lambour („Thromsflaar“) maaneblig		12	Mf. Cour.
1	— — — — —		9	— —
1	— — — — —		8	— —
2	— — — — —	à	6	— —
1	— — — — —		5	— —
1	— — — — —		4	— —
1	— — — — —		3	— —
1	Bødker	.	12	— —
7	—	à	9	— —
8	„Mestermændsvende“	.	7	— —
8	— —	à	6 $\frac{1}{2}$	— —
1	Fangefoged	.	7	— —
13	Seil lægger-Svende	.	14	— —
6	— Dreng	.	3	— —
10	„Bødkerer“ i Skolen	.	3	— —

- 102 Matroser („Baadsmænd, gammel Thienner ude at seigle“), maanedligt à 6 Mk. Cour.
- 74 Matroser („Baadsmænd, gammel Thienner, Som Svarer Munstring“) maan. à 6 — —
- 3 „Pøcher“ („gammel Thienner Svarer Munstring“) maanedligt à 3 — —
- 50 Matroser („Baadsmænd, gammel Thienner“), som ere syge, maanedligt à 6 — —
- 61 Matroser, udfkrevne til Søes, maanedl. à 5 — —
- 343 udfkrevne („Svarer Munstring“) — à 5 — —
- 1 Maaler i Veierboden 10 — —
- 7 „Pøcher“, udfkreven à 2½ — —
- 180 udfkrevne Matroser, som ere syge ved Holmen, maanedligt à 5 — —
- 59 udfkrevne Matroser i Sygehuset 5 — —
- 107 Matroser („gammel Thienner“), som have Bagt ved Skibene, maanedligt à 6 — —
- 51 Matroser („gammel Thienner“), paa adskillige Steber, maanedligt à 6 — —
- 9 udfkrevne Matroser, som have Bagt paa Skibene, maanedligt à 5 — —
- 34 udfkr. Matr. paa adskill. Steber, mdl. à 5 — —
- 33 „Quiste-Folk“, aarligt hele Kosten } . ingen Løn
6 — — — halve — }
- 582 Matroser udfkrevne i Helsingborg, mdl. à 5 Mk. Cour.
3 Alt 39 Officierer og 2012 Betjenter, Underofficierer og Gemene.

I Aaret 1656 vare 9 danske Krigsskibe, hvoriblandt Den sorte Rytter, commanderet af den berømte Niels Juell, som dengang gjorde sin første Reise i Danmark¹, under Admiral Lindenov's Commando forenede med en hollandsk Flaade, for at krydse ved Danzig, samt forhindre, at Staden blev indespærret eller beleiret af de Svenske, og beskyttede de forenede Nationers Skibsfart².

Efterat Krigen imod Sverrig var erklæret den 1ste Juni 1657, var Kong Frederik den 3die selv med Flaaden, bestaaende af 19 Krigsskibe³ som bleve commanderede af den til Rigs = Vice = Admiral*) udnævnedes Hendrik Bielke paa Orlogskibet Elephanten i Østersøen, for at forhindre den svenske Kong Carl Gustav fra til Søes at komme til Danmark med sin Armee, hvormed han stod i Polen. Da den svenske Armee marscherede igjennem Preussen til Hertugdømmerne, seilede Kongen tilbage til Kjøbenhavn med Flaaden, som dog forblev i Activitet, og havde, 30 Seilere stærk, en Træfning under Falsterboe med den svenske Flaade, der bestod af 59 Seilere, samt forhindrede Carl Gustav

¹ Niels Juells Eigtale i Nothes Eftermale om berømte danske Mand. ² Holbergs Dan. Rig. Hist. ³ Baden.

*) Forbi Rigs-Admiral Dffue Gedde, for sin Alder og Svagheds Skyld, ei kunde taale at gaac til Søes.

fra at gjøre Landgang paa Verne, hvilket var hans Hensigt¹.

I Februar = Maaned 1658 bleve 4 Drlogsskibe, som vare indefrosne i Nyborg, under Capitain Peder Bredal's Commando angrebne af de Svenske, der havde erobret Fæstningen, men de forsvarede sig kjæft og kom lykkelig til Kjøbenhavn, da Isen brød op. For denne Daad avancerede Bredal til Vice-Admiral. Denne Admiral Bredal udmærkede sig ogsaa under Kjøbenhavns Beleiring og fandt en hæderlig Død, da han sidst paa Aaret blev udsendt til den holsteenske Kyst med Krigsskibene Tre Løver, Graae Ulf, St. Hans og nogle Galiother². Da den roeskilske Fred var brudt, blev den oplagte danske Flaade blokeret i Kjøbenhavn af den meget stærkere svenske Flaade, indtil den hollandske Admiral Jacob van Wassenaer Opdam den 29de October slog sig gjennem Sundet med den hollandske Flaade, og Rigs-Vice-Admiral Bielcke under Hveen forenede sig med ham med Drlogsskibene: Trefoldighed paa 54 Kanoner, hvilket var Admiralskib, Hannibal paa 54 Kanoner, ført af Vice-Admiral Nicolaes Heldt, Tre Løver paa 54 Kanoner, af Vice-Admiral Bredal, og 5 andre Drlogsskibe², hvilke da forenede med Hollænderne blokerede den svenske Flaade i Landskrone. Den 19de November var Kong Friderich den 3die

¹ Holbergs Dan. Rig. Hist. ² Nyerup.

selv tilstede paa Blokade=Flaaden, som da gjorde et mislykket Forsøg paa at forsenke Ubløbet¹. Under Kjøbenhavns Beleiring vare der udlagte armerede Pramme og Skibet Høyenhal paa Nheben og i Kallebostrand, hvilke gjorde god Tjeneste¹.

Vice=Admiral Heldt, som ogsaa havde udmærket sig ved Kjøbenhavns Beleiring¹, blev i Maret 1659, saasnart Søen var aaben, med 16 Krigsskibe sendt til Østersøen og af den overlegne svenske Flaade blokeret nogle Dage i Flensborg, indtil Rigs=Vice=Admiral Hendrik Bielcke med den danske Flaade, der var forenet med den hollandske under Admiral Dydams Commando, tvang de Svenske til at flygte til Wismar². Fem Krigsskibe, som havde ligget i Fredericia, bleve samme Aar sendte til den jydsk Kyst for at samle de Baade, der vare brugelige til at overføre de allierede Tropper til Sjæen. Disse Skibe bleve under Ebeltofte angrebne af en overlegen Fjende; de trende St. Johannes, Hollandske Prindsen og Monikedam erobredes, og de tvende andre bleve af Fjenden tvungne til at sætte paa Land².

Et Udkast⁴ af den 9de August 1655 for et Admiralitets=Collegium ligesom en Ansøgning dateret den 12te November 1656⁴ fra David Dannel og Nicolaes

¹ Nyerup. ² Holberg. ³ Graab. ⁴ Det kongel. Geh. Arch.

Heldt, som ifølge denne da havde været over et Aar
 Udfesforer i dette, viser, at et fligt da har været til.
 Udkastet foreslaaer, at Collegiet skulde bestaae af Rigs-
 Hofmesteren og Rigs-Admiralen, til hvem alle vigtige
 Sager skulde berettes, naar de ikke havde været tilstede
 ved Forsamlingerne. Desuden skulde 1 Rentemester, Hol-
 mens-Admiral, Holmens Vice-Admiral, 3 Capitainer,
 1 Secretair og 1 Admiralitets-Raad høre til dette Colle-
 gium. Dengang vare der 2 Domstole paa Holmen, en
 Under- og en Ober-Ret; i den første vare 4 Lieutenan-
 ter og 4 Skippere, og i Ober-Retten Admiralen, Vice-
 Admiralen, alle tilstedeværende Capitainer og 4 à 6 af
 de ældste Skippere. Hvorvidt det nye Admiralitets Colle-
 gium tillige skulde føre Justits, eller om det derved skulde
 blive, som det før havde været, indstilledes til Kongens
 nærmere Bestemmelse. Collegiet skulde i Fredstid for-
 samles hver Torsdag Kl. 8 og i Krigstid saa ofte, som
 det var nødvendigt, eller naar Righofmesteren og Rigs-
 Admiralen befalede det. Det kunde raadslaae om Fla-
 dens Bedligholdelse og Forbedring saavel som over Alt,
 hvad der angik Holmen og Sømagten, og det foresloges,
 at det skulde have et eget kongeligt Segl.

En Concept¹ til det, som den 1ste December 1659
 blev „indlagt“ til Forhandling ved Admiralitetets næste
 Sammenkomst, bekræfter end ydermere, at dette har væ-

¹ Admiralitets-Archivet.

ret oprettet før Souverainitetens Indførelse. Indholdet af Concepten er:

1) om det ikke var høist nødvendigt, at overgive Kongen og Rigets Raad det samtlige Admiralitets Forestilling over

a. Flaadens Tilstand,

b. „Om dens offuer hængende schade“,

c. det, der manglede ved Holmen,

d. hvad der havde, og det, der feilede ved Skibene, naar de kom hjem,

e. hvorfra og hvorledes alle Fornødenheder kunde erholdes og forskaffes, saa at Skibene strax i Foraaaret kunde blive forsynede med alt Tilbehør, som en kongelig Flaade bør have;

2) at Holmens Inventarie = Bøger skulde holdes saaledes, at de kunde forelægges Rigets Raad, naar det forlangtes, og at Ursagen anførtes, hvorfor de fleste Skibe i denne Sommer havde ligget utiltalde; samt det, der manglede til ethvert Skib.

Efterat Freden var sluttet 1660 og Souverainiteten indført i Danmark og Norge, erholdt Admiralitets-Collegiet en nye Indretning. Foruden Alt, der henhørte til Sømagtens Bestyrelse og Commando, skulde det paasee, at det islandske Compagnies Skibe bleve byggede saaledes, at de kunde tjene saavel til Delogs som til den islandske Handel, og drage Omforg for, at ogsaa nogle Koffardie-Skibe, som derfor skulde benaades med visse Friheder og

Privilegier i Tolden, byggedes saaledes, at de kunde bruges som Krigsskibe. Collegiet skulde ogsaa sørge for, at alle Rigets Farvande bleve besatte med de nødvendige Krigsskibe, for at affholde Søerovere og vaage over Undersaatternes Sikkerhed. Det skulde have en Afdeling, hvor Admiralitets-Indkomsterne og alle de Penge, som indkom for Convoyer og Confiskationer, samt de „Subsidie-Penge“, som samlede i Kongens Riger og Lande til Flaadens Underholdning, modtoges; ved denne skulde der ansættes 2 Commissairer, 2 Bogholdere, 2 Casserere og 1 Controlleur. Sø-Etatens Justits skulde bestyres af Admiralitets-Collegiet ligesom alle Priis-Sager og Overtrædelser af Sø-Retten. Ligeledes skulde det have Inspection over Fangehusene og Deliquenternes, som vare dømte til Arbejde paa Holmen. Maanedligt skulde de tvende yngste „Admiralitets-Raader“ undersøge og melde desangaaende til Collegiet. Alle Domme, Ordinantser, Reglementer og Sø-Passer, som efter Stemmesleerhed udfærdigedes, skulde underskrives af Præsidenten, den første og sidste Admiralitets-Raad samt den første Secretair, og derunder sættes Admiralitets-Seglet, i hvilket de kongelige Insignier og denne Omskrift skulde være: **Sigillum Collegiæ Amiralis Sacræ Regiæ Majestatis Daniæ**; samme Segl skulde ogsaa bruges til alle de Documenter, som Kongen (i Sø-Sager) undertegnede. Dette Collegium, hvori Rigs-Admiralen præsiderede, skulde bestaae af 11

Admiralitetets-Raader og 2 Secretairer. Iblandt de Deputerede vare der 3 Rigs-Raader, hvoraf den første var Rigs-Vice-Admiral („Lieutenant Admiral“), den anden første Vice-Admiral og den tredje anden Vice-Admiral. Efter disse skulde Holmens Chef have Sæde, derefter 1 Schoutbynacht, 1 Commandeur og 3 Capitainer, hvilke uden Forskiel paa Stand eller Fødsel skulde tages af de dertil meest qualificerede Sø-Officierer, som i den sidste Krig havde udmærket sig. De tvende sidste Raader skulde være borgerlige Jurister, og af de tvende Secretairer den første af Adels og den anden borgerlig. Under Collegiet horte ogsaa en Fiskal, en Equipagemester og en „Gevaltiger“¹. I Slutningen af Aaret 1660 blev Rigs-Vice-Admiral Hendrik Bielcke Rigs-Admiral og Præsident i Admiralitetet.

Den 24de Juni 1661 seilede Kronprinds Christian med Orlogsskibet Tre Løver til Norge for at hylbes der. Rigs-Admiral Hendrik Bielcke fulgte Prindsen paa denne Reise¹.

Den 25de September 1663 blev Curt Sifuertsen Adelsøer dansk Admiral og Admiralitetets-Raad samt kort efter General-Admiral og Vice-Præsident i Admiralitetet² med 7,200 Rdl. aarlig Gage¹. Han arbejdede, hjulpet af Kongen selv, med Iver paa Flaadens Indret-

¹ Holbergs Den. Rigt. Hist. ² Efterretning om danske Sø-Officierer af J. H. Euzow.

ning efter hollandsk Maneer; lod Lømmere mænd oplære i Holland, og de Galeier, som brugtes i den skaanske Krig, bygge i Bergen. Admiral Niels Juell, som 1657 i sit 28de Aar blev Holmens Chef, hvilket han endnu var 1666¹, bidrog væsentligt til at ophjælpe Flaaden. Omendkjøndt disse to store Mænd vel ei stedsse have været enige, saa skyldes dog deres Fortjeneste den igjen fremblomstrende Søe-Magt².

Som Bidrag til Oplysning om Flaadens Tilstand og Bekostning anføres her Extract af et Overlag³, udarbejdet i Admiralitetet den 26de Februar 1666, ifølge hvilket der behøvedes til Flaadens Equipering og dens Underholdning i 9 Maaneder til:

1) Kanonet og Ammunition	210,429½ Rdlr.	
2) Lougværk	115,795½	—
3) Hamp og diverse smaae Materialier	62,857½	—
4) Seildug	4,768	—
5) Proviant for 9,000 Mand foruden det udskrevne	168,950	—
6) Skibs-Officierernes og Søe-Betjen- ternes Gage og Kostpenge	277,272	—
Lømmeløn til Flaadens Reparation	28,976	—
Smedbeløn	5,220	—
Snedkerløn	810	—

¹ Det Kongel. Geh. Arch. ² Holbergs D. N. S. og Niels
gels Christ. den 5tes Hist. ³ Admiralitets-Copic=Bogen

Reberbanen	2,160 Rdr.
Daglon, som Haandværksfolkene ved Holmen havde tilgode til d. 24 Febr. 1660	6,325 —
Holmens, Løihusets, Provianthu- sets og Bryghusets Betjentes Tilgodehavende af deres Løn . .	66,403 $\frac{5}{8}$ —
7) Sl = Fadeværk og 3 nye Karrer til Bryghuset	12,900 —
8) Hvervingen	8,000 —
9) Søs-Statens Gjeld til Udskillige . .	115,890 —
	<hr/>
	T Alt 1,086,757 $\frac{2}{3}$ Rdr.

Da Danmark i Forening med Holland kom i Krig med England, ankom General-Admiral Curt Adelaer, som da dirigerede Søs-Væsenet her i Landet, til Dresundet i Juni-Maaned dette Aar med 9 hollandske Koffardieskibe, som han efter Kongens Befaling havde anskaffet i Hol-land, hvilke bleve udrustede som Drlogskibe og tillige med 15 andre fra Holmen i Kjøbenhavn, der tildeels vare kjøbt i Norge og Holsteen, sendte til Søs under Adelaers Commando. Denne Flaade var bemandet med 3,000 Matroser, 600 Constabler og 2,000 Sol-dater¹.

Affkriften² af en Instruction, dateret den 1ste Juni 1667, viser, at der paa de Tider endog bleve byggede

¹ Holbergs D. N. S. og Riegels. ² Det Kongel. Geh. Arch.

Krigs = Skibe i Danmark til Salg, da Equipagemester Hendrik Haero og „Skibs-Capitainerne“ Cornelius Kruse og Halvor Andresen ved denne bleve befalede med Fregatterne Hommeren og Wildmanden at convoyere 2, i Kjøbenhavn for fransk Regning byggede, Drlogskibe til Texel, og tage det til disse laante Mandskab med tilbage.

Da Kong Christian den 5te var kommen paa Thronen den 9de Februar 1670, arbejdedes med Kraft paa igjen at sætte Sømagten paa respectabel Fod. Den indbyrdes Tvist, der fandt Sted mellem General-Admiral Udelær, som ved alle Leiligheder viste sin Forkjærlighed for det Hollandske, og Holmens Chef Niels Juell, der ei kunde finde sig i, at de Indfødte skulde staae tilbage for de Fremmede, forarsagede, at Holmen forblev i sin forfaldne Tilstand, da disse tvende vigtige Mænd ikke arbejdede med forenede Kræfter. Drlogskibene byggedes dengang ei paa Holmen, men bleve ofte kjøbt i Holland. De fleste af Flaadens Skibe vare byggede i Neustadt og nogle faa i Norge; det var i Grunden Kjøbmands = Skibe, som man lige fra 60 Læster, da de kunde føre 10 Kanoner, brugte til Krig, og af saadanne sammenkjøbte Skibe bestode da hele Europas Drlogs-Flaader. De af Kong Friderich den 3die i hans sidste Regjeringsaar paa Sømagten anvendte Penge, hvilke angives at have været mellem 240,000 Rdlr. og 300,000 Rdlr. aarligt, vare ikke tilstrækkelige, naar

mange Skibe skulde kjøbes, da den almindelige Priis for et Skib, som forte over 20 Kanoner, sjelden var under 10,000 Rdlr. De største Calibre, der hidtil havde været brugt, vare 18 Pd. Jern-Kanoner, og Skibenes Batterier vare ei, som i vore Dage, af een Caliber, men, som det kunde passe sig, mellem hinanden, hvilket hidrørte deels af Mangel paa Skyts og deels af Skibenes Ufuldkommenheder.

Den 2den October 1671 blev en Reduction foretaget, og Gagen og Daglonnen bestemt ¹ for 1 Skibstømmermester i 14 Dage til 15 Rdlr.

	Sk. dagl.	3 14 Dage.	
6 Tømmere	48 . .	36 Rdl. = 6.	
2 — —	42 . .	10 — 48 -	
3 — —	32 . .	12 — = -	
1 Borer	24 . .	3 — = -	
2 „Ruhukkere“	10 . .	2 — 48 -	
4 — . .	12 . .	4 — = -	
5 — . .	7 . .	4 — 36 -	
37 — . .	6 . .	27 — 72 -	115 R. 12 6.

„Holmens Folk:“

1 Mester	3 14 Dage.	
		8 Rdl. = 6.	
Seilmagermesteren	8 — = -	
Baadebyggeren	8 — = -	
4 Underofficerer	21 — = -	

¹ Admiralitets = Copie = Bogen.

	Et. dagl.	3 14 Dage.
3 Boreere . . .	24 . . .	9 Rd. = 6.
2 „Ruhullere“ . . .	20 . . .	5 — = -
1 — . . .	16 . . .	2 — = -
4 — . . .	10 . . .	5 — = -
16 — . . .	8 . . .	16 — = -
13 — . . .	7 . . .	11 — 36 -
89 — . . .	6 . . .	66 — 72 -
1 Underofficier, som skal tilføes og da have høiere Løn,		6 — = -
3 Lømmemb., som ere udcommand.,		14 — 24 -
De, som ere i Distin- dion med Haf- hesten og Ma- gels, til		16 — 48 -
2 Ober = Lømmemb., som skulle til Dist = og Best = Indien, til		20 — = - 216 R. 84 p.
2 Bildhug. = Mestere		21 — = -
2 — Svende 16		4 — = -
1 — Dreng 8		1 — = - 26 — = -
1 Snebker = Mester til		11 — 72 -
4 — Svende 48		24 — = - 35 — 72 -
1 Dreier = Mester 48		6 — = -

	Et. dagl.	§ 14 Dage.	
2 Dreier = Svende .	27 . .	6 Rd. 72 §.	
1 — — .	21 . .	2 — 60 -	
5 — „Ruhuggere“ .	7 . .	4 — 36 -	
4 — — .	6 . .	3 — = -	22 R. 72 §.
1 Rebslager = Mester . . .	18 — = -		
1 — Svend .	32 . .	4 — = -	
2 — — .	10 . .	2 — 48 -	
5 — — .	8 . .	5 — = -	
16 — — .	6 . .	12 — = -	
3 — — .	4 . .	1 — 48 -	43 — = -
1 Smedde-Mester . . .	16 — = -		
2 — — Sv. . .	18 — = -		
2 — Svende .	48 . .	12 — = -	
9 — — .	32 . .	36 — = -	
4 — — .	18 . .	12 — = -	
1 Karstjener . . .	20 . .	2 — 48 -	
5 — . . .	16 . .	10 — = -	
1 — . . .	8 . .	1 — = -	107 — 48 -

Skibbygger-Mester Mathias Hermanson

med hans maanedl. Gage hver 14 Dage 226 — = -

Hele Summen f. 14 Dage ell. 12 Arbejdsd. . . 793 — = -

§ Maret 1672 bleve 8 Krigsskibe udrustede, for at beskytte de hollandske Koffardieskibe imod Engländernes Trudsel¹.

¹ Kiegels.

1674 bestod Flaaden af¹

1.	Christianus Quintus paa	92 ell. 96	Kanon.
2.	Sophia Amalia . . .	— 102 — 96	—
3.	Prins Georg	— 80 — 90	—
4.	Tre Kroner	— 74 — 86	—
5.	Norske Løve	— 84 — 90	—
6.	Churprinzen	— 74 — 80	—
7.	Genighed	— . . 70	—
8.	Charlotta Amalia . .	— 60 — 62	—
9.	Anna Sophia	— 56 — 60	—
10.	Fridericus Tertius .	— 52 — 60	—
11.	Christianus Quartus	— 56 — 60	—
12.	Tre Løver	— 56 — 60	—
13.	Nellebladet	— 54 — 50	—
14.	Guldenlew	— 52 — 50	—
15.	Christiania	— 56 — 50	—
16.	Svanen	— 52 — 50	—
17.	Lindormen	— 52 — 50	—
18.	Færse	— 40 — 50	—
19.	Delmenhorst	— 42 — 46	—
20.	Hommeren	— 34 — 46	—
21.	Kjøbenhavn	— 38 — 46	—

¹ Admiralitets-Archivet; da der findes 2, som det synes, lige autentiske Lister, hvor Kanonerne's Antal ere forskjellige, anføres her begge. I Kjøbenh. Skiberie for 1788, p. 40, findes en Liste over den danske Flaade 1674, som er betydeligt forskjellig fra disse, der kunne anses for officielle.

22.	Falden	paa	32	Kanon.
23.	Anthouette	—	32	—
24.	Hafmanden	—	32	—
25.	Haffruen	— 26 ell.	32	—
26.	Loßsen	—	32	—
27.	Jægeren	— 28 - 30	—	—
28.	Fisken	— 28 - 30	—	—
29.	Hiorten	— 20 - 22	—	—
30.	Wildmanden	—	18	—
31.	Trefoldighed	— 20 - 12	—	—
32.	Nyt Skib	—	18	—
33.	Ligeledes	—	18	—

Desuden følgende Defensions-Skibe:

Uf Kjøbenhavn:

1.	Dronningen af Danmark .	paa 34	—
2.	Prins Friderich	— 34	—
3.	Nye Kjøbenhafns Waaben	— 34	—
4.	Tygeren	— 34	—
5.	Charitas	— 24	—
6.	Kjøbenhafns Slot	— 24	—
7.	Emanuel	— 12	—
8.	Pelicanen	— 12	—
9.	Mercurius	— 12	—
10.	Forgyldte Dren	— 6	—
11.	St. Sorgen	— 6	—
12.	Et under Bygning	— 34	—

Uf det ostindiske Compagnie:

13.	Spes	paa	34	Kanon.
14.	Oldenburg	—	34	—
15.	Phönix	—	24	—
16.	Neptunus	—	24	—
17.	Fortuna	—	24	—

Uf det vestindiske Compagnie:

18.	Regina Dania	—	34	—
19.	Hafmanden	—	34	—
20.	En Galioth	—	4	—
21.	Jagt Vincentia	—	2	—
22.	En anden Jagt	—	2	—

Uf Nyborg:

23.	Defensions=Skib	—	.	—
-----	---------------------------	---	---	---

Uf Aalborg:

24.	St. Johannes	—	12	—
-----	------------------------	---	----	---

Uf Bergen:

25.	Charlotta Amalia	paa	34	Kanon.
26.	Prins Friberich	—	34	—
27.	St. Franciscus	—	34	—
28.	Prosperitet af Bergen . . .	—	34	—
29.	Guldenlew's Waaben . . .	—	24	—
30.	St. Maria	—	12	—
31.	Guldenlew	—	12	—
32.	Nordstiernen	—	12	—
33.	Hafribderen	—	12	—

34.	St. Andreas	paa	6	Kanon.
35.	Dranienbom	—	6	—
36,	37.	2 Skibe under Bygning, hver	—	34 —

Af Trondhjem:

38.	Patientia	—	34	—
39.	Salvator Mundi	—	12	—
40.	Unge Tobias	—	6	—
41,	42.	2 Skibe under Bygning, hver	—	34 —

Af Christiansand:

43.	Christiansand	—	34	—
-----	-------------------------	---	----	---

Af Langesund:

44.	St. Maria	—	34	—
-----	---------------------	---	----	---

Af Bragnæs:

45.	Statholder Guldenlew . . .	—	34	—
-----	----------------------------	---	----	---

Af Skeen:

46.	Et Skib under Bygning	—	6	—
-----	-------------------------------	---	---	---

De kongelige Undersaatters Skibes Antal, i dette Aar, vare i Alt

i Sjælland	278	Skibe og Fartøier
paa Lolland og Falster	141	— —
i Fyen	78	— —
i Sylland	406	— —
i Slesvig og Holsteen	282	— —
i Norge	1011	— —

I Alt 2196 Skibe og Fartøier:

Den 6te Marts 1675 blev Flaaden i en Admiralitets = Forsamling indbeelt i 3 Eskadrer og Skibenes Armatur og Besætning bestemt saaledes ¹:

1ste Eskadre:

1. Admiral = Skibet Sophia Amalia, paa 90 Kanoner og i Alt 680 Mand;
2. Vice-Admiral = Skibet Thurprincken, paa 68 Kanoner og i Alt 492 Mand;
3. Schouthynacht = Skibet Fridericus Tertius, paa 64 Kanoner og i Alt 389 Mand;
4. Orlogff. Tre Løver, . 64 Kan. og i Alt 353 Mb.
5. — Nellebladet, 54 — — 293 —
6. — Delmenhorst, 44 — — 215 —
7. — Færøe, . . 42 — — 197 —
8. Fregatt. Haffruen, . 26 — — 108 —
9. — Falken, . . 26 — — 104 —
10. — Wildmanden, 16 — — 50 —

2den Eskadre:

1. Admiral = Skibet Christianus Quintus, paa 86 Kanoner og i Alt 672 Mand;
2. Vice-Admiral = Skibet Norske Løve, paa 76 Kanoner og i Alt 571 Mand;
3. Schouthynacht = Skibet Charlotta Amalia, paa 64 Kanoner og i Alt 397 Mand;

¹ Admiralitets = Copie = Bog.

4.	Orlogsf. Eenighed, .	66 Kan. og i Alt 390 Md.
5.	— Svanen, .	62 — — 323 —
6.	— Christiania, .	54 — — 283 —
7.	— Kjøbenhavn, .	36 — — 190 —
8.	Fregatten Jægeren, .	24 — — 104 —
9.	— Løssen, .	26 — — 104 —
10.	— Hjorten, .	20 — — 68 —

3die Eskadre:

1.	Admiral-Skibet Prins Georg, paa 78 Kanoner og i Alt 570 Mand;
2.	Vice-Admiral-Skibet Tre Kroner, paa 70 Kanoner og i Alt 495 Mand;
3.	Schoutbynacht-Skibet Anna Sophia, paa 62 Kanoner og i Alt 389 Mand;
4.	Orlogsf. Christianus Quartus, paa 58 Kanoner og i Alt 353 Mand;
5.	— Guldenlew, 54 Kan. og i Alt 293 Md.
6.	— Lindormen, 46 — — 216 —
7.	— Sommeren, 32 — — 160 —
8.	Fregatten Anthonette, 26 — — 108 —
9.	— Prins Georgs Fregat, . 18 — — 73 —
10.	— Wandhunden, 12 — — 50 —

Til Oplysning om Skibenes Armering anføres her de forskjellige Klassers:

Mithonette	}	paa Batteriet . . .	16	—	6	—	Jern Kan.
		paa Skandsen . . .	4	—	3	—	—
		paa Bakken . . .	4	—	3	—	—
		„i Hytten“ . . .	2	—	3	—	—

Søgeren	}	paa Batteriet . . .	20	—	14	—	Metal —
		„Dfwenpaa“ . . .	4	—	2	—	—

Køsten	}	paa Batteriet . . .	16	—	6	—	Jern —
		paa „Styrpliciten“ . . .	2	—	3	—	Metal —
			8	—	3	—	Jern —

Spring Georgs Regat	}	paa Batteriet . . .	8	—	4	—	Metal —
			10	—	4	—	Jern —

Som Brandere, af hvilke hver Eskadre skulde have 4, nævnes: Forgylbte Fisk paa 8 Kanoner og 26 Mand, Sorte Rytter og Abrahams Dffer. Desuden bestemtes til hver Eskadre 1 Proviantsskib og 3 Galiother, og det anføres, at Flaaden skulde forstærkes med Defensionsskibene fra Danmark og Norge.

Med Skrivelser, daterede den 18de Mai 1675, forlangte Admiralitetet af Magistraterne, at de af Kongen, under den 12te Marts, befalede Matroser, Chirurger med fylgte Medicins = Rister („Badskere med skaferede Badsker = Rister“) og Trompetere skulde sendes til Kjøbenhavn saaledes, at de kunde være der inden Mai Maanedes Udgang ¹:

	Matros.	Chir.	Tromp.
af Aalborg	70		
= Skagen	18	2	1
= Sæby	12		
= Hjørring	10		
= Thisted	15		
= Nykjøbing paa Mors	10		
= Viborg	15	1	2
= Aarhus	44	1	1
= Randers	15	1	1
= Mariager	15		1
= Hobroe	6		
= Skive	6		
= Horsens	15	1	1
= Grenaae	12		
= Ebeltoft	18		
= Ribe	34	1	2
= Fridericia	6		

¹ Admiralitetets = Copie = Bog,

	Matros.	Chir.	Tromp.
af Colding	20	}	1
= Beile	8		
= Varde	10		
= Ringkjøbing	20		
= Holstebro	6		
= Lemvig	12		
= Odense	30	}	2
= Bogense	8		
= Nyborg	20	1	1
= Middelfart	15	}	1
= Åsens	15		
= Svendborg	10		
= Kjerteminde	12		1
= Faaborg	8	1	
= Nykjøbing paa Falster	20	}	3
= Stubbekjøbing	18		
= Nysted	16		
= Rødbye	12		
= Maribo	6		
= Sørfjøbing	6		

Bed Skrivelser af den 29de Mai til Magistraterne forlangtes sendt til Kjøbenhavn saasnart som muligt og „endelig inden“ Juni Maanedes Udgang fra

	Matros.	Chir.	Tromp.
Bergen	120	2	2
Christiania	80	1	1

	Matros.	Chir.	Tromp.
Christiansand	46	1	2
Stavanger	30		
Frederiksstad	34	1	1
Lønsberg	10	1	1
Skeen	30		
Laurvigen	10		
Slagelse	12	1	
Skjelsfjør	5		
Slangerup	4		
Præstøe	8		
Stege	10		

Uf Samsø blev, efter en Skrivelse¹ fra Admiraltet af den 7de August, stillet 40 Matroses. Under den 10de April¹ blev Capitain Hans Nissen beordret til med Skibet Abrahams Dffer at afhente fra Bornholm 60 duelige og med Klæder vel forsynede Matroses, som Commandanten havde faaet Befaling til at udskrive der. Ved Skrivelser¹ af den 26de Marts og den 29de Mai til de forskjellige Vdrigheder blev det bestemt, at de Kjøbstæder, der ei kunde stille saamange duelige og med Klæder vel forsynede Matroses, som de vare ansatte til, strax skulde betale 25 Rbl. for hver manglende.

I April 1675 bleve 1 Delogskib og nogle Fregatter udsendte paa Beseiling i Drefundet og 1 Fregat beordret til at krydse i Store-Belt¹. I Mai og Juni overførte Vice-

¹ Admiraltets-Copie-Bogen.

Admiral Jens Rodstehn og Capitain Søren Dr-
ning med 1 Drlogskib, 4 Fregatter og 2 andre konge-
lige Skibe Tropper til Holsteen og 2 Fregatter bleve be-
ordrede til Elben¹. En Skrivelse¹ fra Admiralitetet til
Kantsleren, dateret den 26de Juni, viser, at der lovedes
en Skipper, naar han frivilligt tog Tjeneste, 10 Rdl. mdl.

- Styrmænd efter som han kjendte

Farvandet	10, 12, 14 à 15	—	—
- Kanoneer („Constabel“)	8	— —
- Under-Kanon. („Constabels-Math“)	6 R. 40 S.	—	—
- Quarttermester	7	—	— —
- Matros	4 à 5 Rdl.	—	—

Ved Udbruddet af den skaanske Krig med Sver-
rig bleve 1 Drlogskib og 3 Fregatter udsendte for at con-
voyere, krydse og føre Soldater og Gods fra Norge til
Danmark¹. En kongelig Instruction², dateret den 28de
Juli, beordrede General-Admiral Curt S. Udelær til
Bradsbiørg og Giembsoe til at føre Commandoen
over den til Østersøen bestemte Flaade, bestaaende af den
kongelige Flaade og de hollandske Auxiliair-Skibe. Admiral
Niels Juell og den hollandske Commandeur (Win-
kes¹) befalede at føre Commandoen under General-
Admiralen. Den sidste skulde commandere den 3die
Eskadre eller den venstre Flot, saalænge Admiral Jens
Rodstehn ei var ved Flaaden, men „cedere“, naar han

¹ Admiral. Copie-Bog. ² Admiral. Arch.

ankom dertil; dog skulde Commandeuren deltage i alle Beraadslagninger og Deliberationer. Flaaden skulde krydse mellem Bornholm og Rygen, samt bemægtige sig saavel alle svenske Skibe og Fartøier, som de, der kom fra eller vare bestemte til svenske Havne, undtagen de engelske Skibe og de, som vare forsynede med engelsk Paa, naar de kun ikke førte Krigs-Contrabande. Da det især kom an paa at forhindre Transporten af Ammunition og Folk imellem Sverrig og dets tydske Provindser, blev det paa- lagt Admiralen ikke at opholde sig med at søge efter enkelte svenske Koffardieskibe, hvis ikke Hollænderne udtrykkeligt skulde forlange det, da han maatte rette sig efter deres „Animositet“ imod de Svenske. Derne Rygen, Usedom og Wollin skulde foruroliges og plyndres, men ei besættes, undtagen naar det i Forbindelse med Land-Armeen kunde „soutineres“. Om det, som foretoges, skulde holdes Krigs-Raad, hvori Alt skulde bestemmes efter de fleste Stemmer. Flaaden affeilede den 13de August og bestod af 14 danske Drlogskibe, 4 Brandere og 5 Gallother, som den 26de August bleve forstærkede med 2 Drlogskibe.

Med en kongelig Instruction¹ af den 4de August blev Admiral Markuor Koedstehrn til Elkie beordret til at commandere en Eskadre, som affeilede den 6 Sept. og bestod af Drlogskibene Tre Løver, Delmen-

¹ Admiralitets-Archivet.

horst, Kjøbenhavn, Fregatterne Anthonette og Den hvide Falk samt 2 eller flere Auxiliair = Skibe, som ventedes fra Holland, for dermed at blokere Gothenborg og beskytte Farten mellem Danmark og Norge. En anden kongelig Instruction¹ af samme Dag befaler Admiral Jens Rodstehn til Leerbeck at forføie sig til Sundet (Helsingør) med Drlogskibet Anna Sophia, Fregatterne Jægeren, Rossen, Wandhunden, Galeien og Galiothen Concordia, og der tage Station, iagttage Kongens „Respect og Interest“, visitere alle passerende Skibe og tilholde dem „at stryge“, for hans Flag; dog befalebes det ham, ikke uden nærmere Ordre at „prætenderer“ dette af engelske Krigs-Skibe, som førte kongeligt Flag, for ei at indlade sig i unødig Strid med en Nation, som endog „uden Foye“ pleiede at staae „heel høyt paa denne punctille“; men, skulde, imod „all raison“, engelske Krigs-Skibe forbre, at de Danske skulde „Stryge“ for dem især i de danske Farvande, da maatte sliig Overmod ingenlunde taales, og, dersom de vilde tvinge ham dertil, da skulde han forsvare sig til det Yderste. Det blev endvidere paalagt Admiralen at gjøre Fienden alt muligt Afbræk, bemægtige sig alle Skibe og Fartøier, som kom fra eller vare bestemte til svenske Havne undtagen engelske, med Pas forsynede Skibe, naar de ei førte Krigs-Contrabande, og forhindre

¹ Admiralitets-Archivet.

al Correspondance mellem Sjælland og Överrig samt pde den danske og allierede Fart imellem Verne og Syl- land Beskyttelse.

Den 1ste November blev Adelaer beordret til at seile med Flaaden til Kjøbenhavn. Oelogsfibene Gul- denlew, Lindormen og Fregatten Haffruen skulde stilles under Admiral Jens Rodstehn, som tilligemed den hollandske Commandeur Jacob Windes under Ad- miral Markuor Roedtsstehns Commando, blev be- ordret til Wismar, hvor de skulde vente efter Kongens nærmere Befaling¹. Under samme Dato blev Admiral Niels Juell til Sæbygaard udnævnt til at føre Commandoen over Flaaden i Adelaers Sygdom¹. Denne døde den 5te November². Foruden de her an- førte Flaader og Eskadrer vare oftere flere enkelte Kryd- sere udsendte i dette Aar¹.

Til Dplysning om Lønningen paa Krigs = Skibene dette Aar anføres her Extract af den, Fregatten Antho- nettes Besætning tilstaaede, Løn i eet Qvartal: 1 Ca- pitain 75 Rdl., 1 Lieutenant 25 Rdl., 1 Skipper 10 Rdl., 1 Underkipper 10 Rdl., 1 Styrmand 15 Rdl., 1 Høibaadsmand $7\frac{1}{2}$ Rdl., 1 Baadsmandsmath 6 Rdl., 1 Skibmand $7\frac{1}{2}$ Rdl., 1 Skibmandsmath 6 Rdl., 4 Qvarteermestere à $7\frac{1}{2}$ Rdl., 13 Matroser à $5\frac{1}{4}$ Rdl., 1 Seillægger $5\frac{1}{4}$ Rdl., 1 Bødker $5\frac{1}{4}$ Rdl., 2 „Ruhuf-

¹ Admir. Copie-Bog. ² Lügow.

Pere" à $5\frac{1}{4}$ Rdl., 1 Tambour $2\frac{1}{2}$ Rdl., 2 „Pødkier“ à $2\frac{1}{2}$ Rdl., 1 „Mestermans-Suend“ 6 Rdl., 1 Ober-Kanoneer („Arkeliemester“) 8 Rdl. 3 Mk. 8 Sk., 1 Under-Kanoneer 6 Rdl. 2 Mk. 12 Sk. og 5 Constabler à 5 Rdl.

I Vinteren imellem 1675 og 1676 arbejdedes med største Kraft paa Holmen, for at sætte Flaaden i god Stand. En Forestilling¹ fra Admiralitetet til Kongen, dateret den 7de Januar 1676, anfører, at der behøvedes med Officiererne i Alt 12000 Mand til hele Flaaden, 8 af de bedste Defensions-Skibe fra Kjøbenhavn og Norge, 6 Brandere, Proviant-Skibene og Galliotherne, af hvilke 4000 Mand vare i Tjeneste; endvidere foresloges at hverve i Glückstadt, Hamburg, Lübeck, Wismar og

Rostock	1600 Mand
i Holland	3400 —
udskrive af Kjøbstæderne i Danmark	1000 —
og at bruge til Bemandingens Complet- tering: Soldater	2000 —

Foruden forskellige Fregatter og smaae Skibe, som deels udsendtes til Convoyer og paa Krydstoure, blev Admiral Niels Juell den 23de Marts dette Aar beordret til at commandere²:

Drøtsgf. Chronprindsen, paa 76 Kanoner, Admiral
Niels Juell;

¹ Adm. Cop. B. ² Adm. Arch. Findees ogsaa aftrykt i Søe-Archivets 2 Bind, Pag. 97, hvor Flaadens Foretagende i April, Mai og Juni dette Aar ere nøiagtigt beskrevne.

- Orlogsk. Christianus Quartus, paa 56 Kanoner,
Vice-Admiral Chr. Biele;
- Guldenlew, paa 56 Schoutbynacht, Peder
Morsing;
- NELLEBLADET, paa 54 Kan., Capt. Floris
Carstensen;
- Christiania, paa 54 Kan., Capt. Andreas
Dreyer;
- Lindormen, paa 50 Kan., Capt. Cornelius
de Witt;
- Delmenhorst, paa 46 Kan., Capt. Jan
Elers;
- Svenske Falk, paa 40 Kan., Capt. Joh.
Schindel;
- Fregat Hafmanden, paa 34 Kan., Capt. Zacha-
rias H. Bang;
- Hommeren, paa 34 Kan., Capt. Jan Behn;
- Haffruen, — 24 — — Cornelius
M. Boomfeldt;
- Lossen, . . paa 28 — — Jan Hugo
Barner;
- Spraglede Falk, paa 16 Kan., Capt. Pe-
ter Carlsten Bleugel;
- Brander. Forgyltde Fisk, Comb. Henr. Heldor;
- Abrahams Offer, — Peter Andersen;
- Kreierter St. Jacob, Lt. F. v. Embden;

Kreierten Fortuna, Lieutenant Robert Mouath;
 Snauen De fire kronede Lillier, Lieutn. Niels
 Larsen Barfoed;
 Galiothen Bonne Avanture;
 — Dranienboom.

Med denne Eskadre skulde han affeile til Østersøen og der bemægtige sig saavel svenske Skibe og Fartøier, som alle de, der kom fra eller vare bestemte til svenske Havne, undtagen de med engelsk Paa forsynede engelske Skibe, naar de ikke førte Krigs-Contrabande, samt besyttede de kongelige Undersaatters og de alierede Skibe, samt angribe og erobre Gulland. Den 1ste April affeilede, om ikke hele, saa dog den største Deel af denne Eskadre; 2 svenske Fregatter bleve erobrede, hvoraf den ene, Constantia, paa 48 Kanoner, blev opbrændt og den anden, Charitas, paa 32 Kanoner, besat og føiet til Eskadren, hvormed Den Gulland indtoges.

I Kjøbenhavn udrustedes følgende Skibe, hvilke, saasnart de vare færdige, udlagdes paa Rheden:

Drlogskibet Christianus Quintus,

— Sophia Amalia,

— Prins Georg,

— Norske Løve,

— Tre Kroner,

— Tre Løve,

— Charlotta Amalia,

Drlogskibet Genighed,
 — Anna Sophia,
 — Svanen,
 — Kjøbenhavn,
 — Færøe,
 og Defensions-Skibene:
 Bergen,
 Christianus,
 Trondhjem,
 Charlotta Amalia,
 Kjøbenhavns Waaben,
 Prins Friderich,
 Nygeren,
 Christianus Quintus.

Den 17de April blev Navigations-Directeur Bagge Wandel beordret til at reise til Bornholm, for at opmaale Landet og især søge efter Havne der, samt optage Rorter derover ¹. Den 14de Mai ² forenede den hollandske Schoutbynacht Allemonde (med 3 Drlogskibe og 1 Brander samt den danske Fregat Haffruen, commanderet af Capitain Cornelius M. Boomfeldt ¹, 1 Proviantskib og 1 Galioth) sig med Eskadren under N. Juells Commando. Den 19de Mai støbte Admiral Jens Rodstehn med nogle danske og hollandske

¹ Admiralitets-Copie-Bog. ² Sør-Arch. 2 Bind Pag. 110.

Skibe til Flaaden, som saaledes bragtes til 25 eller 26 Krigsskibe, hvoraf 18 eller 19 vare Drlogsskibe. Den havde den 25de eller 26de Mai en Fægtning under Moen med den langt overlegne svenske Flaade, som commanderedes af Rigs-Admiral Lorenz Creutz, og fra hvem et Skib paa 10 Kanoner erobrede og opbrændtes. Den 27de Mai ¹ stødte den i dansk Tjeneste (som General-Admiral) optagne Hollænder Cornelius Tromp under Falsterbo til Admiral N. Juell med de i Kjøbenhavn udrustede danske Skibe og nogle hollandske Auxiliair-Skibe, og derpaa overtog han Commandoen over den forenede Flaade. — Ved en Instruction ² af den 20de Mai blev det paalagt Tromp at gjøre de Svenske alt muligt Afbræk og bemægtige sig saavel alle svenske Skibe, som ogsaa andre Nationers, der kom fra eller vare bestemte til svenske Havne, undtagen engelske, tydske og hollandske, naar de havde Pas og ei førte Krigs-Contrabande, og, naar Churfyrsten af Brandenburg maatte ønske det, og Krigs-Raadet fandt det hensigtsmæssigt, at angribe Den Rygen eller at understøtte Churfyrsten, dersom han gjorde Angreb enten paa den eller paa andre Steder af den pommeriske Kyst. Spanske og brandenburgske Ka-

¹ Tromp's Rapport i Adm. Arch., hvilke ere skrevne paa hollandsk. ² Admiralitets-Arch. Denne Instruction er, ligesom næsten Alt, hvad Kongen og Admiralitetet have skrevet til Tromp, udfærdiget saavel paa dansk som hollandsk.

pere maatte vel krydse i Østersøen mod de Svenske, men det blev paalagt General-Admiralen, dersom de skulde gribe for vidt om sig, og „begaaer nogen insolencer“ imod dem, som Kongen havde forundt fri Fart paa Sverrig, da at anholde dem og lade de spanske straffe efter Krigs-Raadets Godtbefindende, men sende de brandenborgske til Kjøbenhavn med udførlig Beretning om det, de havde forbrudt. Om Alt, hvad der foretoges, skulde raadslaes i et Krigsraad, som skulde bestaae af Flagmændene, og, hvis Sagerne, som skulde afhandles, vare af saa stor Vigtighed, at der behøvedes flere Officierer dertil, da maatte General-Admiralen udvælge saa mange af de ældste Capitainer, som han fandt fornødent. I dette Raad skulde Alt afgjøres efter de fleste Stemmer. I en Skrivelse, dateret den 22de Mai 1676, underrettede Kongen General-Admiral Tromp om, at det var hans Hensigt, i dette Aars Campagne at gjøre Landgang i Skaane og søge at tilbageerobre de fra Riget tabte Provindser, hvorfor Flaaden skulde bestræbe sig for at ødelægge den svenske Flaade, allarmere Stockholm ved forfälskede Landgange og smaae Angreb, forsyne Gulland med Alt fornødent og krydse imellem Bornholm og Rygen; at det var befalet Statholderen i Norge at gjøre Indfald i Sverrig, hvilket ei vel kunde skee uden Understøttelse fra Søe-Siden, hvorfor det paalagdes Gen. Admiralen, saasnart som muligt, at sende Admiral Jens Rodstehrn med sit Skib, Delog-

skibet Kiøbenhavn, og 1 hollandsk Drlogskib, commanderet af en i Kattegattet og under Norge bekendt Capitain, til Kiøbenhavn, for at denne Eskadre derfra, forstærket med norske Defensions-Skibe, kunde udsendes til at krydse i Kattegattet samt lette og understøtte Statholder Guldenlew's Operationer. Flaaden bestod af¹:

1ste Eskadre:

Drlogskibene:

Churpringen, paa 76 Kan., command. af Abm.
N. Zuell;

Christianus Quartus, paa 56 Kan., command.
af Vice-Abm. Chr. Wielcke;

Guldenlew, paa 56 Kan., command. af Schoutby-
nacht P. Morsing;

Anna Sophia, paa 56 Kan., command. af Capit.
Hardenbrock;

Delmenhorst, paa 46 Kan., command. af Capit.
Jan Elers;

Nellebladet, paa 54 Kan., command. af Capit.
Floris Carstensen;

Kiøbenhavn, paa 50 Kan., command. af Capit.
Sofren Orning;

¹ Tromp's Rapporten i Admiralitets-Arch., findes ogsaa aftrykt i Søe-Arch. 2 Bind Pag. 131 og i nye danske Mag. 4 Bind 2 Hefte.

Lindormen, paa 50 Kan., command. af Capit.
Cornelius de Witt;

Fregatterne:

Anthouette, paa 34 Kan., command. af Capit.
Jens Jensen;

Hommeren, paa 34 Kan., command. af Capit.
Jan Behn;

Svenske Charitas, paa 32 Kan., command. af
Capit. Jan. Fock van Uckmads;

Branderne:

Stokfiften, command. af Commandeur Hendr.
Heldor;

Abrahams Dffer, command. af Command. Pe-
ter Anderssen;

Snauen De fire Kronede Lilier, command. af Niels
Larsen Barfoed;

Galliothen Kobben.

2den Eskadre:

Drlogskibene:

Christianus Quintus, paa 86 Kan., command.
af Gen. Adm. Tromp;

Tre Løver, paa 60 Kan., command. af Admiral
Jens Kobstehn;

Ostergoo^{*)}, paa 60 Kan., command. af Vice-Adm.
Berent de Briis;

¹ De med *) betegnede Skibe vare hollandske, de andre danske.

Charlotta Amalia, paa 54 Kan., command. af
Schoutbynacht Mathias Phil;

Genighed, paa 62 Kan., command. af Capitain
Jacob Hoed;

Fridericus Tertius, paa 60 Kan., command. af
Capit. Jan Encoert;

Svenske Falk, paa 40 Kan., command. af Capit.
Joh. Schinkel;

Christiania, paa 54 Kan., command. af Capit.
Andreas Dreyer;

Campen*), paa 44 Kan., command. af Capit.
Hans Hartwich;

Fregatterne:

Frisia*), paa 36 Kan., command. af Capit. Croon;

Hafmanden, paa 34 Kan., command. af Capit.
Peter Madsen;

Haffruen, paa 24 Kan., command. af Capit. Cor-
nel. Michelsen Boomfeldt;

Kongens Jagt, den spraglede Falk, paa 16
Kan., command. af Capit. Peter Carl-
sen Bleugel;

Brandere:

Louys*), command. af Commandeur Pieter Be-
sanson;

De med *) betegnebe Skibe vare hollandske, de andre danske.

T'Hoën, command. af Com. Willem Willemz;

1 Galioth, Komp Gerrik;

1 — Robbe;

1 Kreiert paa 4 Kanoner.

3die Eskadre:

Orlogskibene:

Delft*), paa 62 Kan., command. af Adm. Phill.

Allemonde;

Waesdorp*), paa 68 Kan., command. af Vice-Adm.

van den Heuvel;

Dortrecht*), paa 46 Kan., command. af Schout-

bynacht v. der Poort;

Akerboom*), paa 60 Kan., command. af Capit.

Daniel Elsevier;

Gideon*), paa 60 Kan., command. af Capit. Abra-

ham v. Zil;

Justina*), paa 64 Kan., command. af Capitain

Wynbergen;

Northollandt*), paa 44 Kan., command. af

Capit. Dekker;

Caleb*), paa 40 Kan., command. af Capit. Jan

Croock;

Fregatter:

Utrecht*), paa 38 Kan., command. af Capitain

Barent Rees;

De med *) betegnede Skibe vare hollandske, de andre danske.

Den hvide Falk, paa 28 Kan., command. af Capt.
Cort Muller;

Lossen, paa 28 Kan., command. af Capit. Jan
Hugo Warner;

Brandere:

Leonora*), commanderet af Commandeur Pieter
Bockes;

Snauen Perle*), com. af Command. Jan Steen;
Galloth*), command. af Thimotheus Altri.

Med denne combinede danske og hollandske Flaade forefaldt den 1ste Juni det seierrige Søeslag under Zealand imod en svensk Flaade, som bestod af 27 Drogskibe, 13 Fregatter, 11 Brigger og Galiother, samt 4 Brandere, hvoraf 7 Skibe med 402 Kanoner og 2,425 Mand tabtes i dette Slag¹. Den 1ste Juli kom Flaaden tilbage til Kjøbenhavn, hvor der blev sunget Tebeum for Seieren. Efterat Flaaden, som i Begyndelsen af Juli blev forstærket med 3 hollandske Drogskibe og 600 i Holland hvervede Matroser, som vare førte til Kjøbenhavn af Vice-Admiral Cornelius Evertsens, havde erobret Nytab, blev dens Bestemmelse, efterdi Danmark saaledes havde skaffet sig Herredømmet tilsøes, at understøtte Landgangen i Skaane.

¹ Sæe = Arch. 2 Bind Pag. 133 og 142.

De med *) betegnede Skibe vare hollandske, de andre danske.

Af General-Admiral Tromp's originale Rapport¹
til Kongen over det vigtige Søe-Slag ved Deland
anføres her Affskrift:

“Alder Doorluchtighsti Grootmachtichsti Al-
“derginadighste Coning in Heere

“Ick hebbe by myne onderdaenighste twee
“laesten my d'Eere gegeven UW. Majt. in d'uyt
“tirste Submissie te verwittigen myn arrivement
“in desselfs Vloote leggende tusschen Steede en
“Valstirbon tin Ancker, Zederdt hebben wy ons
“met een O. Z. O. windt onder Zeyl begeven,
“en onsen Cours om de Zuyd gecontinueert, tot
“dat sich Steede Z. W. ten Z. van ons verthoonde,
“wanneer wy wendende, en tselve Z. W. ten W.
“laetende liggen, by den donckeren ons Ancker
“lietin vallen. Din 30 mett et lumieren van den
“Dagh de windt Z. W. lichtede wy het Ancker
“en Valstirbon omzeylende, hregen wy des Vyandts
“Vloote in t'gesichte, bevindende deselve door
“onse Brandtwaghtin ontrent de Vyftich Ziylen,
“soo groot als klyen stirck te wesen, en of well
“des Namiddaghs de Windt wakker begon te
“scherpen en denselven Z. ten O. synde, de Vyand
“in t'eenemael de loef haddin soo hebben sy niet
“temin Geduerich soo hardt voor uyt gezeylt,

¹ Admiralitets-Archivet.

“dat wy haer weynich konden innloopen. Di
 “geheele volgende Nacht hebben wy met soo
 “veel Ziyf als moogelyck haer vervolgt dat
 “evenwell niet beleth en heest, dat deselve (heb-
 “bende haeren Cours ondir t’faveur van de Duy-
 “stirheydt verandirt) ons des Morgens den 31
 “May uyt het gesicht waren geracckt, daerop
 “ick (zeylende alsdoen N. N. O. en N. O. ten
 “N. vier en een half Mylen van Uytsteede) seven
 “fregats en de cliyn vaertuygh op de streecken
 “van O. N. O. tot Z. toe hebbe afgevaerdight,
 “om de Vyandtlycke Vloote op nieuws te ont-
 “dekken en te recognosceren. S’Middaghs on-
 “trent 12 Ueren sagen wy deselve wederom Z. O.
 “van ons, die wy cort daeraen op het gedaene
 “Ziyn, dat yder syn best hadde te doen met
 “jagen, met alle Ziyf vervolghden, jagende de-
 “selve met Sonnen ondergang voorby Erdholm,
 “en den 1 Juny S’Voor-Middaghs langhs de
 “Zuyderhoeck van Olandt, wannecr wy deselve
 “ten 11 Ueren soo dicht waren ingeziylt, dat
 “wy se dwonghen by te steecken en haer in
 “postuer van tegenweer te stellen, soo dat wy
 “ten 12 Ueren de Windt W. N. W. en vervol-
 “gens de Loef van haer hebbende, met elkan-
 “deren aen’t batailleeren raecten, dat niet lang-
 “he geduerd en hadde, of het schip de Trye

"Croonen, gemonteert met 134 metalen Stucken,
 "gevoert door den Admiraal General van den
 "Vyandt viel het ondirste boven, en sprong cort
 "daeraen. Ick en weet niet door wat toevall heb-
 "bende niet als eenige weynige schooten op hem
 "gedaen. Di geheele Vyands Vloote scheen het
 "alsdoen op een loope*) willen stillen, twelcke
 "mett et Zynen om met ons geheele Gross op
 "haer in te boorde, belet wierd, wy wenden
 "alsdoen met te Vloote om de Z. over en gingh
 "ick S'Vyand*) Admiral van de geele Vlagge voe-
 "rende 93 Stucken op syn Zyde leggen, gevende
 "denselven en syn Seconde laagh op laagh, son-
 "der dat sy my yets daeraff schuldich bleven,
 "doch eyndelyck nae dat wy ruym drye glasen
 "met malkandern dus doende waren geweest,
 "hadden wy het geluck dat syn groote Mast over
 "boort raeckende hy voor my streeck, en om
 "quartier riep, twelk ick hem als hebbende sulck
 "door syn Dapperheyt en ongemeene Defensie
 "dubbeld gemeriteert, niet alleen hadde geac-
 "cordeert, maer oock myne Chalupe derwaerts
 "gesonden om hem aff te haelen, doch te laet!
 "tirwyl een van onse Branders (niet tegenstaende
 "hy well sagh dat den voorn. Admiraal hadde

*) Utybeligt i Manuscriptet.

“gestreucken, en dat wy hem van niet aente
 “clampen Zeyn deden en toeriepen) deselve son-
 “der syn groote Mast siende, aen boordt leyde,
 “en dat brave Schip met syn costelyck metale
 “montuere, en ses hondert vyftich Zielen ver-
 “nielde, daerof ontrent de vyftich met de boodt
 “gesalveert zyn, daeronder een Pricster. — Dit
 “geschiede S'Avoudts over Sis Ueren, wanneer
 “des Vyandts Vloote, dese fataliteyt van twee
 “Admiralen op eenen namiddagh te verliesen,
 “apprehendeerende, ons haere Spiegels toekeer-
 “den, en haer met alle Ziyl confuselyck op de
 “Vlucht begaff achter laetende t'Schip Neptunus
 “gemonteert met 16 metale en 28 Ysere stucken,
 “en de 198 Mannen, dat by den Captn. van Ziil
 “vermeestert, gelyck ooch noch een ander van
 “geluche montuere by een ander Capitain is ge-
 “nomen, ende voorts aen Uwe. Majt. de volle
 “Victorie van dien Dagh. Tweemacl heest my
 “de Vyandt den brandt int Schip geschootin,
 “doch is t'elckens gelesckt geworden, Zynde het
 “seer remarquabel, en alleen de rechtveerdic-
 “heyte van Uw. Majt. Wapenen toe teschryven,
 “dat niet een Schip van desselfs Vloote is ver-
 “looren, selfs niet een Mast, noch Stenghe, loos
 “geworden, konnende den Grootin en rechtvaer-
 “digen Godts over desen Segen niet genoegh-

“saam gedanckt worden. Ick bin op myn Schip
 “meest in Ziyl, in touwwerck (dat ick door splis-
 “sen en de knopen soo veel moogelyck, doe
 “repareeren) beschadight geworden, hebbende
 “oock eenighe schotten onder Water gehadt. —
 “Adriaan Ackersloot myn irdste Capitain heest
 “op t’Bedde van Eeren syn leven geeyndicht,
 “en myn tweede Capitain Isaac Tonissen van
 “Anten, die door syn bethoonde Courage een
 “beeter Lodt meriteerede, is door een Vyands
 “Cogell syn rechtir Arm quyt geraeckt, gelyck
 “oock den Capitain van de Landt Militie een
 “ooge, hebbende voorts op myn Schip in alles
 “over de hondert soo gequetsten als dooden ge-
 “hadt. Van voor eergisteren Avond continuee-
 “ren wy den vlychtendin Vyandt in syne con-
 “fusie op t’gegeven Ziyn, om jder syn best te
 “jaghen, met alle moogelycke Vlyt te vervolgen
 “daeraf wy eergistern S’Morgens saghen, dat
 “drye Scheepen op de Noorder Oorden stran-
 “den, en S’Avonts een van haere grootste by
 “Westerwyck aen de klippen vast raeckte, heb-
 “bende de onse noch een fregatt voerende 16
 “stückken, en een Jaght van ses stücken genom-
 “men, sonder dat ick weten kan wat din Ad-
 “miraal Niels Juell, die ons met syn Esquadre
 “zedert de bataille noch niet bygekomen is,

“opgedaan heest. — Entirwyl wy geen Scheepen
 “meer van den Vyandt vernemen, die overall
 “waer sy best gecost hebben een goed heenkomen
 “hebben gesocht, soo hebben wy ondirt genadich-
 “ste Wellneemen van Uw. Majt. goedt gedacht
 “ons te wendin, om met alle moogelyckheydt
 “nae stede of in de bocht van Cuyck ons met
 “haere Vloote te begeven, en aldacr de gena-
 “dighste Ordres van Uw. Majt. t'ontfanghen, en
 “deselve in de uyttirste trouwe en Vlyt conform
 “aen haere intentie trachten te excuteeren. Ick
 “bidde Godt din Heere dat de Wapenen van
 “Uwe Majt. over all soo te Waeter als te lande
 “met Glorie en overwinninghe gecroont, en des-
 “sels Doorluchtighste Persoon in volcomen ge-
 “sondtheydt, en allerley Conincklycke Welstandt
 “geconserveert worde, virblyvenden Alder Door-
 “luchtighsti, Grootmachtichsti, Alderginadighste
 “Conninck in Heere, Uwer Majistiyt ondirdae-
 “nighste, getrouweste in minste Dienaer

Tromp, 1676,

“jut Schip Christianus Quintus, Seylinds by der
 “Winda din 1° Juny 1676 met contrary Wind.”

Oversat paa Dansk lyder denne Rapport saaledes:
 Allerdurchlaughtigste, stormægtigste, allernaadigste
 Konge og Herre!

Bed mine tvende sidste underdanigste Rapporter har

jeg havt den Ære i dybeste Underdanighed at melde min
 Ankomst til Allerhöistsammes Flaade, beliggende til An-
 fers mellem Stevns og Falsterboe. Siden ere vi gaaede
 under Seil med D. S. D. Bind og have holdt saalænge
 Syd efter, indtil Stevns peiledes i S. V. til S.; da
 vendte vi og ankrede i Mørkningen, havende den i
 S. V. til V. Den 30te i Dagbrækningen lettede vi
 med S. V. Bind, og, da vi havde passeret Falsterboe,
 fik vi den fjendtlige Flaade i Sigte. Ved vore Brand-
 vagter erfarede vi, at denne omtrent var 50 store og
 og smaae Seilere stærk. Om Eftermiddagen begyndte
 Binden at blæse frisk af S. S. D. Fjenden, som da
 var til Luvart, vedblev imidlertid med at forcere saa
 haardt forud, at vi kun vandt libet paa ham. Den
 hele følgende Nat forfulgte vi ham med saa mange
 Seil, som det var os muligt at føre, men kunde ikke
 desto mindre ei forhindre, at han var kommet os af
 Sigte om Morgenen den 31te Mai, da han i Mørket
 havde forandret Cours. Derpaa seilede jeg $4\frac{1}{2}$ Mil i
 N. N. D. og N. D. til N. og lod 7 Fregatter og de
 smaae Skibe formere en Linie paa Compasstregen D. N. D.
 og jage i Syd, for paany at opdage den fjendtlige Flaade
 og recognoscere den. Omtrent Kl. 12 om Middagen saae
 vi Fjenden i S. D., som vi sprax, under Signal at En-
 hver skulde gjøre sit Bedste, jagede med Force af Seil,
 passerede ved Solens Nedgang forbi Erholmene og den
 1ste Juni om Formiddagen langs Sydenden af Deland.

Smellem Kl. 10 og 11 havde vi indhentet ham saa nær, at vi tvang ham til at dreie til og berebe sig til Forsvar. Kl. 12, da Vinden var B. N. B., og vi vare til Luvart, begyndte vi at skyde paa hinanden, hvilket ei havde varet længe, førend det fjendtlige Skib Tre Kroner, armeret med 134 Metal-Kanoner og ført af den fjendtlige General-Admiral, kæntrrede og strax derpaa sprang i Luften. Jeg veed ikke, ved hvilket Tilfælde dette skede, jeg havde dengang kun fludt nogle faa Skud paa ham. Hele den fjendtlige Flaade syntes da igjen at ville begive sig paa Flugten, hvilket blev forhindret ved, at vi med vores hele Magt, efter givet Signal, trængte ind paa den og vendte med hele Flaaden Syd over. Jeg lagde mig paa Siden af den fjendtlige Admiral med det gule Flag, som førte 96 Kanoner, og gav ham og hans Secundant Lag paa Lag, hvorpaa de ikke bleve mig Svar skyldige, men, efter at have fægtet rigeligt i 3 Glas ($1\frac{1}{2}$ Time) med hinanden, havde vi den Lykke at skyde hans Stor-Mast overbord, hvorpaa han strøg for mig, og bad om Qvarteer, hvilket han, saavel ved sin Tapperhed, som sit ualmindelige Forsvar, havde fortjent, hvorfor jeg ei alene tilstod ham dette, men endog sendte min Chaluppe ombord for at afhente ham; det var dog for silde, da een af vore Brandere, omendskjøndt han vel saae, at den fjendtlige Admiral havde strøget, hvilket vi tilkjendegave ham baade ved Signal og ved at raabe til ham, lagde ham ombord, da han saae ham

uden Stormast, og tilintetgjorde det herlige Skib med sit kostbare Metal=Skjts og 650 Sjæle, af hvilke der med Baaden kun bleve reddede 50, hvoriblandt der var en Præst. Dette skede om Aftenen omtrent Kl. 6, og derpaa vendte den fjendtlige Flaade, som havde havt den Ulykke, paa een Estermiddag, at miste begge sine Admiraler, fra os og begav sig med Alt, hvad trække kunde, paa Flugten i største Forvirring, og efterlode Skibet Neptunus, armeret med 16 Metal= og 28 Jern=Kanoner samt 198 Mand, hvilket Capitain v. Zill bemægtigede sig. Endnu 1 Skib med samme Armatur blev taget af en anden Capitain, og Deres Majestæt havde saaledes den fuldkomne Seier paa denne Dag. To Gange havde Fjenden skudt mit Skib i Brand, hvilken dog begge Gange blev slukket; det er ellers meget mærkeligt, og alene Deres Majestæts Baabens Retfærdighed at tilskrive, at ikke eet Skib af Allerhøistsammes Flaade, ei engang nogen Mast eller Stang er tabt, hvorfor vi ikke noksom kunne takke den store og retfærdige Gud for denne Betsignelse. Mit Skib har lidt meest paa Seil og Takkellage, hvilket jeg ved Splesning og Knobning søger at reparere saa meget, som muligt; jeg har ogsaa faaet nogle Grundskud. — Min første Capitain Adriaan Ackerstoot har endt sit Liv paa Wrens Seng, og min anden Capitain, Isaac Tonissen van Anten, hvis beviste Mod havde fortjent en bedre Skjæbne, har ved en fjendelig Kugle mistet sin høire Arm. Capitai-

nen for Soldatesquen har mistet et Die, og af min Skibsbefætning ere i Alt over 100 Døde og Saarede. Fra iforgaars Aftes vedbleve vi, under Signal, at Enhver skulde gjøre sit Bedste, med al mulig Flid at forfølge den i Forvirring flygtende Fjende, hvoraf vi i Gaar Morges saae 3 Skibe strandte paa Nord-Hukken af Deland, og om Aftenen eet af de største Skibe rage fast paa Skjærene ved Westerwick. Dengang havde vi ogsaa taget en Fregat paa 16 Kanoner og en Jagt paa 6 Kan., foruden det, som Admiral Niels Juell, der med sin Eskadre ikke har været samlet med os siden sidste Bataille, kan have taget.—Da vi imidlertid ikke mærke Noget til de fjendtlige Skibe, som have søgt Skjul, hvor de bedst have kunnet redde sig, saa have vi, i Forventning af Deres Majest. Approbation, fundet det rigtigst at vende, for med Flaaden at søge Stevns og Kjøge-Bugt, og der at modtage Deres Majest. Ordre, som vi med yderste Troskab og Flid skulle tragte efter at udføre. Jeg beder Gud Herren om at velsigne Deres Majest. Naaben med Seier og Ære, saavel til Lands, som Blands, og bevare Allerhøiſtsammes durchlauchtige Person med fuldkomment Helbred og alt kongeligt Velbefindende, forblivende allerdurchlauchtigste, stormægtigste, allernaadigste Konge og Herre, Deres Maj. underdanigste, troeste og mindste Tjener

Tromp, 1676.

Orlogskibet Christianus Quintus, Krydsende
den 1° Juni 1676.

Ved en Instruction af den 1ste Juli 1676 blev Admiral Jens Rodstehn befalet at affeile til Kalvøesund med Drlogskibene Tre Løver og Kiøbenhavn, satat 2 hollandske Skibe, Caleb og Frisia, Gallothen Concordia og de Defensions-Skibe, som Statholderen i Norge kunde tilveiebringe, og med denne Eskadre krydse imod Fjenden i Nordsøen. En Admiralitets-Skrivelse af den 6te Juli viser, at Admiral Markuor Roedstehn paa Drlogskibet Tre Kroner bestemtes til denne Expedition istedet for hans Broder. Efter en Rapport af den 7de Juli var Eskadren, som endnu laae i Sundet, bleven forstærket med 3 norske Defensions-Skibe, som (paa en anden Liste) angives at have været fra Bergen, Christiania og Trondhjem. Eskadren synes at være affeilet fra Sundet den 11te Juli for at blokere Gothenborg. Denne Expedition løb uheldigt af, og Drlogskibet Kiøbenhavn maatte, da det var kommen paa Grund, brændes, for ei at falde i Fjendens Hænder. Admiral M. Roedstehn blev, efter Kongens Befaling, arresteret den 13de August af Rigs-Admiralen, og derpaa erholdt Oberst-Lieutenant Wibe, som havde været Søe-Capitain i hollandsk Tjeneste, Commandoen over Blokade-Eskadren, som blev forstærket med de tvende Defensions-Skibe Kiøbenhavns Waaben og Charlotta Amalia ¹.

¹ Admir. Arch. og Copie-Bog.

I September Maaned, da Hovedflaaden var oplagt, indtil Vinteren stundede til, krydsede 2 smaae Eskadrer under Admiral Jens Rodstehrn og Vice-Admiral Bielkes Commando i Nord- og Østersøen¹. I November Maaned foresaldt Slaget ved Landskrone, hvori 3,000 Matroser, som General-Admiral Tromp uventet hidførte, gjorde Tjeneste². Den 28de November blev Tromp optaget i den danske Grevestand og erholdt Elephant-Ordenen³.

Efter Bilagene til en Rapport⁴ fra Admiralitetet til Kongen erfares, at der i Fredstid, naar Flaaden først var istand og bragt til 30 Orlogsskibe, hvilket langt fra var Tilfældet, behøvedes til Søemagten aarligt 300,000 Rdlr., som vare bevilgede fra 1673 til 1676, hvoraf 10 à 12 Orlogsskibe aarligt skulde equiperes og udrustes. I Slutningen af December dette sidste Aar resterede herpaa 224,679 Rdlr. 59 Sk., og af Soc-Statens andre Fond vare der udgivne 13,635 Rdlr. 68 Sk. mere, end der var modtaget. Admiralitets-Gjelden i Slutningen af September 1676 var 364,697 Rdlr. 93 Sk., og Gageringen for eet Aar⁴:

Rigs-Admiralen	5,000 Rdlr.
General-Admiral Tromp	8,000 —
Admiral N. Juell	2,250 —

¹ Admiralitets-Copie-Bog. ² Baden. ³ Riegels. ⁴ Admiral. Arch.

Admiral Markuor Koedtstehn *)	1,500 Rdlr.
— Jens Koedtstehn *)	1,500 —
General-Commissar. Guldensparre**)	
som Commissarius	600 —
Vice-Admiral Bjørnsen	900 —
Schoutbynacht S. Adelaer	300 —
— Chr. Bieleke	800 —
Admiralitetets-Secretair Worm	500 —
Equipage-Mester Boer	800 —
Medicus Hammerich	500 —
Sognepræsten til Holmens Kirke	400 —
2 Capellaner à 108 Rdlr.	216 —
Santoren	40 —
Skolemesteren i Nyboder	36 $\frac{2}{3}$ —
Zahlmester Jens Brandt	400 —
Material-Skriver Klouman	600 —
Mynsterfriveren	53 $\frac{1}{2}$ —
Ober-Chirurgen	425 —
Meyer Hans Svendsen	250 —
Lømmersfriveren	250 —

*) Omvendtjøndt disse to Admiraler i officielle Breve omtales som Brødre, findes deres Navne dog ved egenhændig Underkrift forskjellige og saaledes bogstaverede, som her er anført.

***) For General-Commissairen findes ikke nogen Gage som Admiralitetets-Raad anført; det indstillebes til Kongens Raade.

Spisemesteren	36 $\frac{2}{3}$ Rdlr. =	fl.
Koffen paa Holmen	68 $\frac{1}{2}$ — =	-
Bødker = Mesteren	40 — =	-
4 Admiralitets = Dpvartere à 40 Rdlr.	160 — =	-
Maleren	200 — =	-
Ober = Skipperen	300 — =	-
Navigationens = Skole = Directeuren .	400 — =	-
Søe = Løimesteren	500 — =	-
Under = Søe = Løimesteren	300 — =	-
Skriveren	200 — =	-
Ober = Stryværkeren	94 —	64 -
Rustmesteren	66 —	64 -

593 Personer ved Artilleriet fra

Ober = Kanoneer ned efter . . . 13,050 — 16 -

Til Flaaden behøvedes:

47 Capt.	{ 12 à 400 Rdl. aarl. 12 à 300 — — 23 à 40 — mndlg. }	. 19,440	— = -
45 Lttn.	{ 20 à 20 — — 16 à 12 — — 9 à 150 — aarligt }	. 8,454	— = -
30 Præster à 96	— — . .	2,880	— = -
1 Fiskal	à 40 — mndlg. }	. 1,440	— = -
1 Secretair à 40	— — }		
1 Hofmester à 40	— — }		
55 Skipp.	{ 25 à 80 — — 30 à 12 — — }	. 6,320	— = -

111 Styr- mænd	{ 51 à 18 Rb. mndlg. } { 50 à 12 — — }	. 18,216 Rblr. = 6.
61 Chirurgur	à 12 — — . .	8,784 — = -
56 Under- Chirurgur	à 6 — — . .	4,032 — = -
37 Høi- baadsmb.	{ 23 à 30 — aarligt } { 14 à 10 — mndlg. }	. 2,370 — = -
34 Skibs- mænd	{ 16 à 30 — aarligt } { 18 à 10 — mndlg. }	. 2,640 — = -
129 Qvar- teermestere	{ 105 à 30 — aarligt } { 24 à 8 — mndlg. }	. 5,454 — = -
37 Høi- midsmtly.	{ 19 à 24 — aarligt } { 18 à 7 — mndlg. }	. 1,968 — = -
34 Skib- mandsm.	{ 20 à 24 — aarligt } { 14 à 7 — mndlg. }	. 1,656 — = -
82 Lømmere	mb. à 16 — — . .	15,744 — = -
78 „Ruhuff.“	à 3 — — . .	2,808 — = -
56 Seil- magere	{ 23 à 30 — aarligt } { 33 à 8 — mndlg. }	. 3,858 — = -
49 Skibs- Skrivere	og „Klerker“ à 6 — — . .	3,528 — = -
48 Skibs- Kofke	à 6 — — . .	3,456 — = -
57 Trom- petere	{ 10 à 35 — aarligt } { 47 à 6 — mndlg. }	. 3,734 — = -
34 Tambourer	à 20 — aarligt . .	680 — = -
42 Bød- kere	{ 11 à 21 — — } { 31 à 6 — mndlg. }	. 2,463 — = -

34 Profosser	à 24 Rb. aarligt .	816 Rb. = -
183 Dptobere .	{ 82 à 12 — — } { 101 à 3 — mndlg. }	4,620 — = -
69 Ober-Kanon. ({ 36 à 36 — aarligt } { „Constabler“ } 33 à 10 — mndlg. }	5,256 — = -
29 Kanonerer ({ 13 à 30 — aarligt } { „Under-Const.“ } 16 à 8 — mndlg. }	1,926 — = -
73 Under-Kan. ({ 62 à 30 — aarligt } { „Const. Math.“ } 11 à 7 — mndlg. }	2,784 — = -
322 Constabler		
(„Bøsefjætter“) à 21 — aarligt .	6,972 — = -
7555 Matroser	{ 1286 à 21 — — } { „Baadsmb.“ } 6269 à 6 — mndlg. }	478,374 — = -
2 „Bøbell oc Svend“	30 — — .	360 — = -

Den aarlige Gage i Alt: 661,170 Rb. 48 s.

Kostpenge i 8 Maanedet for:

1 General-Admiral	500 Rb. er	4,000 Rb.
1 Admiral	300 — -	2,400 —
1 —	100 — -	800 —
1 Vice-Adm. eller Schoutbynacht	25 — -	200 —
47 Skibs-Capitainer	à 16 — -	6,016 —
45 Lieutenanter	à 12 — -	4,320 —
30 Præster	à 12 — -	2,880 —
1 Fiscal	à 20 —	} - 480 —
1 Secretair	à 20 —	
1 Hofmester	à 20 —	

1 Page	à 10 Rbd. er	80 Rbd.
6 Ljenerne	à 6 $\frac{1}{2}$ —	304 —
3 „Klerker“	à 15 —	360 —
2 „Bødell oc Cuend“	20 —	160 —

8 Maaneders Kostpenge i Alt: 22,000 Rbd.

Foruden enkelte Krydsere, som tidligere vare udsendte, og 4 Krigs-Skibe¹, som under Capitain Peder Morsings Commando den 16de Mai afgik med en Convoy til Gulland, afsailede Admiral Niels Juell den 23de Mai 1677 med en Eskadre, og havde da, efter at have forenet sig med tilstødende Krydsere, følgende Skibe under sin Commando¹:

Orlogskibene:	Kan.	
Christianus Quintus,	85	Adm. Niels Juell;
Churprinsen,	74	Vice-Adm. C. Bielcke;
Guldenlew,	56	— Peder Morsing;
Eenighed,	62	Capt. Andreas Dreyer;
Christianus Quartus,	54	— Cornelius M. Boomfeldt;
Christiana,	54	— Jacob Hoock;
Lindormen,	50	— Cornelius de Witt;
Neptunus,	42	— Jan de Vogel;
Christiansand,	40	— Jan Falck;

¹ Admiralitets=Copie=Bog. Er ogsaa aftrykt i Sø=Archivets 3 Bind Pag. 1 og 3.

Fregatterne:	Kan.	
Hommeren,	37	— Johan Lund;
Haffruen,	30	— Winand de Meurs;

Brand. Forgyldte Fisk, Com. Hendrich Heldor;
— Grønne Fæger, — Michel Jespersen;

Galiothen Unge Pring;

med disse Skibe og Nallebladet paa 52 Kanoner, commanderet af Capitain Jan Pype, samt Hafmanden paa 34 Kanoner, ført af Capitain J. H. Bang, som før Slaget vare støbte til ham, seirede Admiral N. Juell den 1ste Juni under Langeland over en svensk Eskadre under Admiral Erich Sjöblad, hvoraf 5 Dr-logskibe med 274 Kanoner og 1455 Mand erobrede. Siden blev han forstærket med de Skibe, som Admiralerne Markuor Koedstehn og Jens Rodstehn tilførte ham, og commanderede saaledes den 22de Juni over ¹:

1ste Eskadre, som skulde føre Bimpelen fra Krydstoppen:

Lindormen, 50 K., 212 Md., Capt. Cornelius de Witt;

Norske Løve, 86 — 568 — Vice-Adm. Henricq Span;

¹ Juell's Rapporter i Admiralitets-Archivet. Er ogsaa aftrykt i Søe-Archivets 3 Bind Pag. 20.

Fridericus Tertius, 52 Kan., 260 Mb., Capit.
Iffer Hoppe;

Anna Sophia, 58 Kan., 360 Mb., Adm. Mark.
Roedtsstehn;

Christianus Quartus, 54 Kan., 272 Mb., Capt.
Cornelius Boomfeldt;

Hommeren, 37 K., 152 M., Capt. Johan Lund;
Delmenhorst, 50 Kan., 200 Mb., Schoutbynacht
Jan Elers;

Hafmanden, 30 Kan., 154 Mb., Capt. Zacharias
Bang;

Spraglebe Falk*), 18 Kan., Capt. Peter Carlsen
Wleugel;

Branderen Grønne Jæger;

Galliothen Bonne Avanture;

— Norske Løve.

2den Eskadre, som skulde føre Vimpelen fra Fortoppen:
Christiansand, 40 Kan., 174 Mb., Capt. Jan Falk;
Churpringen, 74 — 454 — Vice-Adm. Bielcke;
Enighed, 62 K., 260 M., Capt. Andreas Dreyer;
Christianus Quintus, 84 Kan., 567 Mb., Adm.

Niels Juell, under hvem Peter Beesemacher
var Skibs-Chef og Flag-Capitain¹;

¹ Lughow.

*) Spraglebe Falk var under Slaget paa en Krydstour i Øster-
søen; derimod kom Branderen St. Peter til Flaaden sidst
i Juni.

Neptunus, 42 Kan., 180 Mb., Capit. Friderich
Gedde;

Maria, 30 K., 120 Mb., Capt. Hans Lazarusén;
Tre Løver, 58 Kan., 286 Mb., Schoutbynacht Flo-
ris Carstensen;

Haffruen *), 30 Kan., 106 Mb., Capit. Wynant
v. Meurs;

Postillionen, 18 Kan., 50 Mb., Capit. v. Flie-
ringen;

Branderen Forgyldte Fisk;

Galeien Kong David;

Jagten Venus.

3die Eskadre, som førte Bimpelen fra Stortoppen:
Svanen, 58 Kan., 340 Mb., Capt. Isaac Tonissen
v. Anten;

Guldenlew, 56 Kan., 268 Mb. Vice-Adm. Peder
Morsing;

Løssen, 30 K., 84 M., Capt. Peder Th. Linneberg;

Christiania, 54 Kan., 230 Mb., Jacob Hoek;

Tre Kroner, 68 K., 420 M., Adm. Jens Rodstehn;

Nellebladet, 52 Kan., 267 Mb., Capit. Giesbert
Janzen;

Charlotta Amalia, 54 Kan., 322 Mb., Schoutb.
Mathias Phil;

Den hvide Falk, 26 K., 102 M., Capt. Jan Behn;

*) Haffruen var sendt til Kiel.

Svenske Falk, 44 R., 203 Md., Capt. Joh. Schinkel;
Galliothen Unge Prins;

— Lille Fæger;

— St. Johannes;

Abvis-Jagt Diana.

Den 1ste Juli tilkæmpede Suell sig ei alene en hertig Seier over Fienden med denne Flaade i Kjøge-Bugt; men den danske og norske Marine viste herved, at Hollænderne kunde undværes, og den erhvervede sig igjen sin, af disse overmodige Venner, herøvede Selvstændighed. Den svenske Flaade (under Admiral Hendrik Horns Commando) bestod af 26 Drlogskibe og 10 Fregatter, som førte 536 Kanoner flere end den forenede, og tabte i Slaget 10 Drlogskibe, 3 Brandere og 7 andre Fartøier, hvoraf de 6 Drlogskibe blev erobrede og de 4 øvrige ødelagte. Efter denne Seier blev Niels Suell udnævnt til General-Admiral-Lieutenant og hædret med Elephant-Ordenen, ligesom enhver Officier, der havde været med i dette Slag, erholdt en Medaille af Guld til at bære paa Brystet.

Som Bidrag til dette mærkelige Slags Historie anføres her en Afsskrift af de to første originale Rapporter¹, som have været at erholde derom, fra General-Admiral-Lieutenant Niels Suell:

¹ Abm. Arch.

„Stormegtigste Konning Aller Naadigste Herre,
 „Ederß Kongell. Mayß. allerunderdanigst het-
 „med tilkiende gifuiß, at ieg med Ederß Mayß. Floede
 „Er kommen her imod Drackoe til Ancher iglen, Een
 „Deel for at Repare huiß schade Ederß Mayß. Schibe
 „udi denne Battallie Hafuer bekommen; for det An-
 „det at Victualere, Eftersom de meeste Ederß Mayß.
 „Schibe, Er heel slet forseet med Proviand, Huorud-
 „ofuer ieg Fienden iche lengere end til Wordingholm,
 „hafuer kundet forfølge, Hafuer dog Een Galliot be-
 „ordret, at følge dennem i sigte, for at see, huad Ni-
 „terade de thager, Ederß Mayß. Retferdige Waa-
 „ben, Hafuer Berrit saa lykfsaalig, at Vi iche uden 2
 „Baade Hafuer mist, och Een Deel schibe er nogit Scha-
 „difløß Schutt, med stenger och andet Needschab, som
 „dog meest med een Hast iglen kand Repareris, Huiß
 „wi maate bechomme det dertil behøfuiß, och siden
 „med Proviand och Amunition maate blifue for-
 „siunit, throer ieg fast at vi widre kand Hafue Uvan-
 „tage, til Ederß Mayß. thienniste, Om Ederß Kongel.
 „Mayß. aller Naadigst behagede, saadan Ordre at lade
 „stille, at vi med behøfte Proviand och Amunition,
 „uden lenge ophold maate Worde forsiunit, Paa det wi
 „dend beste tid som nu er mit i Sommeren iche skulle
 „forsomme, Menß kunde komme i Søen iglen, for at
 „gøre Ederß Mayß. dend underd. thienniste som Vi pligtig

„er, Hvilken ieg forhaaber vel endnu til Ederß Mayß.
 „Avantagie saa stoer schulle Verre, som dend nu Ver-
 „rit Hafuer, Hviß vj maa Verre saa Lochelig snart at
 „blifue expedirerit, och som Ederß Mayß. Schibe 3 Cro-
 „ner Hafuer mist sin Duxbred paa Norske Løwe, som
 „kom huer Andre om borde, Hafuer ieg Herr Admiral
 „Tens Roedsteen, dermed opsendt til Kiøbenhafn, Saa-
 „velsom ochsaa Churpringen sin store Mast igien
 „gandske er blefuen forskutt, at Hand iche dermed kunde
 „gaae i Søen, Hafuer ieg Vice-Admiral Bielcke der-
 „med och opsendet, til Kiøbenhafn, som ieg formoder vel
 „sielfr beforderer, de snart blifuer Reparirerit och dermed
 „kommer hid igien, Ederß Mayß. Schib Christian 5.
 „Er saa Reedeløß schött, at det iche saa hastig kand Re-
 „pareris, at komme i Søen igien i Sommeren, Huor-
 „forre ieg formener paa Prins Georg at ofergaae, om
 „Ederß Kongl. Mayß. det saaledis atter Naadigst beha-
 „ger, at ville lade gifue saadan Ordre, at mine Of-
 „ficierer och Foltch dertil maate blifue ordiniret, Paa
 „det bemelte Schib desto før kunde vdkomme och ieg der-
 „med videre kunde forrette Ederß Mayß. thiennefte, Jeg
 „Hafuer beordrit Ederß Mayß. Fregater Hafman-
 „den, Hommeren, Hvide Falchen, Bonte Fal-
 „chen och Postillionen, at holde Krydgen imellum
 „Falsterboe och Ryggen, for at holde Søen Reen for

„Capere, och saasnart, som flere kand blifue forseeet,
 „schall ieg dennem efter och strax udsende, och som ieg
 „forhaaber i Morgen eller ofuer Morgen, endnu 3 eller
 „4 at Commandere, saa kand Vi siden holde Boris
 „Randeuous imellum Rygen och Ydstred, for at
 „Berre Parat, Huorhen Ederß Mayß. aller Naadigst
 „os Wille beordre, Af Hoess folgende Liste kand Ederß
 „Mayß. see, Huor mange boede och queste Vi Hafuer,
 „Saa och Huorledisß flooden er provianterit, och i Huad
 „tilstand dend nu er, Vi Hafuer fort Een Deel Siuge
 „paa nogen Schibe, som er meest kommen af de Suenffe
 „fanger Vi Hafuer ofuertagit, som ieg dog forhaaber
 „snart at schall blifue forbiuget igien, Huiß Ellerß til
 „flooden behöfuis, Hafuer ieg General-Commisfa-
 „riatet om tilskrefuen. Ederß Kongel. Mayß. til lang-
 „varig Regiment ubi Gudß trygge Beschermelse troligen
 „befahler, och mich ubi Ederß Mayß. Hyldest och Naade
 „aller Underdanigst Recommanderer, Forblifuer Ederß
 „Kongelige Mayß. Allerunderdanigste Tro thienner
 „Niels Juell.

„Actum Hans Kongl. Mayß. Dorlog
 „Schib Charlotta Amalia til Ancher
 „imoet Drackoer d. 5 Julij 1677.

P. S.

„Ret nu kom Capt. Meurs med ederß Mayß.
 „Fergatt Hauffruen fra Kiel, med 72 Nye an-
 „tagne Matroser.“

Bilage til foranstaaende Rapport:

Liste paa Døede och Qveste, som wij Haffuer haft
i Hans Majestz. Floede ubj Sidste Battaile:

	Døede	Qveste
Christiania	5	7
Gyldenløve	3	16
Delmenhorst	3	12
Christianus 4.	7	10
Genighed	4	32
Anna Sophia	6	17
Nellebladet	5	10
3 Lower	3	5
Lindormen	9	2
Neptunus	=	=
Suanen	9	13
Maria	2	4
Christiansand	=	3
Svenske Falch	2	8
Hommeren	2	8
Charlotta	4	13
Fribericus 3.	3	13
Haumanden	=	=
Hvide Falch	=	1
Løssen	1	1
Christianus 5.	8	36
	<hr/>	
	76	211

Liste hvorledes Hans Kongl. Mayts. Schibe er Pro-
vianteret,

Charlotta Amalia for 7 Uger Vndtagen

 All ichon for $2\frac{1}{2}$ Uge och Brende Ved for 2 Uger
Guldenleu — 14 Dage

Delmenhorst — 4 Uger

Christiania for $2\frac{1}{2}$ Ug. Vndtagen Brende

 Ved ichon for 2 Dage

Lindormen for 5 Uger Vndtagen Brende

 Ved ichon for 1 Dag

Svanen for 3 Uger Vndtagen Brende Ved.

Trey Lower for 10 Dage

Nellebladet — 5 Uger

 Vndtagen All och Brød

Fridericus Tertius — 2 Maan.

Neptunus — 4 Uger

 Vndtagen Brende Ved

Svendiske Fald — 8 Dage

 Vndtagen Brendevæd Lyß och Wand

Hafmanden — 4 Uger

Hommeren — 12 Dage

Hvide Fald — 3 Uger

Bonte Fald — 5 —

Maria — 5 —

Christiansand — 3 —

Lossen — 2 Maan.

Postilionen — 6 Uger

Wrangels Pallais for 5 Uger
Actum Hans Kongelige Mayst. Orlog Skib
Charlotta Amalia d. 4 July No. 1677.

„Stormechtigste Konning Aller Naadigste
„Herre,

„Eders Mayst. aller Naadl. Schriffuelse de Dato
„den 4 July er mig Vel tilhende kommen, det er mig
„den Høieste glede i Verden at Eders Mayst. med mine
„Ringe och Underdanige Thienister fornøyet, tacker paa
„det Aller Underd. for den Naade som Eders Kongl.
„Mayst. haffuer behaget mig at bevise, och schall med ald
„flid effter Plicht och schuldighed mig bemøne Eders Kongl.
„Mayst. Ved min Comportement io meere och meere
„at fornøye. Alting bestaar nu der i at bruge tiden och
„den af Gud Eders Mayst. Waben forlente Victorie.
„Jeg holber det neppe trolig at Wi schall see nogen
„Svensche Floede i Søen i Aar meere wil derfor andre
„Menskes tages. Min Broder haffuer mig tilforn
„berettet at hand aller Underdanigst som oftets giort Eders
„Mayst. forslag det Wi herefter schall kunde forrette wil
„omtrent Verre af dend Natur efter tid och Leylighed
„Gud giffuer i Risbenhavn bleff giort nogen flid til at
„ferdig giøte de Reddeløse Schibe som med ein Ringe
„ting schee kand. Det forslag ved Stralsund angaaende
„saa er min ringe tancke at naar de wil fly mig 6 eller
„8 store Schuder schall ieg schicke Hommeren med 2
„eller 3 andere Schibe derhen som der er bekiend det at

„forrette, Jeg gaar nu Effter Eders Mayst. aller Raad,
 „Ordre til Kiøbenhavn, och forhaaber inden stacket tid
 „at faa Eders Mayst. Schib Christianus quintus
 „repareret efftersom mig berettes de Lechet hafuer fun-
 „det, och schall med ald flid paa driffue. de andere bescha-
 „digte Schibe och bliffuer repareret och som Admiral
 „Sens Rodstehn med 3 Croner er opgaen til Kiøben-
 „havn kunde Hr. General Admiral Tromp i den
 „sted fae med sig Svanen, Christiania och Del-
 „menhorst som snart kand bliffue ferdig huif de ichon
 „med meere Proviand bliffue forsiunet eller dennem
 „estersendet. Ellers maa ieg Eders Mayst. aller Underb.
 „til Kiende giffue huorledis ieg imod forhaabning maa
 „fornemmer at Hr. General=Admiral Tromp Ved
 „sin Commando imod ald raison hafuer mine Of-
 „ficierer och soldt befahlet at astræde fra min Prise
 „Grønne Dracke och den igien med sine Officierer
 „och soldt ladet besette, Mens som derpaa Comman-
 „derede, Schoutbynacht til ingen anden end til mig
 „(som hans Schriffelig Attest och schall vdwise) hafuer
 „willet giffue sig fangen, och derforuden hans Under-
 „haffuende Eders Mayst. Schib Norske Lowe den tid
 „iche der omtrent hafuer Berret, hafde ieg iche formoe-
 „det ~~sigs~~ insolencier mig skulle Bewises, beder der-
 „for aller Underdanigst Eders Mayst. herudj wille be-
 „wise mig den Raade och stille saadan Ordre at be-
 „meldte Prise mig igien man indhendiges och huif no-

„gen derpaa kand haffue prætenſion ſom dog icke er,
 „kunde det ſøges effter Eders Mayſt. aller Naadigſt B=
 „giffue Søe Artickler och General Seyne Breffue.
 „Eders Kongl. Mayſt. ubi Guds trygge Beſchirmelſe tro=
 „ligen befahler och mig ubi Eders Mayſt. Hyldeſt och
 „Naade aller Underdanigſt recommenderer och for=
 „bliffuer

„Eders Kongl. Mayſt.

„aller Underdanigſte

„Thro thiener

„Niels Juell.

„Actum Hans Kongl. Mayſt.
 „Orlogs Schib Charlotta Ama=
 „lia til Aandør imod Dractør d. 6 Julij
 „Anno 1677.“

For at oplyſe Flaadens videre Foretagender och ad=
 ſkillige Omſtændigheder derved, anføres her Copie af
 en fra Brødrene Jens og Niels Juell til Kongen
 beſangaaende indſendt Rapport:

„Stormegtigſte Konning Allernaadigſte
 „Herre!

„Eders Kongl. Mayſt. beretter wi hermed allerun=
 „derdanigſt at wi er gaen til Skibs och ſkal hoſ os in=
 „gen Flib eller umag ſparres, til Eders Mayſt. willies
 „fuldgjørelſe, ſaa frembt Gud wind og Weberlig forlehne
 „wil. Huad nu Eders Mayſt. førſte Ordre angaaer,
 „ſaa war dend ſtillet pæ de Tancher, ſom ware Floden
 „gaen at Stockolm. Dend anden var de tidender Eders

„Mayst. haffver, en Deel der aff skulde were i Calmer
 „Sund huor og forleden Søndag otte Dage ware 12
 „Suenste Karlog Skibe, under Admiral Wachtmeister.
 „Huad nu hellers angaaer at gae i Calmer Sund, dar,
 „sae wit effterretning, som wi om des Tilstand haffver
 „(huor og jeg Jens Juell i 8 Dage haffver veret)
 „saa haffver det dermed denne Beskaffvenhed: frae Syn=
 „dersiden først skal mand, førrend mand kand komme
 „til som Skibene ligger, fobiseyle Gastelet, som ind=
 „løbbet kand bestryge, siden en det andet lidet Fort lig=
 „ger pae en Holm, hedder Heimskeer, og er der til med
 „et krumt indløb: her for uden, gaer mand med en
 „stor Deel Skibe ind, kunde sae til drage sig, wi icke
 „saa let kunde komme der ud, og med lidet er icke at
 „udrette, til med kunde mand icke dae forhindre tilfær=
 „sel til Stocholm frae Liffland og Findland. Aff
 „saadanne Marsager skulde wi tienlig cragte at gae paa
 „Hoyden at Carls Der imellem Norder Hudt aff Dland
 „og bemeldte Carls Der, og der werendes ligesom we=
 „der og wind sig wilde soye, og Fiendens contenance
 „kunde fornemmes were, effter huiltche tingester mand wel
 „faer sig at regulere, gae enten ind wed Norder enden
 „aff Deland, at Calmer sund, heller at Westerwig,
 „huor og en Deel Svendske Skibe, effter Beretning, skal
 „were indløbne, heller høre op at Skierrene, effter første
 „Ordre; Wi skal aldtig først med Admiral Rod=
 „steen og Vice Admiral Bielcke offverlegge, og

„siden med de i Krigs rådet til kommer at sidde. Til
 „Hollenderne kommendes, skal wi søge, med alle muelige
 „maeder bennem at gae under Dyne, mens dersom det,
 „imod Formodning icke skulde kunde hielpe, saa søge med
 „Eders Mayst. Flode at udrette, effter Muelighed, huad
 „til Eders Mayst. største tjeneste kand eragtes. Bliffver
 „General Admiral Tromp seer Floden, wil wi
 „endnu formode noget til Eders Mayst. tjeneste skal
 „kunde forrettes, mens huif hand kommer, saa kand wi
 „rett lidet Haab haffve, thi wi nock forud seer, at hand
 „tilligemed Hollenderne skal søge gjøre aldtning difficil,
 „og troer wel mand finder en heller anden middel, det
 „at trainere; siden han haffver faet hans ordre, wed
 „haert ad en Huer i Kiøbenhaffn, om des contene
 „at raisonere. Hollandske Residenten haffver giort
 „os en raisonnement, at Dronning Christina haffde
 „til Herr Staterne recommenderet, at Deland intet
 „maatte ruineres, som ware hindes Uffgeding, wi
 „suarede icke et ord der til, lod det gae ind at et øre,
 „og ud aff et andet. Wi skulde ynste Hummeren wed
 „Floden, effterdi det er et Skib, som icke er dybgaen-
 „des, og haffver suarr canon, og derfor kunde løbe ind
 „i Skierene, og det mindre faretoy beskytte. Her er om
 „bord kommen 440 Norske Soldater, gott Følsch, med
 „Kleder og wel forsiunet, mens saasom der hoß bennem
 „er kun 2 Capitainer, dae kunde det icke skade, om
 „der noget med bennem skulde udrettes, att endnu en

„paer bleff tilficket. Huormed nest Guddommelig Be-
 „schiernelses troelig Forsynsning i dybest underdanighed
 „forbliffve Eders Kong. Mayst. Woris allernaas-
 „digste Herris

„Allerunderdanigste throe Tienere

„Jens Juell. Niels Juell.

„Datum S. K. M. Drlog Skib
 „Christiann 5 d. 18 Julij 1677
 „under Seil ved Dragser.“

„P. S. Nu kommer en Engellmand som er
 „gaaen frae Stocholm beretter att 16 Suenfke Skibe
 „skulde holde til ved Svenskhe Tomfruen. Gud forlehne
 „for eders Mayst. Flode Wind og Weder.“

Rapporterne fra Flaaden, som forblev i Østersøen
 til October Maaned, ere, efter denne, alle underffrevne
 saavel af Jens Juell, som Niels Juell, og af de
 fleste kan man fremdeles spore en utilfreds Stemning
 imod General-Admiral Tromp og Hollænderne. Den
 22de forenede den hollandske Flaade sig med den danske,
 som da bestod af¹:

Christianus Quintus,

Tre Kroner,

Guldenlew,

Anna Sophia,

Charlotta Amalia,

¹ Juells Rapporter i Admiralitets-Archivet.

Tre Løver,
 Eenighed,
 Svanen,
 Lindormen,
 Christianus Quartus,
 Christiania,
 Nallebladet,
 Neptunus,
 Brangels Pallais,
 Hommeren,
 Svenske Falk,
 Den hvide Falk,
 Spraglede Falk,
 Hafmanden,
 Rossen,
 Postillionen,
 Forgylbte Fisk,
 Grønne Jæger og
 Svenske Brander.

Den 3die August kom General-Admiral Tromp og Vice-Admiral Christian Bielke til Flaaden under Heland, som tilligemed Smaaland blev hærjet og plyndret. Den 26de August affeilde Tromp med de hollandske Auxillair-Skibe og Markuor Koedtshejn med en Deel af de sværeste Skibe til Kiøbenhavn. General-Admiral-Lieuten. Niels Juell, hos hvem Broderen Geheimeraad Baron Jens Juell var ombord,

forblev i Østersøen med de øvrige Skibe af Flaaden, hvormed han forarsagede Sjenden stor Skade og endog ængstede Stockholm, indtil han den 6te October kom tilbage til Kjøbenhavn. Med den til Nygen bestemte Landgangs-Hær affeilede fra Kjøbenhavn først i September en Flaade, paa hvilken Kongen og Prinds Jørgen selv vare ombord, og som commanderedes af General-Admiral Grev Tromp. Den 16de October seilede Kongen tilligemed Prinds Jørgen paa Delogskibet *Fredricus Tertius*, som commanderedes af Vice-Admiral *Jfver Hoppe*, fra Nygen til Kjøbenhavn, hvorhen han, efter at have udstaaet en svær Storm, i hvilken Skibet blev meget beskadiget, lykkeligt ankom¹. Ved Flaadens Dplægning sidst i October Maaned, bleve tvende smaa Eskadrer i Søen under Commando af Vice-Admiralerne *Bielcke* og *Morsing*, indtil de, da Vinteren nærmede sig, kom til Kjøbenhavn for at oplægges. Om Vinteren arbejdedes med al Kraft paa Holmen, hvor Admiral *Span* da havde Commandoen.

For derved at opløse Udskilligt, Søemagten vedkommende, anføres her Extract af et paa Tydsk udfærdiget Udkast til et kongeligt Reskript², dateret den 15de November 1677, som befaler:

1) at der skulde antages 50 nye Sommermænd, og at disse, tilligemed de, som vare i Tjenesten paa

¹ Holbergs udvalgte Skrifter. ² Admiralitets-Archivet.

Holmen, skulde arbejds paa 2 store og 2 smaa Skibe, ad Gangen;

2) at Admiralitetet med General-Commissarier^{*)} skulde forfatte en udførlig „Designation“ over alle Fornødenheder til Flaaden, som tilligemed en Liste over alle, saavel høie, som lave Betjenter ved Sø-Etaten skulde forelægges Kongen til nærmere Resolution;

3) at Sø-Folkenes Antal skulde være 9000 Mand, og, da der kun vare 5,400 Mand i Tjenesten, skulde der itide udskrives af

Stæderne i Danmark	600 Mand
— i Slesvig og Holsteen	600 —
hveres saavel i disse Fyrstendømmer, som	
i Oldenborg, Delmenhorst, Hamborg, Lübeck og Wismar	1,000 —
i Holland	800 —
i Norge	800 —

Da Stæderne i det sidste Rige, ifølge Stattholderens Indberetning, ikke kunde tilveiebringe 600 Mand ved Udskrivning, skulde de være behjælpelige med at hverve for de bestemte Penge ovenanførte 800 Mand. Til at besørge disse Udskrivninger og Hvervinger blev Admiral

*) Dette Collegium omtales oftere samme Aar som det, hos hvilket alle Fornødenheder requireredes, og, da det er første Aar, i hvilket dette er sket, maa Collegiet rimeligvis da være oprettet.

Sens **R** obstehn tilligemed 2 Capitainer bestemt til Sjælland og Holsteen, Vice-Admiral Bielcke med 2 Capitainer til Norge, Vice-Admiral Span med 2 Capitainer til Holland og 1 Capitain til Dibenborg og Delmenhorst. Af Land-Militaire vilde Kongen til behørig Tid lade u dcommandere 2,400 Mand til Flaaden;

4) at Skibene skulde besættes og commanderes efter medfølgende Liste*) og besørages udrustede og provianterede;

5) at de armerede Koffardie-Skibe „Snauerne“ og Advis = Jagterne kun skulde commanderes af Skipperne;

6) at Capitain Bogels**) Sag skulde paadømmes ved Sø=Retten og Capitain Isaac Tønissen v. Anten**) gives sin Løn og Uffted;

7) at de første eller Ober-Capitainerne paa Admiral-Skibene og de Capitainer, som vare Chefer paa Krigs-Skibe, der førte 40 eller flere Kanoner, skulde have lige Rang med Majorer og de andre Skibs-Capitainer med Capitainer i Land-Militairet efter Enhvers Bestallings=Dato;

8) at Admiralerne skulde samles med de Deputerede i General-Commissariaret og udarbejde et Udkast

*) Herefter er formodentligt den Pag. 231-36 anførte udfærdiget. Den her citerede mangler.

**) Var anklaget for ei at have opfyldt sin Pligt under Slaget i Rjoge=Bugt.

til et Reglement, hvorledes Søe=Officierernes og Besætningernes Gage skulde ansættes, samt hvad Kost man kunde antage, at der behøvedes til de forskjellige Expeditioner, og med det første forelægge Kongen det til nærmere Resolution;

9) for at Flaaden ikke skulde svækkes for meget ved Detaschering, og Operationerne derved hindres, befalede Kongen, at der skulde bruges*): ved Den Rygen og Kysterne deromkring Jægeren, Spraglebe Falk, Tre Søstre, De fire kronede Lillier, Crocodillen, Lønsberger Fløiten, St. Johannes, Diana og Venus; til at blokere Malmø Den vismarske Bøss, Galiothen St. Peder og Søhesten; til at dække Havnen ved Landskrone Den store Pram og eet af de Skibe, som ventedes fra Norge; til at vedligeholde Communicationen mellem Landskrone og Kjøbenhavn Kronen, Søhunden, Den hvide Dur og Adrians Jagt; i Beltet Wildmanden; i Drejsundet Færøe, Den hvide Falk og Løssen, hvilke ogsaa skulde dække Kattegattet og convoyere de jydske „Skuder.“ Jagterne til den norske Post underholdt Guldenlew (Statholder i Norge). Paa Elben skulde i Sommermaanederne fragtes Skibe til at bruge ved Convoyeringen over Batterne og Capitain Borstel sendes derhen, for at føre Commandoen derover;

*) Formodentligt næste Aar.

10) Til Proviant=Vartøier ved Flaaden skulde der kjøbes 4 „Ratter“ og til Advis=Jagter 4 Galiother. Til at overføre Proviant til Armeen i Skaane skulde Gen. Commissariatet beholde de 10 dertil fragtede „Skuder“, til at transportere 1000 Heste skulde endnu fragtes 34 „Skuder“, til at overføre andre Fornødenheder til Armeen kjøbes 2 „Ratter“, og til at sende til Nordsoen, for derfra at hente disse, anskaffes 2 Galiother *). —

Efter en Liste¹, egenhændigt underskrevet i Admiralitetet den 3die December 1677 af:

H. Bielcke, C. Tromp 1677, Niels Juell, Markuor Roedstehn, Jens Rodstehn**), bestod Flaaden da af følgende Skibe:

*) En Extract af det, som Kongen i Stats=Raadet havde resolveret d. 15de Novbr. 1677, og hvori det i Reskriptet omtalte, tildeels findes, anfører tillige: at en Admiral skulde have 3 Capitainer og 3 Lieutenanter paa sit Skib, en Vice=Admiral 2 Capitainer og 2 Lieutenanter, en Schoutbynacht, 1 Capitain, 1 Capit.=Lieutn. og 2 Lieutenanter, en „Capit.=Commandeur“ 1 Capit.=Lieutenant og 2 Lieutn., samt at der paa de mindre Skibe skulde være 1 Capitain og 1 Lieutenant, at Schoutbynachterne skulde have Rang med Oberst=Lieutn., og de Capitainer, som commanderede „de capitale Skibe indtil 50 Kanoner inclusive“, med Majorer i Land=Staten, og at der i Alt kun skulde kjøbes 4 Galiother, hver paa 50 Ræster, til Brug ved Flaaden, 4 „Ratter“ til Proviant=Skibe, 2 Galiother til at bruge i Nordsoen og 2 „Ratter“ til at føre Proviant til Armeen.

¹ Admiralitetets=Archivet.

**) Foruden disse Underskrifter findes paa en Liste fra November C. Bielcke og Henricq Span's. Disse Admiraler tilligemed General=Commissair Guldensparre ud-

- Norske Løve, 84 Kan., 607 Mb., General-Adm.
Grev Tromp;
- Christianus Quintus, 84 Kan., 607 Mb., Gene-
ral-Admiral-Lieutenant N. Juell;
- Tre Kroner, 68 Kan., 467 Mb., Admiral Mar-
kuor Koedstehn;
- Prins Georg, 80 Kan., 557 Mb., Admiral Jens
Kodstehn;
- Churpringen, 74 Kan., 465 Mb., Vice-Admiral
Bielcke;
- Mars, 72 Kan., 465 Mb., Vice-Admiral Span;
- Charlotta Amalia, 54 Kan., 355 Mb., Schoutby-
nacht Peder Morsing;
- Tre Løve, 68 Kan., 305 Mb., Schoutb. Phil;
- Dragen, 64 Kan., 355 Mb., Schoutb. Cornelius
de Witt;
- Enighed, 62 Kan., 404 Mb., Capit. Andreas
Dreyer;
- Anna Sophia, 58 Kan., 334 Mb., Capit. Har-
tenbrock;
- Julius Cæsar, 58 Kan., 304 Mb., Capitain Jan
Elers;
- Svanen, 58 Kan., 354 Mb., Capt. Jan Encoert;

gjorde da Admiralitetet. Cheferne ere tilsatte efter en
anden, vel ikke understrevet, men dog siensynligt officiel
Liste, som findes ved dette Document.

- Guldentew, 56 Kan., 304 Mb., Capit. Friderich
 Gebde;
 Christiania, 56 Kan., 264 Mb.;
 Christianus Quartus, 54 Kan., 334 Mb., Capit.
 Cornelius M. Boomfeldt;
 Fridericus Tertius, 52 Kan., 334 Mb., Capit.
 Hoppe;
 Lindormen, 52 Kan., 254 Mb., Capit. Peter Carl-
 sen Wleugel;
 Amirante, 54 Kan., 254 Mb., Capit. Simon
 Brynzema;
 Nelleblabet, 52 Kan., 254 Mb., Capit. Wynant
 v. Meurs;
 Flyende Ulf, 52 Kan., 214 Mb., Capit. Hans
 Bartelsen;
 Delmenhorst, 46 Kan., 204 Mb.,
 Brangels Palais, 46 Kan., 204 Mb., Capitain
 Laurik Falkenberg;
 Engelenn, 46 Kan., 204 Mb., Capit. Jan Fock
 van Embden;
 Svenske Haffru, 44 Kan., 204 Mb., Capit. Boel
 Herdrichsen;
 Svenske Lowe, 44 Kan., 224 Mb., Capit. Otte
 Arenfeld;
 Victoria, 44 Kan., 238 Mb., Capit. Tromp;
 Svenske Falk, 44 Kan., 204 Mb., Capit. Johan
 Schinckel;

- Neptunus, 42 Kan., 184 Mb., Capitain Peder
 Thomsen;
 Christiansand, 40 Kan., 203 Mb., Capit. Jacob
 Pott;
 Færøe, 40 Kan., 86 Mb., Capt. Peder Hendrichsen;
 Hommeren, 36 Kan., 153 Mb., Capt. Keier Pie;
 Glückstad, 36 Kan., 102 Mb., Capit. Berendt
 Drning;
 Hafmanden, 34 Kan., 143 Mb., Capit. Zachariás
 Bang;
 Charitas, 34 Kan., 123 Mb., Capit. Hendrik
 Helbor;
 Anthonette, 30 Kan., 110 Mb., Capit. Jens
 Jensen;
 Haffruen, 30 Kan., 106 Mb., Capt. Niels L.
 Barfoed;
 Lossen, 30 Kan., 102 Mb., Capt. Lovis Gols;
 Jægeren, 28 Kan., 82 Mb., Capt. Flyring;
 Den hvide Falk, 26 Kan., 102 Mb., Capt. Jan
 Behn;
 Spraglebe Falk, 16 Kan., 81 Mb., Capt. For-
 gen Carstensen;
 Wildmanden, 16 Kan., 41 Mb., Capt. Richardt
 Studt;
 Eenhjørningen, 14 Kan., 31 Mb., Lieutn. Erik
 Madsen Lork;

Postillionen, 12 Kan., 49 Mb., Lieutenant Chri-
stoffer Jansen;

Wandhunden, 12 Kan., 41 Mb., Capit. Jbbe Ly-
dersen;

Wismarske Ref, 6 Kan., 17 Mb.;

Sis=Ridderen, 20 Kan., 51 Mb.;

Prammen, 22 Kan., 41 Mb., Capt. Muller;

Sorte Rytter, 16 Kan., 25 Mb., Capt. Hans
Larsen;

Sophia Amalia, 9 Mb., Skipp. Dlle Erichsen
Dahl;

Branderne:

Forgylbte Fisk, 8 Kan., 20 Mb., Command. Hen-
drik Bakshaven;

Grønne Jæger, 8 Kan., 16 Mb., Command. An-
thon Frandsen;

St. Peder, 6 Kan., 12 Mb., Comm. Cornelius
Abriansen;

Koffardiesfibene:

Katten St. Jørgen, 12 Kan., 17 Mb., Ltn. Niels
Dsfewald;

Floiten Lønsberg, 10 Kan., 21 Mb., Capt. Hans
Nissen;

Den røde Hahne, 10 Kan., 17 Mb., Capt. Cort
Jansen;

Jagten Sise=Hesten, 6 Kan., 11 Mb.;

Galiøthen Kong David, 6 Kan., 17 Mb., Lieutenant
Niels Laholm;

Kreierter Svenske Diderich, 6 Kan., 17 Mb.;

Galiøth-Skibet Crocodillen, 4 Kan., 17 Mb., Skp.
Reimers;

Galiøthen St. Peder, 4 Kan., 9 Mb., Skipp. Jan
Torstensen;

— Bonne Aventure, 4 Kan., ubrugelig;

Sagten Maagen, 4 Kan., 5 Mb., Capt. Adrian;

— Den forgyldte Krone, 4 Kan., 5 Mb.,
Skipp. J. D. Wester Klufver;

— Venus, 4 Kan., 9 Mb., Quartiermest. Ole
Trellebonde;

— Diana, 4 Kan., 9 Mb., Skipp. Rasmus
Karsen;

— Sisehunden, 4 Kan., 5 Mb., Skipp. En-
gelbrecht Arnesen;

Snauen De fire Kronebe Lillier, 4 Kan., 21 Mb.,
Lieutn. Lorenz Jacobsen Schytte;

Skuden Flyende Fortuna, 4 Kan., 11 Mb., Skipp.
Ole Sandersen;

Sagten Lindormen, 4 Mb., Quartiermester Erick
Lillekin;

— Den hvide Due, 4 Mb., Styrmand Ole
Bork;

— Lillien, 4 Mb., Quartmst. Niels Bjørnsen;

Fagten Papegøien, 4 Kan., 5 Mb., Skipp. Jens
Lorchelsen;

Galiøth Det røde Winfad, 8 Mb., Lieuten. Jens
Førgensen;

Smakken Abrahams Dffer, 6 Mb., Skipp. Peder
Larsen;

— St. Jacob, 6 Mb., Skipp. Førgen Da-
delboon;

Skuden St. Jacob, 12 Mb., Skipp. Knud Ables
Helm;

— Justitia, 12 Mb., Skipp. Ole Thorsten-
sen Sabener;

— St. Peder, 12 Mb., Skipp. Jens Isach-
sen Hjernis;

— Haabet, 12 Mb., Skipp. Rasmus Olsen
Helm;

I Alt 80 Skibe med 2272 Kanoner og 11,480 Mand;
desuden Galeien Friberich, 2 svenske Priser, Mercu-
rius paa 60 Kan. og Hieronimus paa 56 Kan.,
samt det paa Stabelen staaende Skib Dragonen.

Den 21de Januar blev Schoutbynacht P. Mor-
sing beordret til at krydse i Østersøen med 5 Fregatter
og 3 mindre Krigs-Skibe, og den 26de Februar Schout-
bynacht Jan Elers sendt til Nordøen med 1 Orlog-
skib, 2 Fregatter og 2 Defensions-skibe, for at blokere
Gothenborg; siden blev denne sidste Eskadre forstærket

med nogle Krigsskibe ¹. — Den 31te Mai vare 38 Draggeskibe og 18 Fregatter udrustede paa Kjøbenhavns Rhed, over hvilke General-Admiral Grev Tromp først havde Commandoen; men, da dennes Fordringer endelig gik for vidt, lod Kongen hans Flag nedtage fra det Skib, som var bestemt til Commando-Skib, og gav ham sin Afsted, hvorpaa han midt i Sommeren forlod Danmark. Hollændernes Herredømme fik da Ende, efterat det fra Abelæers Liber næsten ganske havde fortrængt de Indfødtte fra Marinen. Jens og Niels Juells Rapporter til Kongen vise tydeligt, hvor slet det stod til med de forenede Flaader. De hollandske Skibe, hvis Chefer havde en vis aarlig Accord, for at holde Skibene istand, og bestemte Hvervepenge for hver Mand, holdt sig tilbage og passede det saaledes, at de Danske kom i den stærkeste Tid. Flaaden kom da under General-Admiral-Lieutenant Niels Juells Commando, som var med den i Østersøen, hvor det danske Herredømme ogsaa dette Aar derved blev sikret.

Efter en „Ordinantz“, dateret Kjøbenhavn den 8de April 1678, var Officierernes Gagering saaledes ²: Rigs-Admiralen havde Indtægterne af Island, Gen. Adm. Tromp betalttes efter hans „Capitulation*“),

¹ Adm. Cop. Bog. ² Det Kong. Geh. Arch.

*) Som var 8,000 Rdlr. aarligt og 500 Rdlr. Kostpenge maanedligt, naar han var til Søes.

1 Gen. Adm. Ltn. aarl.	4000 Rb. og Kostp. omb. mdl.	300 Rb.				
1 Admiral	2000 —	—	—	—	100 —	
1 Vice-Admiral —	1200 —	—	—	—	50 —	
1 Schoutbynacht —	800 —	—	—	—	50 —	
1 „Første-Capt.“						
paa Admiralskib. mdl.	50 —	—	—	—	16 $\frac{2}{3}$ —	
Capt. paa Vice-Adm. =						
og Schoutb. = Skibe, de						
Command. og Capit.,						
som førte Skibe med over						
40 Kan. mdl.	40 —	—	—	—	16 $\frac{2}{3}$ —	
1 Com. paa en Brander,						
naar han var udc., md.	60 —	—	—	—	16 $\frac{2}{3}$ —	
naar han ei var udc., —	30 —	—	—	—	16 $\frac{2}{3}$ —	
1 Under-Capitain eller						
Capt. = Lieutenant mdl.	30 —	—	—	—	16 $\frac{2}{3}$ —	
1 Lieutenant	20 —	—	—	—	13 $\frac{1}{3}$ —	

En kongelig Forordning¹ af den 11te Mai 1678, angaaende Byttet i Flaaden, bestemmer, at, dersom Kongen vil beholde de Krigs-Skibe, som erobres, og som skulle tilhøre Erobrerne, der da skal udbetales dem:

for det første Admiralskib	20,000 Rdlr.	
— — andet	16,000 —	
— — tredie	14,000 —	
— et Vice-	12,000 —	

for et Schoutbynacht-Skib	10,000 Rdlr.
— et Skib paa 80 til 60 Kan.	8,000 —
— et — — 60 — 40 —	6,000 —
— et — — 40 — 24 —	5,000 —
— mindre Skibe	1,500 —

Desuden skal Alt det, som findes i Kahytten og tilhører den fjendtlige Chef, Haandgevær, Ammunition, Proviant, Rjøkkentoi og deslige, tilfalde Chefen, der erobrer det fjendtlige Krigsskib. De Skibe, som efter Flagmændenes Kjendelse i en Søetæfning have hjulpet til at ødelægge og forfølge Fjenden, skulle have Deel i Byttet, om de end ikke selv have erobret noget, hvorimod de, som i Tæfningen „intet mærkeligt“ have bidraget til Byttets Erobring eller unddraget sig uden skjellig Uarsag fra Slaget, Intet skulle have deraf. Ved Byttets Deling skulle Enkerne efter de i Kampen Faldne have dobbelt Part, Besætningen paa en Brandør, som ødelægger et fjendtligt Krigsskib, $\frac{2}{3}$ og Besætningen paa det Krigsskib, som fører Brandøren, $\frac{1}{3}$ af den Sum, som Kongen har tilstaaet derfor, og som er:

for det første Admiral-Skib	8,000 Rdlr.
— — andet —	6,000 —
— — tredje —	5,000 —
— et Vice- —	4,500 —
— et Schoutbynacht-Skib	3,000 —
— et Skib paa 80 til 60 Kan.	4,000 —
— et — — 60 — 40 —	2,500 —

for et Skib paa 40 til 24 Kan. 1,500 Rblr.

— mindre Skibe 1,000 —

Den Admiral, som har General-Commandoen i Søen, skal have $\frac{1}{10}$ af alt det Bytte, som gjøres af Nogen under hans Commando; derefter skal Skibs-Chefen have $\frac{1}{10}$ af det, som er tilovers, naar den Commanderende har faaet sin Deel; derpaa deles Byttet imellem Flaagmændene, Stabs-Officiererne og Skibs-Besætningen saaledes: enhver Admiral skal have 50 Parter, en Vice-Admiral 35, en Schoutbynacht 20 foruden deres Deel som Skibs-Chefer; Flaadens Fiskal 18 Parter, Flaadens Secretair og Medicus hver 10, en Under-Capitain 23, en Capitain-Lieutenant eller Lieutenant 18, en Præst, Skipper, Styrmænd, Chirurg („Barberer“) eller en „Arkelie-mester“ 10, en Under-Skipper, Under-Styrmænd, Under-Chirurg, Høibaadsmand, Skibmand eller en Ober-Lommermand 7, en Skibs-Skriver, Quarttermester, Seil-lægger, „Bottelier“, Kok, Bødker, Under-Kanoneer, Baadsmands-Math, Skibmands-Math, Lommermand eller en „Ruhukker“ 5, en Trompeter, Tambour, Constabel eller en Profos 4 Parter, en Matros eller en Koksmath 3, en Dreng („Poiker eller Hoplobers“) $1\frac{1}{2}$. Af Soldatesquen, som hører til et Skib, der har erobret et fiendtligt Krigs-skib, skal en General-Major have 50 Parter, en Oberst 35, en Oberst-Lieutenant 25, en Major 23, en Capitain 18, en Regiments-Quarttermester eller en Lieuten-ant 12, en Auditeur, Præst, Adjutant eller en Fæn-

drift 8, en „Capitain d'armes“, Sergeant, Foureer, Gefreider = Corporal eller en Mynster = Skriver 4, en Corporal, Grenadeer, Gefreider, Tambour eller en Viber 3 og en Soldat 2 Parter. Ved Landgang erholde de, som gjøre denne, og Mandskabet i Fartøjerne dobbelt Part, efterat den commanderende Admiral har taget $\frac{1}{10}$ deraf. Brandstak, Kanoner, Ammunition, som erobres, saavel som alle Fanger, tilkomme alene Kongen. Alt Bytte skal bringes til Kjøbenhavn og der realiseres og deles af Admiralitetet. —

Den 18de April 1678 blev der i Admiralitetet bestemt¹, at Mandskabet paa en Brander, saalænge den var udenfor Bommen, maanedligt skulde have:

Styrmanden	50 Gylben
Lømmemanden	45 —
Høibaadsmanden	40 —
Qvarttermesteren	30 —
Constablerne, hver	30 —
Rokken	28 —
Matroserne, hver	22 —

Som Bidrag til Oplysning om det, der aarligt blev forbrugt paa Holmen, anføres her Extract af det¹, som Admiralitetet under 19de December 1678 forlangte anskaffet af General = Commissariatet til Flaadens Udrustning næste Foraar:

¹ Admir. Cop. Bog.

Ufkettræer	18	Stkr.
Bøgetræer	20	—
Elme- og Elletræer	120	—
Gavn-Tommer	60	Læs
Mastetræer	150	Stkr.
Spir til Ryndholdter	200	—
Træe til Roerstammer („Roerflaffer“)	50	—
Bjelker	90	—
Ege-Tommer til Bitters	50	—
— Barkholter og Livholter	100	—
— Knæer	40	—
— Ankerstokke, 18 à 12 Tom. tykke,	80	—
4 Tom. Ege-Planker	300	—
3 — — —	400	—
2½ — — —	400	—
2 — — —	200	—
4 — Fyrre-Planker	300	—
3 — — —	400	—
2½ — — —	400	—
2 — — —	600	—
30 til 40 Men lange Blekings-Planker	2,000	—
Ege-Skibs-Nagler	50,000	—
Træer til Roerpinde, 24 à 34 Fod lange,	80	—
Forskjellige Sorter Ege-Stolper	400	—
Dobbelte Ege-Barkoner	400	—
Enkelte — —	1,200	—
Bindebomme	400	—

Nare-Træer	1,200	Stkr.
Dobbelte Juffers	300	—
Enkelte —	300	—
Norffe 18 à 16 Alens Fyrre-Tømmer	1,200	—
— 14 à 12 — — —	1,200	—
Lange Pompetræer	100	—
Haandspiger	600	—
Lægter	1,200	—
Fade-Løndebandstager	50,000	—
Hamp	1,544	Skpd.
Tjære	20	Læst.
Beg	19	—
Seilbug	510	Ruller
Haardbug	130	Stkr.
Gammelt brugeligt Seilbug	5,000	Alen
Wadmæl	3,000	—
Grovt Anker-Jern	200	Skpd.
Knip-Jern	100	—
Plade-Kobber	23	—
Pompeleder	4	—
Hænge-Maatter *)	6,700	Stkr.
Store „Sandspaaneg“	30	—
Smaae —	60	—
Rulle-Blye	36	Skpd.

*) „Undtagen de, som paa Skibene er i Behold, og Faldene ej har med sig bekommet.“

Robbersøm	1,000	Stkr.
Hængelaase	550	—
Tastelaase	250	—
Kardus = Papiir	500	Riis
Borsefæde	20	Stkr.
Pergaments = Skind	500	—
Krudt = Sække	20	—
Haandsproiter	50	—
Smaae Bitters	25	—
Træe = Skuffer	400	—
Krudthorn	500	—
Remmenaale	1,000	—
Sække	1,000	—
Faareffind med Uld paa	2,000	—
Tromme = Skind	150	—
— „Seider“	100	—
— Liner	100	—
Eyetraad	1½	Skpb.
Stræbber = Saxe	30	Stkr.
Flintestene	8,000	—
Kinrog, smaae Fæde	1,000	—
Tranfæbe	16	Lbr.
Koste	400	Traver
Krudt	8	Lbr.
Fæhaar	400	—
Steenkul	50	Læst.

Kalk til Kabyserne 30 Læst.
 Muursteen 20,000 Stkr.

I Aaret 1679 bestod den danske og norske Søemagt af 107 Krigsskibe med 3428 Kanoner, hvoriblandt 17 Defensions-Skibe, af hvilke tre førte 60 Kanoner, ti fra 46 til 30 og fire fra 30 til 12. I dette Aar findes Benævnelsen Barcalonga paa et Slags Skibe, som ogsaa kaldtes Snauer og vare 100 Fod lange¹.

Først i Marts Maaned vare nogle faa Krigsskibe i Søen. I April samlede i Drefundet under Commando af General-Admiral-Lieutenant Niels Juell 32 Drillogskibe og Fregatter, foruden 26 mindre Krigsskibe¹, hvoriblandt 10 Drillogskibe fra Norge, som havde overvintret der². Sidst i April affeilede Capitainerne Barfoed og Knudsen med Delmenhorst paa 50 og Flyvende Hiort paa 44 Kanoner til Bornholm, for at afhente svenske Krigsfanger derfra, og havde en høist ærefuld Træfning med 5 svenske Drillogskibe³.

I Juni Maaned affeilede Gen. Adm. Ltn. Juell med Flaaden til Østersøen, og havde den 19de Juni 35 Drillogskibe og Fregatter med 1836 Kanoner foruden Smaa-Skibene under sin Commando; med disse holdtes den svenske Flaade i Havn, og vel foresaldt der enkelte Fægtninger, men ingen betydelige Slag. I en Rapport af

¹ Adm. Cop. Bog. ² Nye danske Magazins 4de Bindes 2det Hefte. ³ Graah.

den 3die Juli anbefalede N. Juell Capitain And. Dreyer til at forfremmes til Schoutbynacht, hvilket Admiralen havde lovet ham for, under Fiendens Kanoner, at synke det ubrugelige Drlog-Skib Eenighed i det søndre Indløb til Calmar, hvilket han havde udført med stor Berømmelse. Ligeledes anføres i en Rapport af den 25de Juli, at Vice-Admiral Span og Capitainerne Wille og Boomfeldt havde udmærket sig ved et Angreb paa den svenske Flaade og Udelæggelsen af det svenske Drlogsskib Rigens Nøgelen, som var det fjerde af de svenske „Regalier-Skibe“, der bleve odelagte i denne Krig, samt at „Alle de andre aff vores „Capitainer haffuer sig vel signaleret, ja aff Gemene, „der sig saadanne haffuer comporterit, at jeg dennem „med Officiers Charge haffuer honoreret paa Eders Kongelige Mayestæts allernaadigst Behag og Confirmation, „for andre dermed at animere“¹.

Drlogsskibet Norske Løve forliste dette Aar paa Bornholm, og Fregatten Løssen brændte paa Kjøbenhavns Rhed². Da Freden til Lund var sluttet den 3die og ratificeret den 6te September, blev Flaaden oplagt paa nogle Krigs-Skibe nær, som under Vice-Admiral Bielcke affseilede den 20de September³ til Elben imod Hamborgerne; Schoutbynacht Jfver Hoppe fik

¹ Juells Rapporter i Abm. Arch. ² Samlinger til den danske Historie, 1ste Bind. ³ Abm. Arch.

Commandoen over disse, efterat Bielke midt i November var seilet tilbage til Kiøbenhavn med de største Skibe¹.

I den sidste Krig med Sverrig, som kostede Fjenden i det Mindste 70 Krigsskibe, hvoraf 44 bleve erobrede og de øvrige ødelagte², falbt intet dansk Skib af Betydning i Fjendens Hænder. Der bleve gjorte flere Angreb fra Norge, hvorved Galeietne og Skjærbaadene, som for den største Deel vare bemandede med Soldater³, bleve brugte. Hos Kiegels anføres Pag. 338 og 467, at den danske Flaade ved Erobring i Krigen var voxet fra 22 til 36 Delogskibe, at Danmark dengang havde udmærkede Admiraler og erfarne Søfolk, og at Kongen erkjendte den Tjeneste, Sømagten havde gjort, ved at skrive til Admiralitetet: „Da vi ved vor Flaade have udi sidste Krig været absolut Mester af Øster-Søen, og Fjenden overlegen, saa er det vores alvorlige Billie, at I gjøre os Forslag, hvorledes vi kunde underholde mange erfarne Baadsfolk.“ I en kongelig Placat³, dateret Pinneberg den 30te September, anføres, at det tillodes Søfolkene for den troe Tjeneste, som de i Krigstiden havde beviist og fremdeles „hafver at gjøre“, saavel Officiererne, som de Gemene⁴),

¹ Solbergs udvalgte Skrifter. ² Graah. ³ Adm. Arch.

⁴) Ved en kongelig Resolution af 23de Jan. 1680 blev det bestemt, at kun Søfolkene til Lieutenanter inclusive vare meente hermed.

der vare indbrokkede eller herefter bleve dette, at nedsætte sig, hvor de vilde, i Kongens Riger og Lande og være frie for alle „borgerlige oc Byes=Bestillinger, samt tyngde „oc paaleg“, af hvad Navn det end var, om de endog dreve en eller anden lille borgerlig Næringsvei. Dog skulde de erlægge Told, Accise og Consumption af Alt det, de handlede med. I civile Sager skulde de høre under den Jurisdiction, de boede i, undtagen de, som vare bosatte i Kjøbenhavn; thi disse hørte under Admiralitetet, og i militaire Sager under Krigs=Artiklerne og Krigs=Retten.

Til Dplysning om, hvorledes Bagten paa Holmen paa denne Tid blev besat, anføres her Extract af en fra Admiralitetet den 5te December 1677 udstædt Ordre¹, som viser, at Bagten, der var forbeelt omkring i bestemte Skibe, dengang blev besat af:

40 Capitainer,	hvoraf 4 havde Bagt i 24 T. ad Gangen				
36 Lieutenanter,	— 4	—	—	—	—
48 Skippere,	— 8	—	—	—	—
24 Hoibaaadsmb.,	— 6	—	—	—	—
24 Qvartteermest.,	— 6	—	—	—	—
200 Constabler	} —328	—	—	—	—
200 Matroser					
200 — *)					

¹ Adm. Cop. Bog.

*) til „Musketeer Bagt.“

Den 13de Januar 1679 udstædtes en Ordre¹, som befaler:

1) „Ordet“ skal hver Eftermiddag Kl. 2 afhentes hos Rigs-Admiralen af en Vice-Admiral, Schoutbynacht eller een af de ældste Søe-Capitainer, „helst de, som „fahrer paa Admiral=Skibene for Dpper Capitainer“;

2) Den, som afhenter „Ordet“, skal hver Eftermiddag Kl. 4 møde paa Holmen for at udgive det til de 4 Capitainer, som skulle have Vagt, og fordele disse paa deres behørigte Poster eller Skibe;

3) de 4 vagthavende Capitainer skulle igjen uddele „Ordet“ til de Officierer og det Mandskab, som have Vagt paa Skibene;

4) Hoved-Vagten skal altid være paa Delogsskibet Christianus Quintus, hvor ogsaa Skibs-Klokker først skal begynde at ringe, hvergang Slots-Uhret slaaer fuldt Slag, hvorpaa Vagterne paa de andre Skibe skulle gjøre det Samme for at vise, at de ere aarvaagne;

5) Hoved-Kunden skal afgaae fra Holmen og søres af den Officier, som har afhentet „Ordet“, paa hvilken som helst Tid af Natten, han selv vil. Til denne skulle de andre Vagter og Kunder paa Holmen give „Ordet“, naar det forlanges;

6) enhver Officier og Gemeen, som Vagten tilfalder (efter den Tabel, som er ophængt i Holmens

¹ Adm. Cop. Bog.

Skriverstue), skal ei alene indfinde sig paa denne til rette Tid, men ogsaa passe den vel efter Kongens Skibs-Artikler. De 4 vagthavende Capitainer skulle Kl. 8 om Morgenen møde i Admiralitetet og afgive skriftlig Rapport om den forløbne Nat, og derpaa igjen forsøie sig til deres Poster indtil Afsløsningen;

7) dersom Nogen forsømmer det, som er befalet ved de kongelige Skibs-Artikler, da skal han første Gang betale:

en Capitain	4 Rdr.
— Capitain-Lieutenant	3 —
— Lieutenant	2 —
— Skipper	2 Sletbaler
— Underofficier	1 —
— Matros	16 p .

gjentages Forseelsen, straffes den Feilende dobbelt, og begaæes denne tredie Gang, med „Jern og Bolt“ eller paa Livet efter Omstændighederne og hans Charge, uden Persons Anseelse;

8) for at ingen „Understef med Vagten“ skal finde Sted, maa Søe-Statens Fiskal, som bærer alle Boder med Fattighøssen, møde hver Formiddag Kl. 8 i Admiralitetet for at erfare, om nogen Klage over Vagten er indkommen, og derpaa uden videre Proces gjøre Execution efter det foreskrevne Reglement. —

En Vagts=Rulle¹, dateret den 17de Decemb. dette Aar, ansatte Officierer til 8 Vagts=Skifter og bestemte

¹ Adm. Cop. Bog.

1 Vice-Admiral, 3 Schoutbynachter og 4 Capitainer til Hoved-Runden, som skulde udgaae Kl. 6 om Aftenen. Den anden Rund skulde udsendes ved Midnat og en tredie Kl. 6 om Morgenens. „Ordet“ skulde uddeles og Afløsningen finde Steb Kl. 2 om Eftermiddagen og de Officierer, som havde runderet om Matten, møde Kl. 8 om Formiddagen i Admiralitetet, for at aflægge Rapport. En Admiralitets-Ordre¹, dateret den 10de Jan. 1680, befalede, at Capitainen for Mariner-Compagniet, som holdt Vagt paa Holmen, skulde lade de vagthavende Underofficierer og Mandskab have Opsigt med, at Intet passerede ud eller ind af Holmen uden Ordre og Tilladelse, og at Portene og Laagerne stedse holdtes lukkede og kun oplukkedes, naar Noget skulde indpassere.

En Skrivelse¹ fra Admiralitet til Gen. Commissariatet, dateret den 14de Marts 1679, viser, at Kjøbstæderne i Hertugdømmerne dengang vare forpligtede til at stille:

Hadersleben	12	Matroser
Flensborg	30	—
Sønderborg med Landet	30	—
Bredstedt	15	—
Rendsborg	15	—
Ikkehoe	15	—
Heiligenhafen	25	—

¹ Adm. Cop. Bog.

Grøeskjøbing	10	Matroser
Åpenrade	15	—
Schlesvig	20	—
Eckernförde	30	—
Tøndern	40	—
Husum	30	—
Tønningen	30	—
Neustadt	12	—
Kiel	25	—
Femmeren	40	—

i Alt 394 Matroser.

En under den 20de Marts 1679 af Admiralitetet udstædt Ordre¹, angaaende Bespiisningen paa Kongens Skibe, oplyser, hvorledes dermed paa de Tider forholdtes, og befaler:

1) Chefen skal daglig indføre i den ham medgivne autoriserede Protocol, hvor mange „Skysler“ af hvert Slags, der ere blevne spiste, og til hvormange Personer.

2) Den Proviant, der medgives det Mandskab, som bortcommanderes fra Skibet, skal ogsaa indføres i denne.

3) og 4) Naar Nogen, som horer til et andet Skib, bespises ombord, da skal Chefen nøiagtigt anføre, hvormegget dertil er medgaaet, og Skibs-Skriveren paa det Skib, hvortil de høre, godtgjøre in natura det, de

¹ Adm. Arch.

have erholdt; dersom der er Noget af dette, som han ei har Forraad af, da skal han give Qvittering derfor.

5) Chefen, som tilligemed Skriversen bør qvittere for Provianten, skal føre godt Tilsyn med, at Alt kommer ombord, eller hvis Noget resterer, da melde det til Eskadre=Skriversen.

6) Leveres nogen Proviant til Skibet i Søen, da skal Chefen anføre det i Protocollen og underrette Eskadre=Skriversen derom. —

Under den 19de Januar 1680 blev der udstædt en Spisefart¹, ifølge hvilken en Skipper skulde have 2 Mandes Kost, en Under=Skipper, Styrmand og Ober=Kanoneer 1½, og en Mandes Kost om Maanedens skulde bestaae af:

I Land:		Ombord eller i „Boden“ paa Holmen:	
Fleff . . .	8 Pbd.	Fleff . . .	4½ Pbd.
Kjøb . . .	15 —	Kjøb . . .	8 —
Silb . . .	½ Dtt.	Smør . . .	4 —
Lorff . . .	¼ —	Bergfist . . .	8 —
Bergfist . . .	4 Pbd.	Grøn . . .	½ Dtt. 1 Dttf.
Smør . . .	3½ —	Erter . . .	1 — 1 Fdkr.
Grøn . . .	1 Dttf.	haardt Brød	24 Pbd. eller
Erter . . .	¾ —	blødt Brød	36 —
Kug . . .	1½ Skpr.	Ol . . .	80 Potter;
Malt . . .	1½ — 1½ Fdk.		
Humle . . .	30 Lod		

¹ Adm. Cop. Bog.

Derfom Noget af dette ei kunde erholdes, da ſkulde de have:

for 1 Pbd. Fleſk	2 Pbd. Kjøb,
— 1 Dtt. Silb	1 Dtt. Lorſk,
— 1 — Lorſk	1 — Silb,
— 1 Dttk. Erter	1 Dttk. Gryn,
— 1 Pbd. Bergfiſk	1 Pbd. Dſt,
— 1 — Smør	2 — —

Om bord eller i „Boden“ paa Holmen ſkulde ſpifeſ:

Dagene	Frokofst	Middag	Aften
Søndag . .		Erter og Fleſk	Erter og Kjøb
Mandag . .	Brød og Smør	Bergfiſk, Smør og Erter	Bergfiſk, Smør og Erter
Tirsdag . .	— —	— — —	— — —
Onsdag . .	— —	— — —	— — —
Torsdag . .	— —	Erter og Fleſk	Erter og Kjøb
Freitag . .	— —	Bergfiſk, Smør og Erter	Bergfiſk, Smør og Erter
Løvedag . .	— —	— — —	— — —

Brød og Ml ſkulde de have til alle Maaltider. Om Søndagen fik Mandſkabet ingen Frokofst; men ved en kongelig Approbation af den 10de Mai 1682 blev det beſtemt, at, da Folkene ſaavel om Hellig- ſom Søgne-Dagene maatte beſørge Skibs-Arbeidet, ſkulde der ogſaa gives dem Frokofst paa diſſe. Ved ſamme Reſolution blev det ogſaa approberet, at Koſt-Maaneden maatte,

(hvilket havde været Tilfældet i Kong Christian den 4des Tid), regnes til 28 Dage¹. —

For Medlemmerne af Admiralitetet, Rigs-Admiral Hendrik Bielcke til Ellingegaard, General-Admiral-Lieutenant Niels Juell til Sæbygaard, Etatsraad Christopher Sehestedt til Reslef-Gaard, Rentemester og Kammerraad Henrich von Støcken, Vice-Admiral Christian Bielcke og Vice-Admiral Henricq Span blev der den 9de December 1679 udfærdiget en kongelig Instruction², som befaler:

1) Admiralitetet skal have tilbørlig Inspection med Alt det, der angaaer Sæ-Etaten, og af yderste Evne befordre det, der kan være til dens Nytte og Forbedring. Rigs-Admiralen blev, formedelst sin høie Alder, fritaget for steds at være tilstede i Admiralitetet.

2) Alle Sæ-Etaten vedkommende Betjenter skulle indlevere rigtige Inventarie-Ruller paa det, der tilhører Sæ-Etaten, til Admiralitetet.

3) Skulde der være nogen Forandring, som var nyttig til Kongens Tjeneste, skal Admiralitetet sørge for, at dette skeer.

4) Det skal altid lade sig Flaadens Conservation, Forbedring og Formerelse være magtpaaliggende og sørge for, at alle de kongelige Skibe steds holdes i god Stand, at Flaaden forsynes med alle Fornødenheder og at hele

¹ Adm. Arch. ² Adm. Cop. Bøg.

Søe = Statens Mandskab er tilstede paa sine bestemte Poster, saa at Kongen steds kan vide med Visshed, hvor mange Søefolk, der ere i Tjenesten, dersom de skulde behøves i en Hast.

5) Admiralitetet skal føre Tilsyn med, at den Bogholder, der er ansat paa Holmen, gjør rigtig Afregning med alle Undergivne efter Reglementerne, samt at ingen Afregning gjøres med Nogen, som ei er tilstede eller er udkommanderet i Kongens Tjeneste.

6) Derfor paaligger det Admiralitetet tillige, med Bogholderen og Mynsterkrivaren „flittig“ at mynstre Følkene og, naar noget Skib udgaaer, da at have tilbørligt Tilsyn med, hvilke der gjøre Reisen med, for at Afregningen kan blive rigtigt udfærdiget derefter.

7) Naar Mynstring har fundet Sted, hvilket i det Mindste skal skee hvert Kvartal, skulle der udfærdiges rigtige Ruller, der maa underskrives af Enhver i Admiralitetet, som har været tilstede, og disse derpaa leveres til den vedkommende Commissarius, som skal udfærdige Afregningen efter § 5, og derefter skal Udbetalingen skee af den kongelige Ober = Zahlmester.

8) Udbetalingen, som skeer i Banken, skal finde Sted i Overværelse af Admiralitetet, som skal paasee, at Enhver faaer, hvad ham tilkommer.

9) Især skal Admiralitetet paasee, at alle Fornødenheder, som anskaffes til Skibene eller Holmen, leveres af god Qualitet og at der er det rigtige Quantum

paa de behørlige Steber og have stadigt Tilsyn med, at de Betjenter, som have dette under Hænderne, conservere og tage det i Ugt.

10) Naar der behøves Noget ved Holmen, Løihuset, Proviantgaarden eller Bryghuset, hvor der stedse bør være Forraad af de til en Flaades Udrustning nødvendige Ting, som ei bedærves, da skal Admiralitetet besørge det contraheret og anskaffet for næieste Pris og, hvis det er fordeeltigt, lade det afhente med de kongelige Skibe samt anvise Betalingen, som skeer af Ober-Zahlmesteren, naar de af dem underskrevne Contracter ere blevne opfyldte.

11) Admiralitetet skal have Opsigt med, at den Proviant, som vedkommende Betjenter udleverer, er forvarlig og bliver rigtigt veiet og maalt.

12) Med Spiisningen, saavel i „Boeden paa Holmen“ som paa Skibene, skal forholdes efter de foregaaende Anordninger og den bestemte Art. Alle Skibs-, Proviant- og Bryghuus-Skrivere skulle aflægge behørlig Trokabs-Ed, og der skal føres flittigt Tilsyn baade med dem og de andre Betjenter, at de udføre deres Embede tilbørligt.

13) Fær bør Admiralitetet have tilbørlig Inspection med, at Haandværksfolkene og Daglønnerne ved Holmen dagligt ere tilstede og kun forrette Kongens Arbeide, og at Bogholderen noterer, hvormange der have været, for at Betalingen kan skee hver ottende eller fjortende

Dag derefter og overensstemmende med de af Mesterne underfrevne Specificationer, som nøiagtigt maae eftersees.

14) Admiralitetet skal have flittigt Opsyn med, at Equipagemesteren forretter sit Embede paa behørig Maade, og tilsee, naar Kongen befaler et nyt Skib bygget, at Alt det, der ifølge Equipagemesterens og de andre Mesters Opgivelse behøves, strax bliver indkjøbt saa billigt, som muligt.

15) Admiralitetet skal ogsaa sørge for, at alle Søe-Etaten vedkommende Bygninger holdes i tilbørlig Stand, og at de nødvendige Reparationer skee med den mindst mulige Bekostning, samt at ingen andre, end de af Søe-Etaten, som bedst have fortjent det, og som trænge dertil, forundes at boe i Skipperboderne og de nye Boder.

16) Admiralitetet skal vaage over, at der ikke kommer andet end Kongens Gods i de kongelige Skibe, med mindre det skee til Tjenestens Nytte og Gavn, og det maa sørge for, at intet Skib, Fartoi eller andet Gods enten forkommer eller anvendes til andet Brug, end til Kongens, og, naar det erfarer, at Sligt finder Sted, da strax melde det til denne.

17) Ved en duellig Officier skal Admiralitetet paa-see, at Lønderne her paa Strommen og Rheden, hvilke Magistraten underholder, udlægges paa de behørige Steder saaledes, at de store Skibe uden Fare kunne passere, samt at Havnen og Kanalerne conserveres og vedligehol-

des, saa at de ei blive useilbare. Ligeledes skal Admiralitetet have Opsyn med, at ingen andre end kongelige Skibe ligge ved Holmen, Løihuset, Proviantgaarden og Bryghuset for at equiperes, fjeslhales eller fortomres.

18) De kongelige Skibe og Fartøier, som ikke udgaae i nogen Flaade eller Eskadre, men udsendes enten til Convoyer eller nogen anden Forretning, skal Admiralitetet give de fornødne Ordre og Sø=Passer, som skulle udfærdiges af Secretairen og underskrives af Admiralitetet under dets Segl, efterat det tilforn er meldt til Kongen. Secretairen skal holde rigtig Protocol saavel over dette, som over alle Justits=Sager.

19) Med Hensyn til Sø=Statens Justits=Administration, skal Admiralitetet hvert $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ Aar udnævne een af de tilstedeværende Schoutbynachter til Præsæs i Underretten, som tilligemed en af Kongen udnævnt Vice=Præsident skal forestaae Retten efter Sø=Artiklerne, ligesom hidtil. Denne Vice=Præsident skal forvalte alle Skifter for Sø=Statens Betjehter og antage sig de Umyndige med Retfærdighed og Billighed. Med denne Vice=Præsident skal Admiralitetet føre nøiagtig Inspection, at han holder rigtige Skifteböger og tilbørligt tager vare paa sit Embede.

20) I alle de Sager, hvor der appelleres fra Holmens Ret til Admiralitets=Collegiet, skal dette domme, efterat General=Admiral=Lieutenant N. Juell, (da Kongen antager, at det vil blive Rigs=Admiralen for be-

sværligt, stedsse at besørge dette, og at han derfor gjerne vil fritages for det) har besørget den behørigte Stevning. Admiraltetet skal i første Instants domme i alle de Sager, som enten henvises til det af Kongen, eller angaae Kapere, Søe = Confiskationer og Priser. For at undskynde saadanne Sager skulle de, som ville appellere til Høieste = Ret, udtage Stevning dertil inden 3 Maanedes Forløb, efterat Dommen er fældet. Sker dette ikke, da skal Sagen være til Ende og maa ikke igjen optages uden Kongens Tilladelse dertil. For at de Umyndiges Sager kunne blive godt bestyrede, skal Admiraltets = Collegiet have Opsyn med, at der ere gode Formyndere ved Søe = Staten.

21) Admiraltets = Retten skal foruden Admiraltets = Medlemmerne bestaae af Krigsraad Meyer og alle tilstedeværende Schoutbynachter, som, naar de tilsiges, skulle møde.

22) Naar Kongen befaler Collegiet at afgive Betænkning over nogen Sag, skal Præsides eller den Næste i hans Sted sammenkalde Medlemmerne, som da skulle raadslaae derom, samt skriftligt afgive deres Mening, som tilligemed Protocollen derover skal affattes af Collegiets Secretair.

23) Efter Forretningernes Mængde skal Admiraltetet samles hver Mandag og Onsdag, een Gang om Ugen, hver fjortende Dag eller hver Maaned, og da beraadslaae om enhver Ting, som hører til Søe = Magtens

og „Navigationens“ Forbedring, og indsende en Forstilling til Kongen over det, som er af Vigtighed.

24) Collegiet skal føre tilbørligt Tilsyn med Dvæst- og Sygehuset samt de deri liggende Patienter, og sørge for, at de Syge forsynes med det Nødvendige.

25) Det paalægges Admiralitetet at have Tilsyn med, at de Folk, som Stæderne og Landet skulle holde til Kongens Tjeneste, ere tilstede paa den bestemte Tid. Derfor skal det beordre dygtige Capitainer til at paasee dette, indsende rigtige Ruller over dem og gjøre sig Umag for, at saa mange Matroser, som muligt, forskaffes og stedse holdes færdige til Kongens Tjeneste, samt undersøge, om der kan udfindes noget Bedre i denne Henseende for Tjenestens Befordring end det Bestemte.

26) Admiralitetet skal referere til Kongen det, der foresalbet, forandres eller indrettes ved Søe-Etaten, og hver Maaned indlevere nøiagtige Extracter over den Tilstand, den er i, det, der behøves, hvormange Søefolk der ere ved Holmen eller andre Steder, hvilke Skibe der ere udcommanderede eller skulle løbe ud, hvilken Besætning der er med, endvidere hvilket Mandskab der bespises paa Holmen, hvilke Folk der have været til Arbejde i Maanedens Løb, og det, de have udrettet. Ingen Officier maa ind- eller affættes uden Kongens skriftlige Befaling. Overhovedet skal Admiralitetet indgive Beretning om de Ting, som det troer, at Kongen ønsker at vide, for stedse at kunne kjende Holmens og

Søe-Magtens Tilstand og befale det Fornødne til Tjenestens Befordring. —

Da de Indretninger, der foretoges ved Søe=Statten efter Freden, oplyses af nogle kongelige Befalinger¹ til Admiralitetet, daterede Kjøbenhavn, den 13de og 18de December 1679, med dertil hørende Reglementer, anføres her Extract af dem:

Betalings=Reglementet var:

1 Rigs=Admiral (Hendrik Bieleke)	} gageredes som } Geheimeraader.
1 Gen. Adm. Lieut. (Niels Suell)	
2 Vice=Admiraler (Christian Bieleke og Henricq Span)	à 1,200 Rb.

4 Schoutbynachter (de Witt, Hoppe, Gedde og Dreyer)	à 600 —
1 Schoutbynacht, som Pension	200 —

Der skulde beholdes i Tjenesten:

10 Capitainer	à	400 —
11 —	à	300 —
9 —	à	250 —
8 —	à	200 —
7 Captain=Lieutenanter	à	200 —
19 Lieutenanter	à	200 —
30 Skippere	foruden Kosten	à 100 —
24 Under=Skippere	— —	à 50 —
30 Høibaadsmænd	— —	à 36 —
30 — Mather	— —	à 24 —

¹ Udm. Cop. Bog.

14	Styrmænd	foruden Kost à	60 Rb.
30	Skibmænd . . .	— — à	30 —
30	— Math.	— — à	24 —
138	Qvarttermestere	— — à	30 —
6	Trompetere . . .	— — à	30 —
20	„Profosser“ . . .	— — à	24 —
1000	Matroser . . .	— — à	21 —
150	Drenge . . .	— — à	12 —

i Alt: 1575 Pers., som gaae tilføes med Flaaden, 107,042 Rb.

1	Løimester	400 Rb.
1	„Zeugwarter“	200 —
30	„Arkeliemestere“ foruden Kost à	50 —
30	— Math. — — à	30 —
500	„Bøseffjottere“ — — à	21 —

i Alt 562 Løihuusbetienter, som i Alt koste 31,900 —

Et Mariner-Compagnie, bestaaende af:

1	Capitain	228 Rb. 12 ø.
1	Lieutenant	136 — 84 -
1	Under-Lieutenant	114 — 6 -
1	Fændrif	114 — 6 -
1	„Capitain d'armes“	51 — 31½-
3	Sergeanter à	45 — 60 -
1	Foureur	45 — 60 -
1	Gefreidat = Corporal	45 — 60 -
1	Mynifter = Skriver	45 — 60 -
3	Corporaler à	34 — 21 -
3	Spillemænd à	28 — 49½-

133 Gemene à . . . 22 Rb. 78 $\frac{1}{2}$.

Desuden til Marinerne fra
Capt. d'armes af $1\frac{1}{2}$ Pd. blødt
eller $1\frac{1}{4}$ Pd. haardt Brød dagligt

i Alt 150 Mariner, som aarligt koste 5,250 Rb. 65 $\frac{1}{2}$.

1 Vice-Præsident i Under-Retten og Udses-
for i Admiralitets-Collegiet . . 600 Rb.

1 Secretair }
1 Copiist } tilssammen . . 500 —

1 Commisf. og Bogholder tilligemed

1 Skriver 600 —

1 Mynsterf skriver,

1 Underf skriver og

1 Dreng 550 —

1 Eqpipagemester 800 —

2 Skrivere hos denne *) . . . 150 —

1 Material-Skriver *) . . . 600 —

1 Skibs-Bygmester 300 —

1 Veiermester 350 —

4 Mynsterf skrivere paa Holmen à 80 —

1 Skiftef skriver 80 —

*) Ved en kongelig Resolution af den 3die April 1683 blev endnu 1 Skriver med 150 Rb. aarlig Løn bevilget Eqpipagemesteren, og Materialf skriveren erholdt, som Esfabref skriver, et Tillæg af 100 Rb. aarligt „til Underholdning af flere Tjenere.“

4 Mynsterkrivere ved Matroserne paa Landet og i Stæderne i Danmark à	100 Rb.
6 Mynsterkrivere i Norge à	100 —
1 Ober-Skipper	400 —
1 Fiskal	200 —
1 Chirurg	400 —
1 Navigations-Skoles Directeur (Bagge Wandel)	300 —
1 Spisemester	100 —
1 Smedbeskriver	100 —
1 Kof	60 —
1 Fyrbader	80 —
2 Dpvartere à	80 —
1 Ober-Profos, dobbelt Kof og	100 —
2 Portnere à	30 —
5 Mattevægttere à	21 —
1 Dpvarter ved Bræbænten, Kof og Lon	53 —
2 Begsydere à	53 —
2 Fangefogder à	53 —
1 Sogne-Præst	500 —
2 Capellaner*) à	150 —

i Alt 55 Betj. ved Holmen, som ei gaae til Søes; 9,248 Rb.

*) Disse erholdt ved en Resolution af den 24de Febr. 1680
et Tillæg af 50 Rb. aarligt.

1 Bryghuusfriver	360 Rb.
1 Brygger	96 $\frac{2}{3}$ —
14 — Svende à	48 —
8 Bødfere à	72 —
1 Møller med Svend	110 —
1 „Molledriver“	40 —
1 Arbeids-Kudst	40 —
2 Portnere à	40 —
1 Tilsynsmand	60 —
4 „Plichts Karle“ à	40 —
<hr/>	
i Alt 34 Betjenter ved Bryghuset	2,194 Rb. 64 s.
1 Proviantfriver	500 —
3 Underfrivere à	150 —
2 „Keer“ = Svende à	52 —
1 Kornmaaler	52 —
2 Fogber à	40 —
31 Arbeidskarle og Kudst à	36 —
3 Portnere à	40 —
1 Bager = Mester	100 —
3 — — Svende à	60 —
24 — Svende à	52 —
<hr/>	
i Alt 71 Proviantgaarbs = Betjenter	3,750 — = -
Haandværksfolkene's Daglon paa de	
Dage, hvorpaa de arbeide:	
1 Skibs = Bygmester	1 Rb. 62 s.
2 — — à	1 — 24 -

1 Skibs-Bjgmester-Svend	=	Rd. 88	§.
1 Baadebygger = Mester	1	—	∴ -
1 Mastemager	1	—	∴ -
1 Skibs = Lommermand	=	—	72 -
1 Borer	=	—	36 -
1 Saugfjærer	=	—	32 -
1 „Ruhugger“	>	—	32 -
1 —	=	—	24 -
1 Snekker = Mester	1	—	∴ -
1 — — Svend	=	—	40 -
1 Blokkdreier = Mester	1	—	∴ -
1 — Svend	=	—	36 -
1 Bildhugger = Mester	1	—	∴ -
1 — Svend	=	—	40 -
1 — Dreng	=	—	24 -
1 Grovsmed = Mester	1	—	42 -
1 — — Svend	=	—	64 -
1 — Svend	=	—	40 -
1 Kleinsmed = Mester = Svend	=	—	48 -
1 — Svend	=	—	24 -
1 Rebslager = Mester	1	—	∴ -
1 — Skriver	=	—	48 -
1 — Svend	=	—	24 -
1 Seilægger = Mester	=	—	64 -
1 — — Svend	=	—	48 -
1 — Svend	=	—	28 -
1 Pompeborer	=	—	32 -

1 Pølebukker 20 fl .

Daglønnen ansloges aarligt til	52,000	Rd.
4,000 Matroser fra Danmark ¹ og		
Norge à	21 Rd.	84,000 —
8 Maaneders Kost til	1,500	Rd.
paa Holmen eller til Soes	32,000	—
Reise=Penge til „Ungesolk, som		
sig efter Sise=Farten vil lægge“ . . .	1,000	—
<hr/>		
i Alt	6,447	Personer 328,385 $\frac{1}{2}$ Rd.

Bed Resolutioner af den 10de Januar og den 4de September 1680 bleve der tilstaaede Skibs=Præsterne, indtil de bleve befordrede, først 8 Sletdaler og siden 8 Rd. maanedligt¹.

Kjøbstædernes Forpligtelse, at stille det fornødne Antal Søefolk til Flaadens Bemanding, fik efter Freden en forandret Indretning. Under den 18de December 1679 bestemte Kongen², at Verne og Kjøbstæderne i Danmark skulde stille 2,000 Matroser („Baadsmænd“) til Søe=Krigs=Tjeneste, hvilke Admiralitetet skulde fordele imellem hine, som skulde indstaae for, at de vare beredte, naar de behøvedes til Kongens Tjeneste, og for hver Mand have 21 Rd. aarligt. Naar Fordelingen var skeet, skulde Collegiet underrette vedkommende Districter om, hvormange de skulde levere. Naar det melb=

¹ Adm. Arch. ² Adm. Cop. Bog.

tes, at de vare samlede, da skulde de mynstres og indrolleres af een af Admiralitets = Medlemmerne eller en Schoubbynacht med et vist Antal Capitainer og Lieutenanter samt Districtets Commissair og Mynsterfriveren. Ingen Matros, som saaledes var indført i Rullen, maatte udslættes deraf uden Collegiets Vidende, og da skulde en anden dygtig Mand indtræde i hans Sted, for at Kongen stedse kunde være vis paa at have det bestemte Antal Matroser til Tjeneste. Naar Noget afgik ved Døden, skulde der inden 3 Maaneder en Anden igjen fremstilles til Indrølling, og Districts-Capitainen og Mynsterfriveren skulde have Opsyn med, at den ledige Plads strax igjen blev besat med en duelig Matros. De 3 Maaneders Løn skulde udbetales den Indtrædende som Recrutpenge. Enhver Forandring, som fandt Sted, skulde meldes til Collegiet. For at lette Stæderne og Verne Matrosernes „Bedligholdelse og Anskaffelse“ vilde Kongen hvert Aar ved Jule-Tider lade dem vide, hvor mange der skulde bruges næste Aar til Kongens Tjeneste, og, naar de vare komne til Holmen, vilde han lade dem underholde ligesom de andre i Tjenesten værende Søfolk. Det Mandskab, som ei var bleven tillsagt, tillodes det at søge deres Underholdning, hvor de bedst kunde; dog maatte de ei begive sig saa langt bort, at de ikke i 3 à 4 Maaneder efter givet Befal kunde møde til Tjenesten, hvis Kongen uventet skulde bruge dem. 2 Gange om Aaret, enten i Februar eller Marts og i

November eller December, skulde Collegiet lade mynstre overalt samt sørge for, at Mandskabet blev vel behandlet og nød de Friheder, som Kongen havde tilstaaet dem, for at andre kunde opmuntres til at ned sætte sig i Landet, og derved Flere indrolleres, naar det behøvedes.

Norge skulde ogsaa stille 2,000 Mænd, hvis Indrollering, ved en kongelig Ordre af 6te December, var paalagt Statholder Guldenlew. Det befalede Collegiet at sende 6 „dygtige“ Capitainer og ligesaa mange Lieutenanter til Norge, for tilligemed Commissairen at indrette Alt tilbørligt. Dersom Statholderen skulde ansee det fornødent, at en Vice=Admiral eller Schoutbynacht blev sendt med disse Officierer, da skulde Collegiet melde det til Kongen, for at han kunde bestemme denne. Ordren til Statholderen viser, at Kongen antog, at Kjøbstæderne i Norge kunde stille 600 Mand og Indbyggerne langs Kysterne og Bønderne de øvrige 1400 Mand; for hver af disse skulde de have 21 Rdlr. ligesom i Danmark. Naar de ei vare tilfagte til Kongens Tjeneste ved Jule=Tider, var det dem tilladt at fare under samme Betingelser som de Danske. Statholderen skulde fordele Landet i Districter, som han skulde tildele de 6 Capitainer eller, hvis det behøvedes, flere, som skulde blive ham tilsendte; disse maatte i det Mindste 2 Gange aarligt mynstre deres Mandskab, som ei maatte blive indrolleret, uden at være dueligt. Capitainerne skulde indgive rigtige Ruller, ei alene til Admira-

litetet, men ogsaa til Statholberen. Det blev paalagt denne at forøge Antallet af de Indrollerede, dersom det var muligt¹.

Ved en Placat¹ af den 10de Marts 1680 blev det lovet Enhver, som vilde lade sig indrollere til Holmens Tjeneste, 10 Rdlr. aarligt til Huusleie eller frit Huus, de samme Privilegier, som Kongen havde tilstaaet de andre Søefolk, og Tilladelse til at fare, hvor de vilde, naar de ei behøvedes til kongelig Tjeneste, samt at de, naar de vare i denne, skulde nyde den samme Kost og Løn som de andre, i Kongens Sø-Tjeneste værende, Søefolk.

Den 13de Marts 1680 blev det bestemt¹ i Admiralitetet, at det indrollerede Mandskab i de jydske Kjøbstæder skulde deles i 3 Districter, og i hvert af disse ansættes 1 Capitain og 1 Mynster-Skriver, for at have Opsigt med Matroserne og 2 Gange om Aaret mynstre dem. Byerne og Districterne skulde stille:

Aalborg District:

Lesløe	50	Matroser
Anholt	—
Skagen	20	—
Sæbne	12	—
Frederikshavn („Stadstrand“)	6	—
Hobroe	10	—

¹ Adm. Cop. Bog.

Thisted med Klitmøllerne	20	Matroser
Nykjøbing paa Mors	10	—
Nalborg	70	—
Holstebro	6	—
Lemvig	12	—

Aarhus District:

Horsens	30	—
Aarhus	50	—
Grenaae	15	—
Mariager	15	—
Randers	24	—
Ebeltoft	26	—
Ringkjøbing	24	—
Skive	6	—

Ribe District:

Ribe	40	—
Grev Schaef *)	100	—
Varde	15	—
Slendborg	40	—
Brebstedt	=	—
Sønderborg	30	—
Hadersleben Bye	20	—
Hadersleben Amt	100	—
Eolding	20	—

*) Formodentligt af Grevskabet Schaefenburg.

En Admiralitets-Deputeret (Statsraad Sehestedt) blev tilligemed nogle Officierer udsendt i Danmark, for at indrette Indrolleringen; ligeledes beordredes ogsaa nogle andre Officierer til Norge i samme Hensigt. Det blev lovet de Godseiere, som lode deres Folk indrollere som Matroser, at de skulde fritages for at levere Mandskab til Land=Militairet¹.

I Norge blev Indrolleringen ogsaa deelt i Districter: 1) fra Frederikshald til Øster=Riisøer, 2) fra Øster=Riisøer til Lister, 3) fra Lister til Stavanger, 4) Bergenhuus=Amt og 5) Bergenhuus= samt Romsdalens=Lehn¹. Da mange af de til Indrollering ansatte Bøer og Districter enten viste Uvillighed eller Mangel paa Evne til at stille det bestemte Antal Søe=Folk, saa blev formodentlig derved foranlediget en kongelig Ordre¹ af den 31te December 1680, som befalede at standse med Indrolleringen i Danmark og Norge, og tillod, at det Mandskab, som ønskede at udtræde af denne, maatte gjøre dette imod at tilbagelevere Patenterne. Desuden blev ved samme Befaling bestemt at de ved Holmen Indrollerede skulde deles i 2 Compagnier og Marinernes Antal formeres til 2 Regimenter (et for Danmark og et for Norge), hvert paa 6 Compagnier, som skulde være 200 Mand stærke og, ligesom de andre Søefolk, alene

¹ Adm. Cop. Bog.

„dependere“ af Søe=Staten samt have de samme Friheder, der vare tilstaaede Søefolkene og Land=Militisen.

Ifølge en kongelig Resolution¹ af den 7de August 1680 blev Søe=Statens faste Mandskab inddeelt i 4 Eskadrer, hver under en Schouthynachts Commando, og disse igjen i 3, 4, 5 og 6 Compagnier, som comman=deredes af Capitainer. Det blev endvidere befaleet, at Mandskabet kun hver anden Dag skulde møde til Arbeide paa Holmen under en Officiers Opsigt, dersom ikke den kongelige Tjeneste „i høieste Maade udkræver det oftere.“

Staaenden bestod i Aaret 1680 af 77 Krigsskibe med 2,325 Kanoner², hvoraf flere i dette og de paafølgende Aar bleve brugte som Koffardieskibe under Officiers Commando, deels for at hente det Nødvendige til Søe=Magten, deels for at ublaanes til de ost- og vestindiske samt Salt=Compagnierne, ja endog til private Kjøbmænd¹. Ogsaa findes flere kongelige Resolutioner² i disse Aar, hvorved Krigsskibe bleve „forærit“, „skærket“ saavel til de anførte Compagnier, som til Private. Ved en Resolu=tion¹ af den 12te Februar dette Aar bestemtes, at kun de kongelige og Defensions=Skibene maatte indføre Salt i Kongens Riger og Lande.

Samme Aar vare der 1 Drlogsskib og 8 Fregatter i Øresundet og 1 Fregat i Beltet, for at haandthæve Kongens Rettigheder der. 1 Fregat og 2 Barcalonger

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. Arch.

Krydsede under Island, og med de i Sundet liggende Skibe overførte i Mai-Maaned General-Admiral-Lieutenant N. Juell den, med Kong Carl den 11te af Sverrig formælede, danske Prindsesse Ulrikke Eleonora. I November førte en Barcalonga en russisk Besandt til Riga¹. Det kongelige Skib sorte Rytter blev dette Aar løstet til Kjøhalings-Pram til Brug for Koffardie-Skibene, og den derfor erlagte Betaling tilstaaet Søe-Dvæsthuset¹. Den 1ste Juli blev Søe-Etatens Løihuus afskilt fra Land-Militairets, og Løihuus-Compagnierne oprettedes².

I Aaret 1681 bestod den kongelige Flaade omtrent af de samme Skibe, som det foregaaende Aar, og Søe-Etaten af 72 Officierer og i Alt 4,047 Personer; iblandt disse findes kun eet Mariner-Regiment, 1,200 Mand stærkt. Til de almindelige Udgifter vare der tilstaaede 291,752½ Rdlr.².

Dette Aar blev en Eskadre, bestaaende af 4 Orlogskibe og 2 Jagter, udrustet, for at føre Kongen til Norge, under Vice-Admiral C. Bielkes Commando; dog fandt denne Reise ikke Sted. Det blev siden befalet ved en kongelig Ordre, at den øvrige Deel af Flaaden skulde holdes klar til Equipering, hvilken imidlertid ei blev iværksat².

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. Arch.

I Aaret 1682 bestod den kongelige Flaade af 47 Drlogskibe og Fregatter, som vare inddeelte i 4 Eskadrer¹, og Søe=Staten af 78 Officierer og i Alt 4,032 Personer². Til de almindelige Udgifter vare bestemte 297,021 $\frac{5}{4}$ Rdlr.².

Foruden en Deel Skibe til Koffardie=Jarten, blev i dette Aar udrustet en Eskadre, som bestod af 7 Drlogskibe og 13 Fregatter, hvilke ei synes at være komne bort fra Kjøbenhavn, men kun udenfor Bommen³. Ved en kongelig Ordre¹ af den 23de September blev det befalet, at der skulde udlægges en Fregat paa Kjøbenhavns Rhed, for at vaage over Qvarantaine=Anordningerne i Anledning af den i Tydskland herskende Pest.

Ved en kongelig Foundation¹ af den 13de Juli blev det allerede i Aaret 1658 af Kong Friderich den 3die oprettede Søe=Qvæsthuus organiseret og derved bestemt det Samme, som ved Foundationen af den 29de December 1674 var bleven paalagt Admiralitetet, nemlig:

1) To Borgere i Kjøbenhavn af de 32 Mænd, som Kongen derfor fremfor nogen Anden vilde tillægge Raadmands Charge, skulde modtage og forvalte de Penge, som tilhørte Qvæsthuset og hidtil vare administrerede af Admiralitetet. Disse Forstandere skulde hvert Nytt=Aar aflægge Regnskab for de af Kongen dertil udnævnte Deputerede, som vare Rigs=Marschal J. C. von Corbiß

¹ Adm. Arch. ² Det kongl. Geh. Arch. ³ Adm. Cop. Bog.

til Hellerup, eet Medlem af Rentekammeret, eet af Admiraltets-Collegiet tilligemed de, som Kongen i Krigs-Tider „vil bruge“ af General-Commissariatet dertil; naar disse havde fundet det rigtigst, da skulde de quittere derfor.

2) og 3) I hver Kirke i Kjøbenhavn, saavel som i alle Slots-Kirkerne, skulde der gaae en Tavle om for Dvæsthuset*) og udenfor dette være en Blok til at lægge Gaver i.

4) Dvæsthuset skulde nyde Andeel i alle Confiskationer, som skee ved Donistolene, efter nærmere Bestemmelse**).

5) De tvende Forstandere skulde under de Deputeredes Opsyn tage vare paa Dvæsthuus-Bygningen og Inventariet.

6) Saavel de Deputerede, som Forstanderne, maatte føre nøiagtigt Tilsyn med Bespiisningen, som skulde skee efter „Land-Larten“, hvortil desuden skulde gives det, som Kjøbenhavns Stads-Physicus ansaae for nødvendigt til Patienterne.

7) En Skibs-Præst eller, naar ingen af disse vare tilstede, een af Holmens Kirkes Capellaner, skulde

*) Efter Foundationen af 29de December 1674 skulde der desuden i Kirkerne i Christiania, Bergen, Trondhjem og Christianssand ombæres Tavler for Dvæsthuset.

**) Denne sandt Sted ved Forordningen af 23de Juli 1683.

dagligt holde Aften- og Morgen-Bøn tilligemed Sang, og hver Søn- og Helligdag Prædiken paa Qvæsthuset.

8) Det nødvendige Antal Spvartnings-Koner skulde stedsse holdes, for at pleie de Syge tilbørligt.

9) Ingen Andre end de, som vare qvæstede i Kongens Tjeneste, maatte indtages i Qvæsthuset og disse ei beholdes længere, end indtil de vare helbredebe.

10) De, som deraf bleve uskikkede til at fortjene deres Brod selv eller gjøre nogen Slags Tjeneste paa Holmen, skulde sendes til eet af de Hospitaler, hvor Slige optoges.

11) Stads-Physicus skulde have Opsigt med Chirurgerne, som vare ansatte ved Qvæsthuset, være tilstede ved alle Amputationer, besørge for Kongens Regning de Medicamenter, som han ansaae for nødvendige, og have for sit Arbeide en aarlig Gage efter de Syges Antal.

Det paalagdes saavel de Deputerede, som de to Forstandere, at vaage over, at denne Foundation blev efterlevet. —

I Aaret 1683 bestod den kongelige Flaade af 36 Orlogskibe og Fregatter, samt 36 Skibe, der bleve brugte til Koffardie-Fart¹. Dengang stode der 101 Officierer og i Alt 3,911 Personer i fast Tjeneste ved Søe-Staten. Til de almindelige Udgifter vare der tilstaaede

¹ Admir. Cop. Bog.

296,173 $\frac{1}{8}$ Rdt. ¹. Den 16de Marts d. A. døde Rigs-Admiral Hendrik Biecke, der var den Sidste, som beklædte denne Post.

Foruden Krydsere i Nord- og Øst- Søen var dette Aar en Flaade, som bestod af 26 Orlogsskibe, 4 Fregatter og 4 Brandere, og som var forenet med en, af Marquis de Preville commanderet, fransk Flaade, bestaaende af 13 Orlogsskibe, 2 Fregatter og 4 Brandere, under General-Admiral-Lieutenant Niels Juells Commando i Østersøen, for at være beredt til at angribe den svenske og den i dette Farvand ventede hollandske Flaade, dersom der skulde udbryde Krig ².

Uf Rapporten ² til Kongen, som dengang var i Holsteen, erfares, at de fredelige Forhold vare nærved at brydes og Fjendtlighederne at begynde, hvilket den autoriserede Copie af en Rapport viser, hvilken er dateret den 7de August 1683 og underskrevet af J. Juell, C. Sehestedt og R. Thott, og hvori anføres: „Gen Ting
„er, som baade gjører Gen. Adm. Lieutenanten og Os
„tviflagtig, vi veed vel, at det er Eders Majestæts
„Willie at slage paa Svenske Floeden, om vi kand, vi
„veed og, vi skal gjøre det samme ved Hollænderne, om
„de kommer, vi veed og, vi skal hindre Transporten,
„mens troer vi ikke, at være Eders Majestæts Willie,
„at, om de fører 5 à 6 hundrede Mand ofver, at vi

¹ Det kongl. Geh. Arch. ² Adm. Arch.

„derfor skal engagere Krigen, og, indtil vi bekommer
 „Eders Mayestæts allernaadigste Ordre, som vi allerun-
 „derdanigst begere og ombeder, saa engagere vi os ikke
 „med dennem uden noget esentiel kunde gøres, heller
 „vi saae Leilighed til at bibringe Floden en streg, som
 „var Umagen værd, er det ikke saaledes conform med
 „Eders Mayestæts Willie, wil vi forhaabe, Eders Ma-
 „jestæt det dog ikke i Unaade optager, saasnart som vi
 „deroffver faaer Eders Mayestæts Befaling, skal den
 „blifve med den allerunderdanigste hørksomhed efterlevet,
 „som Vores allerunderdanigste Pligt erfordrer.“ P. Sk.
 „Om Transporten meene vi, at skicke de 6 à 8 hun-
 „drede Mand i Koffardiefahrer, da tør vi ikke derfor
 „raade til at engagere Krigen, skicker de og et par heller
 „et Orlogsskib til convojer med saamange Folk som for-
 „bemeldt, da skulle vi raade til at vise dennem tilbage
 „igien; men, Kommer der en 5 à 6 heller flere, da
 „raade vi til at gribe an og vil de andre af Krigs-Maa-
 „det falde i tancke med os, blifver den conduite holdt i
 „Floden, til Eders Mayestæt det anderledes allernaadigst
 „befaler. Fra Stokholm beretter Fransoserne, som for
 „10 Dage siden er derfra Kommen, at de Svenske Ski-
 „ber til Lifland fra Finland 10,000 Mand. Eders
 „Mayestæt haver vel derom nermere Efterretning.“ Det
 blev befalet Geheimeraad Baron J. Juell og E. Sehe-
 stedt, som da vare Deputerede i General-Commissariatet,
 at følge med General-Admiral-Lieutenant Niels Juell

paa Flaaden, og af disse tre ere Rapporterne til Kongen underskrevne. Da Hensigten, Fredens Vedligeholdelse, opnaaedes, foresaldt intet Hjendtligt med denne Flaade, som retournerede til Kjøbenhavn i October Maaned¹.

Til Oplysning om den maanedlige Forbrug i Krigs-Skibene paa disse Lider, anføres her Extract af et Reglement², som ved en kongelig Resolution af den 11te Marts 1683 bestemte, at der skulde tilstaaes

500 Person.	8 Spd. Lys	15 Favne Brænde	1½ Ld. = Fd. Salt
400 —	8 —	12 —	1 — $\frac{4}{5}$ —
300 —	3 —	8 —	$\frac{3}{4}$ — $\frac{3}{8}$ —
200 —	2 —	6 —	$\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{5}$ —
100 —	2 —	4 —	= — $1\frac{1}{5}$ —

Til 3½ Spd. Fleff eller Kjøb tilstodes $\frac{1}{2}$ Ld. Salt til Conservation, naar der provianteredes paa 3 Maaned.

Paa disse Lider vare der ingen særskilte Opdragelses-Anstalter for de vordende Søe-Krigere. Disse bleve i Almindelighed i den modnere Alder antagne til den Charge, hvortil de i anden Tjeneste havde viist sig due-lige. Efter Freden med Sverrig søgte Kongen at danne unge Mennesker til Officierer ved at antage Lærlinger, som erholdt Kost og Løn samt nogen Underviisning, og ved en Resolution af den 3die April 1683 blev det bestemt, at de herefter skulde udsendes med Skibene for at

¹ Adm. Arch. ² Adm. Cop. Bog.

gjøre Under-Lieutenants Tjeneste. Disse Lærlinger bleve Stammen til det siden oprettede Søe-Cadet-Compagnie, hvoraf senere vore Dages Søe-Cadet-Corps fremstod.

Flere Attester og Skrivelser¹, udstædte af Admiraltetet deels i Aaret 1679, deels i dette Aar, vise, at Kongen havde fritaget den Wiin, som blev forbrugt ombord i de kongelige Skibe, for at betale Told.

Allerede under den 6te August 1675 lod Kong Christian den 5te ved Trykken bekjendtgjøre Krigs-Artikler, som i det Væsentlige ere af samme Indhold som de, af Christian den 4de i Aaret 1625 udstædte, Pag. 97 anførte.

Den 17de Februar 1683 befalede¹ Kongen
 Statholderen i Norge Ulrich Friderich Guldenlew,
 Rigs-Admiral Hendrik Bielcke,
 Gen. Adm. Lieut. Niels Suell,
 Etatsraad Sehestedt,
 Geheime- og Etatsraad Wibe,
 Admiral og Admiraltets-Raad Christian Bielcke,
 — — — — Henricq Span,
 Krigs- — — — — Jens Harboe og
 Admiraltets-Assessor og Vice-Præsident i Admiraltets-
 Retten Christian Schønning,
 at de saa snart, som muligt, skulde eftersee og revidere
 det „Project“ til nogle Søe-Krigs-Artikler og den Krigs-
 Rets-Instruction, som Kongen havde ladet udfærdige

¹ Adm. Cop. Bog.

for Flaaden, og bringe det i saadan Orden, at det kunde befordre Kongens Tjeneste og Justitsens Administration, og derpaa skulde de indstille dem til Kongens nærmere Approbation.

Under den 27de Marts samme Aar bleve disse Artikler underskrevne af Kongen og indeholde:

- 1ste Capitel, om Guds-Tjenesten,
- 2det — — Commando og Lydighed,
- 3die — — „Søe-Bestillinger“,
- 4de — — at fare fra og til Borde samt om Landgang,
- 5te — — Signaler,
- 6te — — „Misshandlinger“,
- 7de — — Bagten,
- 8de — — Fægtning mod Fienden,
- 9de — — Baaben, Ammunition og Skibs-Redskab,
- 10de — — Bytte og Fanger,
- 11te — — Antagelse, Affked og Lønning,
- 12te — — adskillige Tilfælde og om Artiklernes Sagttagelse og
- 13de — — Søe-Krigs-Retten.

Med disse Artikler blev der udstædt en Forordning angaaende Delingen af det Bytte, som gjordes til Søes, hvilken tilligemed Artiklerne blev bekendtgjort ved Trykken.

Under den 3die April 1683 udstæbte Kongen en Forordning om Defensions-Skibenes Dimensioner („Character“), hvorved disse Skibes Størrelse og Bygning bleve

bestemte, og som fastsatte, at kun de Skibe, som førte fra 36 til 12 Kanoner, maatte indføre spanskt Salt, at de fra 12 til 6 Kanoner skulde have „Frihed“ paa alle andre Varer og fransk Salt, og alle Defensions-Skibe være fritagne for Drefunds Told. Den findes trykt mellem de øvrige af denne Konge udstædte Forordninger og aabne Breve.

I Aaret 1684 bestod den kongelige Flaade af 58 Skibe med 2,212 Kanoner¹, Søe-Etaten af 101 Deficiere og i Alt 4,172 Personer. Til de almindelige Udgifter vare der tilstaaede 311,512 Rdlr. 73 $\frac{1}{4}$ ß .²

Foruden flere Skibe til Koffardie-Farten blev det ved en kongelig Resolution³ af den 25de Marts befalet, at der skulde udrustes 16 Delogskibe, 6 Fregatter og 4 Brandere, som i Alt førte 1,072 Kanoner og 6,669 Mand. Da de Svenske udrustede deres Flaade, og omendstjondt der ei var noget Fjendtligt i Vente, blev det dog befalet ved en Ordre¹ af den 28de Juni at udruste alle de Skibe, hvortil der vare Folk, og ved en Ordre¹ af den 2den Juli at paaskynde Skibene udlagte. Det synes imidlertid, at Flaaden ikke kom fra Kjøbenhavns Næder paa nogle enkelte Krydsere og Recognosceer-Skibe nær; den 6te September blev den befalet¹ at oplægges.

En Rapport fra Schouthbynacht Maulsen, dateret den 4de Juli, som findes anført i Admiralitets-Archi-

¹ Adm. Cop. Bog. ² Det kongl. Geh. Arch. ³ Adm. Arch.

vets Register, men selv mangler, viser, at der dette Aar have været Stridigheder med Helgoland, som blev blokeret af 2 Fregatter og alle paa Eiben værende Jagter, og som capitulerede, efter at der vare landsatte Tropper under Oberst Richelieu og 12 Galiother vare erobrede.

Ved en kongelig Ordre¹ af den 5te Juni 1680 blev det befaleet Admiralitetet at „conferere“ med Admiral Span og Major Clary om Anlægget af en Havn ved og Befæstningen af Ertholmene, som skulde indrettes saaledes, at en Flaade eller Eskadre kunde ligge sikker der, desuden befaledes det, hvis det blev anseet hensigtsmæssigt, at dette Anlæg skede, da, for at det desto hurtigere kunde komme istand, at Admiralitetet strax skulde være betænkt paa Anskaffelsen af de nødvendige Materialier og Arbeidsfolk. Under den 7de August samme Aar blev Collegiets Plan approberet, og det beordret¹, at samle det Fornødne til Arbeidet, saa at der kunde begyndes paa dette næste Foraar; men ved en Ordre¹ af den 16de November blev dette udsat indtil videre; formodentlig have Bekostningerne og Banfælighederne forarsaget denne Opsættelse, og, da Bestræbelsen efter at have en befæstet Havn i Østersøen havde foranlediget flere Undersøgelser desangaaende paa Bornholm, og disse havde ført til den Formodning, at Havnen ved „Arnak“ skulde kunne indrettes dertil, blev Fregatten Stiernnen, commanderet af

¹ Adm. Cop. Bog.

Capitain N. L. Barfoed, befalet¹, at overvintre der imellem 1683 og 1684, for at erholde Visshed om Havnens Sikkerhed og Bessaffenhed ved stormende Veir og Tisgang; men, da dette Skib forliste, opgaves disse Forsøg. I Aaret 1684 blev der begyndt med Arbeidet paa Ertholmene, som fik Navnet Christianssøe; der blev sendt en Commission, bestaaende af Etats- og Admiralitetsraad Sehestedt, Admiral Span, General-Major v. Osten og General-Quarttermester Hofmann, derover, for at udkaste Planen og forestaae Arbeidet, og ifølge en kongelig Ordre² af den 23de August skulde Admiralitetet saasnart, som muligt, sende Garnisonen derhen, hvilken, efter et egenhændigt underskrevet, kongeligt Reglement² skulde bestaae af: 1 Commandant (Oberst-Lieutenant Coucheron), 2 Compagnier Marinere, 1 Præst med 1 Degn, 1 Chirurg med „1 Svend“, 1 Proviantforvalter, som skulde godtgjøres 1 Tjener, 2 Huus-Lømmere, 4 Smedde, 1 Kof, 1 Bager med Svend, 1 Brygger, 1 Artillerie-Lieutenant, 1 Styk-Juncker, 6 Constabler, 30 Haandtlangere, 1 Søs-Capitain-Lieutenant, 1 Quarttermester, 6 Skibs-Lømmere og 6 Chaluoproere. I Aaret 1685 bleve der sænkede 2 ubrugelige Skibe „til Fæstningens og Havnens Nytte og Gavn“¹.

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. Arch.

For Aaret 1685 ere ingen Tabeller over Flaadens Skibe fundne; men de kunne rimeligviis ei have været synderlig forskjellige fra det foregaaende Aar. Under den 1ste December 1684 befalede ¹ Kongen Admiralitetet, at Koffardieskibene, som hidtil vare regnede med til Flaaden, skulde udgaae deraf, og under den 14de April 1685 ¹, at de kongelige Koffardieskibe ikke skulde føres af Officierer, men af Skippere, og stilles til Søe=Statens Deputeredes Disposition. Søe=Staten bestod dette Aar af 66 Officierer og i Alt 3,539 Personer, og til de almindelige Udgifter vare der bestemte 260,152 $\frac{1}{2}$ Rdlr. ².

Sidst i dette Aar beordredes 12 Fregatter equiperede ¹. Vice=Admiral Hoppe førte Kongen i Mai=Maa-ned med 11 af disse ² fra Frederikshavn til Norge, hvorfra denne retournerede til Danmark i Juli ³. Saavel dette, som de foregaaende Aar, var der stationeret en Fregat i Store=Belt, som Bagtskib, og en anden førte Amtmanden til Wardøehuus og tilbage ¹.

Det efter Fredens Slutning ophævede General=Commissariat blev igjen oprettet 1683 ⁴. I Holbergs geistlig og verdslig Stat Pag. 567 anføres, at Geheimeraad Baron Jens Juell var første Deputeret, og at derved desuden vare ansatte 6 andre Deputerede, 2 Commissairer, 1 Bogholder, 2 Commissariats=Skrivere

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. Arch. ³ Riegels. ⁴ Adm. Cop. Bog og Adm. Arch.

og 2 Copister. En kongelig Ordre¹ af den 21de Marts 1685 viser, at dette Collegium da igjen var blevet op- hævet, men at derimod Etats- og Admiralitets-Raad Christopher Sehestedt og Kammerraad og Læses- for i Høieste-Ret Jørgen Elers vare blevne beskikkede til Deputerede for Søe-Etaten. Ved en kongelig, egen- hændigt underskreven Ordre¹ af den 25de Juli blev det befalet, at disse Deputerede ogsaa skulde paatage sig de samme Forretninger, som det forrige General-Commis- sariat havde havt, og baade sørge for Land- og Søe- Etaten.

Equipagemesteren, der paa de Liden forestod hele Hol- mens Bestyrelse, som nu er deelt i flere forskjellige Grene, var tillige Regnskabsfører¹ og havde en særdeles vigtig Post. Paa denne Tid findes der ikke omtalt nogen „Hol- mens Admiral“, og det synes, at Equipagemesteren directe har staaet under de Deputerede. I Aaret 1667 findes Capitain Wiingaard at være bleven Equipagemester ef- ter Thlingnagel; 1673 blev han afløst af Capitain S. J. de Boer, der døde 1677 og blev succederet af C. de Richter². Ved en kongelig Resolution³ af den 30te Marts 1686 blev der ved Holmen ansat en Lieutenant af Søe-Etaten til Under-Equipagemester med 100 Rdlr. aarligt Tillæg.

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. Cop. Bog og privat Manuskri.

³ Adm. Arch.

Den kongelige, egenhændigt underskrevne Instruction¹ for de Deputerede ved Søe-Etaten, dateret den 21de Marts 1685, indeholder:

1) 2 eller 3 Gange ugentligt eller oftere, om det er fornødent, skulle de samles for at overlægge og raadslaae om Alt, som kan være til Flaadens og Søe-Etatens „Conservation“, Gavn og Bedste.

2) De skulle lade sig forelægge rigtige „Inventaria og Ruller“ af vedkommende Betjenter over Alt, som er fornødent til at kunne decidere over det, der hører til den „Inspection“, som hermed overdrages dem.

3) De skulle især lade det være dem magtpaaliggende, at Flaaden stedse er i saadan Stand, at den i 2 à 3 Maaneder kan udrustes til at gaae til Søes.

4) Derfor maae de sørge for, at der stedse er saa stort et Forraad af Ammunition, Probiant, Materialier og andre til Flaaden nødvendige Ting, som behøves til et Tozt paa 7 Maaneder.

5) For at Flaadens Skibe tilligemed alt Tilbehør stedse kunne holdes i god Stand, skulle de sørge for at have det Fornødne til de nødvendige Reparationer.

6) Naar Kongen bestemmer, at der skal bygges nye Skibe, og de have erholdt Fortegnelsen paa alle dertil udkrævende Materialier, da skulle de sørge for, at Alt,

¹ Abm. Arch.

som behøves dertil, bliver saa betids anskaffet, at Bygningen kan blive færdig til behørig Tid.

7) De skulle vaage over, at alle Søe-Statens Betjenter bestyre deres Embeder tilbørligt, og at Enhver er paa sin bestemte Post, for at de steds kunde være sikke paa, hvem der er i den kongelige Tjeneste, og at Enhver er i stand til at finde, hvor han skal være, dersom han hurtigt behøvedes.

8) Derfor skulle de altid enten selv eller ved Bedkommende, især saasnart noget Skib gaar ud eller kommer hjem, lade mynstre, for at de steds kunde vide Af- og Tilgangen, og derefter besørge Afregningen rigtigt opgjort.

9) General = Mynstringen skal ske af dem selv hvert $\frac{1}{4}$ Aar (naar ingen Flaade er i Søen), og efter denne skulle Kullerne udfærdiges, og, naar de ere underkrevne af dem, da overleveres til den, som skal gjøre Afregningen.

10) At Udbetalingen skeer nøiagtigt efter Reglementerne, skulle de vaage over.

11) Den skal endvidere ske af Ober = Zahlmesteren efter de Deputeredes Assignation, hvilke skulle underskrive denne, naar Bogholderen har attesteret dens Indførelse i Protocolken.

12) Udbetalingen til Mandskabet skal finde Sted paa Banken, hvor de Deputerede da skulle være tilstede og sørge for, at Alt udføres rigtigt og tilbørligt.

13) Der maa ei skee nogen Udbetaling til No-
gen, som ei er anført i Søe-Statens Reglement, uden
Kongens specielle Ordre, hvilket da maa bemærkes i Regn-
skabet, for at man kan vide, hvorefter Udbetalingen er
sket.

14) Især skulle de paasee, at der leveres et rigtigt
Quantum, Maal og Vægt af de nødvendige Ting, saa-
velsom at Alt er godt og forsvarligt, at det skeer paa
sit rette Sted efter behørig Besigtelse, og at Alt conser-
veres vel.

15) De skulle af og til eftersee, om dette Sidste
er sket, og om der er det Quantum, som er angivet i
Extracterne og Regnskaberne.

16) De maae under ingen Omstændigheder og un-
der Kongens høieste Naade, hverken selv, ei heller in-
directe, have Deel i nogen Leverance af de Fornødenhe-
der, som efter nøieste og bedste Kjøb maae anskaffes til
Slaadens Udrustning. De skulle selv underskrive de Con-
tracter, som oprettes, og lade dem paategne og indføre
i Protocollen af Bogholderen, som, naar Leverancen er
sket, bemærker dette derpaa, hvorefter Anviisningen til
Udbetaling ved Ober-Zahlmesteren bemærkes paa samme
Contract, som med de vedhæstede Qvitteringer forblive
ved dennes Regnskaber.

17) Da Kongen for Fremtiden kun vil lade store
Maste-Træer og stort Lømmer hente med sine egne Skibe,
som formedelst deres Størrelse ere „uomgiertgeligen“, og

affkaffe alle Koffardie=Skibe, som ikke ere nødvendige til Flaadens Brug, naar den er udrustet, saa skulle Leverancerne, naar disse sluttes, altid contraheres saaledes, at Leverandeurerne aflevere Varene paa det anordnede Sted. Kan dette ikke betinges, da skulle de Deputerede itide sørge for at fragte de fornødne Skibe til at afhente Varene.

18) De skulle føre nøiagtigt Tilsyn med Proviantgaardens, Bageriets og Bryghusets Betjenter, at der udleveres det rigtige Quantum Proviant til Skibene, Maa=nebs=Køsten og Spiisningen i „Boden paa Holmen“, og at denne er forsvarlig og god.

19) Da nogle Capitainer, uden at imodtage Provianten, have udstædt Qvittering derfor til vedkommende Betjenter, hvoraf følger, at Skibet kommer tilkort, og Kongens Tjeneste derved lider, saa skulle de Deputerede, for at hemme slikt Underslæb, ikke alene advare vedkommende Betjenter, at de ei herefter under deres Vres og Embedes Fortabelse maae gjøre dette, men endog, saasnart de have udleveret de befalede Ting, melde det, og saavel Capitainerne, som Proviant=Skriveren skulle skriftligt opgive det Quantum, der er taget ombord, saa at man stedse kan vide, for hvor lang Tid ethvert Skib er provianteret.

20) Spiisningen saavel ombord i Skibene som „i Boden“ skal skee efter den forhen udstædte Takt, og de Deputerede skulle sørge for, at Ingen, som ikke er til-

stede, anføres, som om han fik Proviant, og at de der- ved ansatte Betjenter, der maae aflægge tilbørlig Tro- skabs-Ed, forvalte deres Embede ærligt og redeligt.

21) Især maae de have Tilsyn med, at Haand- værksfolkene paa Holmen stedsse ere tilstede og der ei forrette Andet end Kongens Arbeide. Der skal holdes nøiagtig Bog over, hvormange der dagligt møde, og saavel efter disse som efter Vedkommendes Attester skal Betalingen skee hver 8de eller 14de Dag. Det maa især bemærkes, at de Udeblivendes og deres Løn, som snige sig fra Ar- beidet, bliver formindsket derfor.

22) Med Værkstederne skal Admiralitetet for Frem- tiden aldeles Intet have at gjøre; men det, som behøves til Flaadens Brug, skulle de Deputerede anordne; dog skal Admiralitetet have Tilsyn med, at Alt forfærdiges forsvarligt og efter den bestemte Model.

23) De Deputerede skulle ogsaa sørge for, at der i Værkstederne paa Holmen arbeide dygtige Svende, som have det befalede Lærebrev, at Mesterne ikke indsnige no- gen Lærebrev under Navn af Svend, at de omgaaes ærligt med alle Materialier, som leveres dem, at Sol- kene, især Daglønnerne, arbeide flittigt, samt at Intet udbetales dem uden tilbørligt Beviis for deres Arbeide, og derfor skulle de Deputerede enten selv eller lade Equi- pagemesteren hyppigt eftersee, om det udrettede Arbeide staaer i Forhold til deres Løn. De skulle ogsaa have Tilsyn med, at Mesterne hver Aften, naar de gaae fra

Arbeidet, levere alle Nøglerne til Bærkstederne til Equipagemesteren og hos ham igjen modtage dem om Morgen.

24) Arbeidet skal saa meget, som muligt, accorderes med Mesterne, naar Materialerne leveres dem, for at intet Underflæb skal finde Sted ved Daglønnen.

25) De skulle sørge for, at Equipagemesteren forretter sit Embede tilbørligt, og at han stedsse erindrer, hvad som behøves til Flaaden. For at Alt kan anskaffes i rette Tid, og for at saavel de, som han, stedsse kunne kjende alle Materialernes Tilstand, skulle de tilholde Material- og Lømmerskriveren strax at udfærdige en udførlig Inventarie-Liste over det, der nu haves i Forraad, og levere den til Equipagemesteren samt siden hver Morgen skriftligt melde ham det, der Dagen i Forveien er modtaget.

26) De skulle føre Tilsyn med, at Søe-Statens Bygninger holdes i god Stand med den mindst mulige Bekostning, samt tilligemed Admiralitetet sørge for, at ingen andre end de, der have fortjent det, og som kunde forrette Kongens Tjeneste, faae Bolig i Nyeboder.

27) De skulle ogsaa sørge for, at intet af Kongens Gods forkommer eller ublaanes uden kongelig Tilbælfse.

28) Naar noget Skib udsendes, for at hente Lømmers eller anden Last, da skulle de paasee, at der ei indtages Andet end Kongens Gods, og at disse Skibe ikke ind-

smugle eller borttage Noget fra Holmen. Skulde de enten mærke Sligt, eller at Nogen af Søs=Statens Bestjenter ikke forvalter sit Embede forsvarligt, da maae de melde det til Kongen, som vil anordre det Fornødne desangaaende; men, skulde der i Kongens Fraværelse finde grovt Underflæb Sted, som ikke taaler nogen Opsættelse og hvortil der ikke kan indhentes Kongens Ordre, da skulde de tilsiige Fiskalen, for at han kan tiltale Vedkommende efter Artiklerne.

29) De skulde føre Opsyn med Dvæsthuset efter den ubstæbte Fundats.

30) De skulde eftersee og revidere Inventariet ved Holmen, Løihuset, Proviantgaarden og Bryghuset, for saavidt Søs=Statens angaaer, for at det Ubrugelige kan adskilles fra det Gode, og for at der ikke skal være Noget, som ei er brugeligt for Flaaden.

31) Det er de Deputerede tilladt at gjøre Forandringer i de nu bestaaende Indretninger, naar de kunne føre til Kongens Fordeel og Tjenestens Befordring, og de skulde meddele alle Vedkommende Instructioner, som de maae paafee overholdte.

32) De skulde ideligen melde til Kongen det, der foresalder ved deres Forretninger, og maanedligt eller i det Mindste hvert Qvartal indgive nøiagtige Extracter over Søs=Statens, saa at denne kan være i Stand til at vide, i hvilken Tilstand den er. Derfom de vide nogen Forbedring, da skulde de indstille det til Kongen og i Dv=

rigt forholdte sig saaledes, at de kunne forsvare og være det bekjendt. —

I disse Aar blev der begyndt paa Arbeidet af det saakaldte „Nye Verk“¹, nu Nyeholm, hvor Flaaden blev indlagt i „Hocken“; der bleve byggede Batterier, og den ubrugelige Kjøhalings = Pram Sorte Rytter samt Skibet Svenske Diderich bleve sunkne² udenfor Flaaden, for at beskytte den mod Tisgang, og tjente formodentligt til Grundvold for den sig dannende Holm. I Aaret 1685 synes disse Arbeider at være ordnede, da Bagten paa Holmen i August-Maaned flyttedes fra Skibene, hvor den hidtil havde været, i Land, og det blev befalet, at der skulde opbygges 2 „Corps de Garde“, hvilke dog først kom istand flere Aar efter; Bagten blev ved en kongelig Resolution² af den 31te October fordeelt saaledes:

1) paa det store Batterie Neptunus, hvor Hovedvagten var: 1 Capitain, 1 Skipper, 1 Qvarttermester, 1 Høibaandsmandsmath, 1 Tambour, 1 „Mestermands = Svend“, 24 Matroser, 2 Ober-Kanonerer, 1 Kanoneer, 1 Under-Kanoneer og 16 Constabler;

2) paa det gamle Batterie: 1 Capitain, 1 Skipper, 1 Qvarttermester, 1 Skibmandsmath, 20 Matroser, 1 Ober-Kanoneer, 1 Kanoneer eller Under-Kanoneer og 10 Constabler;

¹ Adm. Arch. ² Adm. Cop. Bog.

3) paa Batteriet ved Toldboden: 1 Capitain-Lieutenant eller Lieutenant, 1 Høibaadsmand, 10 Matroser, 1 Ober-Kanoneer, 1 Kanoneer eller Under-Kanoneer og 10 Constabler;

4) paa Prammen Noa: 1 Lieutenant, 1 Skibmand, 10 Matroser, 1 Ober-Kanoneer, 1 Kanoneer eller Under-Kanoneer og 10 Constabler;
 endvidere blev der ved en kongelig Resolution¹ af den 6te November 1686 bestemt, at der foruden disse Bagter skulde være:

5) paa Fregatten Svermeren: 1 Lieutenant, 1 Høibaadsmand, 1 Qvarttermester, 10 Matroser, 1 Kanoneer og 2 Constabler.

Foruden Besætningen af alle Poster paa Holmen var det paalagt disse Bagter, at have Opsigt med Flaadens oplagte Skibe. —

I Aaret 1686 vare der 2,040 Kanoner paa den kongelige Flaade, som bestod af 54 Skibe, hvoriblandt der vare 44 Orlogskibe og Fregatter¹. En Deel af de sidste bleve udrustede og sendte som Krydsere til Øster- og Nordtsøen, 2 vare Bagtskibe i Drefsundet og Store-Belt, 3 overførte i Juni den kongelige Garde til Fods til Eckernførde, 4 krydsede i September-Maaned udenfor Elben imod Hamborgerne, og i November blev 1 sendt til Frederiksværn og 1 anden til Frederikshavn for at overvin-

¹ Abm. Cop. Bog.

tre paa disse Steber¹. En Flaade, bestaaende af 17 Dr-logskibe, 4 Fregatter og 2 Brandere blev i Mai-Maaned beordret equiperet under Admiral Span's Commando; men den kom ikke ud af Bommen².

De i fast kongelig Tjeneste staaende Søe-Capitainer bleve ved en kongelig Resolution² af den 9de November dette Aar deelte i 3 Klasser, hvoraf den første Klasse blev tillagt „Capitain-Commandeurs“ Rang; desuden bestemtes, at der skulde være 1 Capitain-Lieutenants og 1 Lieutenants Klasse, og Officierernes Anciennitet indbyrdes fastsat.

Kiegels anfører i sit Forsøg til femte Christians Historie Pag. 170, at der i dette Aar blev anlagt en Navigations-Skole for Søe-Statens af Admiral Span og den for de mathemathiske Videnskaber Fremme her i Danmark saa berømte Ole Rømer; men, da der aldeles Intet findes herom i de meget fuldstændige Copie-Bøger for dette Aar, saa er det at formode, at det er forvejet med den allerede længe tilforn oprettede Navigations-Skole, som, da den ved Navigations-Directeur Bagge Wandels Død var standset, fik ved en kongelig Resolution² af den 24de Januar 1685 en ny Forstander i Valentin Lorenz. I Admiraltets-Indstillingen, hvorpaa Resolutionen er paategnet, anføres, at denne Navigations-Skole, som kaldes „Ebers

¹ Abm. Cop. Bog. ² Abm. Arch.

Kongl. Mayestæts", ikke alene har været til Brug for de i kongelig Tjeneste staaende Lærlinger, men ogsaa for Private, da det anføres, at denne Skole var til stor Nytte for Kongens Undersaatter.

I Aaret 1687 bestod den kongelige Flaade af 59 Skibe, hvorpaa vare 2175 Kanoner, og hvoraf 46 vare Drlogskibe og Fregatter¹. I fast kongelig Tjeneste stode der 69 Officierer og i Alt 4687 Personer, hvortil efter Reglementet² vare bestemte 273,842 Rdlr. 67 $\frac{1}{2}$ sk., foruden 52,000 Rdlr. til Dagløn.

Foruden enkelte Fregatter, som vare udsendte som Krydsere og Bagtskibe, blev det ved kongelige Ordre¹ af den 14de og 16de Juni befalet, at Drlogskibet Guldenlew og Fregatterne Brangels Palais, Heyren, Victoria og Svermeren samt Barcalongen Flyvende Fiske skulde udrustes og under Commando af Vice-Admiral Friderich Gedde udsendes paa en Krydstour i Nordøen for at beskytte de kongelige Undersaatters Skibsfart og Rigernes Kyster imod fjendtligt Overfald af nogle tyrkiske Søerøvere, som havde ladet sig see under den hollandske Kyst¹.

I Aaret 1688 bestod den kongelige Flaade af 54 Skibe, hvorpaa der vare 2121 Kanoner, og hvoraf 43 vare Drlogskibe og Fregatter³. Søe-Etaten talte 70 Officierer og i Alt 4686 Personer, som efter Betalings-Reglementet³

¹ Abm. Cop. Bog. ² Det kongl. Geh. Arch. ³ Abm. Arch.

Køstede	273,175 Rdlr.
Til Dagløn var bestemt	52,000 —
Efter Resolution af 20de Januar ¹ des=	
uden til Materialiers Anskaffelse	80,000 —
Bygningernes Reparation	6,000 —
Rappetter og andet smaat Artillerie-Gods	4,000 —
Kanon=Støberiet	6,000 —
Jern=Kanoners Indkjøb	16,025 —
200 Cent. Kanon=Krudt	26,000 —
en nye Fæstnings Anlæg ved Rønne paa Bornholm	6,000 —
600 Marineres Underholdning fra Norge i 6 Maanedes	10,800 —
at betale det Nødvendigste af det Til=	
gøbehavende paa Gagen, foruden det,	
som kunde bespares ved de her an=	
førte Udgifter,	20,000 —

Saaledes anvendtes dette Aar i Alt til

Søe-Magtens Brug 500,000 Rdlr.

Foruden enkelte Krydsere og Bagtskibene, blev det ved en kongelig Ordre² af den 3die Marts befalet, at 13 Orlogskibe og 12 mindre Krigskibe med 1064 Kanoner og 6550 Mand Skulde equiperes saa snart, som muligt. Ifølge en Ordre¹ af 8de September bleve de ud=

¹ Abm. Arch. ² Abm. Cop. Bog.

lagte paa Rheden; men de synes ei at være komne videre, da de den 9de October bleve befalede¹ igjen at oplægges. Navigations=Skole=Directuren tilligemed 2 Commandeur=Capitainer, 1 Lieutenant og 1 Lærling bleve med 2 fladgaaende Fartøier, 2 grønlandſke Chalupper og 2 norſke Joller ved en Ordre² af den 12te Mai befalede at foretage Opmaalinger i Farvandet i Drefundet og Grønsund. Ved en kongelig Befaling² af den 3die Juli blev Fregatten Engelen og ved Ordre¹ af den 4de August Fregatterne Svenske Falck og Blaa Keigeren beordrede udrustede og sendte til Irland, for derfra at convoyere danſke Oſtindiefarere hjem, og beskytte dem imod de da i Nordſøen og Kanalen værende tyrkiſke Kapere. Ved en kongelig Ordre og Instruction¹ af den 14de August blev det Bremerholms Equipagemester Christian Wibe befalede, at kypſe med 4 Fregatter i Nordſøen, for at anholde og opbringe alle hamborgſke Skibe, ſom kom fra Archangel og Grønland. En Ordre¹ af den 16de October befalede, at alle diſſe igjen ſkulde frigives uden at fratages Noget. Den 29de October og 15de December beordredes² nogle Barcalonger til Sundet for at forebygge „Moleſt“ af Kapere.

En kongelig, egenhændigt underſkreven „Ordonance“¹, dateret den 6te November, viſer Organisationen af Søe=Statens faſte Mandſkab i Land, og befalede:

¹ Udm. Arch. ² Udm. Cop. Bog.

1) General-Admiral-Lieutenant N. Juell skulde føre General-Commandoen over de ved Holsten og Løshuset i Compagnier deelte Søefolk.

2) Hvert Compagnie skulde bestaae af 1 Capitain, 1 Lieutenant, 2 Skippere, 1 Høibaandsmand, 1 Skibmand, 1 Høibaandsmandsmath, 1 Skibmandsmath, 3 Qvartermestere, 2 „Skibs-Sergeanter“, 1 Profos-Svend, 2 Dreng og 90 Gemene, i Alt 106 Mand. 10 Compagnier, altsaa 1060 Mand, skulde udgjøre en „Deeling“, hvoraf der skulde være 3; General-Admiral-Lieutenanten skulde commandere den ene og Admiralerne Chr. Biecke og Henricq Span under ham de 2 andre.

3) Ved hver „Deeling“ skulde der ansættes 1 Vice-Admiral og 1 Schouthbynacht, som i Admiralsens Fraværelse kunde føre Commandoen.

4) „Deelings-Cheferne“ skulde sørge for, at Compagnierne altid vare fuldtallige, samt at Compagnie-Cheferne omgiffes deres Underhavende saavel Officierer, som Underofficierer og Gemene saaledes, at de ei med Grund kunde klage.

5) Compagnie-Cheferne skulde saavel selv, som ved deres Underordnede, have Opsyn med, at de Syge bleve pleiede og passede tilbørligt, og, dersom Nogen blev syg, melde det til de Deputerede, for at der kunde gøres Anstalt til hans Helbredelse. Forsømte Compagnie-Chefen dette, da skulde „Deelings-Chefen“ irettesætte ham der-

for, og, naar dette ei hjalp, da lade ham tistale af Søs-Fiskalen.

6) Compagnie-Cheferne skulde føre rigtige Ruller over Compagniets Mandskab, og hver Maaned eller saa ofte, det forlangtes af dem, indgive Extracter over Compagniets Tilstand til „Deelings-Chefen“ og de Deputerede ved Land- og Søs-Etaten. Naar der var nogen Tvivl om disses Rigtighed, skulde „Deelings-Chefen“ i de Deputeredes Dørværelse lade Compagniet samles paa Holmen og mynstre det.

7) Naar nogen Under-Officier eller Matros afgik ved Døden, da skulde Compagnie-Chefen strax melde det til de Deputerede og „Deelings-Chefen“ og lade det være sig magtpaaliggende at faae den ledige Plads besat; dog maatte ingen ny Antagen indrolleres, førend han var forestillet „Deelings-Chefen“ og skriftligt af ham erkjendt duelig. Denne Attest skulde Compagnie-Chefen forelægge de Deputerede, naar han præsenterede den ny Antagne, som da strax skulde indskrives i Hoved-Rullen, og hvis Gage maatte regnes fra Præsentations-Dagen.

8) Under Kongens høieste Unnaade og anden Straf maatte hverken „Deelings-“ eller Compagnie-Chefen permittere eller frigive nogen Under-Officier eller Matros af Tjenesten, men sige Permission eller Frigivelse kun skee ved Hoved-Mynstringerne, som skulde holdes paa Holmen hvert Kvartal eller saa ofte, som det behøvedes, i „Deelings-Chefens“ og de Deputeredes Dørværelse.

9) og 10) Efter Dmgang skulde, efter Arbeidets Mængde, 1 eller $\frac{1}{2}$ „Deeling“ møde til Arbeide paa Holmen i 1 Uge ad Gangen paa den bestemte Tid. Equipagemesteren skulde fordele Folkene ved Arbeidet, og Compagnie-Chefen tilligemed 1 Lieutenant eller i det Mindste den ene af disse følge med Mandskabet, for at gjøre Rede for, hvilke Folk der vare tilstede og hvilke fraværende.

11) Hver Fredag skulde de Deputerede skriftligt indgive til Admiralitetet, hvormange Mand der behøvedes paa Holmen næste Uge, og derefter Chefen for den „Deeling“, som stod for Tour til Arbeidet, lade Compagnie-Cheferne tilsige om Løverbagen, for at de igjen ved Underofficererne og „Profossvendene“ kunde besørge den nødvendige Tilsigelse til de Underhavende.

12) De Matroser, som vare frie for Arbeide, skulde have Tilladelse til at søge andet privat Arbeide i Byen, uden at der Noget derfor skulde affortes dem i deres Gage og Kost.

13) Ingen Officier maatte bruge Folkene i deres Fritid til noget privat Brug, da de skulde have denne ganske for sig selv; dog maatte de ikke begive sig ud af Byen uden „Deelings-Chefens“ og de Deputeredes Tilladelse. Den Commanderende, som handlede herimod, skulde tiltales og straffes, ligesom om han „mobvillig“ overtraadte Kongens Befaling.

14) „Deelings-Chefen“ og især Compagnie-Chefen skulde nøiagtigen sørge for, at Matroserne conserve-rede de Klæder, som de fik af Kongen, saaledes, at disse kunde holde den bestemte Tid. Naar nogen Gemeen begik smaae Forseelser ved Kongens Arbeide, da skulde han strax straffes derfor paa selve Stedet. De store Forseelser skulde meldes til „Deelings-Chefen“ og af denne igjen til Admiralitetet, for at de Skyldige kunde blive straffede.

15) „Deelings-Cheferne“ skulde „flittigen commu-nicere“ med de Deputerede om deres Mandstabs Tilstand og, naar disse begjærede det, da give dem den nødven-dige Efterretning derom, da de skulde sørge for, at Mand-stabet erholdt deres Betaling, Proviant, Klæder og des-lige til rette Tid.

16) Officiererne og Skipperne skulde især drage Omsorg for, at Matroserne til hver Tid og ved hver Leilighed „flittigt, sømmeligen oc med god Maneer“ øve-des i Takling, Søemandskab og det, der hørte dertil, for at de kunde dannes til duelige Søefolk, som kunde forrette Kongens Tjeneste tilbørligt. Enhver „Deelings-Chef“ skulde maanedligt indlevere en Extract over Styr-ken og Bestaffenheden af de ham underlagte Compagnier til Admiralitetet og de Deputerede, for at disse stedse kunde have den fornødne Kundskab derom. „Deelings-Cheferne“ skulde ligeledes hver Maaned indlevere saa-danne Mandtals-Lister og Extracter til Kongen. —

Ved at tilstille Admiralitetet denne „Ordonnance“ be-
 falede¹ Kongen under den 10de November, at det, da
 Søfolkene's Antal fra Nytt=Var af skulde forstærkes og
 disse underholdes og klædes paa anden Maade end hid-
 til, skulde „Bedbørende Communicere“ med de Depute-
 rede for Sø- og Land=Staten angaaende det, der i An-
 ledning af denne Forandring og Inddeling kunde ansees
 nyttigt til Kongens Tjeneste. Til de nye „Deelinger“ og
 Compagnier skulde først tages det Mandskab, som var
 ved Holmen, dernæst de ventede Underofficerer og Ge-
 mene af Mariner=Regimentet i Norge, hvis Geværer
 skulde afleveres paa Løihuset, og de Constabler, der bleve
 tilovers, naar 300 af de bedste og erfarneste, som skulde
 inddeles i 3 Compagnier, hvert bestaaende af 10 Ober-
 Kanonerer, 10 Kanonerer, 20 Under=Kanonerer og 100
 Gemene, vare udtagne til at forblive ved Løihuset. Der-
 som der endnu manglede noget Mandskab, da skulde
 Compagnie=Cheferne lade det være sig magtpaaliggende ved
 Hjælp af Officererne at forskaffe og antage dette. De
 Underofficerer, som ei behøvedes til de nye „Deelinger“
 i den Charge, hvori de hidtil havde tjent, skulde ansæt-
 tes til den Tjeneste, hvortil de kunde bruges. Betalin-
 gen skulde stee i „Deelings=“ og Compagnie=Chefens Over-
 værrelse, og om Maanedens være: for en Gemeen i Penge
 1 Rdlr= 32 ß ., i Proviant 1 Rdlr. 64 ß . og 32 ß .

¹ Adm. Arch.

til Qvarteer, dersom der ikke var tilstaaet ham noget Huus; de Dvrigte indtil Skipper inclusive betaltes efter Reglementet. Desuden skulde enhver Mand hvert 2det Aar have en Klædes Kjole og aarligt en Lærreds Skibs-Klædning. Over Mandskabets Exercitie og Arbeide medfulgte et eget Reglement. Det paalagdes Admiralitetet at sørge for, at Marinerne i Danmark dagligt exercerede med Kanonerne, for at de med Tiden kunde blive duelige Constabler; derfor skulde de fritages for Vagt, saasnart Exercitien begyndte.

I Aaret 1689 bestod den kongelige Flaade af¹:

Christianus Quintus paa 100 Kan.	662	Mand
Elephanten	— 84	— 580 —
Prins Friderich	— 84	— 617 —
Tre Kroner	— 84	— 555 —
Norske Løve	— 82	— 528 —
Prins Georg	— 80	— 525 —
Churprinsen	— 74	— 534 —
Mercurius	— 74	— 504 —
Et nyt Skib	— 68	— 511 —
Mars	— 74	— 506 —
Dragen	— 66	— 468 —
Charlotta Amalia	— 62	— 446 —
Anna Sophia	— 62	— 440 —
Svanen	— 62	— 434 —

¹ Adm. Cop. Bog.

Christianus Quartus	paa	56	Kan.	393	Mand
Fridericus Tertius	.	—	56	—	391 —
Guldenlew	— 56 — 334 —
Nellebladet	— 54 — 392 —
En ny Fregat	— 52 — 398 —
Lindormen	— 50 — 307 —
Slesvig	— 50 — 290 —
Engelen	— 50 — 281 —
Delmenhorst	— 46 — 269 —
Svenske Falk	— 44 — 260 —
Neptunus	— 44 — 259 —
Sverdfisken	— 42 — 303 —
Tomleren	— 42 — 303 —
Hommeren	— 32 — 248 —
Haffruen	— 30 — 135 —
Dragoneren	— 26 — 160 —
Hvide Falk	— 26 — 118 —
Heyren	— 24 — 114 —
Packan	— 16 — 64 —
Svermeren	— 16 — 70 —
Phoenix	— 12 — 64 —
Mynden	— 12 — 49 —
Flyende Abe	— 12 — 49 —
Andriken	— 12 — 49 —
Snarensvend	— 12 — 49 —
Makreelen	— 8 — 35 —
Nye Elephant	— 24 — 77 —

Stralsundske Galee paa	12 Kan.	og	35 Mand
St. Johannes	— 16 — —		60 —
Liben Elephant	— 16 — —		45 —

Branderne:

Charitas	— 8 — —		12 —
Helena	— 6 — —		12 +
4 andre med	24 — —		48 —

Bombardeer=Skibene:

Hecla paa	25 — —		64 —
Postillionen	— 16 — —		46 —

Transport= og Proviant=Skibene:

Sedepiben paa	16 Kan.	og	64 Mand
Graa Kat	— 8 — —		20 —
Kruset	— 8 — —		20 —
Hvide Fortuna	— 8 — —		20 —
Gak med	— 4 — —		21 —
Sisehesten	— 4 — —		5 —
Galiotth=Jagten	— 10 — —		7 —

I Alt 59 Skibe med 2141 Kan. og 13,237 Mand

Flaagdens Hoved=Dplagsted var ved Holmen i Kjøbenhavn; dog vare der i Almindelighed ogsaa oplagte Skibe paa Elben og i Norge. Det synes, at der siden Christian den Fjerdes Tid har været et saakaldet Galee=Bærst i Christianssand, hvor der undertiden byggedes Fregatter¹, og en Søe=Equipage i Glückstadt.

¹ Adm. Cop. Bog.

I fast kongelig Søe-Krigs-Tjeneste stode i dette Aar 78 Officierer og i Alt 5775 Personer, som efter Reglementet¹ kostede 287,153 $\frac{11}{12}$ Rdlr. foruden 52,000 Rdlr. til Dagløn.

Ved en kongelig Ordre² af den 22de Februar blev Udrustningen af 10 Fregatter befalet, og den 28de samme Maaned 26 Orlogsskibe og Fregatter tilligemed 4 Brandere beordrede² equiperede. For at kunne besætte disse, blev det ved en Befaling³ af den 6te April bestemt, at der skulde antages Capitainer til 24 Rdlr., Capitain-Lieutenanter til 20 Rdlr. og Lieutenanter til 16 Rdlr. maanedligt, samt at der skulde hveres Mandskab som Maanedstjenere². Den 13de Mai laae der paa Kjøbenhavns Rhed 16 Orlogsskibe, 4 Fregatter, 3 Snauer og 2 Barcalonger og indenfor Bommen 1 Orlogsskib og 3 Fregatter fuldkomment færdige; der ventedes hver Dag 2 Orlogsskibe fra Norge, og 2 Snauer vare udsendte som Krydsere i Østersøen. Ved Holmen vare der 2 Orlogsskibe under Reparation, og 2 Fregatter og 3 Brandere bleve gjorte klar⁴. Foruden enkelte Krydsere, som vare udsendte i Nord- og Østersøen, og Bagtskibene, (som hidtil havde bestaaet af 1 Fregat i Dresundet og 1 i Store-Belt, men ifølge en kongelig Ordre³ af den 23de Februar dette Aar bleve formerede med 1 Fregat-Barcalonga,

¹ Det Kong. Geh. Arch. ² Udm. Arch. ³ Udm. Cop. Bog.

⁴ Suells Rapporten i Udm. Arch.

som skulde ligge paa Kjøbenhavns Rhed ved Lønden,) affeilede General-Admiral-Lieutenant Niels Juell først i Juni Maaned til Østersøen med Flaaden¹, som var inddeelt i 3 Eskadrer, hvilke Juell, Admiral Bielcke og Admiral Span commanderede, og som bestod af*):

Christianus Quintus, command. af Gen. Adm.

Lieut. N. Juell,

Elephanten, . command. af Admiral E. Bielcke,

Prins Friderich, — — H. Span,

Tre Kroner, . . — Vice- — J. Hoppe,

Mercurius, . . — — — F. Gedde,

Norske Løve, . — — — M. Paulsen,

Mars, . . . — Schoutb. J. Schinckell,

Prins Georg, . — — E. Wjbe,

Churprinsen, . — — E. E. von Støcken,

Dragen, . . . — Capitain E. M. Boomfeldt,

Anna Sophia, . — — N. L. Barfod,

Svanen, . . . — — P. H. Moss,

Christianus Quartus, command. af Capitain M.

Leunissen,

Fridericus Tertius, command. af Capt. J. Biørn,

Guldenlew, . . com. af Capt. M. de Vos,

Nellebladet, . — — M. Bagge,

¹ Adm. Cop. Bog.

*) Hos Riegels Pag. 469 anføres en Liste, som er meget forskjellig fra denne, der kan angives for officiel.

Lindormen, . . .	com. af Capt. A. Bang,
Slesvig, . . .	— — G. E. Nybur,
Engelen, . . .	— — H. Schionebøll,
Delmenhorst, . . .	— — N. Holland,
Svenske Fald, . . .	— — W. P. Hoffman,
Neptunus, . . .	— — C. Justen,
Sverdfisken, . . .	— — P. H. Drck,
Tomleren, . . .	— — C. J. Bremborg,
Hommeren, . . .	— — A. Eilers,
Dragoneren, . . .	— — H. H. Newermand,
Hvide Fald, . . .	— — Ltn. C. Bloom,
Heyren, . . .	— Ltn. M. Sehestedt,
Svermeren, . . .	— Capt. Ltn. P. P. Besemaker,
Packan, . . .	— — L. F. Nybur,
Phoenix, . . .	— Ltn. A. Gool,
Mynden, . . .	— — H. E. Garde,
Flyende Abe, . . .	— Capt. Ltn. C. Mortensen,
Andriken, . . .	— Ltn. L. N. Møller,
Snarensvend, . . .	— — J. Liebedank,
Makreelen, . . .	— — F. Raas,
Flyende Fisk, . . .	— — H. A. Kiolstad.

Branderne:

Charitas, . . .	— Br. Com. L. D. Seerup,
Helena, . . .	— — — J. Sofrensen,
Haabet, . . .	— — — J. F. van Hoorn,
Graa Kat, . . .	— — — P. H. Smidt,

Kruset, . . . com. af Br. Com. H. Woss,
 Hvide Fortuna, — — — P. H. Kolding.

Transportflib:

Seckepiben, . . — Capt. Ltn. J. Doh.

Uf Rapporterne¹, som baade ere underfættne af Jens Juell, Niels Juell og C. Sehestedt, synes det, at denne Flaade ei er kommen længere end til Rjøge-Bugt og Møen, hvor dens Bestemmelse var at dække Kysterne, dersom Krigen skulde udbryde med Sverrig. Den 14de August var Flaaden allerede tilbage i Kjøbenhavn og blev derpaa befalet oplagt¹.

Ifølge en kongelig Ordre¹ af den 27de Mai skulde 3 Fregatter og 2 eller 3 Snauer convoyere Land-Tropper fra Kjøbenhavn til Eckernförde, og ved Ordre¹ af den 24de og 27de August blev det befalet, at Orlogsk. Christianus Quartus, Capt. P. Brun, Fregatten Engelen, . . . Capt. H. Schionebøll,
 — Svenske Falck, . — W. P. Hoffman,
 — Neptunus, . . — R. P. Pie,
 under Commando af Schoutbynacht von Stöcken skulde convoyere en Transport Land-Tropper, (commanderede af Hertugen af Würtemberg,) som vare overladte til Kong Wilhelm af Storbrittanien og bestemte til Leith i Skotland. Til denne Eskadre stødte siden Fregatterne Heyren, commanderet af Lieutenant M. Sehestedt, Dr:

¹ Udm. Arch.

nen, ført af Capitain Falkenberg og Lossen af Capitain-Lieutenant J. Nielsen¹; den 7de November affeilede den fra Lister-Dyb, hvor Transport-Flaaden var samlet, og landede i Hull i England¹. Troppernes Antal findes ikke angivet, men Admiral v. Støckens Journal viser, at de have bestaaet saavel af Cavallerie som Infanterie og været flere Tusinde Mand stærke; den omtaler 10 forskjellige Regimenter foruden Garden til Fods, og anfører, at der den 13de October blev indskibet 9 Compagnier, den 14de om Formiddagen 1000 Mand Infanterie og samme Dag atter 9 Compagnier, den 15de 2 Compagnier, og at 2 Compagnier maatte gaae i Land paa Lister, da de formedelsst det onde Veir ei kunde naae ombord; at der igjen blev embarqueret en Deel Infanterie den 17de, den 19de Resten af Infanteriet og den 4de November det sidste Cavallerie.

I Aaret 1690 bestod den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 44 Orlogskibe og Fregatter, 2 Bombardeer-, 4 Proviantsskibe, 2 Brandere og 3 Jagter, hvilke i Alt førte 1955 Kanoner og behøvede en Besætning af 12,126 Mand. I fast Sø-Krigs-Tjeneste stode 80 Officierer og i Alt 5874 Personer², som efter Reglementet³ kostede 241,856 Rdlr. Til Materialiers Indkjøb, Skibsbyg-

¹ Adm. v. Støckens Journal i Adm. Arch. ² Det Kong. Geh. Arch. ³ Adm. Arch.

ning, Dagløn, Kanonstøberiet*) og „en Maadelig Esquadres Equiperings“ var dette Aar endvidere bestemt 250,000 Rdlr.¹

Foruden Bagtskibene paa Kjøbenhavn's Kæb, i Dre-sundet og i Store-Belt blev det ved en kongelig Ordre¹ af den 8de Marts befalede, at Galiothen Sisehesten skulde udrustes til Opmaalinger i Farvandet, hvorover Jens Søfrensen skulde forfærdige Søe-Kortet. Under den 8de April befalede¹ Kongen, at der skulde equiperes 16 Drlogsskibe og Fregatter; disse Skibe bleve, uden at være komne udenfor Bommen, igjen aftaklede ifølge en kongelig Befaling¹ af den 9de September. En kongelig Ordre² af den 24de Juni dette Aar befalede 2 Fregatter udsendte, for i Forening med svenske Drlogsmænd¹ at convoyere danske, norske og svenske Skibe igjennem Canalen og derefter krydse mellem Hetland og Næsset til Islandsfareres Beskyttelse. Ligeledes blev ved en Befaling² af den 11te Juli 2 Fregatter beordrede til Convoyering af danske og norske Handelskibe til Holland, Elben og Weseren, samt 2 andre i samme Hensigt til England. Desuden vare der udsendte 4 andre Fregatter i Nordsoen for at beskytte Skibsfarten imod Kaperne² og nogle smaae Snauer paa Recognoscering i Øster- og Nordsoen¹.

¹ Abm. Arch. ² Abm. Cop. Bog.

*) Som efter en kongelig Ordre i Admiralitets-Archivet af den 4de November 1690 dengang var paa Gjethuset i Kjøbenhavn, og hvortil den 16de August 1692 en ny Mester blev antaget.

Den 11te Marts dette Aar blev Henricq Span udnævnt til „Holmens Admiral“ og for ham udfærdiget en kongelig Instruction¹, som indeholder.

1) Paalægges det ham at vise Lydighed og Tro-
skab imod Kongen og det kongelige Huus.

2) Han skal hver Dag, saavel tidligt som sildigt, indfinde sig ved alle Mynstringer paa Holmen og fordele Folkene tilligemed deres Officierer til Arbeidet.

3) Han skal forlange af de Deputerede, (hvem Alle ved Søe=Staten fra Capitainer af ere underordnede), saa mange Folk, som der behøves til Holmens Arbeide. Officiererne, som møde paa Arbeidet med Folkene og dagligt ved Mynstringen aflægge Melding om deres Tilstand, skulle sørge for, at Arbeidet udføres med Flid, og gjøre sig Umage for at lære Folkene at kjende, og blive skikkede til vigtigere Forretninger.

4) Equipagemesteren, Skibs=Bygmesteren og Haandværksfolkene skulle baade være ham og de Deputerede undergivne. Han skal dagligt være tilstede paa Holmen ved deres Mynstring og føre Tilsyn med, at de ere fordeelte til det nødvendige Arbeide, hvorom han i Forveien maa overlægge med de Deputerede.

5) Efter Mynstringerne skal han fremme Arbeidet saa meget, som muligt, og, naar Noget ei tilbørligt forretter det, som er ham betroet, da melde det til Kon-

¹ Adm. Cop. Bog.

gen, dersom det er af Bigtighed; men det mindre Bigtige, naar det ei begaaes af en „Ober=Officier“, skal han selv straffe efter at have „confereret“ derom med de Deputerede.

6) Mandskabets Forbeling ved Arbeidet skal skee saaledes, at Mynsterskriveren dagligt kan indgive Extracter derover til de Deputerede, for at de kunne vaage over, at Ingen enten ved eller efter Mynstringen bliver henviist til uvedkommende Steder, og at Ingen, hverken paa Holmen eller udenfor den, bebyrdes med noget Arbeide, som er imod deres Rettigheder. Holmens Admiral skal raadslaae med de Deputerede og overlægge med dem om Alt, angaaende Kongens Tjeneste.

7) Naar et nyt Skib skal bygges, skal der tilstilles ham en af Kongen approberet Tegning. Efter denne skal han lade Vedkommende forfærdige det uden nogensomhelst Forandring, og Kongen vil da befale de Deputerede, at de skulle anskaffe det Nødvendige til dets Bygning, naar han forlanger det.

8) Ved store Skibs=Reparationer skal han først skriftligt indgive sin Mening derom og indhente Kongens Resolution derover; men, dersom denne ikke er tilstede og Arbeidet ei kan udsættes, da skal han raadslaae derom med de Deputerede og efter sit og deres Godtbefindende iværksætte Arbeidet. De smaae Reparationer skal han omhyggeligt lade gjøre efter „Conferering“ med de Deputerede og efter sin egen Mening.

9) Material- og Lommer-Skriverne skulle indgive maanedlige Extracter til ham, for at han deraf kan erfare, hvormegret der haves, og hvad der mangler; han skal ofte „conferere“ med de Deputerede og erindre dem om de manglende Fornødenheder, som først skulle bruges, for at disse betids kunne blive anskaffede.

10) Han skal sørge for, at Equipage-Comptoirets Bøger blive holdte i saadan Orden, at man deraf tydeligt kan erfare, hvilke Materialier der ere medgaaede til ethvert Skibs Bygning eller Reparation, og hvad hvert især har kostet. Naar der gaaer noget Skib tilføes, da skal han lade Equipagemesteren medgive Skipperen et af hiin underskrevet Reglement for Skibets Takkellage og Varegods, og, naar Skibet er kommet hjem, da igjen lade det affordre tilligemed Regnskaberne, og melde Manglerne i disse til de Deputerede, for at de kunne blive fraregnet Regnskabsføreren ved Udbetalingen, eller han paa anden Maade kan blive draget til Ansvar.

11) Han skal føre nøiagtigt Tilsyn med, at Takkellage-Lofterne ere i complet Stand, saa at de Deputerede ved Visitationerne, hvilke i det Mindste maae skee 4 Gange om Aaret, kunne finde Alt saaledes beredt til Tjenesten, at Skibene uden Ophold kunne gaae i Søen, naarsomhelst det befales.

12) Alle de Deputeredes Indtægts- og Udgifts-Ordreer skulle lyde paa ham, for at han kan have Kundskab om, hvilke Materialier der ere, hvilke der anskaffes

paa Holmen, og om det, der forbruges deraf til Kongens Tjeneste; hvad han selv befaler udleveret til Skibsbyggeriet, skal Material- eller Tømmer-Skriveren 1 à 2 Gange ugentligt skriftligen melde til de Deputerede med de derpaa tegnede Qvitteringer til endelig Approbation.

13) Han skal have Opsigt med at Flaaden bliver vel fortoiet i sit Leie („i Høcken“), og at Skibene forsynes med Friholter, at, de i rette Tid blive kalfacterede og kjøhalede, at deres Master og Rundholter reengjøres, og at Equipagemesteren efter Regn og Sne lader Skibene affylle med salt Vand.

14) Naar der indtræffer saa stærkt Frostveir, at Skibene kunne tage Skade af Isen, skal han befale Equipagemesteren med visse Officierer og Skipperer samt det fornødne Mandskab at ise omkring Skibene i Leiet og ved Holmen saaledes, at der ei kan skee nogen Skade.

15) Han skal have Opsyn med, at Skibs-Pomperne stedse holdes i god Stand, og at alle Kongens Fartøier vedligeholdes. Han maa sørge for, at al Equipering, Kjøhaling, Fortømring og andet Arbeide paa Kongens Skibe foretages ved Holmen, men kun i Nødsfald, efter Raadslutning med de Deputerede, ved Løis-, Proviant- og Bryghusene.

16) Han bør føre Tilsyn med, at Intet af Søestatens Koffardie-Skibe, Pramme, Redskab, Lougværk og deslige bliver anvendt til andet Brug end Kongens, og at det ei ublaanes; naar han erfarer, at dette er skeet,

skal han strax melde det til de Deputerede, for at de kunne raade God derpaa.

17) Han skal ved Equipagemesteren lade tilsee, at Holmens Bygninger itide blive reparerede og holdte saaledes i Stand, at Lagdryp og Regn ikke forværer Noget paa dem.

18) Han skal have Ober-Inspectionen over Kjøbenhavns Havne og Kanaler saavel ved Holmen som andre Steder, sørge for, at der bliver oprenset, hvor det gjøres nødvendigt, efter den ham derom givne, specielle Instruction, holde Havne-Fogderne til at forvalte deres Embede med Iver og Troskab, og, dersom de ei rette sig herefter, da melde det til Kongen, for at der kunne blive indsatte bygtige Mænd i deres Sted. Dersom han udfinder nogen Forandring, som er nyttig til Tjenestens videre Befordring, skal han, efter at have overlagt det med de Deputerede, melde det til Kongen, og iøvrigt opfylde alle sine Forretninger saaledes, at han kan forsvare og være det bekjendt. —

Ved en kongelig Resolution¹ af den 22de Februar 1690 bleve de Deputerede for Søe- og Land-Etaten efter deres Ansøgning entledigede fra Land-Etatens Forretninger, men vedbleve i Forening med Ober-Zahlmesteren Oluf Hansen at besørge Søe-Etatens. Under den 22de Marts blev der udfærdiget en kongelig Instruction¹ for disse

¹ Udm. Arch.

Deputerede, hvilken er fuldkommen overeensstemmende med den 1685 udstædte og Pag. 289—96 anførte, med Undtagelse af:

§ 17, som befalede, at Krigsskibene kun maatte hente saadanne Fornødenheder, hvortil der formedelst deres Størrelse ikke godt kunde erholdes andre Skibe, og at alle Koffardie-Skibe, som ikke vare nødvendige til Flaadens Brug, skulde affattes, hvilket ikke findes omtalt i denne nye Instruction.

§ 19, som befalede Ordenen for Proviantens Udlivering, der ved denne Instructions § 18 blev forandret saaledes: for at man steds kunde være forsikret om, at de i Søen gaaende Skibe vare forsynede med det bestemte Quantum forsvarlig Proviant, skulde denne føres fra Proviantgaarden og Bryghuset til Skibet i Dramme og der imod Qvittering modtages af den commanderende Officier og Skibs Skrивeren, efterat den i Dørværelse af de Deputeredes Fuldmægtig var efterseet og prøvet. Naar Skibet igjen skulde oplægges, da maatte Provianten modtages af Betjenterne, førend Skibet lagde gjennem Bommen; var Flaaden til Søes, skulde den leveres ombord i Skibene af vedkommende Betjenter, hvorfor der da skulde godtgjøres disse en Fuldmægtig til at aflevere den til hvert Skib i Søen, i Dørværelse af den foromtalte Fuldmægtige hos de Deputerede. For endvidere at forekomme alt Underfløb skulde de Deputerede, saasnart et Skib var kommet til Ankens

paa Kjøbenhavns Rhed, enten selv eller lade en Befuls-
mægtiget begibe sig ombord og modtage Skibs-Skrive-
rens Proviantens-Bog, forsegle den med dennes og Capi-
tainens Segl og opbevare den indtil Provianten var af-
leveret.

Foruden det, der ved § 20 var blevet befaleet an-
gaaende Bespisningen, blev det ved den nye Instructions
§ 19 bestemt, at de, som vare tilstaaede mere end 1
Portion Proviant, ifkun skulde, for at forebygge alt Un-
derfløb og Flaadbringelse, have den ene ombord og det
øvrige dem tilkommende paa Proviantgaarden.

Desuden omtales i denne Instruction, at de De-
puterede skulde „conferere“ om Alt det, der angik Flaas-
dens Reparation og Vedligeholdelse; med „Holmens Ad-
miral“, overensstemmende med den for ham, som Com-
manderende paa Holmen, (hvilken alene skulde staae under
ham og de Deputerede, og Admiralitetet Intet have at
gjøre med,) under den 11te Marts udfærdigede Instruc-
tion. —

Omenskjøndt det synes rimeligt, at der allerede ved
Overdragelsen af Sø-Etatens Deconomie-Bestyrrelse til
de Deputerede er udfærdiget en ny Instruction for Ab-
miralitetet, er dog ei fundet nogen saadan førend dette
Aar, i hvilket der under den 22de Marts blev udstædt
en kongelig Instruction¹, som befalede:

¹ Abm. Arch.

1) Naar Kongen forlængte Collegiets Betænkning over Noget, da skulde General-Admiral-Lieutenanten samle de til Admiralitets-Collegiet hørende Admiraler og Vice-Admiraler og overlægge med disse om Alt desangaaende samt skriftligt indlevere deres Betænkning derom, hvilken skulde udfærdiges af Admiralitets-Secretairen, som desuden skulde holde Protocol over alle forekommende Sager.

2) Saa ofte, det behøvedes, skulde Collegiet samles og overlægge om „Navigationens Forbedring, des Skoles tiltagelse“ og Lærlingernes Underviisning (for at kunne kjende deres Hyst og Duellighed til Faget, som de stedse skulde give Agt paa,) eller Andet til Kongens Tjenestes Befordring, og, naar der var Noget af Vigtighed, da skriftligt indstille det til Kongen.

3) Naar Skibe befaledes udrustede, da skulde Admiralitetet commandere de nødvendige Officierer fra Commandeur-Capitainer af indtil Lærlingerne inclusive samt Marinere dertil; men det maatte ei befatte sig med Skibenes øvrige Besætning, da denne skulde udcommanderes og fordeles paa Skibene fra Holmen efter Kongens derom givne Ordre.

4) Admiralitetet skulde under dets Underskrift og Segl meddele de enkelte Krigsskibe, som udsendtes, de behørlige Ordre og Instructioner; men, naar der udsendtes nogen Flaade eller Eskadre, da vilde Kongen selv beordre og instruere den.

5) Admiralitetet skulde hvert halve Aar eller saa ofte, det behøvedes, indrette Bagternes generale Fordeling paa Holmen og udnævne „Ober-Officererne“ dertil samt sende Fordelingen til „Holmens Admiral“ (der desuden var Medlem af Collegiet); denne skulde derefter commandere de nødvendige Under-Officerer og Gemene dertil og føre Opsyn med Bagterne.

6) Parolen skulde ligesom hidtil udgives af General-Admiral-Lieutenanten og en Lieutenant eller Lærling beordres til at ombære den til Bedkommende.

7) Naar nogen Officiers-Post blev vacant, da skulde Collegiet foreslaae Kongen de dueligste og bedste „Subjecta oc især de, som næst i Chargerne følge, om de ellers dertil Capabel ere“, og derpaa indhente Resolution derom.

8) Med Justits-Administrationen ved Søe-Etaten skulde der forholdes saaledes: Admiralitets-Raad Christian Schiøning skulde, som Præsident, administrere Under-Admiralitets-Retten, og tillige lovligt og forsvarligt forvalte alle Skifter og Delinger ligesom tilforn; Admiralitets-Collegiet skulde have Opsyn med, at der bleve indsatte vederhæftige og duelige Formyndere af ham for de Umyndige, saa at disse ikke i nogen Maade skede Uret. Disse Formyndere skulde, naar han forlangte det, være ham behjælpelige i Alt besangaaende, som var billigt og overeensstemmende med Loven og Søe-Artiklerne.

9) Naar der skulde anstilles noget Forhør eller Søe-Krigs-Ret, da maatte Admiralitetet commandere de fornødne Officierer dertil, hvilke dog ei maatte være iblandt dem, der af de Deputerede vare ansatte til Holmens Arbejde, for at dette ei ved sliq Commando skulde forsummes.

10) Alle de uappellerede Domme, som ikke angik Ure og Liv, og som vare affagte af Under-Retten eller Søe-Krigs-Retten, skulde Admiralitets-Collegiet lade exequere; men over de Domme, som angik disse, skulde først indhentes Kongens Resolution. Holmens andre smaae Sager skulde Admiralitetet ikke befatte sig med; men de skulde afgjøres af „Holmens Admiral“ efter den ham tildeelte Instruction.

11) Alle til Admiralitets-Collegiet eller Ober-Retten appellerede Justits-Sager skulde, efterat General-Admiral-Lieutenant Niels Juell havde udstædt den behørig Stævning, paakjendes af de deri værende Admiralitets-Raadere og Assessorer. Desuden skulde bemeldte Ober-Ret undersøge og dømme „in prima Instantia“ alle de Sager, som enten henvistes dertil af Kongen, eller som angik Kapere, Søe-Confiskationer, Priser og andet Sliqt, og, da disse Sager ofte vare af den Beskaffenhed, at de ikke kunde taale langt Dphold, saa skulde de, som vilde appellere fra Ober-Retten til Høieste-Ret, udtage Stævning dertil inden 3 Maaneders Forløb, efter at Dommen var affagt; skede dette ikke, da

skulde Sagen være til Ende, og maatte ei optages igjen uden særdeles kongelig Tilladelse.

12) Høvdsomhelst Kongen ellers maatte befale Collegiet, skulde udføres „med største Winskiibelighed.“ Med Holmen, Arbeidet der, Equipagen og det, dertil hørende, skulde det ikke befatte sig, men holde sig „Holmens Admirals“ Instruction efterrettelig, af hvilken der var tilstillet det en Copie. —

Den 27de Mai samme Aar blev Vice=Equipagemester Synthelberg udnævnt¹ til Equipagemester istedetfor Schouthynacht Christian Wjbe, som i December 1684 havde afløst¹ den da afgangne Equipagemester E. de Richter, men nu ved en kongelig Resolution¹ af den 5te April var bleven udnævnt til Chef for Værftet i Christianssand efter Schouthynacht J. Schinckell. Den 1ste Juli blev Student Claus Judichær udnævnt til Vice=Equipagemester efter Admiral Span's Forslag af den 30te Juni¹.

En kongelig Ordre¹ af den 17de Juni befalede, at der skulde afgives 9000 Rdlr. fra Søe=Statens Dvæsthuus til Land=Statens af de Fonds, som de før samlede havde havt, da den for kort Tid siden foretagne Afskillelse for Fremtiden skulle vedvare.

I Aaret 1691 bestod den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 45 Orlogskibe og Fregatter, 2 Bombardeer,

¹ Abm. Arch.

3 Transport-Skibe, 2 Brandere og 2 Jagter, som i Alt førte 2091 Kanoner og behøvede en Besætning af 13,018 Mand¹. Søe-Equipagen i Norge commanderedes hidtil af Statholderen directe under Kongen og stod ei under Admiralitetet. Der har ei været nøiagtige Efterretninger at erholde om denne før d. N., da det, ved en kongelig Ordre¹ af den 10de Januar blev befaleet, at baade Galeisværftet i Christianssand, (hvor der, ifølge Befaling² af den 14de Januar 1690, skulde bygges 1 à 2 Fregatter, hvoraf 1 da stod paa Stabelen,) og Søe-Equipagen i Glückstadt for Fremtiden skulde staae under de Deputerede for Søe- og Land-Etaten. Ifølge de Lister, som dette Aar ere fundne over Søe-Equipagen i Christianssand, bestode de derværende Skibe af 2 Fregatter, 7 Galeler, 3 Skjærbaade, 2 Gallotter og 1 Brigantin. I fast kongelig Søe-Krigs-Dieneste stode 71 Officiere og i Alt 5866 Personer, til hvilke efter Betalings-Reglementet³ vare bestemte 287,448 Rdlr. foruden 52,000 Rdlr. til Dagløn. Ifølge en kongelig Resolution¹ af den 17de Marts var der, foruden det, Betalings-Reglementet tilstod, bestemt Søe-Etaten for Aaret 1691: til Officierernes tilgodehavende Gage fra f. N. 30,750 Rd. — Mandskabets — — — 121,842 —*)

¹ Udm. Arch. ² Udm. Cop. Bog. ³ Det Kong. Geh. Arch.

*) Mandskabet havde desuden endnu for Aarene 1686, 87, 88 og 90 187,010 Rdlr. tilgode. Ifølge Kongens Befaling blev der givet dette Mandskab den Forsikring, at denne Gjæld skulde blive betalt saasnart, som muligt.

til Mandſkabet's Arvinger	7,000 Rb.
— — — — — Klædning	12,362 —
— Koffardieſkibene	1,763 —
— Fragt-Betaling for Korn-Transport	4,892 $\frac{2}{3}$ —
— Civil-Betjenternes Tilgodehavende	15,627 —
— Mariner-Regimentet	51,816 —
— Chriſtiansøe	8,862 $\frac{2}{3}$ —
— Dagløn	42,000 —
— Material-Indkjøb	80,000 —
— Leverandørens Tilgodehavende*)	80,000 —
— Iſtandsættelſen af Skibene ved Glück- ſtads og Chriſtiansands Søe-Equipager	7,799 —
— 2 Convoyers Udruſtning	7,000 —
En Foreſtilling fra de Deputerede af den 26de Juni dette Aar, ſom blev approberet af Kongen den 3die Au- guſt, viſer, at der dengang ved Søe-Equipagen i Chri- ſtiansand var anſat med aarlig Gage:	
1 Schouthbynacht	600 Rb. = ſ.
1 Equipagemeſter	136 — 84 —
1 Skibs-Bygmeſter	456 — 8 —

¹ Abm. Arch.

*) Ifølge den Foreſtilling fra de Deputerede, hvorpaa den her anførte Reſolution faldt, var denne Gjæld foraa-
faget ved den ſtore Udruſtning, ſom havde fundet Sted
1689, og ſom „neſten ved Credit alleene blef tilweye
bragt.“ Kongen befalede tillige, at Alt det, der kunde
bepares af de tilſtaaede Penge, ſkulde anvendes til at
betale det til Leverandørene Skjyldige.

1 Skibs-Bygmester-Svend	117 Rb. = ƒ.
1 Material- og Mynster-Skriver	200 — = -
1 „Ober-Lieutenant“	136 — 84 -
1 „Under-Lieutenant“	114 — 6 -
2 „Skibs-Lieutenanter“ à 150 Rb.	300 — = -
(For Fremtiden skulde der kun være 1 Captain og 1 Lieutenant)	
6 Høi-Boadsmænd à 57 Rb. 3 ƒ.	342 — 18 -
6 — — — Mather à 51 Rb. 31 ƒ.	307 — 90 -
1 Qvarttermester	51 — 31 -
(For Fremtiden skulde der i Alt kun være 12 Under-Officerer)	
1 „Lømmester“	80 — = -
1 — — — Svend	45 — 60 -
(Disse tvende skulde afgaae)	
1 Seilmager	80 — = -
1 Grovsmed	80 — = -
50 Matroser	2281 — 24 -
Til Materialiers Anskaffelse og til Ar- bejdsløn tilstodes	4227 — 4 -
Til Taffellagen for Fregatten, som blev bygget,	6015 — 17 -
(Fregatten kostede foruden Kanoner og Amunition 12,745 Rb. 41 ƒ.)	
og til Vare-Gods	191 — 18 -
<hr/>	
Søe-Equipagen kostede i Alt i Aaret 1691	15,287 Rb. 94 ƒ.

Foruden de sædvanlige Bagtskibe og enkelte mindre Expeditioner bleve der ifølge en kongelig Ordre¹ af den 27de Februar 2 Fregatter og 2 Snauer udlagte paa Rhesden saa tidligt, som Aarstiden og Isen gjorde det muligt, for at anholde 11 à 12 af de Sundet passerende hollandske Skibe, uden at disse dog i mindste Maade maatte „molesteres“, da det blot var Kongens Hensigt at anholde i Alt 24 deraf og der allerede vare opbragte 12 af dem. Efter en kongelig Ordre af den 23de Marts blev der standsset dermed, og ved en Ordre af den 30te Juni bleve de, som vare opbragte, befalede frigivne, da Kongen ved Underhandlinger var bleven enig med „de Herren Stater af de forenede Nøderlande“². Ved en Ordre² af den 28de Marts blev det befalede, at der skulde udrustes 14 à 15 Drlogskibe og Fregatter, som under den 25de August igjen bleve beordrede² atfalede uden at være komne udenfor Bommen. Efter kongelig Ordre² af den 11te April bleve Fregatterne Neptunus og Svenske Falk befalede at convoyere danske, norske og svenske Koffardie-Skibe til Frankrig, hvorfra de kom tilbage i September-Maaned. Den 28de April blev Fregatten Hommeren beordret² sendt til Elben, hvor den i Glückstadt skulde forblive ved den der værende Sø-Equipage. En kongelig Befaling² af den 13de Juni beordrede Drlogskibet Lindormen og

¹ Udm. Cop. Bog. ² Udm. Arch.

Snauen Maagen under Commando af Captain P. H. Moss at krydse imellem Næsset og Sydke-Rev. Dennes Instruction¹ af den 15de Juni befalede, at, dersom der mødtes nogen af de krigsførende Magters Krigsskibe eller Kapere, som havde gjort Priser i dette Farvand eller i Sigte af Land, 4 à 5 Mill fra Kysterne og Udskjærene, da skulde de med Høflighed affordres disse, som om de vare tagne paa Kongens Strømme og Kyster; vilde de ikke ublevere dem med det Gode, da skulde de, om det var muligt, med Magt tvinges dertil. Der skulde ikke stryges for Nogen, men ei heller dette forlanges af andre Krigsskibe undtagen af Hollænderne. Skulde imod Forventning nogen fremmed Drlogsmand skyde med Skarp efter dem, for at tvinge dem til Strygning, saa kunde de, saalænge Skuddene ei traf dem, svare paa samme Maade med ligesaa mange skarpe Skud, samt fortsætte deres Kours og „i saa Maade aldentis oc ingenlunde gifve Anledning til nogen Offence“. Men „bleve de videre atatakerede“, da skulde de forsvare sig til det Yderste efter godt „Soldatskab“ med Conduite og „maintenere hans Majestæts høyhed og respect“.

Med en Ordre¹ af den 22de September blev det befalede, at Fregatterne Hommeren og Dragoneren, samt 2 Jagter skulde udrustes i Glückstadt og udlægges paa Elben. Den 20de October bleve 3 Fregatter beordrede¹ sendte

¹ Adm. Arch.

til Königsberg for at blokere denne Stad, samt anholde alle brandenborgske Skibe; formedelst den sildige Narstid blev der imidlertid Intet af denne Expedition.

I Aaret 1692 bestod den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 52 Krigsskibe, hvorpaa der vare 1991 Kanoner, og hvoraf 43 vare Drlogsskibe og Fregatter. Den 6te October sattes det første Drlogsskib, som er bygget paa Nyholm, Dannebroge, der førte 94 Kanoner, i Vandet¹. I Christiansand, hvor den 8de April 1 Fregat løb af Stabelen², vare de samme Skibe, som forrige Aar og i Glückstadt 2 Fregatter og adskillige mindre Krigsskibe². I fast kongelig Søe-Tjeneste stode 68 Officierer og i Alt 3889 Personer, til hvilke efter Betalings-Reglementet³ vare bestemte 222,681 Rdlr. 71 Sk. foruden 40,000 Rdlr. til Dagløn og til Søe-Statens Brug i det Hele 320,000 Rdlr.².

Foruden de almindelige Bagtskibe (paa Kjøbenhavns Rhed, i Dresundet og i store Belt) bleve, ifølge en kongelig Resolution² af den 6te Februar, Fregatterne Svenske Falk og Hvide Falk, under Commando af Capitain C. L. Seehestedt, og ved en Ordre² af den 23de Februar Snauen Maagen under Capitain Liebedank, udsendte for at convoyere Koffardieskibe fra Flekkerøe til Frankerig. Snauen Maagen blev paa

¹ Søe-Statens Constructions-Kammers Protocol, og Adm. Arch. ² Adm. Arch. ³ Det kongl. Geh. Arch.

dette Togt erobret af en stor spansk Kaper og opbragt til St. Sebastian¹. Een af de kongelige Barcelonger blev d. A. ved en kongelig Ordre af den 26de Marts bestemt den til Søe-Korternes Forfærdigelse beordrede Jens Søfrensen til Opmaalingernes Fortsættelse.

Ved en kongelig Ordre¹ af den 2den April blev Drlogskibet Lindormen, commanderet af Capitain J. Biørn, befalet udrustet for at krydse langs „vore Kyster“ og ved en Ordre² af den 4de Juni en Jagt til at føre en fra Portugal kommende, fransk Ambassadeur til Danzig. Den 29de October beordredes², at der skulde udsendes en stor Fregat, for tilligemed en svensk Fregat i December-Maaned at convoyere nogle danske, norske og svenske Skibe fra Flekkerøe til Frankrig. Det til denne Expedition udsendte Drlogskib Lindormen afgik under Capitain Jørgen Biørn's Commando fra Kjøbenhavn den 17de November¹. Fregatten Hommeren og Jagten Junkeren udrustedes i dette Aar paa Elben, men oplagdes igjen ved Udgangen af September-Maaned¹.

Ved en kongelig Ordre¹ af den 5te December 1691 blev det befalet, at Defensions-skibene i det Mindste skulde kunne føre 24 Kanoner, hvilket Amiralitetet skulde lade eftersee og besigtige; desuden blev det bestemt, at de ei, naar de ikke kunde forevise Collegiets Attest herfor, maatte

¹ Nbm. Arch. ² Nbm. Cop. Bog.

erholde Kongens „Friheds Brev“ som Defensionsflibe. Under den 2den Januar 1692 befalede¹, at Magistrats og „Folders“ Attester om disse Skibes Beskaffenhed ikke skulde antages for gyldige; men at Schoutbynacht Wibe i Christianssand og Capitain Grefve i Bergens District skulde have Opsyn med de Defensionsflibe, som byggedes der, og udstrede Attester for dem. Naar nogle af disse bleve byggede i Sjælland, da skulde de enten komme til Kjøbenhavn, før at erholde Attesten, eller ogsaa skulde der sendes en duelig Officier derhen, for at undersøge dem. Endvidere befalede Kongen i samme Ordre, at der kun maatte tilbeles de Skibe Attest, som kunde føre 12-pundige eller 8-pundige Kanoner under Dækket; men angaaende de Skibe, som ikke kunde dette, skulde Collegiet først indhente Kongens Befaling. Det skulde indsendes sin Mening om, hvorledes Defensionsflibene burde bygges og indrettes, saa at de baade kunde føre de anordnede Kalibere og desuden være skikkede til Koffardie-fart, hvilket da skulde bekjendtgjøres til Enhvers Efterretning. Ved en Forordning af den 28de Januar 1696, som findes iblandt Kongens andre trykte Anordninger, blev det bestemt, hvorledes Defensionsflibene skulde bygges, hvad Skjts de skulde føre, og bekjendtgjort, at Enhver kunde erholde Tegning til at bygge efter hos Admiralitetet, at Defensions-Flibene, efter at have faret 10 Aar under dansk

¹ Adm. Arch.

Slag, maatte sælges til Fremmede, og at, naar Kongen vilde bruge dem, Røderne da skulde tilfiges 3 Maaneder i Forveien og Skibene derefter stilles fuldkomment udrustede og bemandede, imod derfor at erholde maanedlig Godtgjørelse.

Paa de Tider bleve Compasserne forfærdigede efter Misvilsningen, hvorved de, ved dennes Forandring, bleve urigtige; for at raade Bod herpaa gjorde den for de mathematiske Videnskaber i Danmark fortjente Ole Rømer, hvem Examinationen af Compassmagerne var overdragen, den 13de Februar 1692 det Forslag¹, at det skulde befales disse, ei at forfærdige andre, end retvisende Compasser; paa Admiralitetets Indstilling i denne Anledning resolverede¹ Kongen under den 12te Marts, at der for Fremtiden paa de kongelige Skibe kun skulde bruges saadanne, og at der skulde udgaae en Placat, hvori denne befalede Forandring med Compasserne blev bekendtgjort tilligemed Aarsagen, hvorfor den var skeet, hvorledes de nye skulde bruges, og den Skade, som kunde følge af at benytte de gamle.

Da Kongen havde befalet, at Ziraterne paa Krigsskibene ikke skulde udarbeides saa vidtløftigt, som forhen; men at Skibene for Fremtiden skulde indrettes mere orlogsmæssigt med Lister og simpelt Arbeide, bleve ved en kongelig Resolution¹ af den 26de April efter Admiral

¹ Adm. Arch.

Span's og de Deputeredes Forflag alle Bildhuggerne affkaffede ved Holmen undtagen 1 Svend og 1 „Kuhukker“ der beholdtes paa samme Bilkaar som de andre Haandværksfolk; tillige blev det bestemt, at, naar disse ei kunde bestride Arbeidet, da skulde dette accorderes hos en Bildhuggermester i Byen.

I Aaret 1693 bestod den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 53 Krigsskibe, hvorpaa der vare 2081 Kanoner, som behøvede en Besætning af 13,093 Mand og hvøraf 43 vare Drlogsskibe og Fregatter¹; den 6te December sattes Drlogsskibet Nallebladet paa 52 Kanoner i Bandet paa Nyholm². I Norge og paa Eiben vare de samme Skibe, som forrige Aar, tilligemed en ny Fregat, som dette Aar sattes i Bandet i Christianssand¹. I fast Sø-Krigs-Tjeneste stode 67 Officierer og i Alt 3889 Personer; til disse vare der ved Betalings-Reglementiet tilstaaede 222,825 Rdlr. 7 š. og desuden 227,160 Rdlr. 76 š. til Haandværkerens Daglon, Leverandøurerne og de saavel det foregaaende som dette Aar, betalte Extra-Udgifter¹.

En Forestilling¹ fra de Deputerede, dateret den 7de November, viser, at der dengang endnu resterede Meget paa det, der var tilstaaet Officiererne og Mandskabet i Gage, „hvorover disse vare i stor Nød“, og som beløb

¹ Abm. Arch. ² Sø-Etatens Constructions-Kammers Protocol og Abm. Arch.

sig for Officiererne til 36,535 Rdlr., til hvis Betaling der blev foreslaaet at sælge nogle af de Huse i Nybo-der, som ei bleve brugte, hvilket ved en kongelig Approbation¹ af den 8de December blev bifaldet. Mandskabet havde for dette og det foregaaende Aar 241,304 Rdlr. tilgode, og det foresloges, at der skulde betales dem Halvdelen, hvormed de vilde være tilfredse, naar de for Fremtiden bleve betalte „prompte“ hvert Kvartal. Geistlighedens Tilgodehavende beløb sig til 1080 Rdlr., Civil-Be-tjenternes til 7784 Rdlr.; Glückstads og Christiansands Sø=Equipager havde 7279 Rdlr. 11 ø. tilgode; paa Daglønnen ved Holmen resterede 26,187 Rdlr. 47 ø.; Leverandørerne skulde endnu betales 42,810 Rdlr. 78 ø., og det anføres, at de stode (da Priserne vare accorderede paa det Næieste) i Fare for „total Ruin“, hvis de ei erholdt deres Penge; for Fragt var Sø=Staten 1085 Rdlr. 67 ø. skyldig, hvorfor der ei var Nogen, som vilde lade sig fragte af den; paa Kost- og Rahyt=Penge samt Tjener=Ufregning vare endnu 5420 Rdlr. ubetalte, og for forrige Aars Extra=Udgifter var Gjælden 63,115 Rdlr. 76 ø., hvilken saaledes i Alt beløb sig til 432,601 Rdlr. 87 ø.

En Forestilling¹ fra Chefen for den glückstadtiske Sø=Equipage, Vice=Admiral Paulsen, dateret den 21de Marts, viser, at der dette Aar og, som det synes,

¹ Abm. Arch.

ogsaa det foregaaende, foruden Bagtskibene paa Kjøbenhavn's Rhed, i Drefundet og i Store-Velt, var udlagt et Saadant paa Elben ved Glückstadt. Flere Ordre¹ vise, at Krigsskibene dette Aar atter bleve brugte til at hente Søemagtens Fornødenheder. Foruden enkelte smaa Expeditioner blev det ved en kongelig Ordre¹ af den 31te Marts befalet, at der skulde equiperes 8 Orlogsskibe og Fregatter; af disse blev Orlogsskibet Oldenborg, commanderet af Capitain Knud Needø, under den 11te og 15de April befalet¹ at forene sig med en svensk Fregat for at convoyere danske, norske og svenske Skibe fra Flekkerøe til Frankrig; det afsailede den 5te Mai fra Kjøbenhavn, og fra Flekkerøe den 14de Juni, ankom til St. Martin den 5te Juli og var igjen tilbage i Kjøbenhavn den 26de October².

Ved Ordre¹ af den 11te Juli blev Orlogsskibet Delmenhorst og senere Snauen Ornen, som forliste paa dette Togt ved Nantes², under Capitain Jørgen Wiørn's Commando beordret til en lignende Expedition; den 25de Juli kom han til Flekkerøe og forsøgte flere Gange paa at fortsætte Reisen derfra, men blev formeddelt Storm og Modvind stedse nodt til at vende tilbage til denne Havn, hvor Convoyen endnu sidst paa Aaret laae². I Juni-Maaned bleve Fregatten Hommeren og 1 stor Jagt udlagte² paa Elben, hvor allerede tidli-

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. Arch.

gere flere Jagter vare stationerede. Ifølge en Ordre¹ af den 16de Mai skulde Fregatterne Svermeren og Packan føre nogle Compagnier Soldater til Frederiksort, og efter Ordre¹ af den første Juli Drlogskibene Guldenlew, Neptunus, Tomleren, Lindormen, Engelen og Slesvig, Fregatterne Packan, Svermeren, Phoenix, Andriken, Snarensvend og Flyvende Abe samt de mindre Skibe Haabet og Helena udrustes, for, under Schouthynacht v. Stæckens Commando, at overføre en Transport Land-Tropper, som den 20de Juli affeilede fra Kjøbenhavn og bestod af 4240 Mand Infanterie med 5 Morterer, 1054 Bomber, 482 Tønder Krudt og 3 Tønder med Brandrør; den 29de udfiktedes Tropperne ved Travemünde, hvorfra de marscherede til Leiren ved Rageborg, hvor Kongen selv var tilstede. Den 11te October affeilede denne Eskadre med 28 Compagnier Infanterie fra Travemünde til Kjøbenhavn, hvor den ankom den 13de samme Maaned². Den 17de October blev det befalet¹, at Capitain N. L. Barfod med Drlogskibet Guldenlew i Forening med en svensk Fregat skulde convoyere Koffardie-Skibe til Frankrig fra Flekkerøe, hvor han ankom den 15de December³.

En kongelig Ordre³ af den 18de Juli dette Aar, som befaler, at der i Drlogskibet Dannebrog skulde an-

¹ Adm. Cop. Bog. ² Adm. v. Stæckens Journal i Adm. Arch. ³ Adm. Arch.

bringes en Maskine, til at destillere fersk Vand af salt, viser, at man allerede paa de Liden har kjendt dette. I dette Aar blev det befaleet¹, at der for Fremtiden skulde være Bagt i Nyeboder til Ordens Vedligeholdelse, til hvilken der efter kongelig Ordre² af den 11te November blev opbygget et Bagthuus. En anden kongelig Ordre² af den 23de December befalede, at alle de Huse i Skiperboderne, der endnu ei vare solgte, skulde stilles til offentlig Auction, hvilken fandt Sted den 29de October næste Aar.

For Aaret 1694 ere der ikke fundne Lister over den kongelige Flaade; men den bestod rimeligviis omtrent af de samme Skibe, som det foregaaende Aar og desuden Fregatten Sorte Drn, som den 17de November sattes i Vandet paa Nyholm². Søe-Etaten talte 70 Officierer og i Alt 3893 Personer, hvilke efter Betalings-Reglementet³ vare tilstaaede 222,447 Rdlr. 39 s.

Foruden Bagtskibene og enkelte mindre Expeditioner samt nogle Skibe, der vare udrustede for at hente Lømmen, blev det ved en kongelig Ordre⁴ af den 17de April befaleet, at Snauen Packan under Commando af Capitain M. Sehestedt skulde forene sig med den Convoij, som fra Flekkerøe under Commando af Commandeur-Capitain N. L. Barfod skulde afgaae til Frank-

¹ Adm. Arch. ² Søe-Etaten's Constructions-Kammers Protocol. ³ Det kongl. Geh. Arch. ⁴ Adm. Cop. Bog.

rig. Da denne Convoy laae paa Downs Rhed, blev Barfod den 12te August angrebet af det engelske Drlogskib Stirling-Castel paa 70 Kanoner, comman- deret af Capitain Dahn, som Vice-Admiral Shovel havde affendt, for at tvinge ham til at nedtage eller kipe Bimpelen, hvilken det var ham befalet at føre ved en kongelig Instruction¹, dateret den 14de November 1693, saaledes lydende: „For Resten skal han altid oc „overalt som Drlogs Mand Boris Bimpel fra Stor „Stangen føre, som hannem ey af nogen Kongen af „Engelands eller andre Skibe kan formeenes, eftersom „Nigt dennem ingenslunde, ja end ikke paa Boris Eegene „Strømme oc under Boris Eegene Casteller hindres eller „forbydes.“ Efter at have mistet 20 Mand Døde og Saarede, strøg han, da et andet engelsk Drlogskib nær- mede sig til Angreb og blev arresteret af Admiralen. Skibet lagdes under Beslag ved Sheerness til den 19de November, da det igjen blev frigivet; den 7de Decem- ber seilede Commandeur-Capitainen igjen til Danmark². Efter at Barfod var anholdt, blev det befalet¹ Capi- tain Sehestedt med Packan at føre Convoyen til sin Bestemmelse.

Foruden denne Convoy blev Drlogskibet Lindor- men under Commando af Capitain Joest Suell ifølge

¹ Adm. Arch. ² Barfods Rapporter i Adm. Arch.

en kongelig Ordre¹ af den 21de Juli sendt til Flekkerøe, for derfra at convoyere danske, norske og svenske Skibe til Frankrig. Denne afgik sidst paa Aaret i Forening med 1 svensk Fregat fra Flekkerøe, og blev paa Tilbagereisen fra Frankrig den 30te og 31te Mai n. A. angrebet i Canalen af engelske Orlogsmænd, der vilde tvinge ham til at stryge eller kippe Vimpelen; men han forsvarede sig hjækt mod dem og endte lykkeligt sin Expedition².

Koffardie-Skibene maatte erlægge Convoy-Penge, fordi de bleve beslyttede af Krigsskibe; i Aaret 1692, i hvilket der kun blev udrustet 1 Krigsskib til hver Convoy, bleve disse ved en kongelig Resolution¹ af den 19de April bestemte til 2 Sletdr. for hver Læsts Drægtighed, og i Aaret 1694, i hvilket der vare 2 danske Krigsskibe til hver Convoy, bleve de ved en kongelig Resolution¹ af den 24de April formerede med 32 ß . pr. Læst for dem, der fulgte kortest med Convoyen, og 64 ß . for dem, som seilede længst under dens Beslyttelse; de Handelskibe, som ikke betalte Drefunds Told, skulde istedetfor 2 Sletdr. betale 2 Rdr. pr. Læst. Skipperen maatte udstæde et Beviis for Convoyeringen til Convoy-Chefen, og efter denne betalte Rhederne Afgiften til de Deputerede for Søe-Etaten, som modtog den til den kongelige Kasse.

¹ Adm. Arch. ² Suell's Rapporter i Adm. Arch.

Dette Kar blev der ifølge en kongelig Ordre¹ af den 28de Marts udrustet en Sagt, commanderet af Lieutenant Boomfeldt, for at anstille de fornødne Spmaallinger til Søe-Korter, hvis Forfærdigelse var overdraget den til Søe-Kort-Directeur udnævnte Jens Søfrensen; (de af ham allerede udarbejdede bleve i en Admiralitets-Indstilling² af den 24de Februar anbefalede som bedre, end de forhen brugte franske og hollandske).

Søe-Statens General-Commissariat blev dette Kar atter forenet med Land-Statens; der blev ogsaa udfærdiget en ny Instruction¹, dateret den 6te Februar, som er ligelydende med den i Aaret 1690 udstædte og Pag. 320—22 anførte, med den Tilføining, at Alt det, der angik Søe-Statens Penge-Sager og Indkjøb, skulde „confereres“ og overlægges med Geheime-Raad v. Plessen*), der bedst kjendte Betalingsmidlerne, og som skulde være tilstede ved alle Contracters Afslutning og tillige underskrive disse.

Efter en Forestilling¹ fra det da oprettede nye General-Commissariat (hvor Geheimeraad Baron Jens Juell var Præsident eller første Deputeret) om den Tilstand, hvori det havde modtaget Søe-Statens Deconomie, var Gjelden:

¹ Abm. Arch. ² Abm. Cop. Bog.

*) Som foretog de kongelige Finantser.

til Officiererne for Gage	46,796 Rb. 64 s.
— — — Kostpenge	1,616 — 29 —
— Civil-Betjenterne	11,345 — 32 —
— Mandſkabet	256,236 — = —
— Holmens Haandværksfolk	21,812 — = —
— Søe-Equipagen i Glückſtadt	2,633 — = —
— — — i Chriſtiansand	6,382 — 82 —
— Chriſtiansøes Garniſon	1,538 — 48 —
— Leverandeurerne	35,541 — 32 —
for Fragt	2,093 — 3 —

hvilket i Alt udgjorde 385,995 Rb. 2 s.

I Aaret 1695 bestod¹ den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 55 Krigſkibe, ſom førte 2139 Kanoner, og behøvede en Befætning af 13,257 Mand. Den 19de December blev Drlogſkibet Dronning Loviſa paa 70 Kanoner ſat i Vandet paa Nyholm². Over de Skibe, ſom dette Aar vare ved Søe-Equipagerne i Glückſtadt og i Chriſtiansand, ere ingen Liſter fundne; men det ſynes rimeligt, at der omtrent vare de ſamme, ſom de foregaaende Aar. I Danmark vare der 8 Defenſions-Skibe og i Norge 9, hvoraf ingen førte færre end 34 Kanoner og alle tiſammen 822¹. Danmark havde 202 og Norge 261 Koffardieſkibe i Fart, ſom vare beſatte med 5942 Mand¹. Søe-Etaten beſtod

¹ Adm. Arch. ² Søe-Etatens Conſtructions-Kammers Protocol.

dette Aar af 66 Officierer, og i Alt 3875 Personer, hvilke efter Betalings-Reglementet¹ kostede 258,018 Rd. 70 ſj. Desuden bleve der ved en kongelig Resolution² af den 26de Januar bestemte Sæe-Magten 90,000 Rd. til Skibs-Bygning, Flaadens Reparation og den bestemte Convoy-Udrustning.

Foruden de sædvanlige Vagtffibe og enkelte mindre Expeditioner samt nogle Skibe, som vare udrustede til at hente Sæe-Magtens Fornødenheder, blev Drlogsskibet Nallebladet under Capitain J. Hvitfeldt Teunissen ved en Ordre³ af den 16de Marts beordret udsendt for at convoyere Handelsffibe til Frankrig. Sæe-Kort-Directeuren fortsatte ifølge en kongelig Befaling² af den 27de April Udarbejdelsen af nye Sæe-Kort, og der blev udrustet en Snau til de fornødne Opmaalinger. En Eskadre af mindre Fartøier afhentede i November-Maaned under Vice-Admiral J. Geddes Commando Prindsesse Louise af Mecklenborg Gustrov fra Warnemünde til Kjøbenhavn².

„Holmens Admiral“ Span bøde i Begyndelsen af dette Aar, i hvis Sted Vice-Admiral v. Støcken erholdt denne Post².

I Aaret 1696 bestod den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 54 Krigsffibe, som førte 2161 Kanoner og

¹ Det kong. Geh. Arch. ² Adm. Arch. ³ Adm. Cop. Bog. og Adm. Arch.

behøvede en Besætning af 13,497 Mand¹. Den 15de October løb Draggfribene Prins Carl og Prins Wilhelm, hvert paa 54 Kanoner, af Stabelen paa Nyholm². Over Skibene i Glückstadt og Christianssand ere for dette Aar ikke fundne Lister. Søe-Etaten talte 74 Officierer og i Alt 3882 Personer, til hvilke der efter Betalings-Reglementet³ vare bestemte 260,018 Rdlr. 18 s. Under den 1ste Februar befalede¹ Kongen, at der, ligesom det forrige Aar, skulde anvendes 90,000 Rdlr. til Skibsbygning og til Flaadens Reparation, til hvilken der efter Ordre¹ af den 22de Februar bleve antagne 100 nye Lømmermænd. Ved en kongelig Ordre¹ af den 21de Marts befalede, at der i Hamborg skulde hverves 8 Lieutenanter, 20 Styrmænd, 8 à 10 Høibaaidsmænd og 16 à 20 Quarttermestere, til hvis Afhentelse fra Kiel nogle Fregatter bleve udrustede. Den 5te Mai blev Captain Simon Petersen befalet¹ at reise til Moskau med nogle Lømmermænd, for at bygge nogle Krigsskibe for den russiske Czar⁴.

Undtagen de sædvanlige Vagtskibe og nogle enkelte smaae Expeditioner fandt dette Aar ingen Udrustning af Betydning Sted. Ved en kongelig Resolution¹ af den

¹ Abm. Arch. ² Søe-Etatens Constructions-Kammers Protocol og Abm. Arch. ³ Det kongl. Geh. Arch.

⁴ Abm. Cop. Bog.

21de November blev Ulrich Christian Guldenlew udnævnt til Admiral og Vice-Præsident i Admiralitetet.

I Aaret 1697 bestod¹ den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 30 Drlogskibe, 7 Fregatter og 18 mindre Skibe. Dette Aar bleve Drlogskibene Prins Christian og Prinsesse Sophia Hebevig, hvert paa 76 Kanoner, satte i Vandet paa Nyholm², de vare byggede af Danmarks første videnskabelige Constructeur Dlaus Fubichær, som efter Bestalling¹ af den 10de December 1692 var blevet Equipage- og Fabrik-Mester. Over de dette Aar i Glückstadt og Christianssand værende Skibe have dette Aar ingen Lister været at erholde. Sæe-Staten bestod af 78 Officierer og i Alt 3973 Personer, til hvilke efter Betalings-Reglementet³ vare bestemte 236,830 Rdlr. 92 ø. foruden 29,125 Rdlr. 40 ø. til Dagløn.

Dette Aar bleve der ublagte Vagtskibe paa Kjøbenhavns Rhed og i Store-Belt samt adskillige smaa Expeditioner foretagne, hvoriblandt 1 Snau til Opmaalinger og flere Krigsskibe til at hente Sæmagtens Fornødenheder¹. Ifølge en kongelig Ordre⁴ af den 14de August bleve de 2 nye Drlogskibe Prins Carl og Prins Wilhelm besejlede med Drlogskibene Lovise og Tre Løver, hvortil siden endnu Drlogskibene Char-

¹ Adm. Arch. ² Sæe-Statens Constr. Kammers Protocol

³ Det kongl. Geh. Arch. ⁴ Adm. Cop. Bog.

lotta Amalia, Sverdfisken og Nallebladet bleve bestemte¹.

En Admiralitets-Ordre² af den 15de November befalede, at de fremmede Delogsmænd, som ankof her paa Rheden og vilde „med deres Løsen hilse“ for Fæstningen, skulde besvares med det danske Løsen, som var 3 Skud, fra det store Batterie Neptunus, dersom de i Forveien havde meldt det; men, forsømte de at melde det, da skulde de ikke have noget Svar. En lignende Ordre¹ blev det næste Aar meddeelt Bagtskibet paa Kjøbenhavns Rhed.

Den 8de April dette Aar døde Danmarks store Niels Juell, og efter ham blev ved en kongelig Ordre¹ af den 10de samme Maaned u. E. Guldenlew udnævnt til Præsident i Admiralitetet samt under den 1ste September til General-Admiral-Lieutenant¹.

I Aaret 1698 bestod¹ den kongelige Flaade i Kjøbenhavn af 63 Skibe, hvoriblandt 33 førte over 40 Kanoner, og som i Alt vare armerede med 2553 Kanoner, og til hvis Besætning hørte 15,857 Mand. Over de ved Søe-Equipagen i Glückstadt værende Skibe ere ei fundne bestemte Lister; men de synes at have bestaaet af 2 Fregatter og 6 à 8 Jagter¹. I Christiansand vare 7 Galeier, 1 Brigantin, 2 Skjærbaade og 1 Gallioth, hvilke førte 49 Kanoner. Fra Kjøbenhavn vare

¹ Adm. Arch. ² Adm. Cop. Bog.

dette Aar i Koffardie-Fart 94 Skibe, 40 Kreierter, 70 Galiother, 62 Skuder og 11 Jagter, som vare besatte med 1953 Mand¹. Søe-Etaten bestod af 76 Officierer og i Alt 3971 Personer, til hvilke efter Betalings-Reglementet² vare bestemte 238,830 Rdlr. 92 s. foruden 29,125 Rdlr. 44 s. til Dagløn.

Foruden de sædvanlige Bagtskibe blev ved en Ordre¹ af den 27de August en Eskadre befalet udrustet under General-Admiral-Lieutenant Guldenlew's Commando; den bestod af Kongens Jagt, Bagtskibet paa Kjøbenhavns Rhed og 8 Snauer. Denne Eskadre, som Kongen befalede, skulde „ud at seile paa en 14 Dages Tid for at exercere Officiererne“, øvede de nyere da af Guldenlew i Danmark indførte Søe-Evolutioner, som han under sit Ophold i Frankrig og paa den franske Flaade havde gjort sig bekendt med.

En kongelig Ordre³ af den 27de December bestemte, at Equipagemesterne skulde „considereres“ lige med Commandeur-Capitainer efter Enhvers Bestallings-Datum.

I Aaret 1699 bestod den kongelige Flaade af: i Kjøbenhavn 65 Skibe, som i Alt vare armerede med 2553 Kanoner og behøvede en Besætning af 15,857 Mand²; i Glückstadt 2 Fregatter og 4 Jagter med 100 Kanoner, hvortil der behøvedes 576 Mand, og i Christianssand 7 Galeier med 49 Kanoner og 126 Mand. Den 19de

¹ Abm. Arch. ² Det Kong. Geh. Arch. ³ Abm. Cop. Bog.

December blev det største Orlogskib, Danmark hidtil har havt, Fridericus Quartus paa 110 Kanoner sat i Vandet paa Nyholm¹. Danmark og Norge havde dette Aar 27 Defensions-Skibe, som kunde føre 1201 Kanoner⁴. Søe-Staten bestod af 75 Officierer og i Alt 3835 Personer, til hvilke Betalings-Reglementet² bestemte 229,330 Rdlr. 64 ø. foruden 28,262 Rdlr. 68 ø. til Dagløn.

Foruden Bagtskibene og enkelte mindre Expeditioner bleve der ifølge kongelige Ordre³ af den 30te September og 2den October 12 Orlogskibe og 4 Fregatter eqviperede, hvilke paa en kort Tid vare i Østersøen under Admiral v. Støckens Commando; ved en kongelig Ordre⁴ af den 4de November bleve de igjen oplagte.

Ved en kongelig Resolution⁵ af den 16de April 1681 blev Tegningen til en Dokke paa Gammelholm approberet og derved befalet at paaafnynde Arbeidet, for at den endnu samme Aar kunde blive færdig, hvilket hos Riegels Pag. 467 anføres, at have fundet Sted; men en kongelig, egenhændigt underskreven Ordre⁴ af den 19de April 1687 viser, at dette ei har været Tilfældet, da derved befales igjen at begynde med Arbeidet, hvortil der skulde møde 500 Mand af Garden til

¹ Søe-Statens Constr. Kam. Protocol. ² Det Kongl. Geh. Arch. ³ Adm. Cop. Bog. og Adm. Arch. ⁴ Adm. Arch. ⁵ Adm. Cop. Bog.

Fods. Hvorvidt denne Dokke nogensinde har svaret til Hensigten, derom ere ingen bestemte Efterretninger fundne; dette synes imidlertid ikke at have været Tilfældet, da ved en Indstilling¹ til Kongen fra „Holmens Admiral“ Span, dateret den 21de April 1694, Planen til en „stor flydende Docque, huor udj Eders Kongelige Majeestets allerstørste Dorlogsskibe kand indsættes og repareres“, blev forelagt, hvorpaa Kongen under den 24de i samme Maaned resolverede, at det Nærmere desangaaende skulde blive befalet, naar det først var undersøgt, om Tømmeret kunde erholdes og til hvilken Priis. At en Dokke da har været brugt til Krigs-Skibes Reparation, viser Rapporten¹ til Kongen om Flaadens Tilstand fra „Holmens Admiral“ v. Støcken, dateret den 31te December 1695 og den 31te December 1698, i hvilken sidste ogsaa Bygningen af en flydende Dokke, til de store Skibe, atter foresloges, hvorpaa Kongen resolverede, at han vilde være betænkt paa Midlerne dertil. Efter Kongens Befaling indsendte Admiral v. Støcken under 15de Marts 1699 et Overflag over Bekostningen af en saadan Dokke, hvilken angaves til 40,939 Rdlr. 54 s.; Bygningen blev dog ikke udført; formodentligt har Kong Christian den Femtes kort derefter følgende Død og den derpaa udbrudte Krig forhindret denne.

Den 25de August døde Kong Christian den

¹ Udm. Arch.

Femte, hvem Sømagten skylder Meget, saa at man med Sandhed kan gjentage Niegels Ord, at den under denne Konge blev gjenfådt, efterat næsten Christian den Fjerdes Møie ganske var tabt.

Kong Friderich den Fjerde stadfæstede ved en Ordre¹ af den 6te October Admiral v. Støcken som Holmens Admiral og meddeelte ham en Instruction, som er ordret overeensstemmende med den, som var givet Admiral Span 1690, og som er anført Pag. 316—20. Admiral Paulsen forblev i sin Post som Chef for Sø-Equipagen i Glückstadt; men Schoutbynacht Wibe blev den 6te October entlediget¹ fra Commandoen over Sø-Equipagen i Christiansand, til hvis Chef Commandeur-Capitain J. Biørn blev udnevnt. Efter en Ordre¹ af den 21de October skulde Admiralitetet, i hvis Spids Kongen satte den til General-Admiral samme Dag udnevnte Baron Jens Juell, foruden denne bestaae af General-Admiral-Lieutenanten, alle Admiralerne og Schoutbynachterne samt Admiralitets-Raaderne C. Schising og P. Worm, hvilke skulde holde sig den for dette Collegium under den 22de Marts 1690 udstædte og Pag. 323—26 anførte Instruction efterrettelige. —

¹ Adm. Arch.

Alphabetiskt Indhold af 1ste Bind.

	Side
Udsalens og Esbern Snares Fortjenester af Søe-Magten	15, 16.
Admiralitetet	158—162, 255—262, 323—326, 352.
Affbedigelse 1609, Rigs-Adm. Peder Munk	86.
— 1623, — — H. Steel	95.
— 1678, Gen. Adm. Tromp	237.
— 1690, de Deputerede fra Land-Staten	320.
Anledning til den nordiske 7-Aars Krig	53.
Armeringen paa Skibene 25, 38-40, 57, 75, 146, 166, 175, 176.	
Astronomiens Brug i Oldtiden	9.
Benævnelse paa Skibe 6, 7, 14, 19, 20, 24, 56, 57, 63, 245.	
Bespisningen paa Skibene	252, 253, 254, 255.
Betalings-Reglement, 1651-1699 149, 162-155, 166-168,	
180, 183, 184, 204-209, 237, 238, 241, 262—268, 275,	
276, 279, 284, 287, 299, 310, 314, 327, 332, 336, 340,	
344, 346, 347, 349, 350.	
Bilbhuggerne, affaafede 1692,	335, 336.
Bremerholm (Gammelholm) anlægges	, 51, 52.
Bytte Forordning 1678	238—241.
Bøder for Dagtforsømmelse 1679	250.
Cadetter, Søe-,	282.
Christiansses Anlæg	285—287.
Compasserne 1692	335.
Convoy-Penge 1692 og 1694	342.

Dannebrogspanen	17.
Defensions-Skibenes Indførelse, Indretning, Dimensioner, Bygning, Antal og Privilegier 130—134, 135, 139, 149, 170—172, 245, 274, 283, 284, 333—335, 344, 350.	
Deputerede v. Søe-Stat. 1685, 1690	288, 289—296, 320—322.
Destilleer-Maskine 1693	339, 340.
Dokken	350, 351.
Dødsfald 1628, J. Munk	128.
— 1633, H. Winb	136.
— 1644, J. Winb	141.
— 1648, Christian den Fjerde	144.
— 1683, H. Bieldt	279.
— 1695, H. Span	345.
— 1697, N. Juell	348.
— 1699, Christian den Femte	351.
Qvippagemesterne fra 1667 til 1692	288, 326, 347.
Erobring af danske Skibe	15, 53, 140, 142 158, 333.
— af hollandske —	22.
— - lybske —	27.
— - svenske — 57, 89, 90, 186, 188, 200, 201, 202, 210, 213, 220, 247.	
Erobringen af England under Regner Lodbrolf	8.
— - Femmern 1628	127.
— - Sulland	20, 186.
— - Kjøbenhavn under Christian d. 3die	30.
— - Rygen	16.
— - Stade 1628	128.
— - Stenvigholm	56.
— - Drkenøerne under Regner Lodbrolf	8.
Erobring i Britannien, Frankrig og Italien af Anglerne, Normanner og Longobarber	7.
Ertholmenes Befæstning	285—87.

		Side
Offadrer, udrustede	1537 mod Erkebiskoppen af Tronbhjem	30.
— — —	1541 til Island	30.
— — —	1548 - Norge	31, 32.
— — —	1551 - Island	32.
— — —	1560 -	53.
— — —	1562 - Rusland	53.
— — —	1563 - Østersøen	53.
— — —	1564 - Tronbhjem	56.
— — —	1565 - Østersøen	57, 58.
— — —	1578 - —	63, 64.
— — —	1587 - Nordøen og Fiskhavet .	64.
— — —	1588 - Beltet og Nordøen	64, 65, 72.
— — —	1589 og 90 til Skotland . . .	73.
— — —	1591 til Norge	73.
— — —	1595 - Nordøen	73.
— — —	1596 - Østersøen, Barnemunde og Nordøen	74.
— — —	1599 - Norge	77.
— — —	1601 - Nordlandene	83.
— — —	1602 - Norge og Rusland . . .	83.
— — —	1605 - Grønland	83.
— — —	1606 - — og England .	84.
— — —	1607 - — og Nordøen .	84.
— — —	1608 - Østersøen	84, 85.
— — —	1609 - —	86.
— — —	1610 - Norge	86.
— — —	1611 - Øster- og Nordøen . . .	89.
— — —	1612 - Nordøen	90.
— — —	1614 - Nordlandene og England	91.
— — —	1615 - Grønland	91.
— — —	1616 - Norge	93.

	Side
Skaber, ubrustede 1689 til Ekernfærde og Storbrittanien med Landtropper	313, 314.
— — — 1690 - Canalen, Nordføen, Holland, Elben, Weseren, England og Østersøen	315.
— — — 1691 - Dresfundet, Frankrig, Nord- føen, Elben og Østersøen	330, 331, 332.
— — — 1692 - Frankrig og Elben	332, 333.
— — — 1693 - Frankrig, Elben, Holsteen og Travemünde	338, 339.
— — — 1697 paa Befælling	347, 348.
— — — 1698 - Øvelsestogt	349.
Expédition, ubrustet 1538	30.
— — — 1542 til Holland	30, 31.
— — — 1572 - Østersøen.	63.
— — — 1576 - Øfel	63.
— — — 1585 - England	64.
— — — 1608 - Bornholm	85.
— — — 1614 og 1615 til Nordføen	91.
— — — 1617 og 1618 — —	93.
— — — 1623 til Ostindien	96.
— — — 1632 - Spisbergen og Nordføen	134, 138.
— — — 1633 - Nordføen	135, 138.
— — — 1634—1637 til Nordføen	138.
— — — 1661 til Norge	162.
— — — 1675 - Store-Belt	179, 183.
— — — 1676 -	184.
— — — 1677 -	209.
— — — 1680 - Store-Belt og Riga	274, 275.

	Side
Expedition, udrustet 1682 til Kjøbenhavns Øhed . . .	276.
— — — 1683 - Nord-, Østersøen og Bornholm . . .	279, 286.
— — — 1685 - St-Belt og Wardøehuus	287.
— — — 1686 - Frederikshavn, Frederiks- havn, Nordsøen, St-Belt, Dresundet og Østersøen	297.
— — — 1687 -	299.
— — — 1688 -	300.
— — — 1689 -	310.
— — — 1690 -	315.
— — — 1691 - Elben	330.
— — — 1692 - „langs vore Kyster“, Danzig og Frankrig . . .	333.
— — — 1693-1695 Frankrig	338, 340, 342, 345.
— — — 1696	346.
— — — 1697	347.
— — — 1699	350.
Flaade, den danske, blokeret i Flensborg 1659. . . .	158.
— — — svenske, — Kiel	1644 . . . 141.
— — — og preussiske, forenet med den danske 1635.	26, 27.
Flaadens Inddeling 1675	173, 174.
Flaadens Størrelse under Christian den 1ste	21.
— — — Gottrik eller Gotfred	7.
— — — Harald Hylbetand	7.
— — — Oluf den Hellige	14.
— — — 1559 og 1596	52, 75.
— — — 1611	88.
— — — 1645—1679	143, 144, 146—149, 169— 172, 230—236, 245.

	Side
Flaadens Størrelse 1680—1689	274, 275, 276, 278, 284, 287, 297, 299, 307—309.
— — 1690—1699	314, 326, 332, 336, 340, 344, 345, 347, 348, 349.
Flaadens Tilstand ved Waldemar den 1stes Thronbestigelse	15.
— — 1538, 1572, 1606, 1611 og 1634	30, 62, 84, 88, 136.
Flaade, oplagt i Bordingborg	20.
Flaadens Bestaffenhed i ældre Tider	23.
Flaader, udrustede under Christopher den 1ste	18.
— — — Erik af Pommern	20, 21.
— — — Erik Menved	19.
— — — Hagen Hagensen	18.
— — — Harald Blaatand	8, 11.
— — — Harald Haarberaabe	15.
— — — Knud den Hellige	13.
— — — Magnus af Norge	14.
— — — Margrethe	20.
— — — Svend Estrifsen	15.
— — — Waldemar Atterdag	20.
— — — Waldemar den 2den	16.
— — 1452, 1497 og 1502 til Stockholm	21.
— — 1509 til Finland og Travestoden	21, 22.
— — 1511 mod Sverrig og Hansestæberne	22.
— — 1532 — Christian den 2den	22, 23.
— — 1535 til Østersøen	25—30.
— — 1536 og 1539 til Østersøen og Dre- sundet	30.
— — 1542 og 1543 til Nordøen	31.
— — 1545 til Østersøen	31.
— — 1554	52.

	Side
Flaaber, ubrustede 1555 til Nordsøen	52.
— — 1563—1566, 1568 og 69 til Østersøen	53,
	54, 55, 56, 58—61.
— — 1570	62.
— — 1572 til Kjøbenhavns Øhed .	62, 63.
— — 1610—12 til Østersøen	87, 88, 89, 90.
— — 1624 i Frederiksværn	96.
— — 1625	97.
— — 1628 og 29 til Nord- og Østersøen	127, 128.
— — 1630 til Elben	128, 129.
— — 1639, 1640 og 1642 til Sundet	138, 139.
— — 1643 til Elben	140.
— — 1644 - Østersøen	141.
— — 1645 - Gothenborg og Norge .	143.
— — 1657 og 1659 til Østersøen	156, 158.
— — 1666.	164.
— — 1675 til Østersøen .	180, 181, 183.
— — 1676 - —	188, 190—*192*.
— — 1677 - — og Rygen .	210—213,
	224—226.
— — 1678 - Østersøen	237.
— — 1679 - Drefundet og Østersøen	245, 246.
— — 1683 - Østersøen	279—281.
— — 1684 -	284.
— — 1686 -	298.
— — 1689 - Østersøen	311—313.
— — 1690 -	315.
— — 1691 -	330.
— — 1699 - Østersøen	350.
Flag, det danske Oprindelse	17.

	Side
Flydebatterier, ublagte ved Kjøbenhavns Beleiring af Dronning Philippa	20.
— ublagte ved Kjøbenhavns Beleiring 1658	158.
Forbund med Frankrig under Christian den 1ste	21.
Forbrug paa Holmen 1678	241—245.
— - Skibene 1683	281.
— ved Sømagten i Begyndelsen af d. 17de Aarh. 78—81.	
Forhold til Sverrig 1683	279, 280.
Franskes Vidnesb. om den danske og norske Flaade 1611	88, 89.
Fred 1497 til Stokholm	21.
— 1613 - Knæred	91.
— 1645 - Bromsebroe	143.
— 1679 - Lund	246.
Fægtning 1565 under Pommeren	58.
— 1658 ved Nyborg	157.
— 1676 under Møen	188.
— 1694 paa Downs Røed	341.
— 1695 i Kanalen	342.
G ageringen 1676 for Sø-Etaten	204—208.
— 1678 - — Statens Officierer	237, 238.
— 1679 - — Staten	262, 268.
Gammelholms (Bremerholms) Anlæg	51, 52.
General-Commissariatet 1683 og 1694	287, 288, 343.
Gjælb, Sø-Etatens, 1666, 1676, 1691	164, 204, 327, 328.
— — — 1693	336, 337.
— — — 1694	344.
Glücksstadts Anlæg	94.
H enrettelse 1542, Sti Bagge	31.
— 1644, M. Wittle Galt	140, 141.
Holkes Bestaand	14.

	Side
Holmens Arbejde 1675—1676 og 1677 . . .	184, 226, 227.
— Chef 1641—1699 . . .	139, 149, 163, 226, 316, 345.
— Disciplin under Friderich den 2den . . .	65—72.
— Kirke	93, 135.
— Organisation 1615	91.
Hoved-Runden 1679	249.
Hverving 1676, 1677, 1678, 1689 og 1696 . . .	184, 227, 310, 346.
I nbæling af Flaaden 1675	173, 174.
— - Mandstabet 1680, 1688 . . .	274, 301—306.
— - Søe-Officiererne 1686	298.
Indrøllingen 1679 og 1680	247, 248, 268—274.
Instruction 1675 for Curt S. Abelaér	180, 181.
— 1675 - J. Rødstehn	182, 183.
— 1676 - Tromp	188—190.
— 1679 og 1690 for Admiralitetet	255—262, 323—326.
— 1685 og 1690 for de Deputerede ved Søe- Estaten	289—296, 320—322.
— 1694 for de Deputerede i General-Com- missariatet	343.
— 1690 og 1699 for „Holmens Admiral“	316—320, 352.
Jomsborgs Stiftelse	8.
K aperselskab mod Bønderne	14.
Kjølhalingsprammen Sorte Rytter	275, 296.
Knarrers Bestaand	14.
Koffarbiestibe, de danske Antal 1674	172.
— - — og norske Antal 1695	344.
— - Kjøbenhavnske — 1698	349.
Koggers	19.

	Side
Krigs-Tjenesten i de ældre Tider	24.
Krudsrets første Brug til Søes i Norden	19.
L angskibenes Bessaffenhed	11.
Ledings-Loven eller -Balken for Norge	10, 11.
Lov, den nyeste, om Søe-Krigs-Udstyret	17, 18.
Lørlingerne ved Søe-Statens 1683	281.
M andskabets Inddeling 1680	274.
— Dphold i Kbh. 1632	134, 135.
— Organisation 1688	301—307.
— Tjeneste-Tid 1616	92.
Mandtals-Liste 1655	152—155.
N avigations-Skole	144, 298, 299.
Nyeboders Anlæg	135.
Nyeholms —	296.
O fficererne paa Flaaden 1639, bedre end forhen,	138.
Opmaalinger 1688, 1690, 1692, 1694 og 1695	301, 315, 333, 343, 345.
Orlogs-Disciplinen 1536 og 1555	41—51.
Overtvintning af Skibe 1630 i Holland	129.
— — — 1635 i Norge	136.
— — — 1683, 1684 og 1686	285, 286, 297.
P arolen 1679, 1690	249, 324.
Priser, Anordning derom 1678 og 1683	238—241, 283.
Privilegier, Søefolkenes, 1679	247, 248.
Proviant-Udførelse i det 16de og 17de Aarhundrede	41.

	Side
R angfølge, Equipagemesternes 1698	349.
— Søe=Officierernes 1677	228, 230.
— — — 1686	298.
Rapport 1676 fra Tromp om Slaget ved Deland	193—202.
— 1677 - N. Juell - — - Rjøgebugt	214—221.
— 1677 - — — - Flaabens Foretagender efter Slaget ved Rjøgebugt	221—224.
— 1683 - J. Juell, C. Sehested og R. Thott	279, 280.
Reglement for Lys, Brænde og Salt 1683	281.
Reskript om Sømagten 1677 og 1678	226—230, 247.
Rettighed til i Krigs= Tid at bruge de i Sundet passere: rende Skibe	22, 27.
S alut=Reglement 1697	348.
Skibbrud, Bændernes Flaades	14.
— 1566, ved Gulland	61.
— 1645, Sophia, Drlogskib,	143.
— 1676, Rjøbenhavn, Drlogskib,	203.
— 1679, Norske Løve, Drlogsk., og Løssen, Fregat,	246.
Skibe, mærkelige, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 22.	
Skibenes Bestaffenhed i de ældre Tider 5, 6, 11, 15, 23, 24.	
Skibe, Vished om store i Norden	10.
Skibsbyggere	64, 129, 130, 347.
Skibsbyggerie, det kunstigeres Indførelse i Norden	5.
Skibsbygning i det 16de Aarhundrede	63.
— 1611—1667	129, 130, 143, 163, 164, 165.
— 1690—1699	327, 332, 336, 340, 346, 347, 350.
Skibs=Chefer 1535—1570	26, 54, 55, 56, 59—61, 62.
— 1610—1676	87, 88, 142, 143, 157, 184—187, 190—*192*.
— 1677—1689	209, 213, 231—236, 311—313.

	Sibe
Skibekjøb	127, 164, 230.
Skipperboderne	135, 340.
Slag 1676 ved Landskrone	204.
Spisetart	253, 254, 255.
Stor- eller Lang-Skibenes Beskaffenhed	11.
Stridigheder med Helgoland	285.
— mellem Adelaer og N. Juell	165.
— — de Danske og Hollænderne	224, 237.
Svar til de hollandske Gesandter af Kongen 1630	129.
Søe-Cabatterne	282.
Søe-Equipagen i Christianssand 1689—1699	309, 327, 328, 329, 332, 336, 349.
— — i Glückstadt 1689—1699	309, 327, 332, 336, 349.
Søe-Statens Størrelse 1651—1688	149, 152—155, 204—208, 275, 276, 278, 284, 287, 299.
— — 1689—1699	310, 314, 327, 332, 336, 340, 344, 346, 347, 349, 350.
Søefæstninger, anlagte af Waldemar den 1ste	15.
Søe-Krigs-Artikler 1536—1615.	41—51, 89, 92.
— — — 1625—1683.	97—126, 282, 283.
— — Udstyr 1219—1599	16, 17, 18, 32—37, 40, 41, 76, 77.
— — — 1608—1679	85, 150—152, 177—179, 227, 251, 252, 268—274.
Sømandsaanden hos de ældste nordiske Folk	8.
Søe-Magten, den ældste danske Regjerings Omsorg for den 5, 6.	
Søe-Magtens Tilstand 1648, 1651 og 1670	144, 145—150, 165.
Søe-Officierernes Inddeling 1686	298.
Søe-Quæsthuset	276—278, 326.
Søe-Reiser i de ældste Tider af Adelfar, Leif og Thorvab 9, 10, 12.	
— — — 1597—1602 af Kongen	77, 83.

	Side
Søerise 1602 af Prinds Johan til Rusland	83.
— 1606—1648 af Kongen 84, 85, 86, 91, 93, 95, 96, 135, 136, 137, 139, 144, 146.	
— 1661 af Kronprinds Christian	162.
— 1676 - Navigations- Directeuren	187.
— 1677 - Kongen til Rygen	226.
— 1680 - Prindsesse Ulrikke Eleonora	275.
— 1685 - Kongen til Norge	287.
— — 1695 - Prindsesse Louise	345.
Søerøbet	6, 9, 13, 14.
Søeflag 1361 i Drefund	19.
— 1511 under Bornholm	22.
— 1535 — —	27.
— 1563 — Deland	54.
— 1564 — —	56.
— 1565 — Bornholm.	58.
— 1566 — Deland	61.
— 1630 paa Elben	129.
— 1644 under Femern	141.
— 1644 — Holland og Falster	143.
— 1658 i Sundet	157.
— 1676 under Deland	*192*.
— 1677 — Sangeland.	210.
— 1677 i Rjøgebugt	213.
S oldafgifter, Fritagelse for Vinens.	282.
Erøsning 1657 under Falsterboe	156.
— 1659 — jydsk Kyst	158.
— 1679 — Bornholm	245.
Sommermands Antagelse 1677 og 1696.	226, 346.

U dgifter ved Søe-Magten 1600—1670	78—83, 163, 164, 165.
— — — 1673—1689	204, 275, 276, 279, 284, 287, 299, 300, 310.
— — — 1690—1699	314, 315, 327, 332, 336, 340, 344, 346, 347, 348, 350.
Udnævnelse 1565, Erik Rud	58.
— 1596, P. Munk	74.
— 1616, A. Skeel	93.
— 1626, G. Daa, Chr. Friis, G. L. Sehested	126.
— 1657 og 1660, S. Bielcke	156, 162.
— 1663, Adelaer	162.
— 1676, Tromp	188, 204.
— 1677, N. Suell	213.
— 1696 og 1697, u. G. Gulbenlew	347, 348.
Udførelse (See Søe-Kr. Udstyr), 1677 og 1678	227.
Udvandringer af Nordens ældste Beboere	7.
Under-Equipagemestere	288, 326.
V aabnene i de ældre Læber	24, 25.
Vagten i Nyboder 1693	340.
— paa Holmen	248—251, 296, 297.
Vagts-Rulle 1679	250, 251.
Vice-Equipagemestere	288, 326.
D elæggelse af Skibe 15, 29, 57, 58, 143, 186, 188, 194, 197, 200, 202, 203, 213, 246.	
— — danske Kjøbstæder, Bisbye	19, 20.
— — Deland og Smaaland	225.

Register

over

de i første Bind forekommende Skibe og Personer.

	Side		Side
Uage	7.	Ultri, L.	*192*.
Ualborg, G.	60.	Umiralen	29.
Uarsen, R.	235.	Umirante	232.
Ubsalon	15.	Underfen, P.	185, 191.
Ubrahams Dffer	176, 179, 185, 191.	Undrefe, J., P.	165.
Ubrahams Dffer	236.	Undricken	308, 312, 339.
Uchilles	52, 58, 60.	Ungeli Brandt	86.
Uckeleje, G. G.	138.	Ungerhielm	142.
Uckerboom	*191*.	Uanna, Dronning	73.
Uckerfloot, U.	197, 201.	Uanna Sophia 169, 174, 182, 187, 190, 211, 217, 224, 231, 307, 311.	
Ubelaer, G. G. 162, 164, 165, 180, 183, 237.		Uanten, J. L. van 197, 201, 212, 228.	
Ubelaer, G.	205.	Uanthonette 170, 174, 176, 182, 191, 233.	
Ubelfar L.	9.	Uarcken	55, 57.
Ubrian, P.	62.	Uarenfeld, D.	232.
Ubrian	235.	Uargo	87, 130, 136.
Ubriansen, G.	234.	Uargoroos	87.
Ubrians Jagt	229.	Uarfen	148.
Uagnethe	39.	Uarnesen, G.	235.
Uackmads, J. F. van	191.		
Uallemonde, P.	187, *191*.		

	Side		Side
Gottrik	7.	Guldenlew Waaben	171.
Graa Kat	309, 312.	Guldensparre	205.
Graae Ulf	147, 157.	Gullenstern, M.	31, 49, 52,
Graah	89.		53, 76.
Grabow, K. F.	97, 139, 142.	Gustav Basa	21.
Green, M.	21.	Gyldenstiern, N.	71.
Grefve	334.	Gyldenstiern, C.	27, 28.
Gregorius	14.	Gyldenstiern, H.	60.
Gribben	97.	Gyldenstiern, K.	22.
Griben	28, 62.	Gyntelberg, D.	62.
Grib van Sunden	29.	Gyntelberg, C.	326.
Griffen	59, 61, 139, 148.	Goe, M.	25.
Grif af Rongsberg	55.		
Gris, P.	60.	H aabet	236, 312, 339.
Grøn, F.	55.	Hact, C.	27.
Grøn, E.	59.	Hacro, H.	165.
Grønlandske Kat	88.	Haffruen	170, 173, 183,
Grønne Dræke	220.		185, 187, 192, 210, 212,
Grønne Søger 210, 211, 225,			216, 233, 308.
	230, 234.	Hafhesten	138, 167.
Grønningke Kraffuel	29.	Hafmanden	171.
Guldbringen	15, 18.	Hafmanden 170, 185, 192,	
Guldenlew, Defensionsst.	171.		210, 211, 215, 217, 218,
Guldenlew, Drlogskib	169,		225, 233.
	174, 183, 185, 190, 209,	Haftribderen	171.
	217, 218, 224, 232, 299,	Hagen Udelsteen	10, 11.
	308, 311, 339.	Hagen Herdebred	14.
Guldenlew, Stadtholber i		Hagen Hagensen	18.
Norge 190, 229, 270, 282.		Hagen Jarl	8.
Guldenlew, u. C. 347, 348,		Hagen Ring	7.
	349.	Hagen Sigurdsen	14.

	Side		Side
Halfban	9.	Heiringnes	88.
Halfweg, N. P.	26.	Heldt, N.	157, 158, 159.
Hamborger Fegeren	57.	Heldor, H.	185, 191, 210, 233.
Hamburger Galleonn	31, 38, 52.	Helena	309, 312, 339.
Hame, Kong	8.	Helge	9.
Hammerich	205.	Helle	8.
Hannibal	59, 61, 146, 147, 157.	Helm, K. U.	236.
Hans, Kong	6, 21, 25.	Helm, K. D.	236.
Hans, Hertug	137.	Henrichsen, B.	232.
Hansen, G.	87.	Henrich d. 3die, Keiser	13.
Hansen, E.	59.	Hengst	7.
Hansen, D.	320.	Hercules	52, 53, 62, 75.
Hanson, G.	54.	Hermansøn, M.	168.
Hanson, P.	26.	Hertug Oluf's Pinde	55, 61.
Harald Blaatanb	8, 11.	Heubel, van den	*191*.
Harald Haarbraade	15.	Heyren	299, 308, 312, 313.
Harald Haarfager	10.	Hiemnis, J. J.	236.
Harald Hylbetand	6, 7.	Hieronimus	236.
Harald, Konge i Norge	10.	Hiorten	53, 148, 170, 174.
Harald Sigurdsen	9.	Hiorte Tagt eller Foerde	136.
Harboe, J.	282.	Hoect, J.	192.
Hardenberg, G.	53.	Hoeg, H.	54.
Hardenbroct	190, 231.	Hoer, E.	*191*.
Haren	130.	Hofftman, W. P.	312, 313.
Hartwich, H.	192.	Hofmann	286.
Havstrøen	18.	Holberg	7, 8, 21, 31, 53, 128, 144, 287.
Havstruen	60, 61.	Holgersen, J.	22.
Havhesten	97.	Holland, K.	312.
Hecla	309.	Hollandsk Fregat	148.
Hector	52, 53.	Hollandsk Prindsen	158.

	Side		Side
Holst	142.	Jacobson, H.	59.
Holst, P.	87.	Jacop Stracks Kraffuel .	28.
Hommeren 97, 127, 129, 130,		Jansen, G.	234.
165, 169, 174, 185, 191,		Jansen, G.	234.
210, 211, 215, 217, 218,		Jansen, G.	212.
219, 223, 225, 233, 308,		Jasmund, St.	137, 142.
312, 330, 331, 333, 338.		Jason	62.
Hoorn, J. F. van	312.	Jegeren	55, 62.
Hoppe	232.	Jegermesther	58.
Hoppe, J. 211, 226, 246,		Jfversson F.	54.
262, 287, 311.		Jhre	19.
Horn, H.	213.	Jensen, J.	191, 233.
Horse	7.	Jensen, M.	53.
Hose, H.	96.	Jensen, S.	54, 55, 74.
Huid, G.	26.	Jenson, D.	88.
Huitfeld, A.	28.	Jesperen, M.	210.
Huitfeld, G.	26, 30, 32.	Jngi, Kong	14.
Huitfeld, P. 54, 55, 57, 60, 63.		Jngi Baardsen	15.
Hundredmark, P.	87.	Joerbe eller Piorte-Tagt	136.
Hvide Bjorn	148.	Johan, Prinds	83.
Hvide Falk 308, 312, 332.		Jomfruen	60.
Hvide Fortuna	309, 313.	Jomfrusvend	148.
Høg, G.	87.	Jonas 55, 60, 75, 87, 89.	
Høg, S.	59.	Jonathan	62.
Hogen	55, 59.	Josaphat	73, 75.
Høyenhal	59.	Josva	60, 61. 75. 149.
Høyenhal	143, 148, 158.	Jsaæ	62, 63.
Jacob, Kong	73.	Jsebranden, S.	97.
Jacob, Galei	73, 75.	Judichær, D.	326, 347.
Jacobsen, P.	87.	Juel, J.	54.
		Juell, A.	32.

	Side		Side
Juell, B.	97.	Jærnbarben	12.
Juell, C.	54, 60.	Jørgensen, J.	236.
Juell, C.	55.	Jørgen, Prinds.	226.
Juell, J.	54, 55.	Jørgen van der Wijs	28, 29.
Juell, J.	341.		
Juell, J. 221, 222, 224, 225,		K aas, C.	142.
237, 279, 280, 287, 313,		Kaas, C.	60.
343, 352.		Kaas, F.	312.
Juell, N. 156, 163, 165, 180,		Kaas, C.	96.
183, 184, 187, 188, 190,		Karlshoved	14.
197, 202, 204, 209, 240,		Karl Scottes Bøiert	29.
211, 213, 216, 221, 224,		Kerken	86.
225, 230, 231, 237, 245,		Kiebsken	87.
246, 255, 259, 262, 275,		Kielbsen, P.	97.
279, 280, 282, 302, 311,		Kielbsøn	87.
313, 325, 348.		Kinte Gaades.	59.
Juell, B.	53, 55.	Kiøbenhafn 169, 174, 182,	
Julius Cæsar	231.	187, 190, 203.	
Junkerens	333.	Kiøbenhafns Slot	170.
Jupiter	87, 130.	Kiøbenhafns Waaben	187.
Juppe, J.	143.	Kiøbenhafns Waaben	203.
Justen, C.	312.	Kiøbenhavn	94.
Justina	*191*.	Kiøgehøgen	61.
Justitia	87, 130, 147.	Kiølstab, H. N.	312.
Justitia	236.	Klithen, N.	62.
Jvar	8.	Klouman	205.
Jvarsen, F.	60.	Knigth, J.	83.
Jyde, J.	54.	Knud den store	13.
Jyde, J.	59.	Knud den hellige	13.
Jægeren 170, 174, 176, 182,		Knud den 6te	15.
229, 233.		Knud, Prinds.	13.

	Side		Side
Knudsen	245.	Kamprecten	89.
Knudson, G.	21.	Kamprenen	97.
Knutsen, H.	142.	Kampretten	94.
Kock, J.	56.	Kange Hercules	62.
Koenn	39, 52, 59.	Kangfredag	18.
Kolding, P. H.	313.	Kangriib	39.
Kong David, Galei	212, 235.	Karsen, H.	234.
Kongens Sagt	349.	Karsen, P.	236.
Koning, H.	87.	Kazarusen, H.	211.
Korsjuden	18.	Kaurigøn, G.	60.
Krabatt	58, 60, 62.	Kaurigøn, H.	55, 58, 59.
Krabben	89.	Keif	12.
Krag	32.	Leonora	*192*.
Kronen	229.	Leoparden	62, 87.
Kronfiften	142.	Levirs	7.
Kruse, G.	165.	Liden Elephant	309.
Kruse, G.	54, 55.	Liebedank, J.	312, 332.
Kruse, G.	87.	Lille Jæger	213.
Kruse, G.	87, 89, 91, 94, 96, 126, 127.	Lillekind, G.	235.
Kruse, J.	59.	Lillien	78.
Kruse, L.	64.	Lillien	235.
Kruset	309, 313.	Linden	148.
Krüge, L.	55.	Lindenov, G.	149, 152, 156.
Kuningunda	13.	Lindenov, G.	83, 84, 85, 87, 89, 90.
Kyndgott	55.	Lindormen	88, 130, 142, 169, 174, 183, 185, 191, 209, 210, 217, 218, 225, 231, 308, 312, 330, 333, 339, 341.
Konningham, J.	83.	Lindormen, Jagt	235.
Laholm, N.	235.		
Lamferbeck, J.	60.		
Lammet	136, 138, 143.		

	Side		Side
Einneberg, P. T.	212.	Makrelen	308, 312.
Eord, G. M.	233.	Makrelen	86.
Eoreng, B.	298.	Malmøe, N.	88.
Eosfen 170, 174, 176, 182,		Mandiucl, G.	87.
185, *192*, 212, 217, 218,		Manduffuel, G.	84.
225, 229, 246, 313.		Margrethe, Dronning	20.
Eouife af Mecklenborg Gustrov		Maria	212, 217, 218.
	345.	Maria	22.
Eouys	192.	Mariefuden	15, 18.
Eovifa	347.	Mariflor	62.
Eubfte Christopher	55, 58.	Marifarkh, J.	62.
Eubftemand	88.	Marfatten 86, 87, 97, 134,	
Eubfte Dmmerall 31, 38, 52.		136, 138. 143, 148.	
Eund, J.	211.	Marquorbfon, N.	26.
Eyffe, P.	54.	Mars	231, 307, 311.
Eyberfen, F.	234.	Mars, Lutehaber	57.
Eyffe, G.	55.	Maqønd, N.	55, 59.
Eyffe = Potten	148.	Meckelburg, J. von	54.
Eyrtynben	15.	Meerfruen	63.
Eyffe, P.	60.	Meermand	63.
Eoffuen	52, 62, 63.	Meydingborg, J.	56.
Eøven	27, 75.	Mercurius 38, 52, 55, 58,	
		59, 61.	
Maagen, Jagt	235.	Mercurius	170.
Maagen, Snaue 331, 332.		Mercurius	236, 307, 311.
Mådsen, P.	192.	Meurs, W. de 210, 212, 216,	
Magen	62.	232.	
Magnus, Kong	14.	Meyer	260.
Mageløs	167.	Meyert aff Danften	56.
Makarel	130.	Michael	52.
Makeløs	57.	Michaell	64.

	Side		Side
Michell	28, 75.	Nactergalen	57, 62.
Mickelsen, P.	59.	Nasfou	97.
Michelson, N.	60.	Nellebladet 95, 138, 139, 142.	
Mogensen, A.	20.	Nellebladet 169, 173, 185,	
Mogensen, C.	60.	190, 210, 212, 217, 218,	
Monstedam	158.	225, 232, 308, 311.	
Mont, H.	142.	Nellebladet . 336, 345, 348.	
Morian	56, 62.	Neptunus	142.
Moriannen	60, 61.	Neptunus	171.
Morri, C.	26.	Neptunus . 196, 201, 209,	
Morsing, P. 185, 190, 209,		212, 217, 218, 225, 233,	
212, 226, 231, 236.		308, 312, 313, 330, 339.	
Mortensen, C.	312.	Nerven	60.
Mortensen, M.	142.	Newermand, H. H.	312.
Mose, P. H.	311, 331.	Niels, Kong	13.
Mott, C.	97.	Nielsen, J.	314.
Mouath, R.	186.	Nilson, K.	143.
Movat, A.	135, 136.	Nilson, J.	59.
Muller, C.	*192*.	Nissen, H.	179, 234.
Munden	130.	Noa	297.
Munk, N.	59.	Norby, H.	54.
Munk, C.	59.	Norby, E.	59, 62.
Munk, C.	40, 64, 76.	Norby, C.	21.
Munk, C.	59.	Nordstjernen	171.
Munk, E.	61.	Normand	55.
Munk, N.	59.	Norske Drage	87.
Munk, P. 58, 60, 61, 73,		Norske Fregat	149.
74, 84, 86.		Norske Love	147.
Mynben	308, 312.	Norske Love	149.
Moller, E. N.	312.	Norske Love 169, 173, 186,	
Monster, B. van	55.	210, 220, 231, 246. 307, 311.	

	Seite		Seite
Norſke Kæbe, Galioth	211.	Oſten, von	286.
Northollandt	*191*.	Oſtergoo	191.
Nybur, G. G.	312.	Otteſon, G. 137, 139, 142.	
Nybur, F. F.	312.	Ore, G.	54.
Nye Elephant	308.	P ackan 308, 312, 339, 340,	
Nye hollander Holz	29.	341.	
Nye Kjøbenhafns Waaben 170.		Palnatofe	8.
O bbe	6.	Papegoien	74.
Obin	6.	Papegoien	236.
Ogenbranden	15.	Papegoyen	55, 59, 61.
Ognarbranden	18.	Patientia	136, 141, 142.
Olaf, Prinds	6.	Patientia	172.
Olaſſfuden	18.	Paulſen, M. von 284, 311,	
Oldenborg	338.	337, 352.	
Oldenborg	130, 136, 142.	Peder von Alkmar, Skib 28.	
Oldenborg	171.	Pelicanen 62, 142, 143, 147.	
Olfen, A.	56.	Pelicanen	170.
Oluſ den Hellige	14.	Penitens	84, 87.
Oluſ Tryggveſon 9, 11, 12.		Perle	*192*.
Omund	9.	Perlen	96.
Opbain, J van W. 157, 158.		Perſonn, A.	55.
Oranienbom	172, 186.	Peterſen, G.	346.
Orck, P. H.	312.	Peterſen	87.
Ormen hiin Lange	11, 15.	Phil, M.	192, 212, 231.
Ormen ſca:ima	12.	Phoenix	147, 171.
Ormin Lengri	11.	Phoenix	308, 312, 339.
Orning, B.	233.	Pie, R. P.	313.
Orning, J.	97.	Pleſſen, v.	343.
Orning, G.	180, 190.	Poeniteng	130.
Oſewald, N.	234.	Poort, v. der	*191*.

	Side		Side
Pors, K.	59.		
Pors, C.	62.	R aphael	64, 73, 75, 86, 87, 95, 136, 138.
Postillionen	97, 130, 139, 148.	Recompens	130, 136.
Postillionen	212, 215, 218, 225, 234, 309.	Reedtz, K.	338.
Pot, J.	233.	Rees, B.	*191*.
Prammen	234.	Regina Dania	171.
Preen, J.	27.	Regner Eobbrof	8.
Preville, Marquis de	279.	Reimers	235.
Princes	126.	Renholt	62.
Pricker, C.	97.	Resen	53.
Prinds Christian	147, 149.	Reskie, H.	64.
Prindssebaren	75.	Reventlau, K.	59.
Prindsens Jagt	149.	Richardson, K.	84, 87.
Prink Carl	346, 347.	Richetieu	285.
Prink Christian	347.	Richert	143.
Prink Friderich, Def. Skib	170, 187.	Richter, C. de	288, 326.
Prink Friderich, Def. Skib	171.	Riegels 134, 247, 298, 350, 352.	
Prink Friderich, Del. Skib	307, 311.	Rogens Rogelen	246.
Prink Georg 169, 174, 186, 215, 231, 307, 311.		Ro, Prinds	9.
Prink Georgs Fregat	174, 176.	Robbe	*191*.
Prink, M.	97.	Robben	191,
Prink Wilhelm	346, 347.	Robert	142.
Pringesse Sophia Hedevig	347.	Robstehn, J. 180, 182, 183, 187, 189, 191, 203, 204, 205, 210, 212, 220, 222, 228, 230, 231.	
Prip, J.	54.	Roedstehn, M.	181, 183, 203, 205, 210, 211, 225, 230, 231.
Pros Mundt	127, 135, 141, 142.		
Prosperitet af Bergen	171.		
Pype, J.	210.		

	Side		Side
Rolf Ganger	7.	St. Haugers	143.
Roll, E.	88.	St. Jacob	149.
Rollo	7.	St. Jacob	185.
Rosen	63, 73, 136.	St. Jacob	236.
Rosenkrantz, C.	54, 55.	St. Johannes	158.
Rosenkrantz, H. N.	26.	St. Johannes	171.
Rosenkrantz, N.	93, 94.	St. Johannes	213, 229.
Rostocher David	63.	St. Johannes	309.
Roue, F. de la	62.	St. Jørgen	170.
Rubenius, J.	130.	St. Jørgen	234.
Rub, C.	55, 58.	St. Jørgens Bøiert	55.
Rub, D.	55, 58.	St. Maria	172.
Rygerbranden	18.	St. Marie	149, 171.
Rygh, U.	15.	St. Nikkel	149.
Rytteren	139.	St. Oluf	63.
Røde Gaas	149.	St. Peder	63.
Røder	12.	St. Peder	236.
Romer, D.	298, 335.	St. Peder, Brander	234.
		St. Peder, Galioth	229, 235.
Sabener, D. T.	236.	St. Peder af Nyborg	149.
Sallingen, C.	72.	St. Peter	130.
Salomon, Galei	73, 75.	Sandersen, D.	235.
Salvator Mundi	172.	Sara, P. von	55.
Samson	28, 59, 61.	Saxe, H.	127.
Samson	75.	Saxo	5, 9.
Samson, Galei	136.	Schack, Grev	272.
St. Andreas	172.	Schinkel, G.	59.
St. Anna 86, 87, 130. 149.		Schinkel, J. 185, 192, 213,	
St. Cathrine	149.	232, 311, 326.	
St. Franciscus	171.	Schioneboll, H.	312, 313.
St. Hans	157.	Schioning, C. 282, 324, 352.	

	Side		Side
Schlegel	128.	Skram, P.	25, 28, 53.
Schytte, L. J.	235.	Slange	74, 86, 128.
Seckepiben	309, 313.	Slesvig	308, 312, 339.
Sehestedt, C. T.	332.	Smalfeldt, B.	88.
Seerup, L. D.	312.	Smidt, P. H.	312.
Sehestedt, C. 255, 273, 279, 280, 282, 286, 288, 313.		Snare, Esbern	16.
Sehestedt, C. T.	126.	Snaren-Svend, Fregat	148.
Sehestedt, M.	152.	Snaren-Svend	148.
Sehestedt, M. 312, 313, 340, 341.		Snarensvend 308, 312, 339.	
Sendeman, Reiber	15.	Snorro Sturlesøn	10, 15.
Sesteb, M.	59.	Solenn	52, 55, 61.
Shovel	341.	Sophia	129, 136, 143.
Sigurd, Prinds	8.	Sophia Amalia, Dr. Skib	147, 169, 173, 186.
Sigurd Forsalafar	9.	Sophia Amalia	234.
Simondsen, H.	74.	Sorl, Prinds	9.
Simondsen, H.	87.	Sorte Bjørn	148.
Sinclair	130.	Sorte Rytter 138, 147, 156, 176, 234, 275, 296.	
Sisehesten 229, 234, 309, 315.		Sorte Drn	340.
Sis-Ribberen	234.	Span, H. 210, 226, 228, 231, 246, 255, 262, 282, 285, 286, 298, 311, 316, 326, 336, 345, 351.	
Sisblad, C.	210.	Spant, P.	62.
Staffangsen, L.	11.	Spee	136, 146, 147, 171.
Steel, A.	54, 78, 93, 95.	Spiljd, J.	26.
Steel, C.	59.	Spraglebe Fald 185, 192, 211, 218, 225, 229.	
Steel, C.	54, 55, 57.	Spurren	88.
Steel, J.	54, 55.	Statholder Guldenlew	172.
Steltudg	130.		
Stotte Pinden	55.		
Skibbladner	6.		
Skram, H.	54.		

	Side		Side
Steen, J.	*192*	Svenske Brandt	225.
Steeneg, E.	15.	Svenske Charitas 186, 191.	
Steenføn, J.	26.	Svenske Diderich 235, 296.	
Steenføn, K.	59.	Svenske Falk 185, 192, 213.	
Stiernen	88, 285.	217, 218, 225, 232, 301,	
Stigge, P.	57.	308, 312, 313, 330, 332.	
Stisen, D.	21, 32.	Svenske Haffru	232.
Stokfiften	191.	Svenske Jomfru 58, 59, 62,	
Storm, A.	55.	Svenske Lowe	232.
Stirling Castel	341.	Sverdfiften 308, 312, 348.	
Stralsundske Falck	309.	Svermeren 297, 299, 308,	
Strudh	38, 62.	312, 339.	
Studt, R.	233.	Sverrir, Kong,	15.
Sture, Steen	21.	Swan van Dam	29.
Stygge, N.	60.	Sælunden	130.
Støcken, C. E. v. 311, 313,		Søebladet	149.
314, 339, 345, 350, 351,		Søe-hæsten	143.
352.		Søehunden	229, 235.
Støcken, H. v.	255.	Søfrensen, J. 312, 315, 333,	
Suhm	12.	343.	
Swab, P.	26.	Sølfuer Dach	28.
Svalen	59, 62, 63.		
Svanen	56, 60.	S veinifsen, J. Huitfeldt, 345.	
Svanen	136, 138.	Sveinifsen, M.	311.
Svanen	148.	Then bryggiste Krassuel 28, 29.	
Svanen 169, 174, 187, 212.		Then danske Holdt . 28, 29.	
217, 218, 220, 225, 231.		Then engelske Amiral	
307, 311.		Krassuel	29.
Svend Estridføn	15.	Then formalede Holdt . 29.	
Svendføn, M. H.	205.	Then hamborger Gallionn 31,	
Svend Tvefjæg	9, 13.	38, 52.	

	Side		Side
Then hornfte Holch . . .	29.	212, 217, 218, 225, 231, 347.	
Then Gullandfte Segelfib	29.	Tre Søstre	229.
Then lange Griib . . .	31, 39.	Trey Kroner	130, 136, 147.
Then lubfte Dmmeral . . .	31,	Trey Løver	136, 141, 142.
	38, 52.	Trolle, B.	72, 73, 77.
Thenn blaae Du	40.	Trolle, S.	54, 55, 57, 58.
Then sorte Hund	52.	Trolle, N.	55, 58.
Thensfen, M.	142.	Tromp, C., Grev	188, 189,
Thinappel, B.	60.	191, 193, 198, 202, 204,	
Thingnagel	288.	220, 223, 224, 225, 226,	
Thommifon, S.	26.	230, 231, 237.	
Thomsen, P.	233.	Tromp, Capit.	232.
Thorvad	12.	Trondhiem	187.
Thott, K.	279.	Trost 86, 87, 97, 130, 136,	
Tilly	128.	139, 148.	
Tirikafs Skib	7.	Trundfen, D.	56.
To Løver	138, 139, 142.	Trundfon, C.	31, 32, 54.
Tomleren	308, 312, 339.	Turtelduen	88.
Torfæus	6.	Tvende Achilles	62.
Torstenfen, J.	235.	Tydemand, M.	26.
Torstenfon	140.	Tygeren	170, 187.
Tranin	12.	Tønsberger Floiten	229, 234.
Trefoldigheb, Orlogffib	140,	Torchelfen, J.	236.
141, 146, 147, 157, 170.			
Tre Kroner	169, 174, 186,	U gerup, N.	55, 56.
203, 212, 215, 220, 224,		Ugerup, C.	26, 54.
231, 307, 311.		Ulfeld, C.	137, 142.
Trellebonde, D.	235.	Ulfeld, J.	97, 126.
Tre Løver	157, 162, 169,	Ulfeld, M. 85, 86, 87, 89, 90,	
173, 181, 186, 191, 203,		91, 93.	

	Side		Side
ulfstand, U. S.	26.	Waldemar den 1ste	15.
ulfstand, S. L.	53, 59.	Waldemar den 2den	16.
ulfstand, E.	30.	Waldemar — 3die, Atterdag,	
Ulrich, Hertug	90.		19, 20.
Ulrikke Eleonora, Dronning		Wall, P.	62.
	275.	Wallenstein	127.
Unge Prins	210, 213.	Waller, N.	87.
Unge Tobias	172.	Wals Son, C. de,	88.
Unge Ulv	149.	Wandel, B. 187, 265, 298.	
Urne, C.	131.	Wandhunden 174, 182, 234.	
Urne, C.	78, 87, 89.	Wester-Klufver, J. D. 235.	
Ufelinum	53.	Westmand, E.	57.
Utrecht	*191*.	Whittle, M.	140.
W egene, P. af	15.	Wibe	203.
Venus	52, 60.	Wibe	202.
Venus	212, 229, 235.	Wjbe, C.	301, 311, 326,
Bethemand	14.		334, 352.
Victor	77, 84, 87.	Wiingaarb	288.
Victoria 146, 147, 232, 299.		Wildmanden	77, 53.
Willemsøn, G.	87.	Wildmanden 165, 170, 173,	
Vincentia	171.		229, 233.
Vogel, J. de	209, 228.	Wilhelm, Ronge	313.
Vos, M. de	311.	Willems, W.	*191*.
Voss, P.	313.	Wind, P. 93, 95, 126, 127,	
Vriis, B. de	191.		128, 136.
W achtmester	222.	Wind, J.	96, 141.
Waesdorp	*191*.	Wismarffe Ref	234.
Walchenborff, C.	63, 64.	Wismarffe Voss	229.
		Witt, C. de 185, 191, 209,	
			210, 231, 262.

	Side		Side
Meugel, P. G.	185, 192, 211, 232.	Ziil, A. von .	*191*, 196, 201.
Wognsøn, J.	96.	Dgmund	30.
Wognsøn, W.	96.	Dresund	94.
Worm, P.	205, 352.	Dring, B.	142.
Wrangels Palais	219, 225, 232, 299.	Drnen	148.
Wynbergen	*191*.	Drnen	313, 338.

Kettelser.

Side 11, Linie 26,	lang, *) læs: lang, *) og som.
— 30, — 15,	1531 l. 1539.
— 52, — 27,	til S. 96, S. 27, Schlegeln, l. Schlegel.
— 125, — 16,	ubebøbeligt, l. ubøbeligt.
— 184, — 23,	Chronprincken, l. Churprincken.
— 185, — 3,	56 Schouthynacht, l. 56 Kanoner, Schout- bynacht.
— 186, — 3,	til S. 286, S. 1, Parsen Barfoed, l. Laurigen Barfoed.
— 224, — 19,	den 22de, l. den 22de Juli.
— 236, — 20,	Dragonen, l. Dragoneren.
— 236, — 21,	den 21de Januar, l. den 21de Januar 1678.
— 282, — 22,	Schønning, l. Schønning.
— 287, — 12	og 13, i dette Kar beordredes 12 Fregat- ter equiperede ¹ . l. i Maret 1684 beordredes 12 Fregatter equiperede til Foraaret ¹ .
— 335, — 12	og 13, end retvisende Compasfer, l. end misvisende Compasfer.
— 347, — 22,	Lovise, l. Dronning Lovisa.
— 354, imellem	Lin. 7 og 8 tilføies: Dødsfald, 1565, Herloff Trolle 58.
— 366, — —	31 og 32 tilføies: Søe-Reise, 1545, Kronprinds Friderich til Norge, 31, 32.
— 383, — —	16 og 17 tilføies: Peleus, 88.